

Официален вестник на Европейския съюз

L 170

Издание
на български език

Законодателство

Година 64

12 май 2021 г.

Съдържание

I Законодателни актове

РЕГЛАМЕНТИ

- ★ Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 година за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013 ⁽¹⁾ 1
- ★ Регламент (ЕС) 2021/696 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 година за създаване на космическа програма на Съюза и Агенция на Европейския съюз за космическата програма и за отмяна на регламенти (ЕС) № 912/2010, (ЕС) № 285/2013 и (ЕС) № 377/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС 69
- ★ Регламент (ЕС) 2021/697 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 година за създаване на Европейски фонд за отбрана и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1092 ⁽¹⁾ 149

II Незаконодателни актове

РЕШЕНИЯ

- ★ Решение (ОВПС) 2021/698 на Съвета от 30 април 2021 година за сигурността на системите и услугите, които се разгръщат, експлоатират и използват в рамките на космическата програма на Съюза и които могат да засегнат сигурността на Съюза, и за отмяна на Решение 2014/496/ОВПС 178

⁽¹⁾ Текст от значение за ЕИП.

BG

Актовете, чиито заглавия се отпечатват със светъл шрифт, са актове по текущо управление на селскостопанската политика и имат кратък срок на действие.

Заглавията на всички останали актове се отпечатват с получер шрифт и се предшестват от звездичка.

I

(Законодателни актове)

РЕГЛАМЕНТИ

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/695 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 28 април 2021 година

за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 173, параграф 3, член 182, параграф 1, член 183 и член 188, втора алинея от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становищата на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Съюзът си поставя за цел да укрепва своите научни и технологични основи чрез укрепването на европейското научноизследователско пространство (ЕИП), в което изследователите, научните познания и технологиите се движат свободно, и да насърчава развитието на конкурентоспособността си, включително своята промишленост, както и да насърчава всички научноизследователски и иновационни (НИИ) дейности, за да бъдат осъществени стратегическите приоритети на Съюза, чиято висша цел е да утвърди мира, ценностите на Съюза и благосъстоянието на неговите народи.
- (2) За да може в стремежа към тази обща цел да се постига научно, технологично, икономическо, екологично и социално въздействие и да се увеличи в максимална степен добавената стойност от инвестициите на Съюза в НИИ, е необходимо Съюзът да инвестира в НИИ посредством Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ за периода 2021—2027 г. (наричана по-нататък „Програмата“). Програмата следва да подпомага създаването и по-успешното разпространение и трансфера на върхови знания с високо качество и висококачествени технологии в Съюза, да привлича таланти на всички равнища и да допринася за цялостното ангажиране на талантите на Съюза, да улеснява връзките на сътрудничество и да засилва въздействието на НИИ при разработването, подпомагането и осъществяването на политиките на Съюза, да подпомага и да укрепва възприемането и внедряването на новаторски и устойчиви решения в икономиката на Съюза, най-вече в малките и средните предприятия (МСП) и в обществото, да търси отговор на глобалните предизвикателства, включително изменението на климата и целите за устойчиво развитие (ЦУР), да създава работни места, да стимулира икономическия растеж и да утвърждава промишлената конкурентоспособност, както и да повишава привлекателността на Съюза в областта на НИИ. Програмата следва да насърчава всички форми на иновации, включително водещите до пробив иновации, да насърчава пазарното внедряване на новаторски решения и да оптимизира реализацията на тези инвестиции за по-голямо въздействие в рамките на едно укрепнено ЕИП.

⁽¹⁾ ОВ С 62, 15.2.2019 г., стр. 33 и ОВ С 364, 28.10.2020 г., стр. 124

⁽²⁾ ОВ С 461, 21.12.2018 г., стр. 79.

⁽³⁾ Позиция на Европейския парламент от 17 април 2019 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и позиция на Съвета на първо четене от 16 март 2021 г. (все още непубликувана в Официален вестник). Позиция на Европейския парламент от ... (все още непубликувана в Официален вестник).

- (3) Програмата следва да бъде създадена за периода на продължителността на многогодишната финансова рамка (МФР) (2021—2027 г.), определена с Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 ⁽⁴⁾, без да се засягат сроковете, посочени в Регламент (ЕС) 2020/2094 ⁽⁵⁾ на Съвета.
- (4) Програмата следва да допринася за увеличаване на публичните и частните инвестиции в НИИ в държавите членки, като по този начин спомага за постигането на обща цел за инвестиции в научноизследователска и развойна дейност от поне 3% от brutния вътрешен продукт (БВП) на Съюза. Постигането на посочената цел ще изисква от държавите членки и частния сектор да допълнят Програмата със свои собствени засилени инвестиционни действия в областта на научните изследвания, развойната дейност и иновациите.
- (5) С оглед на постигането на целите на Програмата и при спазване на принципа за високи постижения, Програмата следва да се стреми към укрепване, наред с другото, на връзките на сътрудничество в Европа, като по този начин допринася за намаляване на разделението в научните изследвания и иновациите.
- (6) За да допринесат за осъществяването на целите на политиката на Съюза, подпомаганите по линия на настоящата програма дейности следва по целесъобразност да се възползват от благоприятстващо иновациите законодателство и да насърчават появата му в съответствие с принципа на иновациите, за да се подпомогне по-бързото и по-интензивното преобразуване на значителните активи от знания на Съюза в иновации.
- (7) Концепциите за „отворена наука“, „отворени иновации“ и „отвореност към света“ следва да осигуряват високи постижения и въздействие на инвестициите на Съюза в НИИ, като същевременно се защитават интересите на Съюза.
- (8) Отворената наука, включително свободният достъп до научни публикации и научноизследователски данни, както и оптималното разпространение и използване на знанията, имат потенциала да повишат качеството, ползите и въздействието на науката. Също така те имат потенциала да ускорят напредъка на познанието, като го направят по-надеждно, ефикасно и точно, по-лесно за разбиране от обществеността и по-отзивчиво към обществените предизвикателства. Следва да се установят разпоредби, които да гарантират, че бенефициерите предоставят свободен достъп до рецензирани научни публикации. По аналогичен начин следва да се гарантира, че бенефициерите предоставят свободен достъп до научноизследователски данни съгласно принципа „свободен – колкото може, ограничен – колкото трябва“, като същевременно се гарантира възможността за изключения, като се вземат предвид законните интереси на бенефициерите. Специален акцент следва да се постави върху отговорното управление на научноизследователските данни, което следва да отговаря на принципите FAIR (Findability, Accessibility, Interoperability, Reusability, т.е. данните да са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използвани), (наричани по-нататък „принципите FAIR“) по-специално чрез интегриране на планове за управление на данни. Когато е целесъобразно, бенефициерите следва да използват възможностите, които предлагат Европейският облак за отворена наука и Европейската инфраструктура за данни, и да се придържат към допълнителни принципи и практики на отворената наука. Във всички споразумения за асоцииране и сътрудничество с трети държави следва да се насърчава принципът на реципрочност в отворената наука.
- (9) Бенефициерите по Програмата, особено МСП, се насърчават да използват съответните съществуващи инструменти на Съюза, като например европейското бюро за съдействие в областта на интелектуалната собственост, което подпомага МСП и други участници в Програмата както при защитата, така и при прилагането на правата им върху интелектуална собственост.
- (10) Според замисъла и проекта на Програмата тя следва да отговори на необходимостта от създаване на критична маса от подпомагани дейности в целия Съюз, като се поощрява основаното на високи постижения участие на всички държави членки, и чрез международно сътрудничество, в съответствие с Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие (наричана по-нататък „Програмата до 2030 г.“), формулираните в нея ЦУР и Парижкото споразумение, прието по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата ⁽⁶⁾ (наричано по-нататък „Парижкото споразумение“). Изпълнението на Програмата следва да спомага за осъществяването на ЦУР и на ангажимента на Съюза и неговите държави членки за изпълнение на Програмата до 2030 г. и постигането на трите му измерения — икономическо, социално и екологично — по съгласуван и интегриран начин.
- (11) Подпомаганите по Програмата дейности следва да допринасят за осъществяването на целите, приоритетите и международните ангажименти на Съюза.

⁽⁴⁾ Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 г. за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021—2027 (ОВ L 433 I, 22.12.2020 г., стр. 11).

⁽⁵⁾ Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета от 14 декември 2020 г. за създаване на Инструмент на Европейския съюз за възстановяване с цел подкрепа на възстановяването след кризата с COVID-19 (ОВ L 433 I, 22.12.2020 г., стр. 23).

⁽⁶⁾ ОВ L 282, 19.10.2016 г., стр. 4.

- (12) Програмата следва да се възползва от взаимно допълване със съществуващите съответни европейски пътни карти и стратегии за НИИ, както и с важни проекти от общоевропейски интерес, когато е уместно, при условие че съответните нужди от НИИ са определени в стратегическото планиране на Програмата.
- (13) Програмата следва да гарантира прозрачност и отчетност на публичното финансиране на проекти за НИИ, като по този начин защитава обществения интерес.
- (14) Програмата следва да подпомага научноизследователските и иновационни дейности в областта на социалните и хуманитарните науки. Това предполага задълбочаване на научните познания в тази област и използване на изводите и напредъка в социалните и хуманитарните науки за повишаване на икономическото и социалното въздействие на Програмата. В рамките на стълба „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“ социалните и хуманитарните науки следва да бъдат напълно интегрирани във всички клъстери. В допълнение към утвърждаването на социалните и хуманитарните науки в проектите, интегрирането им следва да се подпомага и чрез включването по целесъобразност на независими външни експерти от областта на социалните и хуманитарните науки в експертни комисии и комисии за оценка и чрез своевременно мониториране и докладване на социалните и хуманитарните науки във финансираните научноизследователски дейности. По-специално следва да се наблюдава степента на включване на социалните и хуманитарните науки в рамките на Програмата.
- (15) В зависимост от естеството на участващите в рамките на Съюза научноизследователски и иновационни общности, вида и целта на извършваните дейности и търсеното въздействие, Програмата следва да поддържа баланс между научни изследвания, от една страна, и иновации, от друга страна, както и между възходящ подход на финансиране (при който движеща сила е изследователят или новаторът) и низходящ подход на финансиране (който се ръководи от стратегически зададени приоритети). Изборът на подход за съответните части на Програмата, всяка една от които допринася за нейните общи и специфични цели, следва да се определя от съчетанието на посочените фактори.
- (16) Общият бюджет за компонент „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“ от частта „Разширяване на участието и укрепване на ЕНП“ от Програмата следва да бъде поне 3,3 % от общия бюджет на Програмата и следва да бъде от полза главно за правните субекти, установени в държавите, обхванати от разширяването на участието.
- (17) „Инициативите за високи постижения“ следва да имат за цел да засилят високите постижения в областта на НИИ в отговарящите на условията държави, включително подкрепа за обучението с цел подобряване на управленските умения в областта на НИИ, награди, укрепване на екосистемите за иновации, както и създаването на мрежи за НИИ, в това число въз основа на финансирани от Съюза научноизследователски инфраструктури. Заявителите следва ясно да докажат, че проектите са свързани с национални и/или регионални стратегии за НИИ, за да са допустими да кандидатстват за финансиране по компонента „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“ от частта „Разширяване на участието и укрепване на ЕНП“ от Програмата.
- (18) Следва да е възможно да се прилага ускорена процедура за НИИ, при която срокът за безвъзмездно финансиране не следва да превишава шест месеца, за да се осигури по-бърз достъп до финансиране по възходящия подход на малки съвместни консорциуми, включващи дейности от фундаментални изследвания до пазарна реализация.
- (19) Програмата следва да подпомага всички етапи на НИИ, особено при съвместни проекти и по целесъобразност при мисии и европейски партньорства. Фундаменталните изследвания представляват основно предимство и важно условие за увеличаване на способността на Съюза да привлече най-добрите учени, за да се превърне в световен център за високи постижения. Следва да се осигури баланс между фундаменталните и приложните изследвания в Програмата. В съчетание с иновациите този баланс ще подпомогне икономическата конкурентоспособност, растежа и заетостта в Съюза.
- (20) Данните сочат, че приемането на многообразието във всичките му форми е от ключово значение за развитието на добра научна дейност, тъй като многообразието носи ползи на науката. Многообразието и приобщаването допринасят за високи постижения при съвместни НИИ — сътрудничеството между дисциплини, сектори и в рамките на ЕНП спомага за по-успешни научни изследвания и проектни предложения с по-високо качество, може да доведе до по-висока степен на обществено приемане и да стимулира ползите от иновациите, като по този начин спомогне за изграждането на Европа.
- (21) За да се постигне максимално въздействие от Програмата, следва да се отдели специално внимание на мултидисциплинарните, интердисциплинарните и трансдисциплинарните подходи като ключови фактори за осигуряване на съществен научен напредък.

- (22) Научноизследователските дейности, които се провеждат в рамките на стълб „Високи постижения в научната област“, следва да се определят в зависимост от потребностите и възможностите на науката и следва да утвърждават високите научни постижения. Програмата за научни изследвания следва да се определя в тясно сътрудничество с научната общност и да поставя акцент върху привличането на нови таланти в областта на НИИ и изследователи в начален етап на кариерата си, като същевременно се укрепва ЕНП, избягва се изтичането на мозъци и се утвърждава движението на мозъци.
- (23) Програмата следва да подпомага Съюза и неговите държави членки в привличането на най-добрите таланти и умения, като се отчита изключително силната международна конкуренция.
- (24) Следва да се създаде стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“ посредством клъстери от научноизследователски и иновационни дейности, за да се постигне максимална интеграция между съответните тематични области, като същевременно се осигури високо и устойчиво равнище на въздействие за Съюза спрямо изразходваните ресурси. Той ще насърчава сътрудничеството между отделните дисциплини, сектори и политики и трансграничното сътрудничество за реализиране на ЦУР, при спазване на принципите в Програмата до 2030 г., Парижкото споразумение и в интерес на конкурентоспособността на промишления сектор на Съюза. Организирането на широкомащабни инициативи с големи амбиции под формата на мисии за НИИ ще даде възможност на Програмата да постигне преобразуващо и системно въздействие за обществото в подкрепа на ЦУР, посредством също международно сътрудничество и научна дипломация. Дейностите по този стълб следва да обхващат пълния набор от НИИ, за да се гарантира, че Съюзът ще остане на челно място по отношение на стратегически определените приоритети.
- (25) Клъстерът „Култура, творчество и приобщаващо общество“ следва да допринесе съществено за научните изследвания в секторите на културата и творчеството, включително културното наследство на Съюза, и по-специално да позволи създаването на европейско пространство за сътрудничество в областта на културното наследство.
- (26) Съществен принос за постигането на целите на Програмата и по-специално за генерирането на устойчиви работни места и растеж в Съюза, ще има пълноценното и своевременно ангажиране на всички промишлени сектори с Програмата – от отделните предприемачи и МСП до големите предприятия. Ангажирането на промишления сектор следва да се изразява в участието му в подпомаганите действия в степен, съизмерима поне с участието в рамковата програма „Хоризонт 2020“, създадена с Регламент (ЕС) № 1291/2013 на Европейския парламент и на Съвета⁽⁷⁾ (наричана по-нататък „Хоризонт 2020“).
- (27) Дейностите по линия на Програмата ще допринесат в значителна степен за разгръщане на потенциала на стратегическите сектори на Съюза, включително ключовите базови технологии, които отразяват целите на стратегията за промишлената политика на Съюза.
- (28) Консултациите с множество заинтересовани страни, включително с гражданското общество и промишлеността, следва да допринесат за перспективите и приоритетите, определени чрез стратегическото планиране. Това следва да доведе до редовни стратегически планове за научни изследвания и иновации, приети чрез актове за изпълнение, за изготвяне на съдържанието на работните програми.
- (29) За да бъде финансирано дадено действие, в работната програма следва да се вземат под внимание резултатът от конкретни предишни проекти, както и състоянието на науката, технологиите и иновациите на национално и международно равнище и на равнището на Съюза, както и съответните политически, пазарни и обществени тенденции.
- (30) От особено значение е да се подкрепи промишления сектор на Съюза, за да може той да запази или да завоюва водещи позиции в световен мащаб в областта на иновациите, цифровизацията и неутралността по отношение на климата, по-специално чрез инвестиции в ключови базови технологии, върху които ще се основава стопанската дейност на бъдещето. Действията по Програмата следва да търсят отговори в случаи на неефективност на пазара или неоптимално инвестиране, да стимулират инвестициите по пропорционален и прозрачен начин, без да се дублира или да се изтласква частното финансиране, и да имат отчетлива европейска добавена стойност и обществена възвращаемост на инвестициите. Това ще осигури съгласуваност между действията по Програмата и правилата на Съюза за държавните помощи, така че да се предоставят стимули за иновациите и да се избегне неоправдано нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар.

⁽⁷⁾ Регламент (ЕС) № 1291/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. за установяване на „Хоризонт 2020“ — рамкова програма за научни изследвания и иновации (2014—2020 г.) и за отмяна на Решение № 1982/2006/ЕО (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 104).

- (31) Програмата следва да подпомага НИИ по цялостен начин, като се спазват всички имащи отношение разпоредби в рамките на Световната търговска организация. Концепцията за научните изследвания, включително експерименталните разработки, следва да се използва в съответствие с изготвеното от Организация за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) методическо ръководство „Фраскати“, а концепцията за иновациите – в съответствие с изготвения от ОИСР и Евростат Наръчник от Осло, който следва широк подход, който обхваща социалните иновации и разработването. Както и при „Хоризонт 2020“, при класификация на технологичните изследвания, разработването на продукти и демонстрационните дейности, както и при определянето на видовете действия в рамките на покани за представяне на предложения, следва да продължат да се вземат предвид определенията на ОИСР във връзка с равнището на технологична готовност (TRL). Не следва да се отпускат безвъзмездни средства за действия, при които дейностите са на равнище над TRL 8. Работната програма следва да може да разрешава безвъзмездни средства за мащабно валидиране на продукти и пренасянето им на пазарна основа по дадена покана в рамките на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“.
- (32) Програмата следва да допринася за целите в областта на космическото пространство на равнище на разходите, което е най-малкото пропорционално съизмеримо с това при „Хоризонт 2020“.
- (33) В съобщението на Комисията от 11 януари 2018 г. със заглавие „Междинна оценка на „Хоризонт 2020“: постигане на максимално въздействие от научните изследвания и иновациите в ЕС“, в резолюцията на Европейския парламент от 13 юни 2017 г. относно оценката на изпълнението на „Хоризонт 2020“ с оглед на междинната ѝ оценка и предложението за Деветата рамкова програма ⁽⁸⁾ и в заключенията на Съвета от 1 декември 2017 г. със заглавие „От междинната оценка на „Хоризонт 2020“ към Деветата рамкова програма“ се съдържат препоръки във връзка с Програмата, включително нейните правила за участие и разпространение на резултатите. Тези препоръки се основават на поуците, извлечени от „Хоризонт 2020“, както и от приноса на институциите на Съюза и на заинтересованите страни. Препоръките включват предлагане на мерки за насърчаване на движението на мозъци и улесняване на отвореността на мрежите за НИИ за по-амбициозни инвестиции, за да се достигнат критична маса и максимално въздействие; подкрепа на водещите до пробив иновации; даване на приоритет на инвестициите на Съюза в НИИ в областите с висока добавена стойност, по-специално чрез ориентиране към мисии, пълноценно, добре информирано и своевременно участие на гражданите и широка комуникация; рационализиране на финансирането в Съюза, за да се използва напълно потенциалът за НИИ, включително научноизследователските инфраструктури в Съюза, например чрез рационализиране на обхвата на европейските инициативи за партньорство и схемите за съфинансиране; развитие на повече конкретни полезни взаимодействия между различните инструменти за финансиране от Съюза, по-специално като се преодолеят логиките за намеса, които не се допълват взаимно, и сложността на отделните източници на финансиране и другите правила, както и с цел да се спомогне за мобилизирането на недостатъчно използвания потенциал за НИИ в Съюза; укрепване на международното сътрудничество и засилване на отвореността за участие на трети държави; и продължаване на опростяването, като се прилага опитът, придобит при изпълнението на „Хоризонт 2020“.
- (34) Предвид специалното внимание, което трябва да се обърне на координацията и взаимното допълване между различните политики на Съюза, при Програмата следва да се търсят полезни взаимодействия с други програми на Съюза – от разработването и стратегическото им планиране през подбора и ръководенето на проекти, комуникацията, разпространението и използването на резултатите от тях, до мониторинга, одитирането и управлението. По отношение на финансирането за научноизследователски и иновационни дейности, полезните взаимодействия следва да доведат до хармонизиране на правилата, включително във възможно най-голяма степен на правилата за допустимост на разходите. За да се избегнат дублиране и припокривания и да се повиши ефектът на лоста от финансирането от Съюза, както и с цел намаляване на административната тежест за кандидатите и бенефициерите, полезните взаимодействия следва да могат да бъдат насърчавани по-специално чрез алтернативно, комбинирано или кумулативно финансиране и прехвърляне на ресурси.
- (35) В съответствие с Регламент (ЕС) 2020/2094 и в рамките на разпределените в него ресурси, по линия на Програмата следва да се предприемат мерки за възстановяване и устойчивост с цел да се преодолеят безпрецедентните последици на кризата във връзка с COVID-19. Тези допълнителни ресурси следва да се използват по начин, който да гарантира спазването на сроковете, предвидени в Регламент (ЕС) 2020/2094. Тези допълнителни ресурси следва да се разпределят изключително за действия за НИИ, насочени към преодоляване на последиците от кризата във връзка с COVID-19 и по-специално към нейните икономически, социални и обществени последици.
- (36) За да се постигне възможно най-голямо въздействие от финансирането от Съюза и да се осигури възможно най-ефективен принос за целите на политиката и ангажиментите на Съюза, Съюзът следва да може да встъпва в европейски партньорства с партньори от частния и/или публичния сектор. Тези партньори включват промишлеността, МСП, университетите, научноизследователските организации, заинтересованите страни от областта на научните изследвания и иновациите, органите със задължение за обществена услуга на местно, регионално, национално или международно равнище или организациите на гражданското общество, включително фондации и неправителствени организации, които подпомагат и/или извършват НИИ, при условие че желаното въздействие може да се постигне по-ефективно чрез партньорство, отколкото самостоятелно от Съюза.

⁽⁸⁾ ОВ С 331, 18.9.2018 г., стр. 30.

- (37) Следва да е възможно, в зависимост от решението на държавата членка, приносът от програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА) и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), да се счита за принос на участващата държава членка към европейски партньорства по Програмата. Тази възможност обаче следва да не засяга необходимостта от спазване на всички разпоредби, приложими за този принос, както е посочено в Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и финансови правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и инструмента за финансова подкрепа на границите и визовата политика (наричан по-нататък „Регламентът за общоприложимите разпоредби за периода 2021 — 2027 г.“) и в регламентите за отделните фондове.
- (38) Програмата следва да укрепва сътрудничеството между европейските партньорства и партньорите от частния и/или публичния сектор на международно равнище, включително чрез обединяване на програми за НИИ и чрез трансгранични инвестиции в НИИ, които носят взаимни ползи за гражданите и бизнеса, като същевременно се гарантира, че Съюзът е в състояние да отстоява интересите си в стратегически области.
- (39) „Водешите инициативи в областта на бъдещите и нововъзникващите технологии“ се доказва като ефективен и ефикасен инструмент, който носи ползи за обществото чрез съвместни, координирани усилия на Съюза и неговите държави членки. Дейностите, извършвани в рамките на водещите инициативи в областта на бъдещите и нововъзникващите технологии „Графен“, проекта „Човешки мозък“ и „Квантови технологии“, които получават подкрепа по „Хоризонт 2020“, ще продължат да получават подкрепа в рамките на Програмата чрез покани за представяне на предложения, включени в работната програма. Подготвителни действия, подпомагани в рамките на частта от „Хоризонт 2020“ за водещи инициативи в областта на бъдещите и нововъзникващите технологии, ще бъдат използвани в процеса на стратегическо планиране по Програмата и ще допринесат за работата по мисиите, съфинансираните и/или съвместно програмираните европейски партньорства и редовните покани за представяне на предложения.
- (40) JRC следва да продължи да предоставя независими и ориентирани към потребителите научни доказателства и техническа подкрепа за политиките на Съюза през целия цикъл на политиката. Преките действия на JRC следва да се изпълняват по гъвкав, ефикасен и прозрачен начин, като се отчетат нуждите на политиките на Съюза и съответните нужди на потребителите на JRC, и като се гарантира защитата на финансовите интереси на Съюза. JRC следва да продължи да генерира допълнителни ресурси.
- (41) В рамките на стълб „Иновативна Европа“ следва да се установи набор от мерки за предоставяне на интегрирано подпомагане в отговор на нуждите на предприемачите и предприемачеството, насочени към осъществяване и ускоряване на водещи до пробив иновации за бърз пазарен растеж, както и към насърчаване на стратегическата автономност на Съюза, като същевременно се запазва отворената икономика. Стълбът следва да осигури единно звено за привличане и подкрепа на всякакви видове новатори и иновативни дружества като МСП, включително стартиращи предприятия, и в изключителни случаи малки дружества със средна пазарна капитализация, с потенциал за разрастване на равнището на Съюза и на международно равнище. Стълбът следва да предложи бързо и гъвкаво финансиране чрез безвъзмездни средства и съвместни инвестиции, включително с частни инвеститори. Към тези цели е ориентирано създаването на Европейски съвет по иновациите (ЕСИ). В рамките на стълба следва да се подпомагат също така Европейският институт за иновации и технологии (ЕИТ) и европейските екосистеми за иновации в най-общ смисъл, в частност чрез европейски партньорства с подпомагащи иновациите субекти на национално и регионално равнище.
- (42) За целите на настоящия регламент, и по-специално по отношение на дейностите, извършвани в рамките на ЕСИ, под „стартиращо предприятие“ следва да се разбира МСП на ранен етап от жизнения си цикъл, включително тези, създадени като спин-оф предприятия от научноизследователските дейности на университетите, което се стреми да открие новаторски решения и подлежащи на разрастване бизнес модели, и което е самостоятелно по смисъла на член 3 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията^(*); под „дружество със средна пазарна капитализация“ следва да се разбира предприятието, което не е МСП и което има между 250 и 3 000 служители, като числеността на персонала се изчислява в съответствие с дял I, членове 3—6 от приложението към посочената препоръка; и под „малко дружество със средна пазарна капитализация“ следва да се разбира дружество със средна пазарна капитализация, което има до 499 служители.

(*) Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията от 6 май 2003 г. относно определението за микро-, малки и средни предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

- (43) Целите на политиката по Програмата ще се изпълняват също така посредством финансови инструменти и бюджетна гаранция от програмата InvestEU, като по този начин се насърчават полезните взаимодействия между двете програми.
- (44) ЕСИ, заедно с други компоненти от Програмата, следва да стимулира всички форми на иновации, от поетапни до водещи до пробив и революционни иновации, като поставя акцент по-специално върху иновациите, създаващи нови пазари. Чрез своите инструменти „Изследвач“ и „Ускорител“ ЕСИ следва да се стреми да набелязва, разработва и внедрява всякакви видове високорискови иновации, включително поетапни иновации, с основен акцент върху водещите до пробив, революционните и дълбокотехнологичните иновации, които имат потенциал да се превърнат в създаващи нови пазари иновации. Съгласуваната и целенасочена подкрепа от ЕСИ следва да запълни сегашния вакуум при публичната подкрепа и частните инвестиции за водещи до пробив иновации. Инструментите на ЕСИ изискват специални правни и управленски елементи, които да отразяват целите на ЕСИ, и по-специално действията по пазарно внедряване.
- (45) Инструментът „Ускорител“ е насочен към осигуряване на път през „долината на смъртта“ между научните изследвания, фазата, която предхожда масовата търговска реализация, и разрастването на дружествата. Инструментът „Ускорител“ ще предоставя подкрепа за операции с голям потенциал, които представляват такъв технологичен, научен, финансов, управленски или пазарен риск, че все още не се считат за подходящи за финансиране и поради това не могат да привлекат достатъчно инвестиции от пазара, като по този начин инструментът ще допълва програмата InvestEU.
- (46) В тясно взаимодействие с програмата InvestEU инструментът „Ускорител“ следва да финансира — под формата на смесено финансиране и подкрепа с капиталово финансиране — проекти, реализирани от МСП, включително стартиращи предприятия, и в изключителни случаи — от малки дружества със средна пазарна капитализация, които или все още не са в състояние да генерират приходи, или все още не са рентабилни, или все още не могат да привлекат достатъчно инвестиции, за да изпълнят изцяло бизнес плановете на своите проекти. Такива отговарящи на условията образувания ще се считат за неподходящи за финансиране от финансови институции, макар че част от техните инвестиционни нужди е можело или може да бъдат посрещнати от един или няколко инвеститори като частна или публична банка, семейно съдружие, фонд за рисков капитал или бизнес ангел. По този начин, инструментът „Ускорител“ е насочен към преодоляване на неефективност на пазара и финансиране на обещаващи образувания, които все още не се считат за подходящи за финансиране от финансови институции, но които участват в проекти, свързани с водещи до пробив и създаващи нови пазари иновации. След като проектите започнат да се считат за подходящи за финансиране от финансови институции, те могат да бъдат финансирани по линия на програма InvestEU.
- (47) Въпреки че бюджетът на инструмента „Ускорител“ следва да бъде основно разпределен за смесено финансиране, за целите на член 48 подкрепата само с безвъзмездни средства за МСП, включително стартиращи предприятия, следва да съответства на финансирането в рамките на бюджета на инструмента за МСП на „Хоризонт 2020“.
- (48) ЕИТ, главно чрез своите общности на знание и иновации и като разширява своята регионална иновационна схема, следва да се стреми към укрепване на екосистемите за иновации в отговор на глобалните предизвикателства. Това следва да бъде постигнато като се насърчава интегрирането на иновациите, научните изследвания, висшето образование и предприемачеството. В съответствие с Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския институт за иновации и технологии (наричан по-нататък „Регламентът относно ЕИТ“) и стратегическата си програма за иновации, посочена в Решение на Европейския парламент и на Съвета относно стратегическата иновационна програма на Европейския институт за иновации и технологии (ЕИТ) за периода 2021—2027 г., ЕИТ следва да стимулира иновациите в своите дейности и значително да повиши подпомагането за интегриране на висшето образование в екосистемата за иновации, по-специално като стимулира обучението с предприемаческа насоченост, насърчава извъндисциплинарното сътрудничество между промишлените и академичните среди и набелязва уменията, които ще бъдат необходими на бъдещите новатори, за да могат да се справят с глобалните предизвикателства, и които включват задълбочени цифрови и иновационни умения. Схемите за подкрепа, които осигурява ЕИТ, следва да се ползват от бенефициерите по линия на ЕСИ, а стартиращите предприятия, които възникват от общностите на знание и иновации към ЕИТ, следва да имат опростен, а следователно и по-бърз достъп до действията на ЕСИ. Въпреки че акцентът на ЕИТ върху екосистемите за иновации безпроблемно го прикрепя към стълб „Иновативна Европа“, ЕИТ следва по целесъобразност да подпомага също и останалите стълбове. Следва да се избягва ненужното дублиране между общностите на знание и иновации и други инструменти в същата област, по-специално други европейски партньорства.
- (49) Следва да бъдат осигурени и запазени еднакви условия на конкуренция за дружествата на даден пазар, тъй като това е ключово изискване с цел осигуряване на успеха на всички видове иновации, включително водещите до пробив, революционните и поетапните иновации, като по този начин се даде възможност по-специално на голям брой малки и средни новатори да изградят своя капацитет за НИИ, да се възползват от ползите от своите инвестиции и да заемат дял от пазара.

- (50) Програмата следва да насърчава и да интегрира сътрудничеството с трети държави и международни организации и инициативите въз основа на интересите на Съюза, взаимните ползи, международните ангажменти, научната дипломация и, доколкото е възможно, реципрочността. Международното сътрудничество следва да се стреми да утвърждава високите постижения на Съюза в НИИ, да повишава неговата привлекателност и капацитета му да задържа най-добрите таланти и икономическата и промишлената му конкурентоспособност, да търси отговор на глобалните предизвикателства, включително ЦУР на ООН при следване на принципите в Програмата до 2030 г. и Парижкото споразумение, и да подпомага външните политики на Съюза. Необходимо е да се следва подход на цялостно отваряне за международно участие и целенасочени действия за международно сътрудничество, включително чрез установяването на подходящи критерии за допустимост до финансиране на образувания, установени в държави с ниски до средни доходи. Съюзът следва да се стреми да сключва международни споразумения за сътрудничество в областта на НИИ с трети държави. Същевременно асоциирането на трети държави към Програмата, по-специално за частите, изпълнявани в условията на сътрудничество, следва да се насърчава в съответствие със споразуменията за асоцииране и с акцент върху добавената стойност за Съюза. При разпределянето на финансовите вноски на асоциираните държави към Програмата Комисията следва да вземе предвид степента на участие на правните субекти на тези трети държави в различните части на Програмата.
- (51) С цел да се задълбочават връзките между науката и обществото и да се извлече максимална полза от взаимодействието помежду им, Програмата следва да привлича и включва всички участници от обществото, например граждани и организации на гражданското общество, в съвместното проектиране и разработване на програми и съдържание и чрез процеси за отговорни НИИ, отговарящи на опасенията, нуждите и очакванията на гражданите и гражданското общество, като насърчава образованието по естествени и точни науки, осигурява обществен достъп до научните знания и улеснява участието на гражданите и организациите на гражданското общество в дейностите по Програмата. Това следва да се прави в цялата Програма и чрез предназначени за тази цел дейности в част „Разширяване и укрепване на ЕНП“. Ангажирането на гражданите и гражданското общество в НИИ следва да се съчетава с дейности за популяризиране, за да се генерира и поддържа обществена подкрепа за Програмата. Програмата следва да се стреми и към премахване на препятствията и насърчаване на полезните взаимодействия между науката, технологиите, културата и изкуствата, за да се постигне ново качество на устойчивите иновации. Следва да се наблюдават предприетите мерки за подобряване на участието на гражданите и гражданското общество в подпомаганите проекти.
- (52) По целесъобразност Програмата следва да отчита специфичните особености на най-отдалечените региони, посочени в член 349 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), в съответствие с приветстваното от Съвета съобщение на Комисията от 24 октомври 2017 г. със заглавие „Засилено и обновено стратегическо партньорство с най-отдалечените региони на ЕС“.
- (53) Дейностите, които се развиват по Програмата, следва да са насочени към отстраняване на свързаните с пола предубеждения и на неравенството между половете, към подобряване на равновесието между професионалния и личния живот и към насърчаване на равенството между жените и мъжете при НИИ, включително принципа на равно заплащане без дискриминация, основана на пола, в съответствие с членове 2 и 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и членове 8 и 157 от ДФЕС. Свързаното с пола измерение следва да се включва в съдържанието на НИИ и да се проследява на всички етапи от научноизследователския цикъл. В допълнение дейностите по Програмата следва да се стремят да отстраняват неравенството и да утвърждават равенството и многообразието във всички аспекти на НИИ по отношение на възраст, увреждания, раса и етническа принадлежност, религия или убеждения и сексуална ориентация.
- (54) Като се имат предвид специфичните особености на сектора на отбранителната промишленост, подробните разпоредби относно финансирането от Съюза на научноизследователски проекти в областта на отбраната следва да се определят в Регламент (ЕС) 2021/697 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁰⁾ (наричан по-нататък „Европейският фонд за отбрана“), който урежда правилата за участие в научни изследвания в областта на отбраната. Дейностите по линия на Европейския фонд за отбрана следва да са насочени изключително към научноизследователската и развойната дейност в областта на отбраната, докато дейностите, извършвани в рамките на специфичната програма, създадена с Решение (ЕС) 2021/764 на Съвета⁽¹¹⁾ (наричана по-нататък „специфичната програма“) и ЕИТ, следва да са насочени изключително към граждански приложения. Следва да се избягва ненужното дублиране.

⁽¹⁰⁾ Регламент (ЕС) 2021/697 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 година за създаване на Европейски фонд за отбрана и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1092 (вж. страница 149 от настоящия брой на Официален вестник).

⁽¹¹⁾ Решение (ЕС) 2021/764 на Съвета от 10 май 2021 година за създаване на специфична програма за изпълнение на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за отмяна на Решение 2013/743/ЕС (ОВ L 167, 12.5.2021 г., стр. 1).

- (55) С настоящия регламент се определя финансов пакет за цялата продължителност на Програмата, който представлява основната референтна сума по смисъла на точка 18 от Междунституционалното споразумение от 16 декември 2020 г. между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление и относно новите собствени ресурси, включително пътна карта за въвеждането на нови собствени ресурси ⁽¹²⁾ за Европейския парламент и за Съвета в рамките на годишната бюджетна процедура. Този финансов пакет включва сума в размер на 580 000 000 EUR по текущи цени за специфичната програма, създадена с Решение (ЕС) 2021/764 и за ЕПТ, в съответствие със съвместната декларация на Европейския парламент, Съвета и Комисията от 16 декември 2020 г. относно укрепването на специфичните програми и адаптирането на основните актове ⁽¹³⁾.
- (56) Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁴⁾ (наричан по-нататък „Финансовият регламент“) се прилага за настоящата програма. Във Финансовия регламент са предвидени правилата относно изпълнението на бюджета на Съюза, включително правилата относно безвъзмездните средства, наградите, поръчките, непрякото управление, финансовите инструменти, бюджетните гаранции, финансовата помощ и възстановяването на разходите на външните експерти.
- (57) В съответствие с член 193, параграф 2 от Финансовия регламент безвъзмездни средства могат да бъдат предоставени за действие, което вече е започнало, ако заявителят може да обоснове необходимостта от започване на действието преди подписването на споразумението за предоставяне на безвъзмездни средства. В такива случаи разходите, направени преди датата на подаване на заявлението за безвъзмездни средства, не са допустими, освен в надлежно обосновани изключителни случаи. За да се избегне прекъсване в подкрепата от Съюза, което би могло да накърни интересите на Съюза, в решението за финансиране следва да бъде възможно, за ограничен срок в началото на МФР за периода 2021—2027 г. и само в надлежно обосновани случаи, да се предвиди допустимост на действията и разходите от началото на финансовата 2021 година дори ако те са били изпълнени и направени преди подаването на заявлението за безвъзмездни средства.
- (58) В цялата Програма следва непрекъснато да бъде търсено административно опростяване, по-специално намаляване на административната тежест за бенефициерите. Комисията следва допълнително да опрости своите инструменти и насоки по такъв начин, че те да представляват минимална тежест за бенефициерите. По-специално Комисията следва да обмисли издаването на съкратена версия на насоките.
- (59) Приключването на изграждането на цифровия единен пазар и нарастващите възможности във връзка с конвергенцията на цифровите и физическите технологии изискват увеличение на инвестициите. Програмата следва да допринесе за тези усилия със съществено увеличение на разходите в основни цифрови научноизследователски и иновационни дейности в сравнение с „Хоризонт 2020“ ⁽¹⁵⁾. Това следва да гарантира, че Европа продължава да заема водеща позиция в световен мащаб в НИИ в областта на цифровите технологии.
- (60) Квантовите научни изследвания в рамките на клъстера „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“ по стълб II следва да бъдат приоритетни, като се има предвид решаващата им роля в цифровия преход, а именно чрез разширяване на европейското научно лидерство и високи постижения в квантовите технологии, което ще позволи да се постигне предвиденият бюджет, заложен през 2018 г.

⁽¹²⁾ ОВ L 433 I, 22.12.2020 г., стр. 28.

⁽¹³⁾ ОВ С 444 I, 22.12.2020 г., стр. 1.

⁽¹⁴⁾ Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ L 193, 30.7.2018 г., стр. 1).

⁽¹⁵⁾ В съобщението на Комисията от 14 февруари 2018 г., озаглавено „Нова, модерна многогодишна финансова рамка за Европейския съюз, с която ефикасно да постига резултати по своите приоритети след 2020 г.“ се посочва, че за основни цифрови дейности по Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“ са изразходвани 13 млрд. евро.

- (61) В съответствие с Финансовия регламент, Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁶⁾ и регламенти (ЕО, Евратом) № 2988/95 ⁽¹⁷⁾, (Евратом, ЕО) № 2185/96 ⁽¹⁸⁾ и (ЕС) 2017/1939 ⁽¹⁹⁾ на Съвета финансовите интереси на Съюза трябва да се защитават посредством пропорционални мерки, включително посредством мерки, свързани с предотвратяване, разкриване, коригиране и разследване на нередности, включително измами, със събиране на изгубени, недължимо платени или неправилно използвани средства и, когато е целесъобразно, с налагане на административни санкции.

По-специално, в съответствие с регламенти (Евратом, ЕО) № 2185/96 и (ЕС, Евратом) № 883/2013 Европейската служба за борба с измамите (OLAF) има правомощието да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, с цел установяване наличието на измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза. В съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1939 на Европейската прокуратура са предоставени правомощия да извършва разследване и наказателно преследване на престъпления срещу финансовите интереси на Съюза, както е предвидено в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁰⁾. В съответствие с Финансовия регламент всички лица или субекти, получаващи средства от Съюза, трябва да оказват пълно съдействие за защита на финансовите интереси на Съюза, да предоставят правата и достъпа, необходими на Комисията, на OLAF, на Сметната палата и, по отношение на държавите членки, участващи в засилено сътрудничество съгласно Регламент (ЕС) 2017/1939, на Европейската прокуратура и да гарантират, че всички трети лица, участващи в изпълнението на средства на Съюза, предоставят равностойни права.

- (62) Трети държави, които са членки на Европейското икономическо пространство (ЕИП), могат да участват в програми на Съюза в рамките на сътрудничеството, установено съгласно Споразумението за Европейското икономическо пространство ⁽²¹⁾, което предвижда, че програмите се изпълняват въз основа на решение, прието съгласно посоченото споразумение. Трети държави могат също да участват въз основа на други правни инструменти. В настоящия регламент следва да бъде въведена специална разпоредба, съдържаща изискването третите държави да предоставят правата и достъпа, необходими на отговорния разпоредител с бюджетни кредити, на OLAF и на Сметната палата, за да упражняват в пълна степен съответните си правомощия.
- (63) В съответствие с член 94 от Решение 2013/755/ЕС на Съвета ⁽²²⁾ физически лица и организации, установени в отвъдморски страни или територии, са допустими за финансиране при спазване на правилата и целите на Програмата и на евентуалните договорености, приложими по отношение на държавата членка, с която е свързана съответната отвъдморска страна или територия.
- (64) В съответствие с точки 22 и 23 от Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество ⁽²³⁾ настоящата програма следва да се подложи на оценка въз основа на информацията, събрана в съответствие със специалните изисквания за докладване и мониторинг, като същевременно се избягват свърхрегулирането и административната тежест, по-специално за държавите членки и бенефициерите по Програмата. Когато е целесъобразно, тези изисквания следва да включват измерими показатели, които да служат като основа за оценяване на последиците от Програмата по места.

⁽¹⁶⁾ Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета (ОВ L 248, 18.9.2013 г., стр. 1).

⁽¹⁷⁾ Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 г. относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 23.12.1995 г., стр. 1).

⁽¹⁸⁾ Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 г. относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности (ОВ L 292, 15.11.1996 г., стр. 2).

⁽¹⁹⁾ Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1).

⁽²⁰⁾ Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 29).

⁽²¹⁾ ОВ L 1, 3.1.1994 г., стр. 3.

⁽²²⁾ Решение 2013/755/ЕС на Съвета от 25 ноември 2013 г. за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейския съюз („Решение за отвъдморско асоцииране“) (ОВ L 344, 19.12.2013 г., стр. 1).

⁽²³⁾ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

- (65) С цел да се гарантира ефективното оценяване на напредъка на Програмата към постигането на нейните цели, на Комисията следва да бъде делегирано правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от ДФЕС по отношение на изменението на приложение V във връзка с показателите за пътищата на въздействие, когато това бъде сметено за необходимо, и да определя изходни и целеви стойности, както и да допълва настоящия регламент с разпоредби относно създаването на рамка за мониторинг и оценка. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество. По-специално, с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.
- (66) Съгласуваността и полезните взаимодействия между Програмата и Космическата програма на Съюза ще стимулират европейския космически сектор, за да бъде иновативен и конкурентоспособен на световно равнище, ще засилят независимостта на Европа в достъпа и използването на космическото пространство в сигурна и безопасна среда и ще укрепят ролята на Европа като глобален фактор. Високите научни постижения, водещите до пробив решения и потребителите надолу по веригата в Програмата ще бъдат подпомагани чрез данни и услуги, предоставяни от Космическата програма на Съюза.
- (67) Съгласуваността и полезните взаимодействия между Програмата и „Еразъм+“ ще стимулират възприемането на научноизследователските резултати чрез обучителни дейности, ще внесат новаторски дух в образователната система и ще гарантират, че дейностите по образование и обучение разчитат на най-актуалните научноизследователски и иновационни дейности. Във връзка с това след пилотните действия по линия на „Еразъм+“ в периода 2014—2020 г. относно европейските университети Програмата ще допълва по целесъобразност чрез полезни взаимодействия подпомагането, предоставяно от „Еразъм+“ на европейските университети.
- (68) За да се увеличи въздействието на Програмата при изпълнението на приоритетите на Съюза, следва да се насърчават и търсят полезни взаимодействия с програми и инструменти, насочени към посрещане на нововъзникващите потребности на Съюза, включително с Механизма за справедлив преход, Механизма за възстановяване и устойчивост и Програмата EU4Health.
- (69) Правилата за участие и разпространение на резултатите следва да отразяват адекватно нуждите на Програмата, като се вземат под внимание опасенията и препоръките, изразени от различни заинтересовани страни и при междинната оценка на програмата „Хоризонт 2020“, проведена с помощта на независими външни експерти.
- (70) Чрез общи правила за цялата Програма следва да се осигури съгласувана рамка, улесняваща участието в програми, които се подпомагат финансово чрез бюджета на Програмата, включително в програми, ръководени от органи за финансиране като ЕПТ, съвместни предприятия или всякакви други структури, създадени по силата на член 187 от ДФЕС, или в програми, осъществявани от държави членки съгласно член 185 от ДФЕС. Приемането на специфични правила следва да бъде възможно, но такива изключения следва да бъдат ограничени до строго необходимото и да са надлежно обосновани.
- (71) При действията, които попадат в обхвата на Програмата, следва да се зачитат основните права и да се съблюдают принципите, заложи по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“). Тези действия следва да бъдат в съответствие с всички правни задължения, включително с международното право и с всички имащи отношение решения на Комисията, като известието на Комисията от 28 юни 2013 г. ⁽²⁴⁾, както и с етичните принципи, които включват избягването на каквито и да било нарушения на интегритета в научните изследвания. Ако е целесъобразно, следва да се вземат под внимание становищата на Европейската група по етика в науката и новите технологии, Агенцията на Европейския съюз за основните права и Европейския надзорен орган по защита на данните. При научноизследователските дейности следва да се отчита също така член 13 от ДФЕС и използването на животни в научните изследвания и изпитванията следва да се намалява, като крайната цел е намирането на техен заместител.
- (72) За да се гарантират високи научни постижения и в съответствие с член 13 от Хартата, Програмата следва да насърчава зачитането на академичната свобода във всички държави, които се ползват от нейните средства.

⁽²⁴⁾ ОВ С 205, 19.7.2013 г., стр. 9.

- (73) В съответствие с целите на международното сътрудничество, определени в членове 180 и 186 от ДФЕС, следва да се поощрява участието на правни субекти, установени в трети държави, и на международни организации, въз основа на взаимните ползи и интересите на Съюза. Изпълнението на Програмата следва да бъде в съответствие с мерките, приети съгласно членове 75 и 215 от ДФЕС, както и с международното право. При действия, които са свързани със стратегически активи или интереси на Съюза, както и с неговата независимост или сигурност, участието в конкретни действия по Програмата следва да може да бъде ограничено само до правни образувания, които са установени в държавите членки, или до правни образувания, които са установени в конкретни асоциирани или други трети държави в допълнение към държавите членки. Всяко изключване на правни субекти, установени в Съюза или в асоциирани държави, контролирани пряко или непряко от неасоциирани трети държави или от правни субекти на неасоциирани трети държави, следва да отчита, от една страна, рисковете, които крие включването на такива образувания, и ползите от тяхното участие, от друга страна.
- (74) С Програмата се отчита изменението на климата сред най-големите световни и обществени предизвикателства и се отразява значението на борбата срещу изменението на климата в съответствие с ангажмента на Съюза за прилагане на Парижкото споразумение и ЦУР. По тази причина Програмата следва да допринесе за интегриране на действията за климата и постигане на общата цел за изразходване на 30% от бюджета на Съюза в подкрепа на целите, свързани с климата. Отчитането на въпроси, свързани с климата, следва да се включва по подходящ начин в съдържанието на НИИ и да се проследява на всички етапи от научноизследователския цикъл.
- (75) В контекста на пътя на въздействие в областта на климата Комисията следва да докладва относно резултатите, иновациите и обобщените прогнозни резултати от проектите, които са свързани с климата, включително разбити по част от Програмата и по начин на изпълнение. При извършването на своя анализ Комисията следва да вземе предвид дългосрочните икономически, обществени и екологични разходи и ползи за гражданите на Съюза от дейностите по Програмата, включително възприемането на иновативни решения за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптиране към него, очакваното въздействие върху работните места и създаването на дружества, икономическия растеж и конкурентоспособността, чистата енергия, здравето и благосъстоянието, включително качеството на въздуха, почвите и водите. Резултатите от този анализ на въздействието следва да бъдат оповестени публично, да бъдат оценени в контекста на целите на Съюза в областта на климата и енергетиката и следва да допринесат за последващото стратегическо планиране и бъдещите работни програми.
- (76) Като отразяват колко е важно да се преодолее драматичната загуба на биологично разнообразие, научноизследователските и иновационни дейности по Програмата следва да допринасят за опазването и възстановяването на биологичното разнообразие и за постигането на общата амбиция за заделяне на 7,5 % от годишните разходи по МФР за целите в областта на биологичното разнообразие през 2024 г. и 10 % от годишните разходи по МФР за целите в областта на биологичното разнообразие през 2026 г. и 2027 г., като същевременно отчитат съществуващите припокривания между целите в областта на климата и биологичното разнообразие в съответствие с Междунституционалното споразумение от 16 декември 2020 г. между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление и относно новите собствени ресурси, включително пътна карта за въвеждането на нови собствени ресурси.
- (77) Към настоящия регламент се прилагат хоризонталните финансови правила, приети от Европейския парламент и от Съвета на основание член 322 от ДФЕС. Тези правила са установени във Финансовия регламент и определят по-специално процедурата за съставяне и изпълнение на бюджета чрез безвъзмездни средства, обществени поръчки, награди и непряко изпълнение и предвиждат проверки по отношение на отговорността на финансовите участници. Правилата, приети на основание член 322 от ДФЕС, включват и общ режим на обвързване с условия с цел защита на бюджета на Съюза.
- (78) Възможно е използването на чувствителна информация, свързана с предходни знания, и достъпът на неупълномощени лица до чувствителни резултати да се отразят неблагоприятно върху интересите на Съюза или на една или повече държави членки. Поради това боравенето с поверителни данни и класифицирана информация следва да се подчинява на съответната нормативна уредба на Съюза, включително на вътрешните правила на институциите като например Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията ⁽²⁵⁾.

⁽²⁵⁾ Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията от 13 март 2015 г. относно правилата за сигурност за защита на класифицираната информация на ЕС (ОВ L 72, 17.3.2015 г., стр. 53).

- (79) Необходимо е да се определят минималните условия за участие както като общо правило, когато даден консорциум следва да включва най-малко един правен субект от държава членка, така и с оглед на специфичните особености на конкретния вид действия по Програмата.
- (80) Необходимо е да се определят редът и условията за предоставяне на финансиране от страна на Съюза за участниците в действията по Програмата. Безвъзмездните средства следва да бъдат основната форма на подкрепа по Програмата. При тяхното изпълнение следва да се имат предвид всички форми на принос, определени във Финансовия регламент, включително еднократни суми, единни ставки или единични разходи, с оглед на по-нататъшното опростяване. В споразумението за отпускане на безвъзмездни средства следва да се определят правата и задълженията на бенефициерите, включително ролята и задачите на координатора, когато това е приложимо. Следва да се осигури тясно сътрудничество с експерти от държавите членки при изготвяне на образците на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства и при значителното им изменение, наред с другото с цел по-нататъшно опростяване за бенефициерите.
- (81) За да бъде спазен принципът на съфинансиране, в настоящия регламент процентите на финансиране се посочват като максимални стойности.
- (82) В съответствие с Финансовия регламент Програмата следва да предоставя основа за по-широко приемане на обичайните практики за определяне и анализ на разходите на бенефициерите, що се отнася до разходите за персонал и единичните разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги, включително за големи научноизследователски инфраструктури по смисъла на „Хоризонт 2020“. Използването на единични разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги, изчислени съгласно обичайните счетоводни практики на бенефициерите и комбиниращи действителни преки и непреки разходи, следва да бъде вариант, който може да бъде избран от всички бенефициери. Във връзка с това бенефициерите следва да могат да включват действителни непреки разходи, изчислени въз основа на коефициента за разпределение в такива единични разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги.
- (83) Действащата понастоящем система за възстановяване на действителните разходи за персонал следва да се опрости допълнително, като се използва подходът за възнаграждение на базата на проекти, който беше разработен в рамките на Програмата „Хоризонт 2020“, и да се съгласува в още по-голяма степен с Финансовия регламент, с цел да се намалят разликите във възнагражденията между участващите в Програмата научни изследователи от Съюза.
- (84) Гаранционният фонд на участниците, създаден по линия на „Хоризонт 2020“ и управляван от Комисията, се оказва важен предпазен механизъм, който ограничава рисковете, свързани с дължимите и невъзстановени суми от неизпълнили задълженията си участници. Поради това Гаранционният фонд на участниците, преименуван на взаимозастрахователен механизъм (наричан по-нататък „механизъм“), следва да продължи дейността си и да я разшири така, че да обхване други органи за финансиране, и по-специално инициативи по член 185 от ДФЕС. Следва да бъде възможно механизмът може да бъде разширен, така че да обхваща бенефициери на всяка друга пряко управлявана програма на Съюза. Въз основа на внимателно наблюдение на евентуалната отрицателна възвръщаемост на инвестициите, направени от механизма, Комисията следва да предприеме подходящи смекчаващи мерки, за да позволи на механизма да продължи интервенциите си за защита на финансовите интереси на Съюза и да върне вноската на бенефициерите при плащане на остатъка.
- (85) Следва да се определят правила за използване и разпространение на резултатите, за да се гарантира, че бенефициерите защитават, използват и разпространяват резултатите и осигуряват достъп до тях в зависимост от случая. По-голямо внимание следва да се обърне на използването на тези резултати, като Комисията следва да набележи и да спомогне за максимално увеличаване на възможностите за бенефициерите да използват резултатите, и по-специално в Съюза. При използването на резултатите следва да се вземат предвид принципите на Програмата, включително насърчаването на иновациите в Съюза и укрепването на ЕНП.
- (86) Следва да се запазят ключовите елементи на системата за оценка и подбор на предложения, която се използва при „Хоризонт 2020“, както и нейната насоченост към високи постижения и, когато е приложимо, към „въздействието“ и „качеството и ефикасността на изпълнението“. Подборът на предложенията следва да продължи да се извършва въз основа на оценка, изготвена от независими външни експерти. Процесът на оценяване следва да бъде разработен така, че да се избягват конфликтите на интереси и предубедеността. Следва да се вземе предвид възможността за двуетапна процедура за представяне на предложения и, когато е подходящо, анонимизираните предложения би могло да бъдат оценявани на първия етап от оценката. Комисията следва да продължи да включва независими наблюдатели в процеса на оценяване, когато е приложимо. По отношение на действията по инструмента „Изследвач“, мисии и в други надлежно обосновани случаи, изложени в работната програма, може да се отчете необходимостта от осигуряване на цялостна съгласуваност на портфейла от проекти, при условие че предложенията са надхвърлили приложимите правове. Целите и процедурите за това следва да се публикуват предварително. В съответствие с член 200, параграф 7 от Финансовия регламент кандидатите следва да получават обратна информация относно оценката на предложението им, включително, по-специално основанията за отхвърляне, когато е приложимо.

- (87) За всички части на Програмата, когато това е възможно, следва да се прилага систематично използването на чужди оценки и одити от други програми на Съюза в съответствие с членове 126 и 127 от Финансовия регламент, за да се намали административната тежест за бенефициерите на средства от Съюза. Използването на чужди одити и оценки следва да се предвиди изрично, като се вземат предвид и други елементи, целящи постигане на увереност, като одити на системите и процесите.
- (88) Като стимул за търсенето на отговор на специфични предизвикателства в областите на НИИ следва да се използват награди, включително – когато е целесъобразно – общи или съвместни награди, организирани от Комисията или от съответния орган за финансиране заедно с други органи на Съюза, асоциирани държави, други трети държави, международни организации или правни субекти с нестопанска цел. Наградите следва да подпомагат постигането на целите на Програмата.
- (89) Видовете финансиране и методите за изпълнение по настоящия регламент следва да се избират в зависимост от възможностите им за осъществяване на специфичните цели на действията и за постигане на резултати, като се вземат предвид по-специално разходите за проверките, административната тежест и очакваният риск от неспазване. Това следва да включва разглеждане на възможността за използването на еднократни суми, единни ставки и скали за единични разходи.
- (90) За да се осигури непрекъснатост при предоставянето на подкрепа в имашата отношение област на политиката и да се позволи изпълнението да започне от началото на МФР за периода 2021—2027 г., настоящият регламент следва да влезе в сила по спешност и да се прилага с обратно действие от 1 януари 2021 г.
- (91) Доколкото целите на настоящия регламент, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а поради избягване на дублиране на усилия, натрупване на критична маса в ключови области и постигане на максимална добавена стойност от Съюза, могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарността, уреден в член 5 от ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигането на тези цели.
- (92) Поради това Регламент (ЕС) № 1290/2013 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁶⁾ и Регламент (ЕС) № 1291/2013 следва да бъдат отменени,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет

1. С настоящия регламент се създава Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ (наричана по-нататък „Програмата“) за срока на изпълнение на МФР 2021–2027 г. и се определят правилата за участие и разпространение на резултатите относно непреки действия по Програмата, и се определя рамката, уреждаща подкрепата от Съюза за научноизследователски и иновационни дейности за същия срок на изпълнение.

С настоящия регламент се определят целите на Програмата, бюджетът за периода 2021—2027 г., формите на финансиране от Съюза и правилата за предоставяне на такова финансиране.

2. Програмата се изпълнява посредством:

- а) специфичната програма, създадена с Решение (ЕС) 2021/764;
- б) финансов принос за Европейския институт за иновации и технологии (ЕИТ), създаден с Регламент относно ЕИТ;

⁽²⁶⁾ Регламент (ЕС) № 1290/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. за определяне на правилата за участие и разпространение на резултатите в „Хоризонт 2020 — рамкова програма за научни изследвания и иновации (2014—2020 г.)“ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1906/2006 (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 81).

- в) специфичната програма за научни изследвания в областта на отбраната, създадена с Регламент (ЕС) 2021/697.
3. Настоящият регламент не се прилага по отношение на специфичната програма за научни изследвания в областта на отбраната, посочена в параграф 2, точка в) от настоящия член, с изключение на членове 1 и 5, член 7, параграф 1 и член 12, параграф 1.
4. Освен ако изрично не е упоменато друго, понятията „Хоризонт Европа“, „Програмата“ и „специфична програма“, използвани в настоящия регламент, се отнасят за въпроси, които имат отношение само към специфичната програма, посочена в параграф 2, буква а).
5. ЕИТ изпълнява Програмата в съответствие със стратегическите си цели за периода 2021—2027 г., определени в стратегическата иновационна програма на ЕИТ, като взема предвид стратегическото планиране, посочено в член 6 и в специфичната програма, посочена в параграф 2, буква а) от настоящия член.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- 1) „научноизследователски инфраструктури“ означава структури, които осигуряват ресурси и услуги за научноизследователските общности за осъществяване на научни изследвания и за стимулиране на иновациите в съответните области, включително съответните човешки ресурси, значително оборудване или набори от инструменти; свързани със знанието структури, като колекции, архиви или инфраструктури за научни данни; компютърни системи, комуникационни мрежи и всяка друга инфраструктура, която е уникална по естеството си, отворена е за външни потребители и е от основно значение за постигане на високи постижения в научните изследвания и иновациите; когато е уместно, те могат да се използват и за други цели освен за научни изследвания, например с образователна цел или за обществени услуги, и могат да са „еднообектни“, „виртуални“ или „разпределени“;
- 2) „стратегия за интелигентна специализация“ означава националните или регионалните стратегии за иновации, които определят приоритети с цел създаване на конкурентно предимство чрез развитие и съобразяване на собствените силни страни в областта на НИИ с потребностите на бизнеса, за да се отговори последователно на новите възможности и промени на пазара, като се избегне дублирането и разпокъсането на усилията, включително тези, които са под формата на или са включени в национална или регионална стратегическа рамка на политиката в областта на НИИ и чрез извършване на благоприятстващото условие определено в съответната разпоредба от Регламента за общоприложимите разпоредби за периода 2021—2027 г.;
- 3) „европейско партньорство“ означава инициатива, подготвена чрез участие на ранен етап на държавите членки и асоциираните държави, при която Съюзът заедно с партньори от частния и/или публичния сектор, като например представители на промишлеността, университети, научноизследователски организации, органи със задължение за обществена услуга на местно, регионално, национално или международно равнище или организации на гражданското общество, включително фондации и неправителствени организации, се ангажират да подпомагат съвместно разработването и изпълнението на програма за научноизследователски и иновационни дейности, в това число свързани с възприемането от пазара, нормативната уредба и политиката;
- 4) „свободен достъп“ означава безплатно предоставяне на крайния потребител на онлайн достъп до крайните продукти от научните изследвания, които крайни продукти произтичат от действия по Програмата, в съответствие с член 14 и член 39, параграф 3;
- 5) „отворена наука“ означава подход към научния процес въз основа на отворени съвместни дейности, инструменти и разпространение на знания, и включва елементите, изброени в член 14;
- 6) „мисия“ означава портфейл от научноизследователски и иновационни дейности, основаващи се на високи постижения и водени от съображения за въздействие, в различни дисциплини и сектори, който е предназначен: i) за постигането в определен срок на измерима цел, която не би могла да се постигне чрез отделни действия; ii) да оказва въздействие върху обществото и процеса на създаване на политиките посредством науката и технологиите; както и iii) да бъде от интерес за значителна част от европейското население и за широк кръг европейски граждани;
- 7) „поръчка за продукти в предпазарен стадий“ означава поръчка за научноизследователски и развойни услуги, която включва разпределяне на рисковете и ползите съобразно пазарните условия, както и за поетапни конкурентни разработки, при които възлаганите научноизследователски и развойни услуги са ясно отделени от пускането на крайни продукти в търговски количества;
- 8) „обществена поръчка за новаторски решения“ означава поръчка, при която възлагащите органи се явяват пилотен клиент за новаторски стоки или услуги, които все още не са широко достъпни на търговска основа и могат да включват изпитване за съответствие;

- 9) „права на достъп“ означава права за ползване на резултати или предходни знания при реда и условията, определени в съответствие с настоящия регламент;
- 10) „предходни знания“ означава всички данни, ноу-хау или информация — независимо от тяхната форма или характер (материални или нематериални), включително всички права, като права върху интелектуална собственост — които са:
 - i) притежавани от бенефициерите преди присъединяването им към дадено действие; и
 - ii) посочени от бенефициерите чрез писмено съгласие като необходими за изпълнение на действието или за използване на резултатите от него;
- 11) „разпространение на резултатите“ означава публично оповестяване на резултатите чрез подходящи средства, различни от тези, които произтичат от защитата или използването на резултатите, включително чрез научни публикации на всякакъв носител;
- 12) „използване на резултатите“ означава употреба на резултатите при по-нататъшни научноизследователски и иновационни дейности, различни от обхванатите от съответното действие, включително, наред с другото, търговска реализация, като например разработване, създаване, производство и предлагане на пазара на продукт или процес, създаване и предоставяне на услуга, или при дейности по стандартизация;
- 13) „справедливи и разумни условия“ означава подходящи условия, включително възможни финансови условия или условия на безвъзмезден достъп, като се отчитат специфичните обстоятелства на искането за достъп, например действителната или потенциалната стойност на резултатите или на предходните знания, до които се иска достъп, и/или обхватът, продължителността или други характеристики на предвиденото използване;
- 14) „орган за финансиране“ означава орган или организация, съгласно посоченото в член 62, параграф 1, буква в) от Финансовия регламент, на който(която) Комисията е възложила задачи по изпълнението на бюджета по Програмата;
- 15) „международна организация за европейски научни изследвания“ означава международна организация, мнозинството от членовете на която са държави членки или асоциирани държави, основната цел на която е да насърчава научното и технологичното сътрудничество в Европа;
- 16) „правен субект“ означава физическо лице или юридическо лице, учредено и признато в това си качество съгласно правото на Съюза, националното право или международното право, което има правосубектност и способност да действа от свое име, да упражнява права и да поема задължения или субект, който няма правосубектност, както е посочено в член 197, параграф 2, буква в) от Финансовия регламент;
- 17) „държави, обхванати от разширяването на участието“ или „държави със слаби показатели в областта на НИИ“ означава държави, в които трябва да бъдат установени правни субекти, за да бъдат допустими за координатори по компонента „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“ от частта „Разширяване на участието и укрепване на ЕНП“ от Програмата; от държавите членки, тези държави са България, Хърватия, Кипър, Чехия, Естония, Гърция, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Португалия, Румъния, Словакия и Словения за цялата продължителност на Програмата; за асоциираните държави, това означава списъкът на отговарящите на условията държави, както е определен въз основа на показател и публикуван в работната програма. Правните субекти от най-отдалечените региони съгласно определението в член 349 от ДФЕС също са допустими за координатори по този компонент;
- 18) „правен субект с нестопанска цел“ означава правен субект, който по правната си форма е с нестопанска цел или е задължен по закон или по устав да не разпределя печалби на своите акционери или отделни членове;
- 19) „малки или средни предприятия“ или „МСП“ означава микро-, малки или средни предприятия, съгласно определението в член 2 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО ⁽²⁷⁾;
- 20) „малко дружество със средна пазарна капитализация“ означава субект, който не е МСП и има до 499 служители, като числеността на персонала се изчислява в съответствие с членове 3—6 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО;
- 21) „резултати“ означава всички материални или нематериални резултати от дадено действие, като например данни, ноу-хау или информация, независимо от тяхната форма или характер и от това дали може, или не може да бъдат защитени, както и всички свързани с тях права, включително правата върху интелектуална собственост;

⁽²⁷⁾ Препоръка 2003/361/ЕС на Комисията от 6 май 2003 г. относно определението за микропредприятията, малките и средните предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

- 22) „краен продукт от научните изследвания“ означава резултатите, генерирани при дадено действие, до които може да бъде предоставен достъп под формата на научни публикации, данни или други технически резултати и процеси като софтуер, алгоритми, протоколи и компютри от типа електронен ноутбук;
- 23) „печат за високи постижения“ означава знак за качество, който показва, че дадено предложение, представено по покана за представяне на предложения, е надхвърлило всички прагове за оценка, определени в работната програма, но не е могло да бъде финансирано, тъй като в работната програма няма наличен бюджет за тази покана за представяне на предложения, и което може да получи подкрепа от други източници на финансиране от Съюза или на национално равнище;
- 24) „стратегически план за научни изследвания и иновации“ означава акт за изпълнение, в който се определя стратегия за реализация на съдържанието на работната програма, който обхваща максимален период от четири години, след провеждането на задължителен процес на широко консултиране с участието на множество заинтересовани страни и който определя приоритетите, подходящите видове действия и формите на изпълнение, които да бъдат използвани;
- 25) „работна програма“ означава документ, приет от Комисията за изпълнението на специфичната програма в съответствие с член 14 от Решение (ЕС) 2021/764 или равностоен по съдържание и структура документ, приет от орган за финансиране;
- 26) „договор“ означава споразумение, сключено между Комисията или съответния орган за финансиране и правен субект, който изпълнява действие за иновации и пазарно внедряване и получава подкрепа чрез смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или смесено финансиране по линия на ЕСИ;
- 27) „възстановим аванс“ означава частта от смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или смесеното финансиране по линия ЕСИ, която съответства на заем по дял X от Финансовия регламент, но се отпуска пряко от Съюза с нестопанска цел за покриване на разходи за дейности, свързани с иновационно действие, и която бенефициерът възстановява на Съюза съгласно условията, предвидени в договора;
- 28) „класифицирана информация“ означава класифицирана информация на Европейския съюз съгласно определението в член 3 от Решение (ЕС, Евратом) 2015/444, както и класифицирана информация на държавите членки, класифицирана информация на трети държави, с които Съюзът има споразумение за сигурност, и класифицирана информация на международна организация, с която Съюзът има споразумение за сигурност;
- 29) „операция за смесено финансиране“ означава действие, подпомагано от бюджета на Съюза, включително в рамките на механизъм за смесено финансиране или платформа съгласно определението в член 2, параграф 6 от Финансовия регламент, при което се съчетават форми на неподлежаща на връщане подкрепа и/или финансови инструменти от бюджета на Съюза с форми на подлежаща на връщане подкрепа от финансови институции в областта на развитието или от други публични финансови институции, както и от търговски финансови институции и инвеститори;
- 30) „смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа““ означава финансова подкрепа на програма за изпълнение на действия за иновации и пазарно внедряване, която се състои от специфична комбинация от безвъзмездни средства или възстановим аванс и капиталова инвестиция или всяка друга възстановима форма на подкрепа;
- 31) „смесено финансиране по линия на ЕСИ“ означава пряка финансова подкрепа, предвидена съгласно ЕСИ за действие за иновации и пазарно внедряване, което се състои от специфична комбинация от безвъзмездни средства или възстановим аванс и капиталова инвестиция или всяка друга възстановима форма на подкрепа;
- 32) „научноизследователско и иновационно действие“ означава действие, което включва преди всичко дейности за създаване на нови знания или проучване на осъществимостта на нова или подобрена технология, продукт, процес, услуга или решение. Това може да включва фундаментални и приложни научни изследвания, разработване и интегриране на технологии, изпитване, демонстрация и валидиране на прототипи от малък мащаб в лаборатория или в симулирана среда;
- 33) „иновационно действие“ означава действие, което включва преди всичко дейности, пряко предназначени за изготвяне на планове, ред и условия или проекти за нови, променени или подобрени продукти, процеси или услуги, в това число евентуално изготвяне на прототипи, изпитвания, демонстрации, пилотни проекти, мащабно валидиране на продукти и въвеждане на пазара;
- 34) „научноизследователско действие на ЕНС за разширяване на границите на познанието“ означава научноизследователско действие, водено от главен изследовател включително доказването на концепцията на ЕНС и чиито домакин са един или повече бенефициери, получаващи финансиране от Европейския научноизследователски съвет (ЕНС);
- 35) „действие, свързано с обучение и мобилност“ означава действие, насочено към усъвършенстване на уменията, знанията и перспективите за професионално развитие на изследователите на базата на мобилност между отделните държави и, ако е целесъобразно, между сектори или дисциплини;

- 36) „действие по съфинансиране на програма“ означава действие за осигуряване на многогодишно съфинансиране на програма от дейности, която е създадена или се изпълнява от правни субекти, които управляват или финансират програми за НИИ и са различни от органите за финансиране на Съюза; такава програма от дейности може да подпомага осъществяване на контакти, координация, научни изследвания, иновации, пилотни действия, действия за иновации и пазарно внедряване, действия, свързани с обучение и мобилност, повишаване на осведомеността, комуникация, разпространение и използване на резултати и да предоставя всякаква съответна финансово подкрепа, например под формата на безвъзмездни средства, награди и поръчки, както и смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или съчетание от всичко това. Действията по съфинансиране на Програмата могат да се изпълняват пряко от тези правни образувания или от трети страни от тяхно име;
- 37) „действие за поръчки за продукти в предпазарен стадий“ означава действие, чиято основна цел е осъществяването на поръчки за продукти в предпазарен стадий, изпълнявани от бенефициери, които са възлагащи органи или възложители;
- 38) „действие за обществени поръчки за новаторски решения“ означава действие, чиято основна цел е осъществяването на съвместни или координирани обществени поръчки за новаторски решения, изпълнявани от бенефициери, които са възлагащи органи или възложители;
- 39) „координационно и спомагателно действие“ означава действие, което допринася за целите на Програмата, с изключение на научноизследователски и иновационни дейности, освен ако са предприети по линия на компонент „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“ от частта „Разширяване на участието и укрепване на ЕНП“; и координация „отдолу нагоре“ без съфинансиране на научноизследователските дейности от Съюза, която позволява сътрудничество между правни субекти от държавите членки и асоциираните държави с оглед на засилване на ЕНП;
- 40) „насърчителна награда“ означава награда, чрез която се стимулират инвестициите в определена посока, като се определя цел преди извършването на работата;
- 41) „награда за признание“ означава награда, с която се възнаграждават минали постижения и изключителна работа след нейното изпълнение;
- 42) „действие за иновации и пазарно внедряване“ означава действие, което обхваща иновационно действие и други дейности, необходими за внедряването на иновация на пазара, включително разрастването на дружества, и предоставя смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ или смесено финансиране по линия на ЕСИ ;
- 43) „непреки действия“ означава научноизследователски и иновационни дейности, за които Съюзът осигурява финансова подкрепа и които се осъществяват от участниците;
- 44) „преки действия“ означава научноизследователски и иновационни дейности, които се осъществяват от Комисията посредством нейния Съвместен изследователски център (JRC);
- 45) „поръчка“ означава поръчка съгласно определението в член 2, точка 49 от Финансовия регламент;
- 46) „свързан с бенефициера субект“ означава всеки субект съгласно определението в член 187, параграф 1 от Финансовия регламент;
- 47) „екосистема за иновации“ означава екосистема, която обединява участниците или образуванията на равнището на Съюза, чиято функционална цел е да се създават условия за технологично развитие и за иновации; тя включва отношенията между материалните ресурси (като средства, оборудване и съоръжения), институционалните образувания (като висши училища и поддържащи услуги, организации за научни изследвания и технологии, дружества, инвеститорите в рисков капитал и финансови посредници) и националните, регионалните и местните образувания, които определят политиките и осигуряват финансирането;
- 48) „възнаграждение на базата на проекти“ означава възнаграждение, което е свързано с участието на дадено лице в проекти, представлява част от обичайните практики на бенефициера относно възнагражденията и се изплаща систематично.

Член 3

Цели на Програмата

1. Общата цел на Програмата е да се постигне научно, технологично, икономическо и обществено въздействие на инвестициите на Съюза в НИИ, така че да се укрепи научната и технологичната база на Съюза, да се насърчи конкурентоспособността на Съюза във всички държави членки, включително конкурентоспособността на неговата промишленост, да се осъществят стратегическите приоритети на Съюза и да се допринесе за реализирането на целите и политиките на Съюза, да се отговори на глобалните предизвикателства, включително ЦУР, като се следват принципите на Програмата до 2030 г. и Парижкото споразумение, и да се укрепи ЕНП. По този начин с Програмата се постига максимална добавена стойност на Съюза, като се наблюдава върху цели и дейности, които не могат да бъдат осъществени ефективно, ако държавите членки действат сами, но са осъществими, ако те си сътрудничат.

2. Програмата има следните специфични цели:
- а) да се развоят, насърчат и придвижват напред високите постижения, да се подкрепи създаването и разпространението на висококачествени нови фундаментални и приложни познания, на умения, технологии и решения, да се подкрепи обучението и мобилността на научните изследователи, да се привлекат таланти на всички равнища и да се допринесе за цялостното ангажиране на талантите на Съюза в подкрепяните по линия на Програмата дейности;
 - б) да се генерират знания, да се засили въздействието на НИИ в разработването, подкрепата и прилагането на политиките на Съюза и да се подкрепи достъпа до новаторски решения и възприемането им в европейската промишленост, особено в МСП, и в обществото, чрез които да се атакуват глобалните предизвикателства, включително изменението на климата и ЦУР;
 - в) да се насърчат всички форми на иновации, да се улеснят технологичното развитие, демонстрации и знания и трансферът на технологии, да се ускорят внедряването и използването на новаторски решения;
 - г) да се оптимизира осъществяването на Програмата с оглед укрепване и повишаване на въздействието и привлекателността на ЕНП, да се стимулира участие на основата на високи постижения от всички държави членки, включително на държави със слаби показатели в областта на НИИ, в Програмата, както и да се улеснят връзките на сътрудничество в областта на европейските НИИ.

Член 4

Структура на Програмата

1. С оглед на специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква а), и ЕИТ, Програмата е структурирана в части, които допринасят за общите и специфичните цели, определени в член 3, както следва:
- а) Стълб I „Високи постижения в научната област“ със следните компоненти:
 - i) ЕНС;
 - ii) действия „Мария Склодовска-Кюри“ (МСК);
 - iii) научноизследователски инфраструктури;
 - б) Стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“ със следните компоненти, като се има предвид, че социалните и хуманитарните науки играят важна роля във всички клъстери:
 - i) клъстер „Здравеопазване“;
 - ii) клъстер „Култура, творчество и приобщаващо общество“;
 - iii) клъстер „Гражданска сигурност за обществото“;
 - iv) клъстер „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“;
 - v) клъстер „Климат, енергия и мобилност“;
 - vi) клъстер „Храни, биоикономика, природни ресурси, селско стопанство и околна среда“;
 - vii) преки действия на JRC извън ядрената област;
 - в) Стълб III „Иновативна Европа“ със следните компоненти:
 - i) ЕСИ;
 - ii) европейски екосистеми за иновации;
 - iii) ЕИТ.
 - г) Част „Разширяване и укрепване на ЕНП“ със следните компоненти:
 - i) „разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“;
 - ii) „реформиране и засилване на европейската система за НИИ“.
2. Общите рамки на дейностите на Програмата са описани в приложение I към настоящия регламент.

Член 5

Научни изследвания и разработки в областта на отбраната

Дейности, които ще се извършват по специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква в), и които са определени в Регламент (ЕС) 2021/697, са насочени изключително към научни изследвания и развойна дейност в областта на отбраната, с цели и общи рамки на дейностите, насочени към стимулиране на конкурентоспособността, ефективността и способностите за иновации на европейската отбранителна, технологична и индустриална база.

Член 6

Стратегическо планиране и изпълнение и форми на финансиране от Съюза

1. Програмата се изпълнява чрез пряко управление или чрез непряко управление от органите за финансиране.
2. Финансиране по Програмата може да бъде предоставено чрез непреки действия чрез всяка една от формите, предвидени във Финансовия регламент, но безвъзмездните средства са основната форма на подкрепа по линия на Програмата. Финансиране по Програмата може да бъде предоставено също и под формата на награди, поръчки и финансови инструменти в рамките на операции за смесено финансиране, а също и под формата на капиталова подкрепа по линия на инструмента „Ускорител“.
3. Определените в настоящия регламент правила за участие и разпространение на резултатите се прилагат за непреки действия.
4. Основните видове действия, които може да се използват по Програмата, са определени в член 2. Формите на финансиране, посочени в параграф 2 от настоящия член, се използват гъвкаво за всички цели на Програмата, като тяхното използване се определя въз основа на потребностите и особеностите на конкретните цели.
5. Програмата подпомага и преки действия. Когато тези преки действия допринасят за инициативи по член 185 или 187 от ДФЕС, посоченият принос не се счита за част от финансовия принос, отпуснат за тези инициативи.
6. Изпълнението на специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква а), и на ОЗИ на ЕП се подкрепя от прозрачно и стратегическо планиране на научноизследователските и иновационните дейности, посочени в специфичната програма, определена в член 1, параграф 2, буква а), по-специално при стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“, и обхваща също относими дейности по други стълбове и частта „Разширяване на участието и укрепване на ЕНП“.

Комисията гарантира участието на ранен етап на държавите членки и широкият обмен на мнения с Европейския парламент да бъдат допълнени с консултации със заинтересованите страни и обществеността.

Стратегическото планиране гарантира съответствие с други имащи отношение програми на Съюза и съгласуваност с приоритетите и ангажиментите на Съюза и увеличава допълването и полезните взаимодействия с националните и регионалните програми за финансиране и приоритети, като по този начин се укрепва ЕНП. В приложение VI се определят области за евентуални мисии и области за евентуални институционализирани европейски партньорства.

7. Когато е целесъобразно, за да се даде възможност за по-бърз достъп до средства за малки съвместни консорциуми, може да се предложи процедура „Бърз път към научни изследвания и иновации“ (процедура FTRI) в рамките на някои от поканите за представяне на предложения, посветени на подбора на научноизследователски и иновационни действия или иновационни действия в рамките на стълб „Глобални предизвикателства и европейска конкурентоспособност на промишлеността“ и инструмент „Изследвач“ на Европейския съвет по иновациите.

Поканите за представяне на предложения по процедурата FTRI имат следните кумулативни характеристики:

- а) покани за представяне на предложения от типа „отдолу нагоре“;
- б) по-кратък срок за отпускане на безвъзмездни средства, който не надвишава шест месеца;
- в) подкрепа, предоставяна само на малки консорциуми за сътрудничество, съставени от не повече от шест различни и независими отговарящи на изискванията правни субекти;

г) максимална финансова подкрепа за консорциум, която не надвишава 2,5 милиона евро.

Работната програма определя поканите за представяне на предложения, които използват процедурата FTRI.

8. Дейностите по Програмата се изпълняват главно чрез отворени конкурсни покани за представяне на предложения, включително в рамките на мисиите и на европейските партньорства.

Член 7

Принципи на Програмата

1. Научноизследователските и иновационните дейности, изпълнявани по линия на специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква а) и по линия на ЕИТ, са изключително насочени към граждански приложения. Не се разрешава прехвърляне на бюджетни средства между сумата, определена за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква а), и за ЕИТ, и сумата, определена за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква в), и се избягва ненужно дублиране между двете програми.
2. Програмата гарантира мултидисциплинарен подход и предвижда, по целесъобразност, интегрирането на социалните и хуманитарните науки във всички клъстери и дейности, развивани по Програмата, включително конкретни покани за представяне на предложения по теми, свързани със социалните и хуманитарните науки.
3. Частите от Програмата, изпълнявани в условия на сътрудничество, гарантират баланс между по-ниските и по-високите равнища на технологична готовност (TRL), като по този начин обхващат цялата верига на стойността.
4. Програмата гарантира ефективното насърчаване и интегриране на сътрудничеството с трети държави и международни организации и инициативи въз основа на взаимните ползи, интересите на Съюза, международните ангажименти и, когато е целесъобразно, реципрочността.
5. Програмата подпомага държави, обхванати от разширяването на участието, да увеличат участието си в Програмата и да насърчават широко географско покритие в съвместни проекти, включително чрез разпространяване на високи постижения, стимулиране на нови връзки за сътрудничество, стимулиране на движението на мозъци, както и чрез прилагането на член 24, параграф 2 и член 50, параграф 5. Тези усилия се съпровождат от пропорционални мерки от страна на държавите членки, включително чрез определянето на привлекателно възнаграждение за научните изследователи, с подкрепата на средства на Съюза, на национални и регионални средства. Без да се нарушават критериите за високи постижения, особено внимание се обръща на географския баланс – в зависимост от ситуацията в областта на съответните НИИ – в комисиите за оценка и органи като съвети и експертни групи.
6. Програмата гарантира ефективното насърчаване на равните възможности за всички и прилагането на принципа на равенство между половете, включително въвеждането на свързаните с половете аспекти в съдържанието на НИИ. Тя се стреми към справяне с причините за дисбаланса между половете. Особено внимание се обръща на гарантирането на баланс между половете, доколкото е възможно, в комисиите за оценка и в другите съответни консултативни органи, като съвети и експертни групи.
7. Програмата се изпълнява в полезно взаимодействие с други програми на Съюза, като същевременно се стреми към максимално административно опростяване. Неизчерпателен списък на полезните взаимодействия с други програми на Съюза се съдържа в приложение IV.
8. Програмата допринася за увеличаване на публичните и частните инвестиции в НИИ в държавите членки, като по този начин спомага за постигането на общ размер на инвестициите от най-малко 3% от БВП на Съюза в научноизследователска и развойна дейност.
9. При изпълнението на Програмата Комисията се стреми към административно опростяване и намаляване на тежестта за кандидатите и бенефициерите.
10. Като част от общата цел на Съюза за интегриране на действия в областта на климата в секторните политики на Съюза и фондовете на Съюза, действията по настоящата програма допринасят за поне 35% от разходите за постигане на цели, свързани с климата, когато това е целесъобразно. Интегрирането на свързаните с климата въпроси се осъществява по подходящ начин в съдържанието на НИИ.
11. Програмата насърчава съвместното създаване и съвместното проектиране чрез ангажирането на гражданите и гражданското общество.
12. Програмата гарантира прозрачност и отчетност на публичното финансиране на проекти за НИИ, като по този начин защитава обществения интерес.

13. Комисията или съответният орган за финансиране гарантират, че достатъчно насоки и информация са на разположение на всички потенциални участници към момента на публикуване на поканата за представяне на предложения, по-специално приложимият модел на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

Член 8

Мисии

1. Мисиите се програмират в рамките на стълб „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“, но за тях може да допринасят и действия, които се извършват в рамките на други части на Програмата, както и допълващи действия, извършени по линия на други програми на Съюза. Мисиите позволяват конкуриращи се решения, водещи до общоевропейска добавена стойност и въздействие.

2. Мисиите се определят и изпълняват в съответствие с настоящия регламент и специфичната програма, като се гарантира активното участие на държавите членки на ранен етап и широк обмен на мнения с Европейския парламент. Мисиите, техните цели, бюджет, конкретни цели, обхват, показатели и етапни цели се определят в стратегическите планове за научни изследвания и иновации или в работните програми по целесъобразност. Оценките на предложенията по линия на мисиите се извършва в съответствие с член 29.

3. През първите три години на Програмата най-много 10 % от годишния бюджет на стълб II се планира по специални покани за представяне на предложения за изпълнение на мисиите. За останалите години от Програмата, този процент може да бъде увеличен след положителна оценка на процеса на подбор и управление на мисиите. Комисията съобщава общия бюджетен дял на всяка работна програма, който е предвиден за мисии.

4. Мисиите:

- a) които използват ЦУР като източници за своето планиране и изпълнение, имат ясно съдържание на НИИ, добавена стойност на Съюза и допринасят за осъществяването на приоритетите и ангажиментите на Съюза и целите на Програмата, посочени в член 3;
- b) обхващат области от общо европейско значение, приобщаващи са, насърчават широко участие и активно участие на различни видове заинтересовани страни от публичния и частния сектор, включително гражданите и крайните потребители, и осигуряват резултати в областта на НИИ, от които могат да се възползват всички държави членки;
- v) са амбициозни и вдъхновяващи, следователно имат широка, научна, технологична, обществена, икономическа, свързана с околната среда или политиката значимост и въздействие;
- г) определят ясна посока и ясни цели, целенасочени са, измерими и обвързани със срокове, и имат ясен бюджетен пакет;
- д) се подбират по прозрачен начин и са съсредоточени върху амбициозни, основани на високи постижения и водени от съображения за въздействие, но реалистични цели и върху научноизследователски, развойни и иновационни дейности;
- e) разполагат с необходимия обхват, мащаб и мобилизиране на ресурсите и ливъридж на допълнителни публични и частни средства, необходими за постигане на техните цели;
- ж) стимулират дейности в различни дисциплини (включително социалните и хуманитарните науки) и обхващат дейности от широка гама равнища на технологична готовност, включително ниски равнища на технологична готовност;
- з) са отворени за различни възходящи подходи и технически решения, които отчитат техните последици и ползи за хората и обществото, както и значението на различния принос за тяхното изпълнение;
- и) се възползват по прозрачен начин от полезни взаимодействия с други програми на Съюза, както и с национални и, по целесъобразност, регионални екосистеми за иновации.

5. Комисията наблюдава и оценява всяка мисия в съответствие с членове 50 и 52 и приложение V, включително напредъка към постигането на краткосрочните, средносрочните и дългосрочните цели, като обхваща изпълнението, мониторинга и поэтапното приключване на мисиите. Оценка на първите мисии, изпълнявани по линия на Програмата, се извършва най-късно през 2023 г. и преди да бъде взето решение за предприемането на нови мисии или за продължаването, прекратяването или пренасочването на текущите мисии. Резултатите от тази оценка се оповестяват публично и включват, но не се ограничават до анализ на техния процес на подбор и на тяхното управление, бюджет, насоченост и постигнат към момента напредък.

Член 9

Европейски съвет по иновациите

1. Комисията създава ЕСИ като централно управлявано единно звено за контакт за осъществяване на действията по стълб III „Иновативна Европа“, които се отнасят до ЕСИ. ЕСИ се съсредоточава основно върху водещите до пробив и революционни иновации, като насочва вниманието си по-специално към иновациите, създаващи пазари, и същевременно подкрепя всички видове иновации, включително поетапните.

ЕСИ функционира в съответствие със следните принципи:

- а) ясно изразена добавена стойност на Съюза;
- б) автономност;
- в) възможност за поемане на риск;
- г) ефикасност;
- д) ефективност;
- е) прозрачност;
- ж) отчетност.

2. ЕСИ е отворен към всички видове новатори — частни лица, университети, научноизследователски организации и дружества (МСП, включително стартиращи предприятия, и в изключителни случаи — малки предприятия със средна пазарна капитализация), както и отделни бенефициери и мултидисциплинарни консорциуми. Най-малко 70% от бюджета на ЕСИ е предназначен за МСП, включително стартиращи предприятия.

3. Управителният съвет на ЕСИ и управленските функции на ЕСИ са определени в Решение (ЕС) 2021/764.

Член 10

Европейски партньорства

1. Части от Програмата може да се изпълняват посредством европейски партньорства. Участието на Съюза в европейски партньорства се осъществява в която и да е от следните форми:

- а) участие в европейски партньорства, създадени въз основа на меморандуми за разбирателство или договорни споразумения между Комисията и партньорите, посочени в член 2, точка 3, в които се определят целите на европейското партньорство, съответните ангажименти на Съюза и другите партньори относно финансови им вноски и/или вноски в натура, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, резултатите, които трябва да бъдат получени, както и редът и условията за докладване. Тези партньорства включват определянето на допълнителни научноизследователски и иновационни дейности, които се изпълняват от партньорите и от Програмата (съвместно програмирани европейски партньорства);
- б) участие и финансов принос в програма за научноизследователски и иновационни дейности, в която се определят целите, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, както и резултатите, които трябва да бъдат получени, въз основа на ангажимент на партньорите относно финансови им вноски и/или вноски в натура и интегрирането на съответните им дейности посредством действие по съфинансиране на Програмата (съвместно финансирани европейски партньорства);
- в) участие в научноизследователски и иновационни програми и финансов принос за тях от страна на няколко държави членки съгласно член 185 от ДФЕС или от структури, създадени по силата на член 187 от ДФЕС, като например смесени предприятия, или от ОЗИ на ЕПТ в съответствие с Регламента относно ЕПТ (институционализирани европейски партньорства).

Институционализирани европейски партньорства се създават само когато други части на Програмата, включително други форми на европейски партньорства, не биха постигнали целите или не биха донесли необходимото очаквано въздействие, както и при условие че са обосновани от дългосрочна перспектива и висока степен на интеграция. Европейските партньорства в съответствие с член 185 или 187 от ДФЕС прилагат централно управление на всички финансови вноски, освен в надлежно обосновани случаи. В случай на централно управление на всички финансови вноски, вноските на ниво проект от една участваща държава се правят въз основа на финансирането, поискано по предложенията от правни субекти, установени в тази участваща държава, освен ако е договорено друго между всички участващи държави.

Правилата за институционализирани европейски партньорства посочват, наред с останалото, целите, ключовите показатели за качество на изпълнението и за въздействие, както и резултатите, които трябва да бъдат получени, а също и съответните ангажименти на партньорите за финансови вноски и/или вноски в натура.

2. Европейските партньорства:

- a) се създават с цел търсене на решение на европейски или световни предизвикателства само в случаите, когато целите на Програмата ще бъдат постигнати по по-ефективен начин чрез европейско партньорство, отколкото от Съюза самостоятелно и в сравнение с други форми на подкрепа съгласно Програмата; подходящ дял от бюджета на Програмата се отпуска за тези действия на Програмата, които са осъществени чрез европейски партньорства; по-голямата част от бюджета по стълб II се отпуска за действия извън рамките на европейски партньорства;
- б) се придържат към принципите на добавена стойност на Съюза, прозрачност и откритост и към въздействие в рамките на Европа и за Европа, силен ефект на ливъридж в достатъчен мащаб, дългосрочни ангажименти на всички участващи страни, гъвкавост в изпълнението, съгласуваност, координация и взаимно допълване с инициативи на Съюза, местни, регионални, национални и, по целесъобразност, международни инициативи или други европейски партньорства и мисии;
- в) имат ясен жизнен цикъл, ограничени са във времето и включват условия за постепенно прекратяване на финансирането по Програмата.

3. Европейски партньорства съгласно параграф 1, букви а) и б) от настоящия член се определят в стратегическите планове за научни изследвания и иновации, преди да бъдат приложени в работните програми.

4. Разпоредбите и критериите за подбора, изпълнението, мониторинга, оценката и постепенното прекратяване на европейските партньорства се съдържат в приложение III.

Член 11

Преглед на областите на мисии и партньорства

До 31 декември 2023 г. Комисията извършва преглед на приложение VI към настоящия регламент като част от общото наблюдение на изпълнението на Програмата, в това число мисиите и институционализираните европейски партньорства, установени съгласно член 185 или член 187 от ДФЕС, и представя основните констатации от него в доклад до Европейския парламент и до Съвета.

Член 12

Бюджет

1. Финансовият пакет за изпълнението на Програмата за периода 1 януари 2021 до 31 декември 2027 г. е 86 123 000 000 EUR по текущи цени за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква а), и за ЕИТ, както и 7 953 000 000 EUR по текущи цени за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква в).

2. Индикативното разпределение на сумата, посочена в параграф 1, за специфичната програма по член 1, параграф 2, буква а) и за ЕИТ е:

a) 23 546 000 000 EUR за стълб I „Високи постижения в научната област“ за периода 2021—2027 г., от които:

- i) 15 027 000 000 EUR за ЕНС;
- ii) 6 333 000 000 EUR за действията МСК;
- iii) 2 186 000 000 EUR за научноизследователски инфраструктури;

б) 47 428 000 000 EUR за стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“ за периода 2021—2027 г., от които:

- i) 6 893 000 000 EUR за клъстер „Здравеопазване“;
- ii) 1 386 000 000 EUR за клъстер „Култура, творчество и приобщаващо общество“;
- iii) 1 303 000 000 EUR за клъстер „Гражданска сигурност за обществото“;

- iv) 13 462 000 000 EUR за кълъстер „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“;
- v) 13 462 000 000 EUR за кълъстер „Климат, енергия и мобилност“;
- vi) 8 952 000 000 EUR за кълъстер „Храни, биоикономика, природни ресурси, селско стопанство и околна среда“;
- vii) 1 970 000 000 EUR за преки действия на JRC извън ядрената област;
- v) 11 937 000 000 EUR за стълб III „Иновативна Европа“ за периода 2021—2027 г., от които:
 - i) 8 752 000 000 EUR за ЕСИ;
 - ii) 459 000 000 EUR за Европейските екосистеми за иновации;
 - iii) 2 726 000 000 EUR за ЕИТ;
- г) 3 212 000 000 EUR за част „Разширяване на участието и укрепване на ЕНП“ за периода 2021—2027 г., от които:
 - i) 2 842 000 000 EUR за „Разширяване на участието и разпространяване на високи научни постижения“;
 - ii) 370 000 000 EUR за „Реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и иновации“.

3. В резултат на специфичната за Програмата корекция, предвидена в член 5 от Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093, сумата по параграф 1 за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква а) от настоящия регламент, и за ЕИТ се увеличава с допълнителни средства в размер на 3 000 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г., както е посочено в приложение II към Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093.

4. Индикативното разпределение на сумата, посочена в параграф 3, е следното:

- а) 1 286 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за стълб I „Високи постижения в научната област“, от които:
 - i) 857 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за ЕНС;
 - ii) 236 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за действията МСК;
 - iii) 193 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за научноизследователски инфраструктури;
- б) 1 286 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“, от които:
 - i) 686 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за кълъстер „Култура, творчество и приобщаващо общество“;
 - ii) 257 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за кълъстер „Гражданска сигурност за обществото“;
 - iii) 171 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за кълъстер „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“;
 - iv) 171 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за кълъстер „Климат, енергия и мобилност“;
- в) 270 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за стълб III „Иновативна Европа“, от които:
 - i) 60 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за Европейските екосистеми за иновации;
 - ii) 210 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за ЕИТ;
- г) 159 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за част „Разширяване на участието и укрепване на ЕНП“, от които:
 - i) 99 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за „Разширяване на участието и разпространяване на високи научни постижения“;
 - ii) 60 000 000 EUR по постоянни цени от 2018 г. за „Реформиране и засилване на европейската система за научни изследвания и иновации“.

5. С оглед да се реагира на непредвидени ситуации или на нови тенденции и нужди, Комисията може, в рамките на годишната бюджетна процедура, да се отклони от сумите, посочени в параграф 2, с максимум 10%. Такова отклонение не се позволява за сумите, посочени в параграф 2, буква б), точка vii), нито за общата сума, посочена в параграф 2 за частта „Разширяване на участието и укрепване на ЕНП“.

6. Сумата по параграфи 1 и 3 от настоящия член за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква а), и за ЕПТ може да бъде използвана и за покриване на разходи за подготвителни, мониторингови, контролни, одитни дейности, дейности за оценка и други дейности и разходи, необходими за управление и изпълнение на Програмата, включително всички административни разходи, както и за оценка на постигането на нейните цели. Административните разходи, които са свързани с непреки действия, не надвишават 5 % от общата сума за непреки действия по специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква а) и за ЕПТ. Освен това сумата, посочена в параграфи 1 и 3 от настоящия член за специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква а), и за ЕПТ, може също така да покрие:

- а) доколкото те са свързани с целите на Програмата: разходи във връзка с проучвания, срещи на експерти, информационни и комуникационни дейности;
- б) разходи, свързани с информационно-технологични мрежи, насочени към обработката и обмяна на информация, включително институционални информационно-технологични инструменти и друга техническа и административна помощ, необходими във връзка с управлението на Програмата.

7. При необходимост така че да бъде възможно управлението на действията, които не са приключили към 31 декември 2027 г., в бюджета на Съюза за периода след 2027 г. може да се впишат бюджетни кредити за покриване на предвидените в параграф 6 разходи.

8. Бюджетните задължения за действия, които надхвърлят една финансова година, могат да се разпределят под формата на годишни траншове за няколко години.

9. В съответствие с член 193, параграф 2, втора алинея, буква а) от Финансовия регламент, в надлежно обосновани случаи, посочени в решението за финансиране, и за ограничен период действията, подпомагани съгласно настоящия регламент, и свързаните с тях разходи могат да се считат за допустими, считано от 1 януари 2021 г., дори ако са били изпълнени и направени преди подаването на заявлението за безвъзмездни средства.

Член 13

Ресурси от Инструмента на Европейския съюз за възстановяване

1. При условията на член [3, параграфи 3, 4, 7 и 9] от Регламент (ЕС) 2020/2094, мерките, посочени в член 1, параграф 2 от посочения регламент се изпълняват по Програмата чрез сумите, посочени в член 2, параграф 2, буква а), подточка iv) от същия регламент.

2. Сумите, посочени в член 2, параграф 2, буква а), подточка iv) от Регламент (ЕС) 2020/2094 представляват външни целеви приходи съгласно член 3, параграф 1 от посочения регламент. Тези допълнителни суми се разпределят изключително за действия за НИИ, насочени към преодоляване на последиците от кризата във връзка с COVID-19, в частност нейното икономическо, социално и обществено последствие. Дава се приоритет на иновативните МСП и се обръща специално внимание на тяхното интегриране в съвместни проекти по стълб II.

3. Индикативното разпределение на сумите, посочени в член 2, параграф 2, буква а), подточка iv) от Регламент (ЕС) 2020/2094, са:

- а) 25% за клъстер „Здравеопазване“;
- б) 25% за клъстер „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“;
- в) 25% за клъстер „Климат, енергия и мобилност“;
- г) 25% за ЕСИ.

Член 14

Отворена наука

1. Програмата насърчава отворената наука като подход към научния процес, основан на сътрудничество и разпространение на знания, по-специално в съответствие със следните елементи, които се осигуряват в съответствие с член 39, параграф 3 от настоящия регламент:

- а) свободен достъп до научни публикации, които произтичат от финансирани по Програмата научни изследвания;

- б) свободен достъп до научноизследователски данни, включително до тези, които са в основата на научни публикации, в съответствие с принципа „свободен в максималната възможна степен, ограничен само толкова, колкото е необходимо“.
2. Принципът на реципрочност в отворената наука се утвърждава и насърчава във всички споразумения за асоцииране и сътрудничество с трети държави, включително споразумения, подписани от финансиращите органи, на които се възлага непряко управление на Програмата.
3. Научноизследователските данни се управляват отговорно в съответствие с принципите FAIR („Findability“, „Accessibility“, „Interoperability“, „Reusability“, т.е. данните да са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използвани). Следва да се обърща внимание на дългосрочното запазване на данните.
4. Утвърждават се и се насърчават други практики на отворената наука, включително в полза на МСП.

Член 15

Алтернативно, комбинирано и кумулативно финансиране и прехвърляне на ресурси

- 1 Програмата се изпълнява във взаимодействие с други програми на Съюза в съответствие с принципа, посочен в член 7, параграф 7.
2. „Печатът за високи постижения“ се присъжда за поканите за представяне на предложения, посочени в работната програма. В съответствие със съответната разпоредба от Регламента за общоприложимите разпоредби за периода 2021—2027 г. и съответната разпоредба от Регламента за стратегическите планове по ОСП, с ЕФРР, ЕСФ+ или ЕЗФРСР могат да се подкрепят:
- а) съфинансирани действия, избрани по Програмата; и
- б) действия, които са получили сертификата „Печат за високи постижения“, ако отговарят на всяко едно от следните условия:
- i) били са оценени в рамките на покана за представяне на предложения по Програмата;
- ii) отговарят на минималните изисквания за качество съгласно същата покана за представяне на предложения; и
- iii) не са финансирани в рамките на същата покана за представяне на предложения единствено поради бюджетни ограничения.
3. Финансовите вноски по програмите, съфинансирани от ЕФРР, ЕСФ+, ЕФМДР и ЕЗФРСР, могат да се считат за принос на учащата държава членка към европейското партньорство съгласно член 10, параграф 1, букви б) и в) от настоящия регламент, при условие че са спазени съответните разпоредби от Регламента за общоприложимите разпоредби за периода 2021—2027 г. и регламентите за отделните фондове.
4. За действие, за което е предоставено финансиране по Програмата може да бъде предоставено финансиране и по друга програма на Съюза, при условие че финансирането не обхваща едни и същи разходи. Правилата на съответната програма на Съюза се прилагат за съответстващото финансиране на действието. Кумулативното финансиране не надвишава общия размер на допустимите разходи за действието. Подкрепата от различните програми на Съюза може да се изчисли пропорционално в съответствие с документите, определящи условията за подкрепа.
5. Ресурсите, разпределени на държавите членки в режим на споделено управление могат по искане на държавите членки да бъдат прехвърлени към Програмата при спазване на условията, посочени в съответните разпоредби от Регламента за общоприложимите разпоредби за периода 2021—2027 г. Комисията изпълнява тези ресурси пряко в съответствие с член 62, параграф 1, първа алинея, буква а) от Финансовия регламент или непряко — в съответствие с буква в) от посочената алинея. Тези ресурси се използват в полза на съответната държава членка.
6. Когато Комисията не е поела правно задължение при пряко или непряко управление за ресурси, прехвърлени съгласно параграф 5, съответстващите ресурси, за които не са поети задължения, могат да бъдат прехвърлени обратно към една или повече съответни програми източници, по искане на държавата членка, в съответствие с условията, посочени в съответните разпоредби от Регламента за общоприложимите разпоредби за периода 2021—2027 г.

Член 16

Трети държави, асоциирани към Програмата

1. Програмата е отворена за асоцииране на следните трети държави (асоциирани държави):
 - а) членки на Европейската асоциация за свободна търговия, които са членки на ЕИП — в съответствие с условията, определени в Споразумението за Европейското икономическо пространство;
 - б) присъединяващи се държави, държави кандидатки и държави потенциални кандидатки — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Съюза, установени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Съюза и тези държави;
 - в) държави в рамките на Европейската политика за съседство — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Съюза, установени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Съюза и тези държави;
 - г) трети държави и територии, които отговарят на всички от следните критерии:
 - i) да разполагат с добър капацитет в областта на науката, технологиите и иновациите;
 - ii) да се ангажират с основана на правила отворена пазарна икономика, включваща честно и справедливо третиране на правата върху интелектуалната собственост и зачитане на правата на човека, която се подкрепя от демократични институции;
 - iii) да насърчават активно политики за подобряване на икономическото и социалното благосъстояние на гражданите.
2. Асоциирането към Програмата на всяка от третите държави, посочени в параграф 1, буква г), е в съответствие с условията, определени в споразумение, което обхваща участието на третата държава в програма на Съюза, при условие че споразумението:
 - а) гарантира справедлив баланс по отношение на приносите и ползите на третата държава, участваща в програмите на Съюза;
 - б) определя условията за участие в програмите на Съюза, включително изчисляването на финансовия принос за индивидуални програми и административните разходи по програмите;
 - в) не предоставя на третата държава правомощия за вземане на решения по отношение на Програмата на Съюза;
 - г) гарантира правата на Съюза да осигурява добро финансово управление и да защитава финансовите интереси на Съюза.

Приносът, посочен в настоящия параграф, първа алинея, буква б), представлява целеви приходи в съответствие с член 21, параграф 5 от Финансовия регламент.

3. Обхватът на асоциирането на всяка трета държава към Програмата е съобразен с анализ на ползите за Съюза и с целта да се стимулира чрез иновации икономическият растеж в Съюза. Съответно, части от Програмата могат да бъдат изключени от споразумението за асоцииране за дадена държава, с изключение на членовете на ЕИП, присъединяващите се държави, държавите кандидатки и потенциалните държави кандидатки.
4. Доколкото е възможно, споразумението за асоцииране предвижда реципрочното участие на правни субекти, установени в Съюза, в равностойни програми на асоциирани държави в съответствие с определените в тези програми условия.
5. Условията, определящи равнището на финансовия принос, осигуряват редовна автоматична корекция на всеки значителен дисбаланс спрямо сумата, която субектите, установени в асоциираната държава, получават чрез участието си в Програмата, като се вземат предвид разходите за управление, изпълнение и функциониране на Програмата. При разпределянето на тези финансови вноски се взема предвид равнището на участие на правни субекти от асоциираните държави във всяка част на Програмата.

ДЯЛ II

ПРАВИЛА ЗА УЧАСТИЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 17

Органи за финансиране и преки действия на JRC

1. Правилата, определени в настоящия дял не се отнасят до преки действия, предприети от JRC.
2. В надлежно обосновани случаи, органите за финансиране могат да се отклоняват от правилата, определени в настоящия дял, с изключение на членове 18, 19 и 20, ако:
 - а) такова отклонение е предвидено в основния акт, с който се създава органът за финансиране или му се възлагат задачи по изпълнението на бюджета; или
 - б) за органи за финансиране, посочени в член 62, параграф 1, буква в), точки ii), iii) или v) от Финансовия регламент, ако това е предвидено в споразумението за финансов принос и ако се налага от специфичните им оперативни нужди или от естеството на действието.

Член 18

Допустими действия и етични принципи

1. Без да се засяга параграф 2 от настоящия член, допустими за финансиране са само действия, с които се осъществяват целите, посочени в член 3.

Не се финансират научни изследвания в следните области:

- а) дейности, насочени към клониране на хора с репродуктивна цел;
- б) дейности, насочени към изменение на генетичното наследство на човека, така че тези изменения да бъдат наследствени ⁽²⁸⁾;
- в) дейности, насочени към създаване на човешки ембриони с изследователска цел или за набавяне на стволови клетки, включително посредством трансфер на ядра на соматични клетки.

2. Научни изследвания върху човешки стволови клетки както на възрастни, така и на ембриони, може да бъдат финансирани в зависимост от съдържанието на научното предложение и от законодателната уредба на съответните държави членки. Не се предоставя финансиране нито в Съюза, нито извън него за научноизследователски дейности, които са забранени във всички държави членки. Не се финансира изследователска дейност в държава членка, в която тази дейност е забранена.

Член 19

Етика

1. Действията по Програмата се извършват в съответствие с етичните принципи на Съюза и съответното право на Съюза, национално и международно право, включително Хартата и Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и допълнителните протоколи към нея.

Особено внимание се обръща на принципа на пропорционалност, на правото на неприкосновеност на личния живот, правото на защита на личните данни, правото на физическа и психическа неприкосновеност на личността, правото на недискриминация и на необходимостта да се гарантира опазването на околната среда и високо равнище на защита на човешкото здраве.

⁽²⁸⁾ Научни изследвания, свързани с лечение на рак на гонадите, може да бъдат финансирани.

2. Правните субекти, които участват в дадено действие, са длъжни да представят:
 - a) етична самооценка, в която се посочват и се описват подробно всички предвидими етични въпроси, свързани с целта, изпълнението и вероятното въздействие на дейностите, които ще бъдат финансирани, включително потвърждение за съответствие с параграф 1, и описание на начина, по който ще бъде осигурено това;
 - б) потвърждение, че дейностите ще са съобразени с Европейския кодекс за интегритет в научните изследвания, публикуван от Европейската федерация на академичните на науките и на хуманитарните науки (ALLEA), и че няма да се извършват дейности, които са изключени от финансиране;
 - в) за дейности, които се извършват извън Съюза, потвърждение, че същите дейности биха били разрешени в държава членка; и
 - г) за дейности, при които се използват стволови клетки от човешки ембриони: когато е целесъобразно — информация относно мерките за разрешаване и контрол, които трябва да бъдат предприети от компетентните органи на съответните държави членки, както и информация за одобренията от гледна точка на етиката, които се получават преди началото на съответните дейности.
3. Предложенията системно се подлагат на скрининг, за да се открият действията, които повдигат комплексни или сериозни етични въпроси, и да се представят за етична оценка. Етичната оценка се извършва от Комисията, освен ако тя я делегира на органа за финансиране. Всички действия, при които се използват стволови клетки от човешки ембриони или човешки ембриони, са предмет на етична оценка. Етичните скрининги и оценки се извършват с помощта на експерти по етика. Комисията и органите за финансиране осигуряват във възможно най-голяма степен прозрачността на етичните процедури, без да се накърнява поверителността на съдържанието на същите процедури.
4. Преди началото на съответните дейности правните субекти, участващи в дадено действие, са длъжни да получат всички одобрения или други задължителни документи от съответните национални и местни комисии по етика или други органи, като например органите по защита на данните. Тези документи се съхраняват и при поискване се представят на Комисията или съответния орган за финансиране.
5. Ако е целесъобразно, етичните проверки се извършват от Комисията или съответния орган за финансиране. При сериозни или комплексни етични въпроси, етичните проверки се извършват от Комисията, освен ако Комисията не делегира настоящата задача на органа за финансиране.

Етичните проверки се извършват с помощта на експерти по етика.

6. Действията, които не отговарят на етичните изисквания, посочени в параграфи 1—4, и поради това не са приемливи от гледна точка на етиката, се отхвърлят или прекратяват след установяване на неприемливостта от етична гледна точка.

Член 20

Сигурност

1. Действията, които се извършват по Програмата, са съобразени с приложимите правила за сигурност, и по-специално с правилата за защита на класифицирана информация срещу неразрешено разкриване, както и със съответното право на Съюза и национално право. В случай че научните изследвания се извършват извън Съюза, като се използва или се генерира класифицирана информация, освен спазването на тези изисквания следва да е необходимо между Съюза и третата държава, в която се извършват научните изследвания, да има сключено споразумение за сигурност.
2. Когато е целесъобразно, предложенията включват самооценка по отношение на сигурността, в която се посочват всички въпроси, свързани със сигурността, и се описва подробно по какъв начин ще се подходи към тези въпроси, така че да се изпълнят изискванията на съответното право на Съюза и национално право.
3. Когато е целесъобразно, Комисията или съответният орган за финансиране осъществява процедура за проверка за сигурност при предложенията, повдигащи въпроси във връзка със сигурността.
4. Когато е целесъобразно, действията, извършвани съгласно Програмата, са в съответствие с Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 и правилата за неговото прилагане.

5. Правните субекти, участващи в дадено действие, са длъжни да осигурят защитата срещу неразрешено разкриване на класифицираната информация, която е използвана или генерирана при действието. Преди началото на съответните дейности те представят доказателство, че служителите или структурите са получили съответно разрешение за достъп до класифицирана информация от съответните национални органи по сигурността.
6. Ако с класифицираната информация трябва да боравят независими външни експерти, преди назначаването им се изисква те да са получили съответното разрешение за достъп до класифицирана информация.
7. Когато е целесъобразно, Комисията или съответният орган за финансиране може да извършва проверки за сигурност.
8. Действията, които не отговарят на правилата за сигурност съгласно настоящия член, може да бъдат отхвърлени или прекратени по всяко време.

ГЛАВА II

Безвъзмездни средства

Член 21

Безвъзмездни средства

Освен ако в настоящата глава е посочено друго, безвъзмездните средства по Програмата се отпускат и управляват в съответствие с дял VIII от Финансовия регламент.

Член 22

Правни субекти, допустими за участие

1. Всеки правен субект, независимо от мястото му на установяване, включително правни субекти от неасоциирани трети държави или международни организации, може да участва в действия по Програмата, ако са изпълнени както условията, определени в настоящия регламент, така и условията, определени в работната програма или поканата за представяне на предложения.
2. Освен в надлежно обосновани случаи, ако в работната програма е предвидено друго, правните субекти, формиращи консорциум, са допустими за участие в действия по Програмата, при условие че консорциумът включва:
 - а) най-малко един независим правен субект, който е установен в държава членка; и
 - б) най-малко два други независими правни субекта, всеки от които е установен или в различни държави членки, или в асоциирани държави;
3. Научноизследователските действия на ЕНС за разширяване на границите на познанието, действията на ЕСИ, действията, свързани с обучение и мобилност, или действията по съфинансиране на програми може да се изпълняват от един или повече правни субекти, при условие че един от тези правни субекти е установен в държава членка или в асоциирана държава въз основа на споразумение, сключено в съответствие с член 16.
4. Координационните и спомагателните действия може да се изпълняват от един или повече правни субекти, които може да са установени в държава членка, асоциирана държава или, в изключителни случаи, в друга трета държава.
5. При действията, които са свързани със стратегически активи и интереси на Съюза, както и с неговата независимост и сигурност, работната програма може да предвижда възможност участието да е ограничено само до правни субекти, които са установени само в държавите членки, или до правни субекти, които са установени в конкретни асоциирани или други трети държави в допълнение към държавите членки. Ограничаването на участието на правни субекти, установени в асоциирани държави, които са членове на ЕИП, съответства на реда и условията, определени в Споразумението за ЕИП. Поради надлежно обосновани и изключителни причини, за да се гарантира защитата на стратегическите интереси на Съюза и неговите държави членки, работната програма може също така да изключи от участие в отделни покани за представяне на предложения правни субекти, установени в Съюза или в асоциирани държави, контролирани пряко или непряко от неасоциирани трети държави, или правни субекти на неасоциирани трети държави, или да обвърже участието им с условия, определени в работната програма.

6. Когато е уместно и надлежно обосновано, работната програма може да предвижда критерии за допустимост в допълнение към критериите, посочени в параграфи 2—5, за да се вземат предвид специфичните изисквания на политиката или естеството и целите на действието, включително броя на правните субекти, вида на правните субекти и мястото на установяване.
7. При действията, при които се използват суми по член 15, параграф 5, участието е ограничено до един-единствен правен субект, който е установен в юрисдикцията на делегиращия управляващ орган, с изключение на случаите, когато с този управляващ орган е договорено друго.
8. Когато това е посочено в работната програма, в действията може да участва JRC.
9. JRC, международните организации за европейски научни изследвания и правните субекти, учредени съгласно правото на Съюза, се считат за установени в държава членка, различна от тези, в които са установени другите правни субекти, участващи в действието.
10. При научноизследователските действия на ЕНС за разширяване на границите на познанието, при действията, свързани с обучение и мобилност, и когато е предвидено в работната програма, международните организации със седалище в държава членка или в асоциирана държава се считат за установени в посочената държава членка или асоциирана държава. За други части на Програмата, международните организации, които не са международни европейски научноизследователски организации, се считат за установени в неасоциирана трета държава.

Член 23

Правни субекти, допустими за финансиране

1. Допустими за финансиране са правните субекти, които са установени в държава членка или в асоциирана държава. Допустими за финансиране са само субектите, които са установени в юрисдикцията на делегиращия управляващ орган за действията, при които се използват суми по член 15, параграф 5, с изключение на случаите, когато с управляващия орган е договорено друго.
2. Правните субекти, които са установени в неасоциирана трета държава, покриват разходите за своето участие. Обаче даден правен субект, установен в неасоциирани трети държави с ниски до средни доходи и, по изключение, други неасоциирани трети държави, е допустим за финансиране по дадено действие, ако:
 - а) третата държава е посочена в приетата от Комисията работна програма; или
 - б) Комисията или съответният орган за финансиране сметне, че участието на съответния правен субект е от съществено значение за изпълнението на действието.
3. Свързаните с бенефициера субекти са допустими за финансиране по дадено действие, ако са установени в държава членка, в асоциирана държава или в трета държава, посочена в приетата от Комисията работна програма.
4. Комисията редовно предоставя на Европейския парламент и на Съвета информация относно размера на финансовите вноски от Съюза, предоставени на правни субекти, установени в асоциирани и неасоциирани трети държави. По отношение на асоциираните държави това включва и информация за техния финансов баланс.

Член 24

Покани за представяне на предложения

1. Съдържанието на поканите за представяне на предложения за всички действия се включва в работната програма.
2. Ако това е необходимо за постигането на целите им, в извънредни случаи поканите за представяне на предложения може да са ограничени, с цел разработването на допълнителни дейности или до добавянето на допълнителни партньори към съществуващи действия. В допълнение работната програма може да предвижда възможността правни субекти от държави със слаби резултати в областта на НИИ да се присъединят към вече избрани съвместни научноизследователски и иновационни действия със съгласието на съответния консорциум и при условие че правни субекти от тези държави още не участват в него.

3. Покани за представяне на предложения не се изискват при координационни и спомагателни действия или действия по съфинансиране на програми, които действия:

- а) ще се извършват от JRC или от правни субекти, посочени в работната програма;
- б) не попадат в обхвата на поканите за представяне на предложения съгласно член 195, буква д) от Финансовия регламент.

4. В работната програма се посочват поканите за представяне на предложения, за които може да се присъжда знакът „Печат за високи постижения“. С предварително разрешение от заявителя информацията относно заявлението и оценката може да се предоставя на заинтересованите финансиращи органи, при условие че се сключат споразумения за поверителност.

Член 25

Съвместни покани за представяне на предложения

Комисията или съответният орган за финансиране може да отправят съвместна покана за представяне на предложения със:

- а) трети държави, включително техните научни и технически организации или агенции;
- б) международни организации;
- в) правни субекти с нестопанска цел.

В случай на съвместна покана за представяне на предложения кандидатите отговарят на изискванията, предвидени в член 22, и се определят съвместните процедури за подбор и оценката на предложенията. В тези процедури участва балансирана група от експерти, назначени от всяка страна.

Член 26

Поръчки за продукти в предпазарен стадий и обществени поръчки за новаторски решения

1. Действията може да включват или да имат за основна цел поръчките за продукти в предпазарен стадий или обществените поръчки за новаторски решения, които поръчки се изпълняват от бенефициери, които са възлагачи органи или възложители съгласно определенията в директиви 2014/24/ЕС⁽²⁹⁾ и 2014/25/ЕС⁽³⁰⁾ на Европейския парламент и на Съвета.

2. Процедурите за възлагане на поръчки:

- а) са в съответствие с правилата относно конкуренцията и с принципите на прозрачност, недискриминация, равно третиране, добро финансово управление, пропорционалност;
- б) може да разрешават възлагането на повече от един договор в рамките на една процедура (възлагане на няколко доставчици);
- в) предвиждат възлагането на договори на икономически най-изгодните оферти, като същевременно гарантират отсъствието на конфликт на интереси.

В случай на поръчки за продукти в предпазарен стадий, когато е подходящо и без да се нарушават принципите, изброени в буква а), процедурата за възлагане на поръчки може да бъде опростена или ускорена и може да предвижда специфични условия, като например ограничаване на мястото на изпълнение на възложените с поръчките дейности до територията на държавите членки и на асоциираните държави.

3. Изпълнителят, който създава резултати при поръчка за продукти в предпазарен стадий, притежава поне правата върху интелектуалната собственост, свързани с тези резултати. Възлагачите органи се ползват поне с права на безвъзмезден достъп до резултатите за тяхна собствена употреба и с правото да предоставят или да изискват от участващите изпълнители да предоставят на трети страни неизключителни лицензи за ползване на резултатите, които са създадени за възлагачия орган, при справедливи и разумни условия, без право на претостъпване на лиценза. Ако изпълнителят не използва резултатите за търговска реализация в посочения в договора срок след поръчката за продукти в предпазарен стадий, възлагачите органи, след консултация с изпълнителя относно причините за неизползването, може да поискат от него да им прехвърли собствеността върху резултатите.

⁽²⁹⁾ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65).

⁽³⁰⁾ Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в сектора на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

Член 27

Финансов капацитет на кандидатите

1. В допълнение към изключенията, посочени в член 198, параграф 5 от Финансовия регламент, се проверява само финансовият капацитет на координатора и само ако поисканото за действието финансиране от Съюза е равно на или по-голямо от 500 000 EUR.
2. Независимо от параграф 1, ако обаче има основания за съмнение относно финансовия капацитет на заявител или е налице по-голям риск поради участието в няколко текущи действия, финансирани от програми на Съюза за НИИ, Комисията или съответният орган за финансиране проверява и финансовия капацитет на други заявители или на координатори дори когато поисканото финансиране е под прага, посочен в параграф 1.
3. Ако финансовият капацитет е структурно гарантиран от друг правен субект, проверява се финансовият капацитет на този друг правен субект.
4. В случай на слаб финансов капацитет Комисията или съответният орган за финансиране може да постави като условие за участието на заявителя представянето на декларация за солидарна отговорност от свързан с бенефициера субект.
5. Вноската в механизма, посочен в член 37 от настоящия регламент, се счита за достатъчна гаранция съгласно член 152 от Финансовия регламент. От бенефициерите не се приемат, нито им се налагат допълнителни гаранции или обезпечения.

Член 28

Критерии за отпускане на безвъзмездни средства и подбор

1. Предложенията се оценяват въз основа на следните критерии за отпускане на безвъзмездни средства:
 - а) високи постижения,
 - б) въздействие,
 - в) качество и ефикасност на изпълнението.
2. За предложенията, представени в рамките на научноизследователските действия на ЕНС за разширяване на границите на познанието, се прилага само критерият, посочен в параграф 1, буква а).
3. В работната програма се уточнява прилагането на посочените в параграф 1 критерии за отпускане на безвъзмездни средства, включително всякакъв вид претегляне, прагове и където е целесъобразно, правила за разглеждане на предложенията *ex-aequo*, като се вземат предвид целите на поканата за представяне на предложения. Условието за разглеждане на предложенията *ex-aequo* могат да включват, но не се ограничават до следните критерии: МСП, пол и географско многообразие.
4. Комисията и останалите органи за финансиране вземат предвид възможността за двуетапна процедура за представяне и оценка на предложения и когато е подходящо, по време на първия етап на оценка може да се направи оценка на анонимизираните предложения въз основа на един или повече от критериите за отпускане на безвъзмездни средства, посочени в параграф 1.

Член 29

Оценка

1. Предложенията се оценяват от комисия за оценка, която се състои от независими външни експерти.

За дейностите на ЕСИ, за мисии и в надлежно обосновани случаи, изложени в работната програма, приета от Комисията, комисията за оценка може да се състои частично или, при координационни и спомагателни дейности — частично или изцяло от представители на институциите или органите на Съюза, както е посочено в член 150 от Финансовия регламент.

Процесът на оценяване може да се проследява от независими наблюдатели.

2. Където е приложимо, комисията за оценка извършва класиране на предложенията, които са преминали приложимите прагове, според:

- a) резултатите от оценката;
- б) приноса им за постигането на конкретни цели на политиката, включително създаването на съгласуван портфейл от проекти, а именно за дейностите по инструмента „Изследвач“, за мисии и в други надлежно обосновани случаи, изложени подробно в работната програма, приета от Комисията.

За дейностите на ЕСИ, за мисии и в други надлежно обосновани случаи, изложени подробно в работната програма, приета от Комисията, комисията за оценка може също така да предложи изменения на предложенията, ако тези изменения са необходими за съгласуваността на портфейлния подход. Тези изменения са в съответствие с условията за участие и принципа на равно третиране. Програмният комитет се уведомява за такива случаи.

3. Процесът на оценяване е разработен така, че да се избягват конфликти на интереси и предубеждения. Гарантира се прозрачност на критериите за оценка и на метода за оценка на предложенията.

4. В съответствие с член 200, параграф 7 от Финансовия регламент кандидатите получават обратна информация на всички етапи от процедурата по оценяване и ако предложението е отхвърлено, относно причините за отхвърляне.

5. Правни субекти, установени в държави със слаби показатели в областта на НИИ и са участвали успешно в компонента „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“, получават при поискване запис от тяхното участие, който може да съпътства предложения по частите от Програмата, изпълнявани в условия на сътрудничество, които координират.

Член 30

Процедура за преразглеждане на оценката, запитвания и жалби

1. Ако заявителят счита, че съответната процедура за оценяване не е приложена правилно към неговото предложение, той може да поиска преразглеждане на оценката ⁽³¹⁾.
2. Само процедурните аспекти при процеса на оценяване могат да представляват предмет искане за преразглеждане на оценката. Оценката на качествата на дадено предложение не са предмет на преразглеждане на оценката.
3. Искането за преразглеждане на оценка се отнася до конкретно предложение и се подава в срок от 30 дни след съобщаването на резултатите от оценката.

Комисията за преразглеждане на оценката дава становище за процедурните аспекти на процеса на оценяване, а председателят и членовете ѝ са служители на Комисията или на съответния орган за финансиране, които не са участвали в оценката на предложенията. Комисията за преразглеждане на оценката може да препоръча една от следните стъпки:

- a) преоценка на предложението, извършена основно от оценители, които не са участвали в предишната оценка; или
 - б) потвърждение на първоначалната оценка.
4. Преразглеждането на оценката не може да забавя процеса на подбор на предложенията, които не са предмет на това преразглеждане.

5. Комисията прави необходимото, за да осигури на участниците процедура за подаване на преки запитвания и жалби относно участието им в Програмата. Информацията за това как да се отправят запитвания или да се подават жалби се предоставя онлайн.

⁽³¹⁾ Процедурата ще бъде пояснена в документ, който ще се публикува преди началото на процеса на оценяване.

Член 31

Срок за отпускане на безвъзмездни средства

1. Чрез дерогация от член 194, параграф 2, първа алинея от Финансовия регламент се прилагат следните срокове:
 - a) за информиране на всички заявители за резултатите от оценката на техните заявления — максимален срок от пет месеца, считано от крайната дата за подаване на пълните предложения;
 - b) за подписване със заявителите на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства — максимален срок от осем месеца, считано от крайната дата за подаване на пълните предложения.
2. В работната програма може да се определят по-кратки срокове от тези, предвидени в параграф 1.
3. В допълнение към изключенията, посочени в член 194, параграф 2, втора алинея от Финансовия регламент, сроковете, посочени в параграф 1 от настоящия член, може да се надхвърлят при действия на ЕНС, при мисии, както и когато действията са представени за оценка от гледна точка на етиката или за проверка за сигурност.

Член 32

Изпълнение на безвъзмездните средства

1. Ако даден бенефициер не изпълни задълженията си по техническото осъществяване на действието, останалите бенефициери са длъжни да изпълнят тези задължения без допълнително финансиране от Съюза, освен ако изрично са освободени от това задължение. Финансовата отговорност на всеки бенефициер е ограничена до неговия собствен дълг, като се спазват разпоредбите относно механизма.
2. В споразумението за отпускане на безвъзмездни средства може да се определят етапни цели и съответни плащания по предварително финансиране. Ако етапните цели не са изпълнени, действието може да бъде временно спряно, изменено или когато е надлежно обосновано — прекратено.
3. Дадено действие може да бъде прекратено и когато очакваните резултати са изгубили своята значимост за Съюза поради причини от научно или технологично естество, или при инструмента „Ускорител“ — също и поради причини от икономическо естество, или пък — при ЕСИ и мисии — също поради значимостта им като част от портфейл от действия. Комисията провежда процедура с координатора на действието и по целесъобразност с независими външни експерти, преди да вземе решение за прекратяване на действието, в съответствие с член 133 от Финансовия регламент.

Член 33

Споразумения за отпускане на безвъзмездни средства

1. В тясно сътрудничество с държавите членки Комисията изготвя образец на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства между Комисията или съответния орган за финансиране и бенефициерите в съответствие с настоящия регламент. Ако се изисква съществено изменение на образца за споразумение за отпускане на безвъзмездни средства, наред с другото с оглед на по-нататъшно опростяване за бенефициерите, Комисията преразглежда посочения образец на споразумение за отпускане на безвъзмездни средства, както е уместно, в тясно сътрудничество с държавите членки.
2. В споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства се определят правата и задълженията на бенефициерите и на Комисията или на съответния орган за финансиране, в съответствие с настоящия регламент. Те определят също правата и задълженията на правните образувания, които се включват като бенефициери по време на изпълнението на дейността, както и ролята и задачите на координатора.

Член 34

Проценти на финансиране

1. За всички дейности, които се финансират по дадено действие, се прилага единен процент на финансиране. Максималният процент за отделно действие се определя в работната програма.

2. Могат да се възстановят до 100 % от общите допустими разходи за дадено действие по Програмата, с изключение на:
 - а) иновационни действия, при които до 70% от общите допустими разходи могат да се възстановят, с изключение на правните субекти с нестопанска цел, където до 100 % от общите допустими разходи могат да се възстановят;
 - б) действия по съфинансиране на програми, при които, най-малко 30 % ,и в определени и надлежно обосновани случаи , до 70 % от общите допустими разходи могат да се възстановят..
3. Процентите на финансиране, посочени в настоящия член, се прилагат и при действия, при които за цялото действие или за част от него е определено финансиране чрез единна ставка, единични разходи или еднократна сума.

Член 35

Непреки разходи

1. Непреките допустими разходи са в размер на 25% от общите преки допустими разходи, с изключение на преките допустими разходи за подизпълнители, финансова подкрепа за трети страни и всякакви единични разходи или еднократни суми, които включват непреки разходи.

Когато е целесъобразно, непреките разходи, включени в единични разходи или еднократни суми, се изчисляват, като се използва посочената в първа алинея единна ставка, с изключение на единичните разходи за вътрешно фактурирани стоки и услуги, които се изчисляват въз основа на действителните разходи, в съответствие с обичайната практика на бенефициерите за определяне и анализ на разходите.

2. Независимо от параграф 1, ако обаче това е предвидено в работната програма, непреките разходи може да се декларират под формата на еднократна сума или единични разходи.

Член 36

Допустими разходи

1. В допълнение към критериите, посочени в член 186 от Финансовия регламент, при бенефициерите, които получават възнаграждение на базата на проекти, разходите за персонал са допустими до размера на възнаграждението, което лицето би получило за работа по проекти за НИИ, финансирани от национални схеми, включително разходите за социална сигурност и други разходи, включени във възнаграждението на персонала, определен за изпълнение на дейността, произтичащи от националното право или от договора за наемане на работа.
2. Чрез дерогация от член 190, параграф 1 от Финансовия регламент разходите за ресурси, предоставени от трети страни посредством вноски в натура, са допустими до размера на преките допустими разходи на третата страна.
3. Чрез дерогация от член 192 от Финансовия регламент приходите, генерирани от използването на резултатите, не се считат за постъпления от действието.
4. Бенефициерите могат да използват обичайните си счетоводни практики, за да идентифицират и декларират разходите, направени във връзка с дадено действие при спазване на всички условия, посочени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, в съответствие с настоящия регламент и член 186 от Финансовия регламент.
5. Чрез дерогация от член 203, параграф 4 от Финансовия регламент сертификатът за финансовите отчети е задължителен при плащането на остатъка, ако сумата, декларирана като действителни разходи и единични разходи, изчислени в съответствие с обичайните практики за определяне и анализ на разходите, е равна на или по-голяма от 325 000 EUR.

Сертификатите за финансови отчети могат да бъдат изготвяни от одобрен външен одитор или, в случая на публични организации – издавани от компетентен и независим държавен служител в съответствие с член 203, параграф 4 от Финансовия регламент.

6. Когато е уместно, за действия, свързани с обучение и мобилност в рамките на действия „Мария Склодовска-Кюри“ финансовото участие на Съюза отчита всички допълнителни разходи на бенефициера, свързани с отпуск по майчинство или родителски отпуск, отпуск по болест, специален отпуск или смяна на наемачата организация или промяна в семейното положение на изследователя по време на срока на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

7. Разходите, свързани със свободния достъп, включително плановете за управление на данни, са допустими за възстановяване съгласно предвиденото в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

Член 37

Взаимозастрахователен механизъм

1. С настоящия регламент се създава взаимозастрахователен механизъм (наричан по-нататък „механизъм“), който заменя фонда, създаден по силата на член 38 от Регламент (ЕС) № 1290/2013, и е негов правоприменик. Механизмът покрива риска, свързан с несъбирането на суми, които бенефициерите дължат:

- а) на Комисията съгласно Решение № 1982/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽³²⁾;
- б) на Комисията и на органите на Съюза по „Хоризонт 2020“;
- в) на Комисията и на органите за финансиране по Програмата.

Покриването на риска по отношение на органите за финансиране, посочени в буква в) от първата алинея, може да се извършва чрез система за непряко покритие, посочена в приложимото споразумение и съобразена с естеството на органа за финансиране.

2. Механизмът се управлява от Съюза, представляван от Комисията, която действа като изпълнителен агент. Комисията определя специфични правила за дейността на механизма.

3. Бенефициерите правят вноски в размер на 5% от съюзното финансиране за действието. Въз основа на периодични прозрачни оценки Комисията може да повиши тази вноски до 8% или да я намали под 5%. Вноската на бенефициерите в механизма се приспада от първоначалното предварително финансиране и се изплаща на механизма от името на бенефициерите. Посочената вноски при никакви обстоятелства не надвишава сумата на първоначалното предварително финансиране.

4. Вноската на бенефициерите се възстановява при плащането на остатъка.

5. Финансовите постъпления, генерирани от механизма, се добавят към него. Ако постъпленията са недостатъчни, механизмът не се намесва, а Комисията или съответният орган за финансиране събира всяка дължима сума направо от бенефициерите или третите страни.

6. Събраните суми представляват приход, приписан на механизма по смисъла на член 21, параграф 5 от Финансовия регламент. След като приключи усвояването на всички безвъзмездни средства, чийто риск е покрит пряко или непряко от механизма, Комисията събира всички неизплатени суми и ги вписва в бюджета на Съюза съгласно решенията на законодателя.

7. Механизмът може да бъде разширен, така че да обхваща бенефициери на всяка друга пряко управлявана програма на Съюза. Комисията приема условията за участие на бенефициерите на други програми.

Член 38

Собственост и закрила на резултатите

1. Бенефициерите притежават създадените от тях резултати. Те са длъжни да направят всичко необходимо правата, които имат техни служители или други страни във връзка с резултатите, да могат да се упражняват по начин, който е съвместим със задълженията на бенефициерите в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

Двама или повече бенефициери притежават съвместно резултатите, когато:

- а) са ги създали съвместно; и

⁽³²⁾ Решение № 1982/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно Седмата рамкова програма на Европейската общност за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007—2013 г.) (ОВ L 412, 30.12.2006 г., стр. 1).

б) не е възможно:

- i) да се установи конкретният принос на всеки отделен бенефициер; или
- ii) резултатите да се разделят при подаване на заявление за правната им закрила, както и при нейното получаване или поддържане.

Съсобствениците договарят в писмен вид разпределението и условията на упражняване на съвместната собственост. Освен ако е договорено друго в споразумението на консорциума или в споразумението за съвместна собственост, всеки съсобственик има право да предостави на трети страни неизключителни лицензи за ползване на съвместно притежаваните резултати (без право на преотстъпване на лицензите), ако останалите съсобственици са уведомени за това предварително и получат справедлива и разумна компенсация. Съсобствениците могат да се договорят в писмен вид вместо съвместна собственост да прилагат друг режим.

2. Бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, осигуряват адекватна закрила на резултатите си, ако закрилата е възможна и обоснована, като вземат предвид всички относими съображения, включително перспективите за търговска реализация и други законни интереси. Когато вземат решения относно закрилата, бенефициерите са длъжни да отчетат и законните интереси на останалите бенефициери по действието.

Член 39

Използване и разпространение на резултатите

1. Всеки бенефициер, който е получил финансиране от Съюза, полага максимални усилия да използва притежаваните от него резултати или да ги предостави на друг правен субект за ползване. Използването може да е пряко от бенефициерите или непряко, по-специално чрез прехвърляне и лицензиране на резултатите в съответствие с член 40.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за използване на резултатите.

Ако въпреки положените от бенефициера максимални усилия за пряко или непряко използване на резултатите, в срока, определен в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, резултатите не се използват, бенефициерът е длъжен да използва подходяща онлайн платформа, както е посочено в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, за да намери заинтересовани страни, които да използват тези резултати. Това задължение може да бъде отменено по искане от бенефициера, ако е оправдано.

2. Бенефициерите разпространяват своите резултати във възможно най-краткия осъществим срок и в общодостъпен формат при спазване на евентуалните ограничения, произтичащи от закрилата на интелектуалната собственост, правилата за сигурност или законните интереси.

Работната програма може да предвижда допълнителни задължения за разпространение на резултатите, като същевременно защитава икономическите и научните интереси на Съюза.

3. Бенефициерите са длъжни да направят всичко необходимо, така че свободният достъп до научните публикации да се прилага съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. По-специално, бенефициерите са длъжни да направят всичко необходимо, така че те или авторите да запазят достатъчни права върху интелектуалната собственост, за да могат да изпълняват изискванията за свободен достъп.

Свободният достъп до научноизследователски данни е общо правило съгласно реда и условията, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, като се гарантира възможността за изключения въз основа на принципа „свободен в максималната възможна степен, ограничен само доколкото е необходимо“, като се вземат предвид законните интереси на бенефициерите, включително търговската реализация, както и всякакви други ограничения, като например правила за защита на данните, неприкосновеност на личния живот, поверителност, търговски тайни, конкурентни интереси на Съюза, правила за сигурност или права върху интелектуална собственост.

Работната програма може да предвижда допълнителни стимули или задължения с цел придържане към практиките на отворената наука.

4. Бенефициерите управляват всички научноизследователски данни, генерирани при действие по Програмата, в съответствие с принципите FAIR („Findability“, „Accessibility“, „Interoperability“, „Reusability“, т.е. данните да са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и многократно използваеми) и в съответствие със споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, и създават план за управление на данните.

Работната програма може да предвижда в случаите, в които е обосновано, допълнителни задължения за използване на Европейския облак за отворена наука за съхраняване на научноизследователски данни и за предоставяне на достъп до такива данни.

5. Бенефициерите, които възнамеряват да разпространят своите резултати, са длъжни да уведомят предварително останалите бенефициери по действието. Всеки друг бенефициер има право да възрази, ако може да докаже, че разпространение на резултатите би накърнило сериозно законните му интереси, свързани с неговите резултати или предходни знания. В такъв случай резултатите не се разпространяват докато не бъдат предприети адекватни действия за защита на тези законни интереси.

6. Освен ако работната програма предвижда друго, предложенията включват план за използване и разпространение на резултатите. Ако очакваното използване на резултатите е свързано с разработване, създаване, производство и предлагане на пазара на продукт или процес, или със създаване и предоставяне на услуга, планът съдържа стратегия за такова използване. Ако планът предвижда използването на резултатите да се осъществява предимно в неасоциирани трети държави, правните субекти са длъжни да обяснят защо това използване може все още да се счита в интерес на Съюза.

Бенефициерите актуализират плана за използване и разпространение на резултатите по време на действието и след неговото приключване в съответствие със споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

7. За целите на мониторинга и на разпространението на резултатите от страна на Комисията или съответния орган за финансиране бенефициерите са длъжни да предоставят всяка поискана информация относно използването и разпространението на своите резултати в съответствие със споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. При спазване на законните интереси на бенефициерите, тази информация се прави обществено достояние.

Член 40

Прехвърляне и лицензиране на резултати

1. Бенефициерите могат да прехвърлят собствеността върху своите резултати. Те са длъжни да гарантират, че задълженията им остават в сила и спрямо новия собственик и че той е задължен да прехвърли тези задължения към всеки следващ собственик.

2. Освен ако по отношение на конкретно определени трети страни, включително свързани с бенефициера субекти, е договорено друго в писмен вид или ако това не е възможно съгласно приложимото законодателство, бенефициерите, които възнамеряват да прехвърлят собствеността върху резултатите, са длъжни да уведомят предварително всеки друг бенефициер, който все още има права на достъп до резултатите. Уведомлението трябва да включва достатъчно информация за новия собственик с цел да се даде възможност на всеки бенефициер да прецени последствията от прехвърлянето за своите права на достъп.

Освен ако по отношение на конкретно определени трети страни, включително свързани с бенефициера субекти, е договорено друго в писмен вид, всеки бенефициер има право да възрази срещу прехвърлянето на собственост върху резултатите от друг бенефициер, ако може да докаже, че то ще се отрази неблагоприятно върху неговите права на достъп. В такъв случай прехвърлянето не се осъществява, докато не се постигне споразумение между съответните бенефициери. В споразумението за отпускане на безвъзмездни средства се определят сроковете за това.

3. Бенефициерите могат да предоставят лицензи върху своите резултати или по друг начин да предоставят права за тяхното ползване, включително изключителни права, ако това не засяга спазването на задълженията им. Изключителен лиценз за резултати може да се предостави, ако всички останали заинтересовани бенефициери са съгласни да се откажат от правата си на достъп до тези резултати.

4. Когато това е обосновано, в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства се определя правото на възражение от страна на Комисията или на съответния орган за финансиране срещу прехвърлянето на собствеността върху резултатите или срещу предоставянето на изключителен лиценз във връзка с резултатите, ако:

- а) бенефициерите, които са създали резултатите, са получили финансиране от Съюза;
- б) прехвърлянето или лицензирането се осъществява към правен субект, установен в неасоциирана трета държава; и
- в) прехвърлянето или лицензирането не съответства на интересите на Съюза.

Ако се прилага правото на възражение, бенефициерът е длъжен да направи предварително уведомление за намерението си да прехвърли собствеността върху резултатите или да предостави изключителен лиценз във връзка с резултатите. Ако са въведени мерки за защита на интересите на Съюза, правото на възражение относно прехвърлянето на собствеността или предоставянето на лицензи на конкретно определени правни субекти може да бъде отменено в писмен вид.

Член 41

Права на достъп

1. Исканията за упражняване на права на достъп и отказите от права на достъп се представят в писмен вид.
2. Освен ако с предоставящото лице е договорено друго, правата на достъп не включват право на преотстъпване на лицензите.
3. Преди присъединяването си към споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, бенефициерите са длъжни да се уведомят взаимно за евентуалните ограничения върху предоставянето на достъп до своите предходни знания.
4. Ако даден бенефициер вече не участва в дадено действие, това не засяга задълженията му за предоставяне на достъп.
5. Ако даден бенефициер не изпълнява задълженията си, бенефициерите могат да се договорят, че правата на достъп на посочения бенефициер се прекратяват.
6. Бенефициерите са длъжни да предоставят достъп:
 - а) до своите резултати безвъзмездно на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за изпълнение на собствените си задачи;
 - б) до своите предходни знания на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за изпълнение на собствените си задачи, при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 3; този достъп се предоставя безвъзмездно, освен ако преди присъединяването си към споразумението за отпускане на безвъзмездни средства бенефициерите са договорили друго;
 - в) до своите резултати и — при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 3 — до своите предходни знания на всеки друг бенефициер по действието, който се нуждае от тях за използване на собствените си резултати; този достъп се предоставя при справедливи и разумни условия, които се договарят.
7. Освен ако бенефициерите са договорили друго, те са длъжни да предоставят достъп до своите резултати и — при спазване на евентуалните ограничения, упоменати в параграф 3 — до своите предходни знания на правен субект, който:
 - а) е установен в държава членка или в асоциирана държава;
 - б) се намира под пряк или непряк контрол на друг бенефициер или под същия пряк или непряк контрол, под който е и този бенефициер, или пряко или непряко контролира този бенефициер; и
 - в) се нуждае от достъпа за използване на резултатите на посочения бенефициер, в съответствие със задълженията на бенефициера за използване на резултатите.

Достъпът се предоставя при справедливи и разумни условия, които се договарят.

8. Искане за достъп с цел използване на резултатите може да се отправи до една година след приключването на действието, освен ако бенефициерите се договорят за различен срок.
9. Бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, предоставят на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза безвъзмезден достъп до своите резултати за разработване, изпълнение и мониторинг на политики или програми на Съюза. Достъпът е ограничен до употреба с нетърговска и неконкурентна цел.

Тези права на достъп не обхващат предходните знания на бенефициерите.

При действията в рамките на кластер „Гражданска сигурност за обществото“ бенефициерите, които са получили финансиране от Съюза, предоставят също безвъзмезден достъп до своите резултати на националните органи на държавите членки за разработване, изпълнение и мониторинг на техни политики или програми в тази област. Достъпът е ограничен до употреба с нетърговска и неконкурентна цел и е предмет на двустранно споразумение, в което са определени специални условия, с които се гарантира, че тези права на достъп се използват единствено за определената цел и че са предвидени съответни задължения за поверителност. Исканата достъп държава членка, институция, орган, служба или агенция на Съюза уведомява всички държави членки за тези искания.

10. Работната програма може по целесъобразност да предвижда допълнителни права на достъп.

Член 42

Специални разпоредби

1. По отношение на действията на ЕНС, действията, свързани с обучение и мобилност, действията за поръчки за продукти в предпазарен стадий, действията за обществени поръчки за новаторски решения, действията по съфинансиране на програми и координационните и спомагателни действия може да се прилагат специални разпоредби относно собствеността, използването и разпространението, прехвърлянето и лицензирането, както и правата на достъп.
2. Специалните разпоредби, посочени в параграф 1, се определят в споразумението за безвъзмездни средства и не променят принципите и задълженията за свободен достъп.

Член 43

Награди

1. Освен ако в настоящата глава е посочено друго, насърчителните награди или наградите за признание по Програмата се присъждат и управляват в съответствие с дял IX от Финансовия регламент.
2. Освен ако в работната програма или в правилата на конкурсите е предвидено друго, всеки правен субект, независимо от мястото си на установяване, може да участва в конкурс.
3. Комисията или съответният орган за финансиране може по целесъобразност да организира конкурси с присъждане на награди с:
 - а) други органи на Съюза;
 - б) трети държави, включително техните научни и технически организации или агенции;
 - в) международни организации; или
 - г) правни субекти с нестопанска цел.
4. Работните програми или правилата на конкурсите включват задължения относно комуникацията и по целесъобразност използването и разпространението, собствеността и правата на достъп до резултатите, включително разпоредби относно лицензите.

ГЛАВА III

Възлагане на обществени поръчки

Член 44

Поръчки

1. Освен ако в настоящата глава е посочено друго, поръчките по Програмата се възлагат в съответствие с дял VII от Финансовия регламент.
2. Поръчките може да са под формата на поръчки за продукти в предпазарен стадий или поръчки за новаторски решения, които Комисията или съответният орган за финансиране извършва от свое име или съвместно с възлагащи органи от държавите членки и асоциираните държави. В такива случаи се прилагат правилата, определени в член 26.

ГЛАВА IV

Операции за смесено финансиране и смесено финансиране

Член 45

Операции за смесено финансиране

Операциите за смесено финансиране, за които е взето решение по Програмата, се изпълняват в съответствие с програмата InvestEU и дял X от Финансовия регламент.

Член 46

Смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и смесено финансиране по линия на ЕСИ

1. Компонентите на смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и смесеното финансиране по линия на ЕСИ, които представляват безвъзмездни средства и възстановими аванси, подлежат на разпоредбите на членове 34—37.
2. Смесеното финансиране по линия на ЕСИ се изпълнява в съответствие с член 48 от настоящия регламент. Подкрепата в рамките на смесеното финансиране по линия на ЕСИ може да се предоставя, докато действието може да се финансира като операция за смесено финансиране или като операция по финансиране и инвестиране, изцяло обхваната от гаранция на Съюза по програмата InvestEU. Чрез дерогация от член 209 от Финансовия регламент условията, определени в параграф 2 от същия член, и по-специално в букви а) и г), не се прилагат в момента на отпускането на смесено финансиране по линия на ЕСИ.
3. Смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ може да се отпуска на действие по съфинансиране на програма, когато съвместна програма на държави членки и асоциирани държави предвижда използването на финансови инструменти в подкрепа на подобрени действия. Оценката и подборът на такива действия се извършва в съответствие с членове 15, 23, 24, 27, 28 и 29. Условията за изпълнение на смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ са съобразени с член 32, по аналогия с член 48, параграф 10 и с всякакви допълнителни и обосновани условия, определени в работната програма.
4. Възстановяванията, включително възстановените аванси и приходите от смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и от смесеното финансиране по линия на ЕСИ, се считат за вътрешни целеви приходи в съответствие с член 21, параграф 3, буква е) и член 21, параграф 4 от Финансовия регламент.
5. Смесеното финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и смесеното финансиране по линия на ЕСИ се предоставя по начин, който насърчава конкурентоспособността на Съюза, като същевременно не нарушава конкуренцията на вътрешния пазар.

Член 47

Инструмент „Изследвач“

1. По инструмента „Изследвач“ се отпускат безвъзмездни средства за високорискови авангардни проекти, които се изпълняват от консорциуми или единични бенефициери и имат за цел да развият радикални иновации и нови пазарни възможности. Инструментът „Изследвач“ предоставя подкрепа за най-ранните етапи от научните, технологичните или дълбокотехнологичните изследвания и развойна дейност, включително доказването на концепцията и прототипите за валидиране на технологиите.

Инструментът „Изследвач“ се изпълнява главно чрез отворена покана за представяне на предложения „отдолу нагоре“ с редовни крайни срокове за годината и предоставя също така конкурентни предизвикателства за разработването на ключови стратегически цели, които изискват дълбоки технологии и радикално мислене.

2. Преходните дейности на инструмента „Изследвач“ имат за цел да помогнат на всички видове изследователи и иноватори да разработят начини за пазарна реализация в Съюза, например демонстрационни дейности и проучвания за осъществимостта, чрез които да се направи оценка на потенциалните бизнес казуси и да се подпомогне създаването на спин-оф и стартиращи предприятия.

Обявяването и съдържанието на поканите за представяне на предложения за преходни дейности на инструмента „Изследвач“ се определят като се вземат предвид целите и бюджета, заложи в работната програма във връзка със съответния портфейл от действия.

Допълнителни безвъзмездни средства с фиксиран размер, които не надвишават 50 000 EUR, може да се отпускат за всяко предложение, което вече е избрано по инструмента „Изследвач“ и когато е целесъобразно за преходни дейности на инструмента „Изследвач“ чрез покана за представяне на предложения, с цел извършване на допълнителни дейности, включително спешни координационни и спомагателни действия за укрепване на общността от бенефициери по даден портфейл, като например оценка на евентуални спин-оф предприятия, потенциални иновации, които създават нови пазари, или разработване на бизнес план. Програмният комитет, създаден в рамките на специфичната програма, се уведомява за такива случаи.

3. Критериите за възлагане, посочени в член 28, се прилагат за инструмента „Изследвач“.

Член 48

Инструментът „Ускорител“

1. Инструментът „Ускорител“ има за цел да подкрепя основно иновации, създаващи нови пазари. Той подкрепя само единични бенефициери и предоставя основно смесено финансиране. При определени условия инструментът може също да предоставя подкрепа във вид само на безвъзмездни средства или само на капитал.

Инструментът „Ускорител“ предлага следните два вида подкрепа:

- смесена финансова подкрепа за МСП, включително стартиращи предприятия, и по изключение малки дружества със средна пазарна капитализация, които осъществяват авангардни и революционни иновации, които не са подходящи за банково финансиране;
- подкрепа във вид само на безвъзмездни средства за МСП, включително стартиращи предприятия, които осъществяват всякакъв вид иновации — от поетапни до авангардни и революционни иновации — и имат за цел впоследствие да разширят мащаба си;
- може да се предоставя също така подкрепа във вид само на капитал за МСП, които не са подходящи за банково финансиране, включително стартиращи предприятия, които вече са получили помощ във вид само на безвъзмездни средства.

Подкрепа във вид само на безвъзмездни средства в рамките на инструмента „Ускорител“ се осигурява единствено при следните кумулативни условия:

- проектът включва информация относно капацитета и готовността на заявителя да се разраства;
- бенефициерът е стартиращо предприятие или МСП;
- подкрепа във вид само на безвъзмездни средства в рамките на инструмента „Ускорител“ се осигурява на бенефициера веднъж в рамките на периода на изпълнение на Програмата и да възлиза най-много на 2,5 млн. евро.

2. Бенефициерът по линия на инструмента „Ускорител“ е правен субект, който отговаря на определението за стартиращо предприятие, МСП или, по изключение, малко дружество със средна пазарна капитализация, готово да разшири своя мащаб, и е установен в държава членка или в асоциирана държава. Предложението може да се представи от бенефициера или с неговото предварително съгласие от едно или повече физически лица или правни субекти, които възнамеряват да учредят бенефициера или да го подпомагат. Във втория случай споразумението за финансиране се подписва само с бенефициера.

3. Всички форми на финансов принос на Съюза, предоставян в рамките на смесено финансиране по линия на ЕСИ, се обхващат и предоставят с едно решение за отпускане на средства.

4. Предложенията се оценяват въз основа на индивидуалните им качества от независими външни експерти и се подбират за финансиране чрез открита покана за представяне на предложения с крайни срокове, въз основа на членове 27, 28 и 29, при спазване на параграф 5 от настоящия член.

5. Представените предложения се оценяват на базата на следните критерии за отпускане:

- високи постижения;
- въздействие;
- равнище на риска при действието, което би възпрепятствало инвестициите, качество и ефикасност на изпълнението и необходимост от подкрепа от Съюза.

6. Със съгласието на съответните заявители Комисията или органите за финансиране, изпълняващи Програмата (включително ОЗИ на ЕИТ), може да представят направо за оценка по критерия за отпускане, посочен в параграф 5, буква в), предложение за действие за иновации и пазарно внедряване, което вече отговаря на критериите, посочени в параграф 5, букви а) и б), при спазване на следните кумулативни условия:

- а) предложението произтича от друго действие, финансирано по „Хоризонт 2020“, от Програмата; или след изследователска пилотна фаза по линия на първата работна програма — от национални и/или регионални програми, като се започва с проучване на търсенето за подобна схема. Подробни разпоредби се установяват в специфичната програма, посочени в член 1, параграф 2, буква а);
- б) предложението се основава на преглед на проекта, извършен в предходните две години, в който предложението е оценено от гледна точка на високите постижения и въздействието, и подлежи на условията и процедурите, описани в работната програма.

7. Знакът „Печат за високи постижения“ може да се присъжда, ако са спазени следните кумулативни условия:

- а) бенефициерът е стартиращо предприятие, малко или средно предприятие или дружество със средна пазарна капитализация;
- б) предложението е било допустимо и е преминало приложимите прагове за критериите за отпускане, посочени в параграф 5, букви а) и б);
- в) дейността би била допустима по иновационно действие.

8. За предложение, което е преминало оценката успешно, независимите външни експерти предлагат съответната подкрепа по линията на инструмента „Ускорител“, като вземат предвид поетия риск, както и ресурсите и времето, необходими за пускане и внедряване на иновацията на пазара.

Комисията има право поради основателни причини да отхвърли предложение, избрано от независимите външни експерти, включително поради несъответствие с целите на политиките на Съюза. Програмният комитет се уведомява за причините за подобно отхвърляне.

9. Компонентът на подкрепата по линия на инструмента „Ускорител“, който представлява безвъзмездни средства или възстановим аванс, не надвишава 70 % от общите допустими разходи за избраното иновационно действие.

10. Условията за изпълнение на компонентите на подкрепата по линия на инструмента „Ускорител“, които представляват капиталово финансиране или подлежащо на връщане подпомагане, се определят в Решение (ЕС) 2021/764.

11. В договора за избраното действие се определят конкретните измерими етапни цели и съответните плащания по предварително финансиране и плащания на трансше от подкрепата по линия на инструмента „Ускорител“.

При смесено финансиране по линия на ЕСИ дейностите, свързани с иновационно действие, може да започнат и първото плащане по предварително финансиране в рамките на безвъзмездните средства или възстановимият аванс може да се преведе преди изпълнението на други компоненти от отпуснатото смесено финансиране по линия на ЕСИ. Изпълнението на тези компоненти е обвързано с постигането на конкретните етапни цели, определени в договора.

12. В съответствие с договора, ако измеримите етапни цели не са постигнати, действието се спира временно, изменя се или, когато е надлежно обосновано, се прекратява. То може да се прекрати и когато очакваното пазарно внедряване, по-специално в рамките на Съюза, не може да се осъществи.

В извънредни случаи и след консултация с комитета на ЕСИ Комисията има право да реши да увеличи подкрепата по линия на инструмента „Ускорител“, при условие че проектът бъде подложен на преглед от независими външни експерти. Програмният комитет се уведомява за такива случаи.

ГЛАВА V

Експерти

Член 49

Назначаване на независими външни експерти

1. Независимите външни експерти се определят и подбират въз основа на покани за изразяване на интерес от отделни лица и чрез покани, насочени към съответни организации, например научноизследователски агенции, научноизследователски институции, университети, организации за стандартизация, организации на гражданското общество или предприятия, с оглед създаването на база данни с подходящи кандидати.

Чрез дерогация от член 237, параграф 3 от Финансовия регламент Комисията или съответният орган за финансиране може, по изключение и в надлежно обосновани случаи, да избере по прозрачен начин всеки отделен експерт с подходящи умения, който не е включен в базата данни, при условие че в резултат от поканата за изразяване на интерес не са установени подходящи независими външни експерти.

Тези експерти декларират своята независимост и способност да подкрепят целите на Програмата.

2. В съответствие с член 237, параграфи 2 и 3 от Финансовия регламент независимите външни експерти получават възнаграждение въз основа на стандартни условия. Ако това е обосновано и в изключителни случаи, по-специално за конкретни експерти на високо равнище, може да се предостави подходящо ниво на възнаграждение над стандартните условия въз основа на относимите пазарни стандарти. Тази разност се покриват от Програмата.

3. В допълнение към информацията, посочена в член 38, параграфи 2 и 3 от Финансовия регламент имената на оценяващите заявления за безвъзмездни средства независими външни експерти, които са назначени в лично качество, и областта им на компетентност се публикуват най-малко веднъж годишно на уебсайта на Комисията или на органа за финансиране. Тази информация се събира, обработва и публикува в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета⁽³³⁾.

4. Комисията или съответният орган за финансиране предприема подходящи мерки за предотвратяване на конфликти на интереси по отношение на участието на независими външни експерти в съответствие с член 61 и член 150, параграф 5 от Финансовия регламент.

Комисията или съответният орган за финансиране гарантира, че експерт, който е в конфликт на интереси по отношение на въпрос, по който от него се изисква становище, не предоставя оценки, консултации или помощ по този конкретен въпрос.

5. При назначаването на независими външни експерти Комисията или съответният орган за финансиране предприема подходящи мерки, за да постигне балансиран състав в рамките на експертните групи и комисиите за оценка по отношение на уменията, опита, знанията, включително по отношение на специализацията, по-специално по отношение на обществените и хуманитарните науки, географското разнообразие и пола, като взема предвид ситуацията в областта на действието.

6. Когато е целесъобразно, за всяко предложение се осигурява подходящ брой независими външни експерти, за да се гарантира качеството на оценката.

7. Информацията относно равнището на възнаграждение на всички независими външни експерти се предоставя на разположение на Европейския парламент и на Съвета.

ДЯЛ III

МОНИТОРИНГ, КОМУНИКАЦИЯ, ОЦЕНКА И КОНТРОЛ НА ПРОГРАМАТА

Член 50

Мониторинг и докладване

1. Комисията осъществява непрекъснат мониторинг на управлението и изпълнението на Програмата, на специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, буква а) и на дейностите на ЕИТ. С цел повишаване на прозрачността данните също така се оповестяват публично и по достъпен начин на уебсайта на Комисията в съответствие с последната актуализация. По-специално, данните за проектите, финансирани по линия на ЕНС, европейските партньорства, мисиите, ЕСИ и ЕИТ, се включват в една и съща база данни.

⁽³³⁾ Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39).

Базата данни включва:

- а) обвързани със срокове показатели за ежегодно докладване относно напредъка на Програмата по отношение изпълнението на целите, посочени в член 3, които, заедно с пътищата на въздействие, се съдържат в приложение V;
- б) информация относно равнището на интегриране на социалните и хуманитарните науки, съотношението между по-ниските и по-високите равнища на технологична готовност при съвместните научни изследвания, напредъка в участието на държавите, обхванати от разширяването на участието, географския състав на консорциумите в съвместни проекти, развитието на заплатите на научните изследователи, използването на двуетапна процедура за представяне и оценка, мерките, насочени към улесняване на връзките на сътрудничество в областта на европейските НИИ, използването на процедурата за преразглеждане на оценките и броя и вида на жалбите, равнището на интегриране на въпросите за климата и свързаните с това разходи, участието на МСП, участието на частния сектор, участието на двата пола във финансираните действия, комисиите за оценка, съветите и консултативните групи, печатите за високи постижения, европейските партньорства, както и процентите на съфинансиране, допълващото и кумулативното финансиране от други програми на Съюза, научноизследователските инфраструктури, сроковете за отпускане на безвъзмездни средства, равнището на международно сътрудничество, ангажираността на гражданите и участието на гражданското общество;
- в) равнищата на разходите, групирани на равнище проекти, за да се даде възможност за извършването на специфичен анализ, включително за всяка област на интервенция;
- г) равнището на прекомерно висок брой заявления, по-специално броя на предложенията, съответно за всяка покана за представяне на предложения, техния среден резултат, дела на предложенията над и под праговете за качество.

2. За да се гарантира ефикасната оценка на напредъка на Програмата към постигане на нейните цели, на Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 55 за изменение на приложение V с оглед на показателите за пътищата на въздействие, когато прецени за необходимо и с оглед на определяне на изходни и целеви стойности, както и допълване на настоящия регламент с разпоредби за създаването на рамка за мониторинг и оценка.

3. Системата за докладване във връзка с качеството на изпълнението осигурява ефикасното, ефективно и навременно събиране на данни за целите на мониторинга на изпълнението и резултатите от Програмата, без да се увеличава административната тежест за бенефициерите. За тази цел се налагат пропорционални изисквания за докладване на получателите на средства от Съюза, включително на равнището на научните изследователи, участващи в дейностите, за да може да се проследи тяхната кариера и мобилност, и когато е целесъобразно — на държавите членки.

4. Качественият анализ на Комисията и на Съюза или на националните органи за финансиране допълва, доколкото е възможно, количествените данни.

5. Мерките, насочени към улесняване на връзките на сътрудничество в сферата на европейските НИИ, се наблюдават и преразглеждат в контекста на работните програми.

Член 51

Информация, комуникация, публичност, както и използване и разпространение на резултатите

1. Получателите на финансиране от Съюза посочват произхода на средствата и осигуряват видимост на финансирането от Съюза, по-специално когато популяризират действията и резултатите от тях (включително за награди), като предоставят последователна, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове публика, включително на медиите и обществеността.

2. Комисията осъществява информационни и комуникационни дейности по отношение на Програмата, на действията, предприети по Програмата и на получените резултати. Освен това тя предоставя навременна и подробна информация на държавите членки и на бенефициерите. На заинтересованите субекти се предоставят услуги за намиране на партньори, основани на данни и информация от анализи и мрежови връзки, за да образуват консорциуми за съвместни проекти, като се обърне особено внимание на установяването на възможности за създаване на контакти за правните субекти от държави със слаби резултати в областта на НИИ. Въз основа на такива анализи може да се организират специални мероприятия за намиране на партньори в зависимост от конкретните покани за представяне на предложения.

3. Комисията също така изготвя стратегия за разпространение и използване на резултатите за повишаване на достъпността и разпространението на генерираните в рамките на Програмата познания и резултати от НИИ, за да се ускори използването им с оглед на възприемането им от пазара и да се засили въздействието на Програмата.

4. Финансовите ресурси, разпределени на Програмата, допринасят също така за корпоративната комуникация по политическите приоритети на Съюза, както и на дейностите по информация, комуникация, публичност, разпространение и използване на резултатите, доколкото тези приоритети са свързани с целите, посочени в член 3.

Член 52

Оценка на Програмата

1. Оценките на Програмата се извършват своевременно, така че да може да се използват в процеса на вземане на решения относно Програмата, следващата рамкова програма, както и други инициативи, относими към НИИ.
2. Междинната оценка на Програмата се извършва с помощта на независими експерти, подбрани въз основа на прозрачен процес, след като за изпълнението на Програмата се натрупа достатъчно информация, но не по-късно от четири години след започване на посоченото изпълнение. Тя включва анализ на портфейла и оценка на дългосрочното въздействие на предходни рамкови програми и служи като основа за адаптиране на изпълнението или преглед на Програмата, когато е целесъобразно. В нея се прави оценка на ефективността, ефикасността, целесъобразността и съгласуваността на Програмата и на добавената ѝ стойност за Съюза.
3. В края на изпълнението на Програмата, но не по-късно от четири години след края на периода, посочен в член 1, Комисията извършва окончателна оценка на Програмата. Това включва оценка на дългосрочното въздействие на предходни рамкови програми.
4. Комисията публикува и съобщава заключенията от оценките и своите констатации и ги представя на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите.

Член 53

Одити

1. Системата за контрол на Програмата осигурява подходящ баланс между доверието и контрола, като се вземат предвид административните и другите разходи за контрол на всички равнища, особено за бенефициерите. Правилата за одит са ясни, последователни и съгласувани в рамките на цялата Програма.
2. Одитната стратегия на Програмата се основава на финансов одит на представителна извадка от разходите за цялата Програма. Представителната извадка се допълва от подбор въз основа на оценка на рисковете, свързани с разходите. Действията, които получават съвместно финансиране от различни програми на Съюза, се одитират само веднъж, като се обхващат всички съответни програми и приложимите им правила.
3. Освен това Комисията или съответният орган за финансиране може да разчита на одитите на системите и процесите на равнище бенефициер. Тези одити са незадължителни за някои видове бенефициери и с тях се проверяват системите и процесите на даден бенефициер, допълнено от одит на операциите. Те се извършват от компетентен независим одитор, квалифициран да извършва задължителен одит на счетоводни документи в съответствие с Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽³⁴⁾. Одитите на системите и процесите може да се използват от Комисията или от съответния орган за финансиране за определяне на общата увереност относно доброто финансово управление на разходите, както и за преразглеждане на нивото на последващите одити и на сертификатите за финансовите отчети.
4. В съответствие с член 127 от Финансовия регламент Комисията или съответният орган за финансиране може да разчита на одити относно използването на приноса от Съюза, извършени от други независими и компетентни лица или субекти, включително различни от тези, на които институции или органи на Съюза са възложили извършването на одити.
5. Одитите може да се извършват до две години след плащането на остатъка.

⁽³⁴⁾ Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети, за изменение на директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 84/253/ЕИО на Съвета (ОВ L 157, 9.6.2006 г., стр. 87).

6. Комисията публикува насоки за одит, които имат за цел да гарантират надеждното и еднакво прилагане и тълкуване на одитните процедури и правила за целия срок на действие на Програмата.

Член 54

Защита на финансовите интереси на Съюза

Когато трета държава участва в Програмата въз основа на решение, прието съгласно международно споразумение, или въз основа на друг правен инструмент, третата държава предоставя правата и достъпа, необходими на отговорния разпоредител с бюджетни кредити, Европейската служба за борба с измамите (OLAF) и Сметната палата, за да упражняват в пълна степен съответните си правомощия. По отношение на OLAF тези права включват правото да се извършват разследвания, включително проверки и инспекции на място, както е предвидено в Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013.

Член 55

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 50, параграф 2, се предоставя на Комисията до 31 декември 2028 г.
3. Делегирането на правомощия, посочено в член 50, параграф 2, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 50, параграф 2, влиза в сила единствено, ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и на Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок може да се удължи с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

ДЯЛ IV

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 56

Отмяна

Регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013 се отменят, считано от 1 януари 2021 г.

Член 57

Преходни разпоредби

1. Настоящият регламент не засяга продължаването или промяната на действията, предприети съгласно регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013, които продължават да се прилагат за тези действия до тяхното приключване. Работните планове и действията, предвидени в работните планове, които са приети съгласно Регламент (ЕС) № 1290/2013 и съгласно съответните основни актове на органите за финансиране, продължават да се уреждат от Регламент (ЕС) № 1290/2013 и тези основни актове до своето приключване.
2. Финансовият пакет за Програмата може да покрива и разходи за техническа и административна помощ, необходими, за да се гарантира преходът между Програмата и мерките, приети съгласно Регламент (ЕС) № 1291/2013.

Член 58

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Прилага се от 1 януари 2021 г.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 28 април 2021 година.

За Европейския парламент

Председател

D. M. SASSOLI

За Съвета

Председател

A. P. ZACARIAS

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ОБЩИ РАМКИ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Общите и специфичните цели на Програмата, посочени в член 3 от настоящия регламент, се осъществяват чрез областите на интервенция и общите рамки на дейностите, описани в настоящото приложение и в приложение II от настоящия регламент, както и в приложение I към Решение (ЕС) 2021/764.

1) Стълб I „Високи научни постижения“

Чрез следните дейности по този стълб, в съответствие с член 4, се насърчават високите научни постижения, привличат се най-талантливите хора в Европа, предоставя се подходяща подкрепа за изследователи, които са в начален етап, и се подпомага създаването и разпространението на високи научни постижения, висококачествени знания, методики и умения, технологии и решения на глобалните социални, екологични и икономически предизвикателства. Този стълб допринася и за другите специфични цели на Програмата, посочени в член 3.

- а) ЕНС: осигуряване на привлекателно и гъвкаво финансиране, с което да се даде възможност на талантливи и креативни отделни изследователи, с акцент върху изследователите в начален етап на кариерата си, и на техните екипи да следват най-перспективните направления на границата на научните познания, независимо от гражданството и държавата им на произход и на основата на конкуренция в целия Съюз, почиваща единствено на критерия за високи постижения.

Област на интервенция: Наука, разширяваща границите на познанието.

- б) Действия „Мария Склодовска-Кюри“: осигуряване на нови знания и умения на изследователите чрез мобилност и сътрудничество в различни държави, сектори и дисциплини, подобряване на системите за обучение и кариерно развитие, структуриране и подобряване на институционалните и националните системи за подбор на кадри, като се вземат предвид Европейската харта на изследователите и Кодекса за поведение при подбора на изследователи; по този начин действията „Мария Склодовска-Кюри“ допринасят за полагане на основите на високите постижения на Европа в областта на научните изследвания в цяла Европа, за стимулиране на заетостта, растежа и инвестициите, както и за решаване на настоящите и бъдещите предизвикателства пред обществото.

Области на интервенция: подхранване на високи постижения чрез мобилността на изследователите в различни държави, сектори и дисциплини; развиване на нови умения чрез отличните възможности за обучение на изследователите; укрепване на човешките ресурси и развиването на уменията в рамките на ЕНП; подобряване и улесняване на полезните взаимодействия; популяризиране на обществените кампании.

- в) Научноизследователски инфраструктури: обезпечаване на Европа с устойчиви научноизследователски инфраструктури на световно равнище, които са отворени и достъпни за най-добрите изследователи от Европа и извън нея. Насърчаване на използването на съществуващите научноизследователски инфраструктури, включително финансираните от фондове по линия на политиката на сближаване на Съюза. По този начин повишаване на потенциала на научноизследователската инфраструктура да подпомага напредъка на науката и иновациите и да дава възможност за отворена наука и високи научни постижения, в съответствие с принципите FAIR, наред с дейности, свързани със съответните политики на Съюза и международното сътрудничество.

Области на интервенция: консолидиране и развитие на европейските научноизследователски инфраструктури; откриване, интегриране и свързване на научноизследователските инфраструктури; потенциал за иновации на европейските научноизследователски инфраструктури и дейности за иновации и обучение; укрепване на европейската политика в областта на научноизследователските инфраструктури и международното сътрудничество.

2) Стълб II „Глобални предизвикателства и конкурентоспособност на европейската промишленост“

Чрез следните дейности по този стълб, в съответствие с член 4, се подпомагат създаването и по-доброто разпространение на висококачествени нови знания, технологии и устойчиви решения, укрепва се европейската промишлена конкурентоспособност, засилва се въздействието на НИИ при разработването, подкрепата и осъществяването на политиките на Съюза и се допринася за възприемането на новаторски решения в промишлеността, в частност в МСП и стартиращите предприятия, и обществото, чрез които да се атакуват глобалните предизвикателства. Този стълб допринася и за другите специфични цели на Програмата, посочени в член 3.

Социалните и хуманитарните науки се интегрират изцяло във всички клъстери, включително специфичните и специализираните дейности.

За да се постигне максимална степен на въздействие, гъвкавост и полезни взаимодействия, научноизследователските и иновационните дейности са организирани в шест тематични групи (кълстери), свързани помежду си чрез общоевропейски научноизследователски инфраструктури, които поотделно и заедно насърчават сътрудничеството между различни дисциплини, сектори и политики, както и трансграничното и международното сътрудничество. В стълб II от Програмата трябва да бъдат обхванати дейности с най-различни равнища на технологична готовност, включително ниски равнища на технологична готовност.

Всеки кълстер допринася за постигането на няколко цели за устойчиво развитие, а редица от целите за устойчиво развитие са подкрепени от повече от един кълстер.

Научноизследователските и иновационните дейности се изпълняват в рамките на и между следните кълстери:

- а) Кълстер „Здравеопазване“: подобряване и опазване на здравето и благосъстоянието на гражданите от всички възрасти чрез генериране на нови знания, разработване на иновативни решения и гарантиране на интегрирането на свързана с пола перспектива, когато е уместно, за предотвратяване, диагностициране, проследяване и лечение на заболявания и разработване на здравни технологии; смекчаване на рисковете за здравето; защита на населението и подкрепа за постигане на добро здраве и благоденствие, по-специално на работното място; по-справедливи, по-устойчиви и по-ефективни от гледна точка на разходите системи за обществено здравеопазване; превенция и справяне със свързани с бедността заболявания; и подкрепа и създаване на възможност за участие на пациентите и самоуправление.

Области на интервенция: здраве през целия живот; екологични и социално-здравни детерминанти; незаразни и редки болести; инфекциозни болести, включително свързани с бедността и пренебрегвани заболявания; инструменти, технологии и цифрови решения в областта на здравето и грижите, включително персонализирана медицина; системи за здравеопазване.

- б) Кълстер „Култура, творчество и приобщаващо общество“: укрепване на демократичните ценности, включително принципите на правовата държава и основните права; опазване на нашето културно наследство; проучване на потенциала на културните и творческите индустрии и насърчаване на обществено-икономическите трансформации, които допринасят за приобщаването и растежа, включително управление на миграцията и интеграцията на мигрантите.

Области на интервенция: демокрация и управление; култура, културно наследство и творчество; социални и икономически трансформации.

- в) Кълстер „Гражданска сигурност за обществото“: реагиране на предизвикателствата, породени от продължаващите заплахи за сигурността, включително киберпрестъпността, както и от природни и предизвикани от човека бедствия.

Области на интервенция: устойчиви на бедствия общества; защита и сигурност; киберсигурност.

- г) Кълстер „Цифрова сфера, промишленост и космическо пространство“: укрепване на капацитета и независимостта на Европа в областта на ключовите базови технологии за цифровизация и производство, както и в областта на космическите технологии, по цялата верига на стойността; изграждане на конкурентоспособна, цифрова, нисковъллеродна и кръгова промишленост; гарантиране на устойчиви доставки на суровини; разработване на авангардни материали и осигуряване на основа за напредък и иновации по отношение на глобалните обществени предизвикателства.

Области на интервенция: производствени технологии; ключови цифрови технологии, включително квантови технологии; нововъзникващи базови технологии; авангардни материали; изкуствен интелект и роботика; интернет от следващо поколение; авангардни изчислителни технологии и технологии на големите информационни масиви; кръгови отрасли; нисковъллеродна и чиста промишленост; космическо пространство, включително наблюдение на Земята.

- д) Кълстер „Климат, енергия и мобилност“: борба с изменението на климата чрез по-добро разбиране на причините, развитието, рисковете, въздействията и възможностите и чрез превръщане на секторите на енергетиката и транспорта в по-благоприятни за климата и околната среда, по-ефикасни и по-конкурентоспособни, по-интелигентни, по-безопасни и по-устойчиви, насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници и енергийната ефективност, подобряване на устойчивостта на Съюза спрямо външни сътресения и адаптиране на общественото поведение с оглед на ЦУР.

Области на интервенция: наука за климата и решения в областта на климата; енергийни доставки; енергийни системи и мрежи; сгради и промишлени съоръжения в енергиен преход; общности и градове; конкурентоспособност на промишлеността в областта на транспорта; чист, безопасен и физически достъпен транспорт и мобилност; интелигентна мобилност; съхраняване на енергия.

- е) Кълстер „Храни, биоикономика, природни ресурси, селско стопанство и околна среда“: опазване на околната среда, възстановяване, устойчиво управление и използване на природните и биологичните ресурси от сушата, вътрешните води и морето, за да се спре загубата на биологично разнообразие, да се осигури продоволствената и хранителната сигурност за всички и преходът към нисковъллеродна кръгова икономика с ефикасно използване на ресурсите и устойчива биоикономика.

Области на интервенция: наблюдение на околната среда; биологично разнообразие и природни ресурси; селско стопанство, горско стопанство и селски райони; морета, океани и вътрешни води; продоволствени системи; иновационни системи, основаващи се на биотехнологии в биоикономиката на Съюза; кръгови системи.

- ж) Преки действия на JRC извън ядрената област: създаване на висококачествени научни доказателства, които да се използват за ефикасни и достъпни качествени публични политики. Новите инициативи и предложения за правни актове на Съюза имат нужда от прозрачни, всеобхватни и балансирани доказателства, за да бъдат разумно изготвени, а изпълнението на политиките се нуждае от доказателства, за да бъде измервано и наблюдавано. JRC предоставя на политиките на Съюза независими научни данни и техническа подкрепа през целия цикъл на политиката. JRC насочва своите научни изследвания към политическите приоритети на Съюза.

Области на интервенция: засилване на основата на знанията за създаването на политики; глобални предизвикателства (здравеопазване; култура, творчество и приобщаващо общество; гражданска сигурност за обществото; цифрова сфера, промишленост и космическо пространство; климат, енергия и мобилност; храни, биоикономика, природни ресурси, селско стопанство и околна среда); иновации, икономическо развитие и конкурентоспособност; високи научни постижения; териториално развитие и подкрепа на държавите членки и регионите.

3) Стълб III „Иновативна Европа“

Чрез следните дейности по този стълб, в съответствие с член 4, се насърчават всички форми на иновации, включително нетехнологичните иновации, на първо място в рамките на МСП, включително стартиращи предприятия, чрез улесняване на технологичното развитие, представянето и предаването на знания и се укрепва внедряването на новаторски решения. Този стълб допринася и за другите специфични цели на Програмата, посочени в член 3. ЕСИ работи основно посредством два инструмента: „Изследвач“, прилаган главно чрез съвместни научни изследвания, и „Ускорител“.

- а) ЕСИ се съсредоточава основно върху водещите до пробив и революционни иновации, като насочва вниманието си по-специално към иновациите, създаващи пазари, и същевременно подкрепя всички видове иновации, включително поетапните иновации.

Области на интервенция: инструмент „Изследвач“ за авангардни научни изследвания, който подкрепя бъдещи и нововъзникващи технологии, водещи до пробив, създаващи пазари, и/или „дълбоки“ технологии; инструментът „Ускорител“, който има за цел да се преодолее недостигът от финансиране между крайните етапи на научноизследователските и иновационните дейности и възприемането на иновациите от пазара, за ефективно внедряване на водещи до пробив иновации, които създават нови пазари, и за разрастване на дружества, когато пазарът не предоставя надеждно финансиране; допълнителни дейности на ЕСИ, като например награди, стипендии и бизнес услуги с добавена стойност.

- б) Европейски екосистеми за иновации

Области на интервенция: дейности, включващи по-специално свързване, където е уместно в сътрудничество с ЕИТ, с национални и регионални участници в областта на иновациите и подкрепа за прилагането на съвместни трансгранични иновационни програми от държавите членки, регионите и асоциираните държави — от обмена на опит и знания относно регулирането на иновациите и усъвършенстването на междуличностните умения в областта на иновациите до научноизследователските и иновационни дейности, включително отворените или водените от потребителите иновации — за да се повиши ефективността на европейската система за иновации. Това следва да се изпълнява в полезно взаимодействие, наред с другото, с подкрепата по линия на ЕФРР за иновационни екосистеми и междурегионални партньорства по теми, свързани с интелигентната специализация.

- в) Европейски институт за иновации и технологии

Области на интервенция (определени в приложение II): устойчиви екосистеми за иновации в цяла Европа; иновационни и предприемачески умения в перспективата на учене през целия живот, включително повишаване на капацитета на висшите училища в цяла Европа; нови решения за пазара с цел справяне с глобалните предизвикателства; полезни взаимодействия и добавена стойност в рамките на Програмата.

4) Част „Разширяване на участието и засилване на ЕНП“

Чрез следните дейности с тази част се преследват конкретните цели, посочени в член 3, параграф 2, буква г). Тази част допринася и за другите специфични цели на Програмата, посочени в член 3. Тази част се намира в основата на цялата Програма и подпомага дейности, допринасящи за привличане на таланти, насърчаване на движението на мозъци и предотвратяване на изтичането на мозъци, за една Европа, която се основава в по-голяма степен на знанието и иновациите, защита равенството между половете и стои начело на световната конкуренция, като стимулира транснационалното сътрудничество и така оптимизира националните предимства и потенциал навсякъде в Европа в рамките на едно добре функциониращо ЕНП, в което знанията и висококвалифицираната работна ръка се движат свободно и балансирано, резултатите от НИИ се разпространяват широко, разбират се и се посрещат с доверие от информираните граждани и са в услуга на обществото като цяло и в което политиката на Съюза, по-специално в областта на научните изследвания и иновациите, се основава на висококачествени научни доказателства.

Настоящата част също така подпомага дейности, насочени към подобряване на качеството на предложенията от правни субекти от държави със слаби резултати в областта на НИИ, например професионални предварителни проверки и консултации във връзка с предложенията, и към насърчаване на дейностите на националните звена за контакт в подкрепа за създаването на международни мрежи, както и дейности, насочени към подкрепа на правни субекти от държави със слаби резултати в областта на НИИ да се присъединят към вече избрани съвместни проекти, в които не участват правни субекти от тези държави.

Области на интервенция: разширяване на участието и разпространяване на високи научни постижения, включително чрез формиране на екипи, изграждане на връзки, катедри на ЕНП, европейско сътрудничество в областта на науката и технологиите (COST), инициативи за високи научни постижения и дейности за насърчаване на „движението на мозъци“; реформиране и засилване на европейската система за НИИ, включително например чрез подкрепа за реформите в националните политики в областта на НИИ, осигуряване на привлекателна кариерна среда за изследователите и подкрепа за равенството между половете и гражданската наука.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУТ ЗА ИНОВАЦИИ И ТЕХНОЛОГИИ (ЕИТ)

При изпълнението на дейностите по Програмата на ЕИТ се прилага следното:

1) Обосновка

Както ясно се посочва в доклада на Групата на високо равнище за постигането на максимално въздействие от програмите на Съюза за НИИ (Група на високо равнище „Лами“), пътят напред е да се „образоваме за бъдещето и да инвестираме в хора, които ще осъществят промяната“. По-специално европейските висши училища са приканени да стимулират предприемаческия дух, да разрушават междудисциплинарните граници и да институционализират силното интердисциплинарно сътрудничество между академичните и промишлените среди. Според последните проучвания достъпът до талантиви кадри е безспорно най-важният фактор, който влияе върху избора на място на европейските стартиращи предприятия. Предприемаческото обучение, възможностите за образование и развитието на творчески умения играят ключова роля в изграждането на бъдещи иноватори и в развитието на способностите на съществуващите такива да разраснат бизнеса си до по-успешни нива. Основни съставки за развиването на екосистеми за иновации са достъпът до талантиви предприемачи и до професионални услуги, капитал и пазари на равнището на Съюза, както обединяването на ключови участници в областта на иновациите около обща цел. Необходимо е координиране на усилията в целия Съюз, за да се създаде критична маса от взаимосвързани предприемачески клъстери и екосистеми в целия Съюз.

Днес ЕИТ е най-голямата интегрирана екосистема за иновации на Европа, която обединява, но не се ограничава до партньори от бизнеса, научноизследователските среди и образованието. ЕИТ продължава да подкрепя своите ОЗИ, които представляват широкомащабни европейски партньорства, работещи по конкретни глобални предизвикателства, и ще укрепва екосистемите за иновации около тях. Той осъществява това, като подпомага интегрирането на образованието, НИИ, следващи най-високите стандарти, създавайки по този начин среда, благоприятстваща иновациите, и като насърчава и подкрепя предприемачи от ново поколение и стимулира създаването на иновативни дружества в тясно взаимодействие и взаимно допълване с Европейския съвет по иновациите (ЕСИ).

Навсякъде в Европа все още са нужни усилия за развиването на екосистеми, в които изследователите, иноваторите, промишлените сектори и държавните администрации да могат да си взаимодействат лесно. Екосистемите за иновации всъщност все още не работят оптимално по редица причини:

- a) взаимодействието между участниците в иновациите все още е пречатвано от организационните, регулаторни и културни бариери помежду им;
- b) усилията за укрепване на екосистемите за иновации все още се нуждаят от координация и ясен фокус върху конкретни цели и въздействие.

С цел преодоляване на бъдещите обществени предизвикателства, възползване от възможностите за нови технологии и допринасяне за екологичния и устойчив икономически растеж, създаването на работни места, конкурентоспособността и благосъстоянието на гражданите на Европа е необходимо допълнително да се засили капацитетът на Европа за иновации посредством: укрепване на съществуващата среда и насърчаване на създаването на нова среда, благоприятстваща сътрудничеството и иновациите; укрепване на капацитета за иновации на академичния и научноизследователския сектор; подкрепа за новото поколение предприемачи; стимулиране на създаването и развитието на иновативни проекти, както и засилване на видимостта и признанието сред широката общественост за финансираните от Съюза научноизследователски и иновационни дейности, по-специално по отношение на финансирането от ЕИТ.

Характерът и мащабът на свързаните с иновациите предизвикателства изискват свързване и мобилизиране на действащите лица и ресурсите в европейски мащаб, като се поощрява трансграничното сътрудничество. Необходимо е да се премахне изолацията по дисциплини и по вериги за създаване на стойност, както и да се насърчи създаването на благоприятна среда за ефективен обмен на знания и експертен опит с цел развитие и привличане на талантиви предприемачи. Стратегическата иновационна програма на ЕИТ гарантира съгласуваност с предизвикателствата на Програмата, както и взаимно допълване с ЕСИ.

2) Области на интервенция

2.1. Устойчиви екосистеми за иновации в цяла Европа

В съответствие с Регламента относно ЕИТ и стратегическата иновационна програма на ЕИТ, ЕИТ играе важна роля в укрепването на устойчивите, основани на предизвикателствата екосистеми за иновации в цяла Европа. По-специално, ЕИТ продължава да действа най-вече чрез своите ОЗИ, широкомащабните европейски партньорства, които работят по конкретни обществени предизвикателства. Той продължава да усъвършенства екосистемите за иновации около тях, като ги отваря и насърчава интеграцията на научни изследвания, иновации и образование. Освен това ЕИТ укрепва екосистемите за иновации в цяла Европа, като разширява своята Регионална иновационна схема (RIS). ЕИТ работи с екосистеми за иновации, които демонстрират висок потенциал за иновации, на базата на стратегия, тематична съгласуваност и предвиджано въздействие, в близко взаимодействие със стратегиите и платформите за интелигентна специализация:

Обща насоченост:

- а) повишаване на ефективността и на отвореността към нови партньори на съществуващите общности на знание и иновации, улесняване на прехода към финансова самостоятелност в дългосрочен план и анализиране на необходимостта от създаване на нови такива за справяне с глобалните предизвикателства. Конкретните тематични области са определени в стратегическата иновационна програма на ЕИТ, като се вземе предвид стратегическото планиране;
- б) ускоряване на високите постижения в региони на държави, посочени в стратегическата иновационна програма на ЕИТ в тясно сътрудничество със структурните фондове и други съответни програми на Съюза, когато е целесъобразно.

2.2. Иновационни и предприемачески умения в перспективата на учене през целия живот, включително повишаване на капацитета на висшите училища в цяла Европа

Образователните дейности на ЕИТ са подсилени с цел насърчаване на иновациите и предприемачеството чрез целенасочено образование и обучение. Засиленият акцент върху развитието на човешкия капитал се основава на разширяването на съществуващите образователните програми на ОЗИ на ЕИТ с цел на студентите и професионалистите да продължават да се предлагат висококачествени учебни програми, базирани на иновации, творчество и предприемачество, в съответствие по-специално със стратегията на Съюза за промишленост и умения. Тук могат да участват изследователи и иноватори, подпомагани по други части на Програмата, особено по МСК. ЕИТ подпомага също модернизирани висшите училища в цяла Европа и тяхната интеграция в екосистемите за иновации чрез стимулиране и увеличаване на предприемаческия им потенциал и капацитет и насърчаването им по-добре да предвиждат изискванията за нови умения;

Обща насоченост:

- а) разработване на иновативни учебни програми, които отчитат бъдещите потребности на обществото и промишлеността, и междудисциплинарни програми, които да се предлагат на студентите, предприемачите и специалистите в цяла Европа и извън нея, в които специализираните знания и специфичните за секторите знания се съчетават с предприемачески и иновационни умения, като например високотехнологични умения в областта на цифровите и устойчивите ключови базови технологии;
- б) укрепване и разширяване на обозначението ЕИТ с цел повишаване на видимостта и признанието на образователните програми на ЕИТ, основани на партньорства между различните висши училища, научноизследователски центрове и предприятия, като същевременно се повишава качеството като цяло чрез предлагане на учебни програми за учене чрез практика и целенасочено предприемаческо обучение, както и международна, междуйнституционална и междусекторна мобилност;
- в) развитие на капацитета на сектора за висше образование за иновации и предприемачество, като се използва и насърчава експертният опит на общността на ЕИТ за свързване на образование, научни изследвания и бизнес;
- г) укрепване на ролята на общността от бивши възпитаници на ЕИТ като пример за подражание за новите студенти и влиятелно средство за комуникация на въздействието на ЕИТ.

2.3. Нови решения за пазара с цел справяне с глобалните предизвикателства

ЕИТ улеснява, дава възможност и награждава предприемачите, иноваторите, изследователите, преподавателите, студентите и други участници областта на иновациите, като същевременно гарантира интегрирането на принципа на равенство между половете, в съвместната им работа в междудисциплинарни екипи, които генерират идеи и ги превръщат както в поетапни, така и в революционни иновации. Дейностите се характеризират с отворен иновационен и трансграничен подход с акцент върху включването на съответни дейности от Триъгълника на знанието, които са необходими за техния успех (като например популяризаторите на даден проект могат да подобрят достъпа си до специално квалифицирани висшисти, водещи потребители, стартиращи предприятия с иновативни идеи, предприятия извън вътрешния пазар със съответни допълващи активи и т.н.);

Обща насоченост

- а) подкрепа за разработването на нови продукти, услуги и пазарни възможности, където участниците в Триъгълника на знанието си сътрудничат за намиране на решения на глобални предизвикателства;
- б) пълно интегриране на цялата верига за създаване на стойност в областта на иновациите: от студента до предприемача, от идеята до продукта, от лабораторията до клиента. Това включва подкрепа за стартиращите предприятия и за разрастващите се предприятия;

- в) предоставяне на услуги и подкрепа на високо равнище на иновативни предприятия, включително техническа помощ за прецизирането на продукти и услуги, наставничество по същество, подкрепа за привличане на целеви клиенти и набиране на капитал с цел бързо достигане до пазара и ускоряване на растежа им.

2.4. Полезни взаимодействия и добавена стойност в Програмата

ЕГТ увеличава усилията си за мобилизиране на полезните взаимодействия и взаимното допълване между съществуващи ОЗИ и с различни участници и инициативи на равнището на Съюза и на глобално равнище и ще разшири своята мрежа от сътруднители си организации на стратегическо и оперативно ниво, като същевременно избягва дублирането.

Обща насоченост

- а) тясно сътрудничество с EIC и програмата InvestEU при рационализирането на подкрепата (по-специално финансиране и услуги), което се предлага на иновативните предприятия на етапите на създаване и на разрастване на предприятието, особено чрез ОЗИ;
 - б) планиране и изпълнение на дейностите на ЕГТ с цел максимално оползотворяване на полезните взаимодействия и взаимното допълване с други части на Програмата;
 - в) ангажиране с държавите членки, както на национално, така и на регионално равнище, установяване на структуриран диалог и координиране на усилията за използване на полезните взаимодействия с национални и регионални инициативи, включително стратегии за интелигентна специализация, като се разглеждат и възможностите за прилагане на европейските екосистеми за иновации с цел определяне, споделяне и разпространение на най-добрите практики и изводи;
 - г) споделяне и разпространение на иновативните практики и знания в цяла Европа и отвъд нейните граници с цел допринасяне за политиката в областта на иновациите в Европа в координация с други части от Програмата;
 - д) осигуряване на принос към обсъждането на иновационната политика и към формулирането и прилагането на политическите приоритети на Съюза чрез непрекъсната работа със съответните служби на Комисията, други програми на Съюза и заинтересованите страни по тях, както и допълнително изследване на възможностите в рамките на инициативите за прилагане на политиките;
 - е) използване на полезните взаимодействия с други програми на Съюза, включително подпомагащите развитието на човешкия капитал и иновациите (като например COST, ЕСФ+, ЕФРР, „Творческа Европа“ и COSME плюс/единен пазар, програмата InvestEU);
 - ж) изграждане на стратегически съюзи с ключови субекти в областта на иновациите на равнището на Съюза и на международно равнище, и подкрепа на ОЗИ с цел сътрудничество и връзки с основни партньори от Триъгълника на знанието от трети държави с цел отваряне на нови пазари за подпомагани от ОЗИ решения и привличане на финансиране и таланти от други страни. Участието на трети държави се насърчава, като се зачитат принципите на реципрочност и взаимна полза.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ III

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРТНЬОРСТВА

Подборът и изпълнението, мониторингът, оценката и постепенното прекратяване или подновяването на европейските партньорства се извършват въз основа на следните критерии:

1. Подбор

Представяне на доказателства, че европейското партньорство е по-ефективно при постигане на съответните цели на Програмата благодарение на участието и ангажимента на партньорите, по-специално в осигуряването на ясно въздействие за Съюза и неговите граждани, в частност с оглед на отговора на глобалните предизвикателства и целите на НИИ, осигуряването на конкурентоспособността на Съюза, на устойчивост и на принос за укрепването на ЕНП, както и, по целесъобразност, на международните ангажименти;

В случай на институционализирани европейски партньорства, създадени в съответствие с член 185 от ДФЕС, е задължително участието на най-малко 40 % от държавите членки:

- a) съгласуваност и полезни взаимодействия на европейското партньорство в рамките на НИИ на Съюза при възможно най-голямо спазване на правилата на Програмата;
- b) прозрачност и отворен характер на европейското партньорство по отношение на набеязването на приоритетите и целите във връзка с очакваните резултати и въздействие, както и във връзка с участието на партньорите и заинтересованите страни от цялата верига на стойността, от различните сектори, среди и дисциплини, включително международните, когато е това е приложимо и не вреди на европейската конкурентоспособност; ясни условия за насърчаване на участието на МСП и за разпространение и използване на резултатите, в частност от МСП, включително чрез организации посредници;
- v) предварителна демонстрация на допълняемостта и насочеността на европейското партньорство, включително обща стратегическа визия за неговите цели. Тази визия включва по-специално:
 - i) определяне на измерими очаквани продукти, резултати и въздействия в рамките на конкретен график, включително ключова икономическа и/или обществена стойност за Съюза;
 - ii) демонстрация на очакваните качествени и значими количествени ефекти на ливъридж, включително метод за измерване на ключовите показатели за качество;
 - iii) подходи за осигуряване на гъвкавост на изпълнението и за приспособяване към променящите се нужди на политиката, обществото и/или пазара, или към напредъка на науката за повишаване на съгласуваността на политиките на регионално и национално равнище, както и на равнището на Съюза;
 - iv) стратегии за оттегляне и мерки за постепенното прекратяване на участието в Програмата;
- г) предварителна демонстрация на дългосрочния ангажимент на партньорите, включително минимален дял на публичните и/или частните инвестиции.

В случай на институционализирано европейско партньорство, установено в съответствие с член 185 или 187 от ДФЕС, финансовите вноски и/или вноските в натура от партньорите, различни от Съюза, са равни на най-малко 50 % и може да достигнат до 75 % от общите поети бюджетни задължения на европейското партньорство. За всяко такова институционализирано европейско партньорство част от приноса от страна на партньорите, различни от Съюза, ще бъде под формата на финансови вноски. За партньори, различни от Съюза и участващите държави, финансовите вноски следва да бъдат насочени на първо място към покриване на административните разходи, както и към координирането и подкрепата на други неконкурентни дейности.

2. Изпълнение:

- a) системен подход, който гарантира активното участие на държавите членки на ранен етап и постигането на очакваните въздействия на европейското партньорство чрез гъвкаво прилагане на съвместни действия с висока добавена стойност на Съюза, също излизащи извън рамките на съвместни покани за представяне на предложения за научноизследователски и иновационни дейности, включително свързаните с възприемането от пазара, нормативната уредба и политиката;
- b) подходящи мерки, които гарантират непрекъснатия отворения характер на инициативата и прозрачността при изпълнението, в частност за определяне на приоритетите и за участие в покани за представяне на предложения, информация относно функционирането на управлението, видимо присъствие на Съюза, комуникационни и информационни мерки, разпространение и използване на резултатите, включително ясна стратегия за свободен достъп/потребителска стратегия по веригата на стойността; подходящи мерки за информизиране на МСП и насърчаване на тяхното участие;

- в) координация или съвместни дейности с други съответни инициативи в областта на НИИ за осигуряване на оптимално равнище на взаимовръзки и гарантиране на ефективно взаимодействие, наред с другото за преодоляване на възможните препятствия пред изпълнението на национално равнище и за повишаване на ефективността на разходите;
- г) ангажменти за финансови вноски и/или вноски в натура от всеки партньор в съответствие с националните разпоредби през целия срок на действие на инициативата;
- д) в случай на институционализирано европейско партньорство, достъп на Комисията до резултатите и друга свързана с действието информация за целите на разработването, изпълнението и мониторинга на политиките или програмите на Съюза.

3. Мониторинг:

- а) система за мониторинг в съответствие с член 50, с цел проследяване на напредъка в осъществяването на конкретните цели на политиката, резултати и ключови показатели за качество на изпълнението, които позволяват текуща оценка на постиженията, въздействието и потенциалните нужди от коригиращи мерки;
- б) периодично целенасочено докладване на количествените и качествените ефекти на ливъридж, включително по отношение на финансовите вноски и вноските в натура, за които са поети ангажменти или които са действително предоставени, видимостта и мястото в международен контекст, както и въздействието върху свързаните с НИИ рискове на инвестициите от частния сектор;
- в) подробна информация за процеса на оценяване и за резултатите от него при покани за представяне на предложения в рамките на европейски партньорства, която се предоставя своевременно за ползване в достъпна обща електронна база данни.

4. Оценка, постепенно прекратяване и подновяване:

- а) оценка на въздействията, постигнати на съюзно и национално равнище във връзка с определените цели и ключови показатели за качество на изпълнението, която се използва за посочената в член 52 оценка на Програмата, включително оценка на най-ефективния начин на интервенция чрез политиката за евентуално бъдещо действие; и мястото на евентуалното подновяване на дадено европейско партньорство в общия контекст на европейските партньорства и неговите приоритети във връзка с политиката;
- б) при липса на подновяване, подходящи мерки, осигуряващи постепенното прекратяване на финансирането по Програмата в съответствие с предварително договорените условия и срокове с правно ангажираните партньори, без да се засяга възможността за продължаване на транснационалното финансиране по линия на национални програми или други програми на Съюза и без да се засягат частните инвестиции и текущите проекти.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

ПОЛЕЗНИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С ДРУГИ ПРОГРАМИ НА СЪЮЗА

Полезните взаимодействия с други програми на Съюза се основават на взаимното допълване между структурата и целите на програмите, както и на съвместимостта на правилата и процесите за финансиране на равнището на изпълнението.

Финансирането от Програмата се използва само за финансиране на научноизследователски и иновационни дейности. Стратегическо планиране гарантира съгласуването на приоритетите за различните програми на Съюза и осигурява последователни възможности за финансиране на различните етапи от цикъла на НИИ. Мисиите и европейските партньорства се възползват, наред с другото, от взаимодействията с други програми и политики.

Внедряването на научноизследователски резултати и новаторски решения, разработени в Програмата, се улеснява с подкрепата на други програми на Съюза, по-специално чрез стратегии за разпространение и използване, трансфер на знания, източници на допълнително и кумулативно финансиране и съпътстващи мерки на политиката. Финансирането на научноизследователските и иновационни дейности се ползва от хармонизирани правила, които са разработени така, че да осигурят добавена стойност на Съюза, да избягват припокривания с различни програми на Съюза и да са насочени към максимална ефективност и административно опростяване.

В следващите параграфи се посочва по-подробно как се осъществяват полезните взаимодействия между Програмата и различните програми на Съюза:

1. Полезните взаимодействия с Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) по линия на общата селскостопанска политика (ОСП) гарантират, че:
 - а) нуждите на селскостопанския сектор и на селските райони в Съюза, свързани с НИИ, се определят, например, в рамките на Европейското партньорство за иновации „Селскостопанска производителност и устойчивост“ и се отразяват както в стратегическото планиране на Програмата, така и в работните програми;
 - б) ОСП използва по най-добър начин резултатите от НИИ и насърчава използването, прилагането и внедряването на новаторски решения, включително произтичащи от проекти, които са финансирани по линия на рамковите програми за НИИ, от Европейското партньорство за иновации „Селскостопанска производителност и устойчивост“ и съответните ОЗИ на ЕИТ;
 - в) ЕЗФРСР подпомага възприемането и разпространението на знания и решения, които произтичат от резултатите от Програмата и водят до по-динамичен селскостопански сектор и до нови възможности за развитие на селските райони.
2. Полезните взаимодействия с Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА) гарантират, че:
 - а) Програмата и ЕФМДРА са тясно взаимосвързани, тъй като потребностите на Съюза от НИИ в областта на мореплаването и интегрираната морска политика се реализират посредством стратегическото планиране на Програмата;
 - б) ЕФМДРА подкрепя разгръщането на нови технологии и новаторски продукти, процеси и услуги, по-специално такива, които произтичат от Програмата в областта на мореплаването и интегрираната морска политика; ЕФМДРА също така насърчава събирането, обработването и мониторинга на теренни данни и разпространява резултатите от съответните действия, подпомагани по линия на Програмата, което от своя страна допринася за изпълнението на общата политика в областта на рибарството, интегрираната морска политика на ЕС, международното управление на океаните и международните ангажменти.
3. Полезните взаимодействия с Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) гарантират, че:
 - а) с цел да се укрепят ЕНП и да се допринесе за ЦУР механизмите за алтернативно и кумулативно финансиране по линия на ЕФРР и Програмата се използват за подкрепа на дейности, осигуряващи връзка по-специално между стратегиите за интелигентна специализация и високите постижения в областта на НИИ, в т.ч. съвместни трансрегионални/транснационални програми и общоевропейски научноизследователски инфраструктури;
 - б) ЕФРР се съсредоточава, наред с другото, върху развитието и укрепването на регионалните и местните екосистеми за НИИ, мрежите и трансформацията на промишлеността, включително подкрепата за изграждането на капацитет за НИИ и възприемането на резултатите и разгръщането на нови технологии и новаторски по-благоприятни за климата решения от рамковите програми за НИИ чрез ЕФРР.

4. Полезните взаимодействия с Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) гарантират, че:
 - а) чрез национални или регионални програми ЕСФ+ може да включи и да разпространява за широко използване иновативни учебни планове, подкрепяни от Програмата, за да се предоставят на хората умения и компетентности, необходими за променящите се изисквания на трудовия пазар;
 - б) механизмите за алтернативно и комбинирано финансиране по линия на ЕСФ+ могат да се използват в подкрепа на дейностите на Програмата, които насърчават развитието на човешкия капитал в областта на НИИ с цел укрепване на ЕНП;
 - в) ЕСФ+ включва иновативни технологии и нови бизнес модели и решения, по-специално произтичащи от Програмата, с цел да се допринесе за постигането на иновативни, ефикасни и устойчиви здравни системи и да се улесни достъпът до по-качествено и по-безопасно здравно обслужване за европейските граждани.
5. Полезните взаимодействия с програмата EU4Health гарантират, че:
 - а) нуждите на Съюза от НИИ в областта на здравеопазването се определят и установят в стратегическото планиране на Програмата;
 - б) Програмата EU4Health допринася за осигуряване на най-оптималното използване на резултатите от научните изследвания, по-специално на резултатите от Програмата.
6. Полезните взаимодействия с Механизма за свързване на Европа (МСЕ) гарантират, че:
 - а) нуждите от НИИ в областта на транспорта, енергетиката и в цифровия сектор в рамките на Съюза се определят и отразяват чрез стратегическото планиране на Програмата;
 - б) МСЕ подкрепя широкомащабното разгръщане и внедряване на иновативни нови технологии и решения в областта на транспорта, енергетиката и цифровата физическа инфраструктура, и по-специално такива, които произтичат от рамковите програми за НИИ;
 - в) обменът на информация и данни между Програмата и проекти по линия на МСЕ е улеснен — например чрез изгъване на технологии от Програмата с висока пазарна готовност, които могат да се разгърнат още повече чрез Механизма за свързване на Европа.
7. Полезните взаимодействия с програмата „Цифрова Европа“ гарантират, че:
 - а) като се има предвид, че няколко тематични области, обхванати от Програмата и от програмата „Цифрова Европа“, се доближават, видът на действията, които ще бъдат подпомагани, очакваните от тях резултати и тяхната логика на интервенция са различни и се допълват взаимно;
 - б) нуждите от НИИ, свързани с цифровите аспекти на Програмата, се определят и отразяват в стратегическото планиране на Програмата; това включва например НИИ в областта на високопроизводителните изчислителни технологии, изкуствения интелект, киберсигурността, технологиите на разпределения регистър, квантовите технологии, съчетаващи цифровите технологии с други базови технологии и нетехнологични иновации; подкрепа за разрастването на дружествата, които въвеждат водещи до пробив иновации (много от които съчетават цифрови и физически технологии); както и подкрепа за цифровите научноизследователски инфраструктури;
 - в) Програмата „Цифрова Европа“ се съсредоточава върху широкомащабен цифров капацитет и изграждане на инфраструктура, например във високопроизводителните изчислителни технологии, изкуствения интелект, киберсигурността, технологиите на разпределения регистър, квантовите технологии и задълбочените цифрови умения и има за цел широкото възприемане и внедряване в целия Съюз на важни съществуващи или изпитани иновативни цифрови решения в рамките на Съюза в области от обществен интерес (като например здравеопазването, публичната администрация, правосъдието и образованието) или при пазарна неефективност (като например цифровизация на предприятията и в частност на малките и средните предприятия); Програмата „Цифрова Европа“ се изпълнява главно чрез координирани и стратегически инвестиции с държавите членки (по-специално чрез съвместни обществени поръчки) в цифров капацитет, който да се споделя в целия Съюз, и в действията на равнището на Съюза в подкрепа на оперативната съвместимост и стандартизацията като част от развитието на цифровия единен пазар;
 - г) капацитетът и инфраструктурата на програмата „Цифрова Европа“ се предоставят на разположение на научноизследователската и иновационната общност, включително за подпомагани по линия на Програмата дейности, които включват изпитвания, експерименти и демонстрационни дейности във всички сектори и дисциплини;
 - д) новите цифрови технологии, разработени посредством Програмата, постепенно трябва бъдат възприети и внедрени от програмата „Цифрова Европа“;
 - е) инициативите на Програмата за разработване на учебни планове за придобиване на умения и компетентности, включително за тези, които са предоставени на ОЗИ на ЕИТ, се допълват от изграждането на капацитет за задълбочени цифрови умения, с подкрепа по линия на програмата „Цифрова Европа“;
 - ж) за двете програми съществуват стабилни координационни механизми за стратегическо програмиране, оперативни процедури и управленски структури.

8. Полезните взаимодействия с Програмата за единния пазар гарантират, че:
- Програмата за единния пазар е насочена към преодоляване на проблеми, свързани с неефективността на пазара, засягаща МСП, и насърчава предприемачеството, създаването на предприятия и техния растеж, а Програмата за единния пазар и действията на ЕИТ и на ЕСИ се допълват взаимно по отношение на иновативните предприятия, както и в областта на услугите за подкрепа на МСП, в частност там, където пазарът не предоставя надеждно финансиране;
 - мрежата Enterprise Europe може да служи, в допълнение към други съществуващи структури за подкрепа на МСП (напр. национални центрове за контакт, агенции за иновации, цифрови иновационни центрове, центрове за компетентност, инкубатори), за предоставяне на услуги за подкрепа по линия на Програмата, включително ЕСИ.
9. Полезните взаимодействия с Програмата за околната среда и действията по климата (LIFE) гарантират, че:
- Нуждите от НИИ с цел справяне с екологичните, климатичните и енергийните предизвикателства в Съюза се определят и отразяват в стратегическото планиране на Програмата;
 - LIFE продължава да действа като катализатор за прилагането на политиката и законодателството на Съюза в областта на околната среда, климата и, където е приложимо, енергетиката, включително чрез възприемане и прилагане на резултатите от НИИ по линия на Програмата, и подпомага тяхното внедряване в национален, междурегионален и регионален мащаб, когато това може да помогне за решаване на проблемите в областта на околната среда, климата или прехода към чиста енергия. По-специално LIFE продължава да стимулира полезните взаимодействия с Програмата чрез отпускането на премия в хода на оценката за предложения, които включват използването на резултатите от Програмата;
 - Стандартните проекти по LIFE подпомагат разработването, изпитването или демонстрирането на подходящи технологии или методики за прилагането на политиката на Съюза в областта на околната среда и климата, които впоследствие да могат да бъдат внедрени в широк мащаб и които са финансирани от други източници, включително по линия на Програмата. ЕИТ, както и ЕСИ, могат да осигуряват подкрепа за разширяване на мащаба и за търговската реализация на нови водещи до пробив идеи, които могат да се появят в резултат от изпълнението на проекти по програма LIFE.
10. Полезните взаимодействия с „Еразъм+“ гарантират, че:
- комбинираните ресурси от Програмата, включително от ЕИТ, и от „Еразъм“ се използват за подкрепа на дейности, насочени към укрепване, модернизиране и трансформиране на европейските висши училища. Когато е целесъобразно, Програмата допълва подкрепата от „Еразъм+“ за инициативата за европейските университети в нейната научноизследователска част, като част от разработването на нови съвместни и интегрирани дългосрочни и устойчиви стратегии за образование, НИИ, основани на трансдисциплинарни и междусекторни подходи за превръщане на триъгълника на знанието в реалност. Дейностите на ЕИТ биха могли да допълват стратегиите, които ще бъдат изпълнявани по линия на инициативата за европейските университети.
 - Програмата и „Еразъм+“ засилват интеграцията на образованието и научноизследователската дейност чрез подкрепа на висшите училища при формулирането и създаването на общи образователни, научноизследователски и иновационни стратегии и мрежи, чрез информиране на образователните системи, учителите и обучаващите за най-новите открития и практики в научните изследвания и в предлагането на активен опит в научните изследвания за всички студенти и кадри в областта на висшето образование, и по-специално изследователите, и чрез подкрепа на други дейности, които интегрират висшето образование и НИИ.
11. Полезните взаимодействия с космическата програма на Съюза гарантират, че:
- нуждите от НИИ на космическата програма на Съюза и на свързаните с космическото пространство сектори нагоре и надолу по веригата в рамките на Съюза се определят и отразяват в стратегическото планиране на Програмата; действията, свързани с научни изследвания в областта на космическото пространство и осъществявани по линия на Програмата, по отношение на поръчките и на допустимостта на правните субекти се изпълняват в съответствие с Космическата програма на Съюза, когато е целесъобразно;
 - данните и услугите в областта на космическото пространство, предоставени като обществено благо от космическата програма на Съюза, се използват за разработване на водещи до пробив решения чрез НИИ, включително в Програмата, по-специално за устойчиви храни и природни ресурси, наблюдение на климата, атмосфера, земя, крайбрежна и морска среда, интелигентни градове, свързана и автоматизирана мобилност, сигурност и справяне с бедствия;
 - услугите за достъп до данни и информация по програма „Коперник“ допринасят за Европейския облак за отворена наука, като по този начин се улеснява достъпът до данни по „Коперник“ за научни работници, изследователи и новатори; научноизследователските инфраструктури, по-специално мрежите за наблюдение *in situ*, представляват основни елементи от инфраструктурата за наблюдение *in situ*, позволяващи услуги по програма „Коперник“, и на свой ред се ползват от информацията, създадена от услугите по програма „Коперник“.

12. Полезните взаимодействия с Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИСРМС) и Инструмента за предприемачествена помощ (ИПП III) гарантират, че:
 - а) нуждите от НИИ в областта на ИСРМС и ИПП III се определят чрез стратегическото планиране на Програмата, в съответствие с ЦУР;
 - б) научноизследователските и иновационните дейности на Програмата са насочени към, с участието на трети държави и целенасочени действия за международно сътрудничество, към съответствие и съгласуваност с паралелни направления за действия за възприемане от пазара и изграждане на капацитет по линия на ИСРМС и ИПП III, въз основа на съвместно определяне на нуждите и на областите на интервенция.
13. Полезните взаимодействия с фонд „Вътрешна сигурност“ и с инструмента за управление на границите като част от Фонда за интегрирано управление на границите гарантират, че:
 - а) нуждите от НИИ в сферата на сигурността и интегрираното управление на границите се определят и отразяват чрез стратегическото планиране на Програмата;
 - б) фонд „Вътрешна сигурност“ и Фондът за интегрирано управление на границите подпомагат внедряването на нови иновативни технологии и решения, и по-специално тези, които произтичат от рамковите програми за НИИ в областта на научните изследвания по сигурността.
14. Полезните взаимодействия с програмата InvestEU гарантират, че:
 - а) Програмата осигурява смесено финансиране по линия на „Хоризонт Европа“ и смесено финансиране по линия на ЕСИ за новатори, които се характеризират с високо равнище на риск и за които пазарът не предоставя достатъчно и надеждно финансиране; същевременно Програмата подкрепя ефективното изпълнение и управление на частното финансиране като част от смесеното финансиране чрез фондове и посредници, подпомагани по линия на програмата InvestEU и други;
 - б) финансовите инструменти за НИИ и за МСП са групирани заедно в програмата InvestEU, по-конкретно чрез специален тематичен компонент за НИИ, както и чрез продукти, внедрявани в рамките на компонента за МСП, като по този начин се спомага за постигането на целите и на двете програми, както и за установяването на силни допълващи се връзки между двете програми;
 - в) Програмата предоставя подходяща подкрепа за пренасочване на подходящи за финансиране проекти, които не могат да се финансират от ЕСИ, към програмата InvestEU, когато е приложимо.
15. Полезните взаимодействия с Фонда за иновации в рамките на Схемата за търговия с емисии („Фонд за иновации“) гарантират, че:
 - а) Фондът за иновации е предназначен специално за иновации в областта на нисковъглеродните технологии и процеси, включително безопасно за околната среда улавяне и използване на въглерод, което има значителен принос за смекчаване на последиците от изменението на климата, както и продукти — заместители на продукти с високи въглеродни емисии, и за съдействие за стимулиране на изграждането и експлоатацията на проекти, насочени към екологично безопасно улавяне и съхранение на CO₂ в геоложки обекти, както и за иновационни възобновяеми енергийни източници и технологии за съхранение на енергия, както и за създаване на условия и стимули за „по-екологични“ продукти;
 - б) Програмата финансира разработването и демонстрирането на технологии, включително на водещи до пробив решения, които могат да допринесат за изпълнението на целите на Съюза за неутралност по отношение на климата и трансформация на енергетиката и промишлеността, по-конкретно чрез дейностите по стълб II и стълб III;
 - в) Фондът за иновации може, в зависимост от изпълнението на критериите за подбор и за отпускане на средства, да подпомага етапа на демонстрация на допустими проекти, които може да са получили подкрепа по линия на Програмата, като между двете програми се установяват силни допълващи се връзки.
16. Полезните взаимодействия с Механизма за справедлив преход гарантират, че:
 - а) нуждите от НИИ са определени чрез стратегическото планиране на Програмата в подкрепа на справедливия и честен преход към неутралност по отношение на климата;
 - б) стимулира се възприемането и внедряването на иновативни и благоприятни за климата решения, по-специално на такива, произтичащи от Програмата.
17. Полезните взаимодействия с Програмата за научни изследвания и обучение на Европейската общност за атомна енергия (Евратом) гарантират, че:
 - а) Програмата и Програмата за научни изследвания и обучение на Евратом разработват комплексни действия в подкрепа на образованието и обучението (включително действията МСК) с цел поддържане и развитие на подходящи умения в Европа;

- б) Програмата и Програмата за научни изследвания и обучение на Евратом разработват съвместни научноизследователски дейности с акцент върху хоризонталните аспекти на безопасното и сигурно използване на неядрени приложения на йонизиращи лъчения в области като медицината, промишлеността, селското стопанство, космическото пространство, изменението на климата, сигурността и готовността за аварийни ситуации, както и принос за ядрената наука.
18. Потенциалните полезни взаимодействия с Европейския фонд за отбрана са от полза за гражданските научни изследвания и научните изследвания в областта на отбраната с цел избягване на ненужното дублиране и в съответствие с член 5 и член 7, параграф 1.
19. Полезните взаимодействия с програмата „Творческа Европа“ се насърчават чрез определяне на нуждите от НИИ за политиките в областта на културата и творчеството в стратегическото планиране на Програмата.
20. Полезните взаимодействия с Механизма за възстановяване и устойчивост гарантират, че:
- а) нуждите от НИИ в подкрепа на подобряването на устойчивостта и подготовеността за бъдещето на икономиките и обществата на държавите членки са определени в стратегическото планиране на Програмата;
- б) подпомагат се възприемането и внедряването на иновативни решения, по-специално на такива, произтичащи от Програмата.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ V

КЛЮЧОВИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПЪТИЩАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Пътищата на въздействие и свързаните с тях ключови показатели определят структурата на мониторинга на напредъка на Програмата към постигането на нейните цели, посочени в член 3. Пътищата на въздействие трябва да са чувствителни към фактора време и да отразяват три допълващи се категории на въздействие, които отразяват нелинейния характер на инвестициите в НИИ — научни, обществени и технологични или икономически. За всяка от тези категории на въздействие се използват непреки показатели за проследяване на напредъка, като се прави разграничение между краткосрочен, средносрочен и по-дългосрочен план, включително след изтичането на срока на действие на Програмата, с възможности за групиране, включително по държави членки и асоциирани държави. Тези показатели се съставят с помощта на качествени и количествени методики. Отделните части на Програмата допринасят за тези показатели в различна степен и чрез различни механизми. Когато е целесъобразно, за мониторинг на отделни части от Програмата могат да се използват допълнителни показатели.

Микроданните зад ключовите показатели за пътищата на въздействие се събират за всички части на Програмата и за всички механизми за постигане на резултати, по централно управляван и хармонизиран начин и в подходяща степен на детайлност с минимална отчетна тежест по отношение на бенефициерите.

В допълнение на това и извън рамките на ключовите показатели за пътищата на въздействие, се събират данни за оптимизираното изпълнение на Програмата за укрепване на ЕНП, за насърчаването на основаното на високи постижения участие на всички държави членки в Програмата, както и за улесняването на връзките на сътрудничество в европейските НИИ, като тези данни се отчитат в близост до реалното време като част от данните за изпълнението и управлението, посочени в член 50. Това включва мониторинг на връзките на сътрудничество, на анализа на мрежите, на данните за предложенията, заявленията, участията, проектите, кандидатите и участниците (включително данни за вида на организацията, като например организация на гражданското общество, МСП и частния сектор), държавата (съгласно например конкретна класификация на държавите по групи, като държави членки, асоциирани държави и трети държави), пол, роля в проекта, научна дисциплина или сектор, включително обществените и хуманитарните науки); както и мониторинг на равнището на интегриране на въпросите за климата и свързаните разходи.

Показатели за пътищата на въздействие в научната сфера

Очаква се Програмата да окаже научно въздействие, като създава висококачествени нови знания, укрепва човешкия капитал в НИИ и насърчава разпространението на знания и отворена наука. Напредъкът в това отношение се следи чрез непреки показатели, определени по следните три ключови аспекта на пътищата на въздействие.

Таблица 1

Към въздействие в научната сфера	Краткосрочно	Средносрочно	Дългосрочно
Създаване на висококачествени нови знания	Публикации – брой рецензирани научни публикации, произтичащи от Програмата	Цитати – претеглен за съответната област индекс на цитиране на рецензирани научни публикации, произтичащи от Програмата	Научни изследвания на световно равнище – брой и дял на рецензираните научни публикации, произтичащи от проекти, финансирани от Програмата, които имат основен принос към научни области
Укрепване на човешкия капитал в научните изследвания и иновациите	Умения – брой изследователи, участващи в дейности за повишаване на квалификацията, финансирани от Програмата (обучение, менторство/наставничество, мобилност и достъп до инфраструктура за НИИ)	Кариерно развитие – Брой и дял на усъвършенствалите уменията си изследователи, участващи в Програмата, с повишено лично влияние в своята област на НИИ	Условия на труд – брой и дял на усъвършенствалите уменията си изследователи, участващи в Програмата, с подобрени условия на труд, включително по отношение на заплатите им

Към въздействие в научната сфера	Краткосрочно	Средносрочно	Дългосрочно
Насърчаване на разпространението на знания и отворена наука	Споделени знания – дял на крайните продукти от научните изследвания, произтичащи от Програмата (свободно достъпни данни/публикации/софтуер и др.), споделяни чрез отворени инфраструктури на знанието	Разпространение на знанията – дял на свободно достъпните активно използвани/цитирани крайни продукти от научните изследвания, произтичащи от Програмата	Нови сътрудничества – дял на бенефициерите по линия на Програмата, които са разработили нови трансдисциплинарни/междуетраслови сътрудничества с потребителите на своите свободно достъпни крайни продукти от научните изследвания, произтичащи от Програмата

Показатели за пътищата на въздействие в обществената сфера

Очаква се Програмата да окаже обществено въздействие, като насочва научните изследвания и иновациите към изпълнение на приоритетите на политиките на Съюза и към търсенето на решения на глобалните предизвикателства, включително постигането на ЦУР, следвайки принципите на Програмата до 2030 г. и целите на Парижкото споразумение, като принася ползи и резултати чрез мисии за НИИ и европейски партньорства, и като засилва възприемането на иновациите в обществото и в крайна сметка допринася за благосъстоянието на хората. Напредъкът в това отношение се следи чрез непреки показатели, определени по следните три ключови аспекта на пътищата на въздействие.

Таблица 2

Към въздействие в обществената сфера	Краткосрочно	Средносрочно	Дългосрочно
Изпълнение на приоритетите на политиката на Съюза и търсене на решения на глобалните предизвикателства чрез НИИ	Резултати – брой и дял на крайните продукти, насочени към изпълнение на приоритетите на политиката на Съюза и към намиране на решение на глобалните предизвикателства (включително ЦУР) (многоизмерни: за всеки набелязан приоритет) В това число: брой и дял на резултатите, свързани с климата, целящи изпълнение на ангажмента на Съюза по Парижкото споразумение	Решения – брой и дял на резултатите от иновации и научни изследвания, насочени към изпълнение на приоритетите на политиката на Съюза и към намиране на решение на глобалните предизвикателства (включително ЦУР) (многоизмерни: за всеки набелязан приоритет) В това число: брой и дял на резултатите от иновации и научни изследвания в областта на климата, които изпълняват ангажмента на Съюза по Парижкото споразумение	Ползи – обобщени данни за очакваните въздействия от използването на финансираните по линия на Програмата резултати върху изпълнението на установени приоритети на политиката на Съюза и глобалните предизвикателства (включително ЦУР), включително приноса към политическия и законодателния цикъл (под формата на норми и стандарти) (многоизмерни: за всеки установен приоритет) В това число: обобщени данни за очакваните ефекти от използването на финансираните по линия на Програмата резултати, свързани с климата, върху изпълнението на ангажмента на Съюза по Парижкото споразумение, включително приноса за политическия и законодателния цикъл (под формата на норми и стандарти)
Осигуряване на ползи и въздействие чрез мисии НИИ	Резултати от мисии за НИИ – Резултати от конкретни НИИ Мисии (многоизмерни: за всяка установена мисия)	Резултати от мисии за НИИ – Резултати от конкретни НИИ Мисии (многоизмерни: за всяка установена мисия)	Постигнати цели на мисии за НИИ – постигнати цели по конкретни мисии за НИИ (многоизмерни: за всяка установена мисия)

Към въздействие в обществената сфера	Краткосрочно	Средносрочно	Дългосрочно
Засилване на възприемането на НИИ от обществото	Съвместно създаване – брой и дял на проектите, финансирани от Програмата, в които гражданите на Съюза и крайните потребители допринасят за съвместно създаване на съдържание на НИИ	Участие – брой и дял на участващите правни субекти, които имат механизми за участие на гражданите и крайните потребители след приключване на проектите, финансирани от Програмата	Възприемане на НИИ от обществото – Възприемане и популяризиране съвместно създадени научни резултати и новаторски решения, произтичащи от Програмата

Показатели за пътищата на въздействие в сферата на технологиите и икономиката

Очаква се Програмата да окаже технологично и икономическо въздействие, особено в рамките на Съюза, като влияе върху създаването и растежа на предприятията, по-специално МСП, включително стартиращи предприятия, създава преки и непреки работни места, особено в рамките на Съюза, и мобилизира инвестиции за НИИ. Напредъкът в това отношение се следи чрез непреки показатели, определени по следните три ключови аспекта на пътищата на въздействие.

Таблица 3

Към технологично/ икономическо въздействие	Краткосрочно	Средносрочно	Дългосрочно
Генериране на растеж, основан на иновациите	Иновативни резултати – брой иновативни продукти, процеси или методи, произтичащи от Програмата (по вид на иновациите) и заявления за права върху интелектуална собственост (ПИС)	Иновации – брой на иновациите, произтичащи от проектите, финансирани от Програмата (по вид на иновациите), включително от присъдените ПИС	Икономически растеж – създаване, растеж и пазарни дялове на дружествата, които са разработили иновации по Програмата
Създаване на повече и по-качествени работни места	Подкрепа на заетостта – брой създадени работни места в еквивалент на пълно работно време и запазени работни места в участващи правни субекти по проекта, финансиран по Програмата (по вид работно място)	Запазени работни места – увеличаване на работните места в еквивалент на пълно работно време в участващите правни субекти в следствие на проекта, финансиран от Програмата (по вид работни места)	Обща заетост – брой пряко и непряко създадени или запазени работни места поради разпространението на резултатите от Програмата (по вид работно място)
Мобилизиране на инвестиции в НИИ	Съвместни инвестиции – Размер на публичните и частните инвестиции, мобилизирани с първоначалната инвестиция по линия на Програмата	Разрастване – размер на публичните и частните инвестиции, мобилизирани за използване или увеличаване на резултатите от Програмата (включително чуждестранни преки инвестиции)	Принос към целта за 3 % – напредък на Съюза към целта за 3 % от БВП вследствие на Програмата

ПРИЛОЖЕНИЕ VI

**ОБЛАСТИ ЗА ЕВЕНТУАЛНИ МИСИИ И ОБЛАСТИ ЗА ЕВЕНТУАЛНИ ИНСТИТУЦИОНАЛИЗИРАНИ
ЕВРОПЕЙСКИ ПАРТНЬОРСТВА, КОИТО ДА БЪДАТ УСТАНОВЕНИ СЪГЛАСНО ЧЛЕН 185 ИЛИ ЧЛЕН 187 ОТ
ДФЕС**

В съответствие с членове 8 и 12 от настоящия регламент областите за евентуални мисии и евентуални европейски партньорства, които да бъдат установени по силата на член 185 или 187 от ДФЕС, са посочени в настоящото приложение.

I. Области за евентуални мисии

- Област за мисии 1: Адаптиране към изменението на климата, в това число промени в обществото.
- Област за мисии 2: Рак.
- Област за мисии 3: Добро състояние на океаните, моретата и крайбрежните и вътрешните води.
- Област за мисии 4: Неутрални по отношение на климата и интелигентни градове.
- Област за мисии 5: Добро състояние на почвите и храните.

Всяка мисия следва принципите, посочени в член 8, параграф 4 от настоящия регламент.

II. Области за евентуални институционализирани европейски партньорства въз основа на член 185 или 187 от ДФЕС:

- Област за партньорство 1: По-бързо развитие и по-безопасно използване на иновациите в областта на здравеопазването за европейските пациенти и здравеопазването в световен мащаб.
- Област за партньорство 2: Развиване на ключови цифрови и базови технологии и тяхното използване, включително, но не само, на новаторски технологии като изкуствен интелект, фотоника и квантови технологии.
- Област за партньорство 3: Европейско лидерство в метрологията, в това число интегрирана метрологична система.
- Област за партньорство 4: Повишаване на конкурентоспособността, безопасността и екологичните характеристики на въздушния трафик, авиацията и железопътния транспорт на Съюза.
- Област за партньорство 5: Устойчиви, приобщаващи и кръгови биотехнологични решения.
- Област за партньорство 6: Водородни технологии и устойчиви технологии за съхранение на енергия с по-малък отпечатък върху околната среда и производство с по-ниско потребление на енергия.
- Област за партньорство 7: Чисти, свързани, съвместни, автономни и автоматизирани решения за бъдещите нужди от мобилност на хора и стоки.
- Област за партньорство 8: Иновативни МСП и МСП, развиващи интензивна научноизследователска и развойна дейност.

Процесът на оценяване на необходимостта от институционализирано европейско партньорство в една от посочените по-горе области за партньорство може да доведе до законодателно предложение в съответствие с правото на инициатива на Комисията. В противен случай съответната област за партньорство може също така да бъде предмет на европейско партньорство съгласно член 10, параграф 1, буква а) или член 10, параграф 1, буква б) от настоящия регламент или да се изпълнява чрез други покани за представяне на предложения в рамките на Програмата.

Тъй като евентуалните области за институционализирано европейско партньорство обхващат широк спектър от тематични области, те могат, въз основа на оценка на потребностите, да се осъществяват чрез повече от едно европейско партньорство.

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/696 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА**от 28 април 2021 година****за създаване на космическа програма на Съюза и Агенция на Европейския съюз за космическата програма и за отмяна на регламенти (ЕС) № 912/2010, (ЕС) № 285/2013 и (ЕС) № 377/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 189, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽¹⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Космическите технологии, данни и услуги се превърнаха в необходимост в ежедневието на европейските граждани и играят съществена роля за опазването на редица стратегически интереси. Космическата промишленост на Съюза вече е една от най-конкурентоспособните в света. Появата на нови участници и развитието на нови технологии обаче променя коренно традиционните модели в областта на промишлеността. Поради това, за да може Съюзът да остане водещ участник в международен план с широка свобода на действие в областта на космическото пространство, е изключително важно да насърчава научния и техническия напредък и да подкрепя конкурентоспособността и иновационния капацитет на предприятията от космическия сектор в рамките на Съюза, по-специално на малките и средните предприятия (МСП), стартиращите предприятия и иновативните предприятия.
- (2) Възможностите, които космическото пространство предлага за сигурността на Съюза и на неговите държави членки, следва да се използват, както е посочено по-специално в Глобалната стратегия за външната политика и политика на сигурност на Европейския съюз от юни 2016 г., като същевременно се запази гражданският характер на космическата програма на Съюза (наричана по-нататък „Програмата“) и се зачитат евентуалните разпоредби за неутралност или необвързаност, предвидени в конституционното право на държавите членки. Развитието на космическия сектор в исторически план е свързано със сигурността. В много случаи използваните в космическия сектор оборудване, компоненти и инструменти, както и космическите данни и услуги са с двойна употреба. Въпреки това политиката на Съюза в областта на сигурността и отбраната се определя в рамките на общата външна политика и политика на сигурност в съответствие с дял V от Договора за Европейския съюз (ДЕС).
- (3) Съюзът започна да разработва собствени космически инициативи и програми от края на 90-те години на XX век, а именно Европейската геостационарна служба за навигационно покритие (EGNOS) и след това „Галилео“ и „Коперник“, които отговарят на нуждите на гражданите на Съюза, както и на изискванията на публичните политики. Трябва да се осигури непрекъснатостта на тези инициативи и програми, а услугите, които те предоставят, трябва да бъдат подобрени, така че да отговарят на новите нужди на ползвателите, да останат на челно място с оглед развитието на новите технологии и промените в областите на цифровите технологии и информационните и комуникационните технологии и да са в състояние да отговорят на политическите приоритети като изменението на климата, включително наблюдението на промените в полярния регион, транспорта, сигурността и отбраната.
- (4) Необходимо е да се използват полезните взаимодействия между сектора на транспорта, космическия и цифровия сектор с цел да се насърчи по-широкото използване на нови технологии като e-call, цифров тахограф, контрол и управление на движението, автономно шофиране и безпилотни превозни средства и летателни апарати и да се посрещне необходимостта от сигурна и безпроблемна свързаност, устойчиво позициониране, интермодалност и оперативна съвместимост. Такова използване на полезните взаимодействия би повишило конкурентоспособността на транспортните услуги и транспортната промишленост.

⁽¹⁾ Позиция на Европейския парламент от 17 април 2019 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и позиция на Съвета на първо четене от 19 април 2021 г. (все още непубликувана в Официален вестник). Позиция на Европейския парламент от 28 април 2021 г. (все още непубликувана в Официален вестник).

- (5) За да се извлекат максимални ползи от Програмата във всички държави членки и от всички техни граждани, е изключително важно да се насърчава използването и възприемането на предоставените данни, информация и услуги, както и да се подкрепя разработването на приложения надолу по веригата въз основа на тези данни, информация и услуги. За тази цел държавите членки, Комисията и отговорните субекти биха могли периодично да провеждат информационни кампании относно ползите от Програмата.
- (6) За постигане на целите за свобода на действие, независимост и сигурност съществено условие е Съюзът да се ползва от независим достъп до космическото пространство и да може да го използва по безопасен начин. Поради това е от съществено значение Съюзът да подкрепя автономния, надежден и ефективен от гледна точка на разходите достъп до космическото пространство, особено по отношение на критичната инфраструктура и технологии, обществената сигурност и сигурността на Съюза и неговите държави членки. Ето защо Комисията следва да има възможност да обединява услуги по изстрелване на европейско равнище както за собствени нужди, така и за нуждите на други субекти по тяхно искане, включително на държавите членки, в съответствие с член 189, параграф 2 от Договора за функциониране на Европейския Съюз (ДФЕС). За да запази своята конкурентоспособност на бързо развиващия се пазар, изключително важно е също така Съюзът да продължи да има достъп до модерни, ефективни и гъвкави инфраструктурни съоръжения за изстрелване и да разполага с подходящи системи за изстрелване. Поради това, без да се засягат мерките, предприети от държавите членки или Европейската космическа агенция (ЕКА), следва да е възможно с Програмата да се оказва подкрепа за необходимото за изпълнението ѝ приспособяване, включително нови разработки, на космическата наземна инфраструктура, както и за приспособяване, включително технологични разработки, на системи за изстрелване в космоса, необходими за изстрелването на спътници, включително алтернативни технологии и иновативни системи за изпълнението на компонентите на Програмата. Тези дейности следва да се изпълняват в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета⁽²⁾ (наричан по-нататък „Финансовият регламент“) и с цел постигане на по-добра разходоефективност на Програмата. Тъй като няма да има специален бюджет, действията в подкрепа на достъпа до космическото пространство не следва да засягат изпълнението на компонентите на Програмата.
- (7) За да засили конкурентоспособността на космическата си промишленост и да повиши капацитета за проектиране, изграждане и експлоатация на своите собствени системи, Съюзът следва да подкрепя създаването, растежа и развитието на цялата космическа промишленост. Възникването на модел, който благоприятства бизнеса и иновациите, следва да бъде подкрепяно на европейско, регионално и национално равнище чрез инициативи като хъбове за космическото пространство, които свързват космическия, цифровия и други сектори, както и ползвателите. Тези хъбове за космическото пространство следва да имат за цел да насърчават предприемачеството и уменията, като използват полезните взаимодействия с хъбовете за цифрови иновации. Съюзът следва да насърчава създаването и разрастването на установените в Съюза предприятия от космическия сектор, да им помага да постигнат успех, включително като им оказва подкрепа при достъпа до рисково финансиране с оглед на факта, че в рамките на Съюза стартиращите предприятия в космическия сектор не разполагат с подходящ достъп до частно дялово финансиране, и чрез насърчаване на търсенето, известно като подход за сключване на първи договор.
- (8) Веригата на стойността в космическата промишленост обикновено се сегментира между дейности нагоре по веригата и надолу по веригата. Дейностите нагоре по веригата включват дейности, водещи до създаване на оперативна космическа система, включително развитие, производство и изстрелване, както и експлоатацията на такава система. Дейностите надолу по веригата включват предоставянето на ползвателя на услуги и продукти, свързани с космическото пространство. Цифровите платформи също са важен елемент в подкрепа на развитието на космическия сектор. Те позволяват достъп до данни и продукти, както и до инструментариуми, съоръжения за съхранение и изчислителни системи.
- (9) В областта на космическото пространство Съюзът упражнява своята компетентност в съответствие с член 4, параграф 3 от ДФЕС. Комисията следва да осигури съгласуваност на дейностите, извършвани в контекста на Програмата.
- (10) Въпреки че редица държави членки разполагат традиционно с активна космическа промишленост, следва да се признае, че в държавите членки с нововъзникващи способности този сектор трябва да се развива и съзрява, както и че трябва да се отговори на предизвикателствата, стоящи пред традиционните космически отрасли, които създава появата на участници от частния сектор в космическото пространство („Ново космическо пространство“). Следва да се насърчават действия за развиване на капацитета на космическата промишленост в целия Съюз и за улесняване на сътрудничеството между действащите в този сектор предприятия във всички държави членки.

⁽²⁾ Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ L 193, 30.7.2018 г., стр. 1).

- (11) Действията в рамките на Програмата следва да се основават на и да се ползват от национален и европейски капацитет, съществуващ към момента на осъществяване на действието.
- (12) Поради обхвата на Програмата и потенциала ѝ да спомогне за разрешаването на глобалните предизвикателства, дейностите в космическия сектор имат силно изразено международно измерение. В тясно сътрудничество с държавите членки и с тяхно съгласие съответните органи на Програмата могат да участват по въпроси, свързани с Програмата, в международно сътрудничество и да си сътрудничат със съответните секторни органи на ООН. По въпроси, свързани с Програмата, Комисията може да координира, от името на Съюза и в своята област на компетентност, дейностите на международната сцена, по-специално да защитава интересите на Съюза и неговите държави членки на международни форуми, включително в областта на честотите по отношение на Програмата, без да се засяга компетентността на държавите членки в тази област. Особено важно е за Съюза, представляван от Комисията, да участва в работата на органите на Международната програма Cospas-Sarsat.
- (13) Международното сътрудничество е от първостепенно значение за укрепване на ролята на Съюза като глобален фактор в космическия сектор и на технологиите и промишлеността на Съюза, като се насърчава лоялната конкуренция на международно равнище и се има предвид необходимостта от гарантиране на реципрочност на правата и задълженията на страните и от насърчаване на сътрудничеството в областта на обучението. Международното сътрудничество е ключов елемент на Космическата стратегия за Европа, установена от Комисията в нейното съобщение от 26 октомври 2016 г. Комисията следва да използва Програмата, за да допринесе чрез инициативи за международните усилия и да се възползва от тях, да насърчава европейските технологии и европейската промишленост на международно равнище, например чрез двустранни диалози, промишлени семинари и подкрепа за интернационализацията на МСП, да улеснява достъпа до международните пазари и да насърчава лоялната конкуренция, като използва и инициативи на икономическата дипломатия. Инициативите на европейската дипломатия в космическия сектор следва да бъдат напълно съгласувани и взаимно допълващи се със съществуващите политики, приоритети и инструменти на Съюза, като същевременно Съюзът трябва да играе ключова роля заедно с държавите членки, за да запази водещата си позиция на международната сцена.
- (14) Без да се засяга компетентността на държавите членки, Комисията следва да насърчава, заедно с върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност (наричан по-нататък „върховният представител“) и в тясно сътрудничество с държавите членки, отговорно поведение в космическото пространство при изпълнението на Програмата, включително намаляване на количеството на космическите отпадъци. Комисията следва също така да проучи възможността Съюзът да приеме правата и задълженията, предвидени в съответните договори и конвенции на ООН и при необходимост да представи подходящи предложения.
- (15) Програмата споделя сходни цели с други програми на Съюза, по-специално с програмата „Хоризонт Европа“, създадена с Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁾, програмата InvestEU, създадена с Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁾, Европейския фонд за отбрана, създаден с Регламент (ЕС) 2021/697 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁵⁾, и фондовете съгласно Регламент за установяване на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансови правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (наричан по-нататък „Регламентът за общоприложимите разпоредби“). Поради това следва да бъде предвидено кумулативно финансиране от тези програми, при условие че те не обхващат едни и същи разходни позиции, по-специално чрез договорености за допълнително финансиране от програми на Съюза, чито условия за управление го позволяват, което да бъде последователно, на принципа на редуването или чрез комбинация от средства, включително по отношение на съвместното финансиране на действия, като се позволява, когато е възможно, използване на партньорства за иновации и на операции за смесено финансиране. По време на изпълнението на Програмата Комисията следва да насърчава полезното взаимодействие с други свързани програми и финансови инструменти на Съюза, което би позволило, когато е възможно, да се използва достъпът до рисково финансиране, партньорствата за иновации и кумулативното или смесеното финансиране. Комисията следва също така да гарантира полезни взаимодействия и съгласуваност между решенията, разработени в рамките на тези програми, по-специално „Хоризонт Европа“, и решенията, разработени в рамките на Програмата.

⁽³⁾ Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите (вж. страница 1 от настоящия брой на Официален вестник).

⁽⁴⁾ Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г. за създаване на програмата InvestEU и за изменение на Регламент (ЕС) 2015/1017 (ОВ L 107 26.3.2021г., стр.30).

⁽⁵⁾ Регламент (ЕС) 2021/697 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 г. за създаване на Европейския фонд за отбрана и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1092 (вж. страница 149 от настоящия брой на Официален вестник).

- (16) В съответствие с член 191, параграф 3 от Финансовия регламент при никакви обстоятелства едни и същи разходи не се финансират два пъти от бюджета на Съюза.
- (17) Политическите цели на Програмата ще бъдат вземани предвид и като области, които са допустими за финансиране и инвестиции посредством финансови инструменти и бюджетна гаранция в рамките на програмата InvestEU, по-специално в рамките на нейните политически компоненти за устойчива инфраструктура и научни изследвания, иновации и цифровизация. Финансовата подкрепа следва да се използва за преодоляване на неефективността на пазара или на неоптималните инвестиционни ситуации по пропорционален начин, като действията не следва да се дублират, да изместват частното финансиране или да нарушават конкуренцията на вътрешния пазар. Действията следва да имат ясна европейска добавена стойност.
- (18) Съгласуваността и полезните взаимодействия между „Хоризонт Европа“ и Програмата следва да стимулират иновативността и конкурентоспособността на европейския космически сектор, да засилят независимостта на Европа в достъпа и използването на космическото пространство в сигурна и безопасна среда и да укрепят ролята на Европа като глобален фактор. Революционните решения в „Хоризонт Европа“ биха могли да бъдат подкрепяни от данните и услугите, предоставяни от Програмата на научноизследователската и иновационната общност.
- (19) За да се постигне максимална социално-икономическа възвръщаемост от Програмата, от съществено значение е да се поддържат най-съвременни системи и те да бъдат модернизирани, за да отговорят на променящите се нужди на ползвателите, а в сектора за приложения надолу по веригата да се появят нови развития. Съюзът следва да подкрепя дейности, свързани с научни изследвания и технологично развитие, или ранните фази на развитие на инфраструктурите, създадени по линия на Програмата, както и научноизследователските и развойни дейности, свързани със приложенията и услугите, основаващи се на системите, създадени в рамките на Програмата, като по този начин стимулира стопанските дейности нагоре и надолу по веригата. Подходящият инструмент на равнището на Съюза за финансиране на тези научноизследователски и иновационни дейности е програмата „Хоризонт Европа“. Въпреки това една много специфична част от развойните дейности следва да се финансира от бюджета, разпределен за компонентите „Галилео“ и EGNOS съгласно настоящия регламент, по-специално когато тези дейности засягат основни елементи като чипсетове и приемници, функциониращи чрез „Галилео“, което ще улесни разработването на приложения в различни стопански сектори. Такова финансиране обаче не следва да излага на риск разгръщането или експлоатацията на инфраструктурите, създадени в рамките на Програмата.
- (20) За да се гарантира конкурентоспособността на европейската космическа промишленост в бъдеще, Програмата следва да подкрепя развиването на напреднали умения в областите, свързани с космическото пространство, и да подкрепя дейности в областта на образованието и обучението, като насърчава равните възможности, включително равенството между половете, за да може да се реализира пълният потенциал на гражданите на Съюза в тази област.
- (21) Предназначената за Програмата инфраструктура би могла да изисква допълнителни научни изследвания и иновации, които биха могли да бъдат подкрепяни в рамките на „Хоризонт Европа“ с цел съгласуване с дейностите на ЕКА в тази област. Полезното взаимодействие с „Хоризонт Европа“ следва да гарантира, че нуждите на космическия сектор от научни изследвания и иновации се определят и установяват като част от процеса на стратегическо планиране на научните изследвания и иновациите. Космическите данни и услуги, предоставяни безплатно от Програмата, биха могли да бъдат използвани, включително в рамките на „Хоризонт Европа“, за разработването на революционни решения чрез научни изследвания и иновации в подкрепа на приоритетните области на политиката на Съюза. При процеса на стратегическо планиране в рамките на „Хоризонт Европа“ биха били определени научноизследователските и иновационните дейности, при които следва да се използва инфраструктурата, собственост на Съюза, като „Галилео“, EGNOS и „Коперник“. Научноизследователската инфраструктура, по-специално мрежите за *in situ* наблюдение, биха представлявали основните елементи от инфраструктурата за *in situ* наблюдение, позволяващи предоставянето на услугите на „Коперник“.
- (22) От значение е Съюзът да бъде собственик на всички материални и нематериални активи, създадени или разработени чрез обществени поръчки, които той финансира като част от Програмата. За да се гарантира пълно съответствие с основните права във връзка със собствеността, следва да бъдат постигнати необходимите договорености със съществуващите собственици. Тази собственост на Съюза не следва да засяга възможността Съюзът, в съответствие с настоящия регламент и когато това се счита за целесъобразно въз основа на оценка на всеки конкретен случай, да предоставя тези активи за ползване на трети страни или да се разпоредва с тях.
- (23) За да се насърчи възможно най-широкото използване на предлаганите от Програмата услуги, би било полезно да се подчертае, че данните, информацията и услугите се предоставят без гаранция, без да се засягат задълженията, произтичащи от правно обвързващи разпоредби.

- (24) При изпълнението на някои от своите задачи, които не са от регулаторен характер, Комисията следва да може да се обръща за техническа помощ към някои външни страни, ако и доколкото това е необходимо. Другите субекти, участващи в публичното управление на Програмата, също така следва да могат да се ползват от същото техническо съдействие при изпълнение на задачите, които са им възложени съгласно настоящия регламент.
- (25) С настоящия регламент се определя финансов пакет за цялата продължителност на Програмата, който представлява основната референтна сума по смисъла на точка 18 от Междунституционалното споразумение от 16 декември 2020 г. между Европейския парламент, Съвета на Европейския Съюз и Европейската комисия относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление и относно новите собствени ресурси, включително пътна карта за въвеждането на нови собствени ресурси ⁽⁶⁾, за Европейския парламент и за Съвета в рамките на годишната бюджетна процедура.
- (26) Като се има предвид значението на борбата с изменението на климата в съответствие с ангажиментите на Съюза за изпълнение на Парижкото споразумение, прието в рамките на Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата ⁽⁷⁾, и ангажиментите към целите на ООН за устойчиво развитие, действията, предприети съгласно настоящия регламент, следва да допринесат за интегриране на действията в областта на климата и за постигане на общата цел най-малко 30% от бюджетните разходи на Съюза да подкрепят цели във връзка с климата. Съответните действия следва да бъдат определени по време на подготовката и изпълнението на Програмата и да им бъде направена повторна оценка в контекста на съответните процеси на оценка и преглед. Европейският парламент, Съветът и Комисията ще си сътрудничат за ефективна, прозрачна и всеобхватна методика, която ще бъде определена от Комисията, за да се направи оценка на разходите по всички програми по линия на многогодишната финансова рамка за целите в областта на биологичното разнообразие, като същевременно се вземат предвид съществуващото припокриване между целите в областта на климата и биологичното разнообразие.
- (27) Генерираните от компонентите на Програмата приходи следва да се получават от Съюза, за да се компенсират частично инвестициите, които той вече е направил, и тези приходи следва да се използват в подкрепа на постигането на целите на Програмата. По същата причина следва да бъде възможно да се предвиди механизъм за разпределяне на приходите в договорите, сключени със субекти от частния сектор.
- (28) Финансовият регламент се прилага за Програмата. Във Финансовия регламент са предвидени правилата относно изпълнението на бюджета на Съюза, включително правилата относно безвъзмездните средства, наградите, обществените поръчки, непрякото управление, финансовите инструменти, бюджетните гаранции, финансовата помощ и възстановяването на разходите на външните експерти.
- (29) Тъй като Програмата по принцип се финансира от Съюза, сключените по нея договори за възлагане на обществени поръчки за финансирани по линия на Програмата дейности следва да бъдат в съответствие с правилата на Съюза. В този контекст Съюзът следва също така да отговаря за определянето на целите, които трябва да бъдат постигнати по отношение на обществените поръчки. В съответствие с Финансовия регламент Комисията трябва да може въз основа на резултатите от предварителната оценка да разчита на системите и процедурите на лицата или субектите, които изпълняват средства на Съюза. Необходимите специфични корекции на тези системи и процедури, както и споразуменията за продължаване на съществуващите договори следва да се определят в съответното споразумение за финансово рамково партньорство (СФРП) или споразумение за финансов принос.
- (30) Програмата се основава на сложни и постоянно променящи се технологии. Използването на такива технологии води като резултат до несигурност и рискове за договорите за обществени поръчки, сключени в рамките на Програмата, тъй като тези договори са свързани с дългосрочни ангажименти във връзка с оборудване или услуги. Поради това по отношение на договорите за обществени поръчки се изисква да бъдат предвидени специфични мерки в допълнение към правилата, определени във Финансовия регламент. Ето защо следва да е възможно да се възложи договор под формата на договор с условни етапи, да се въведе възможността за включване, при определени условия, на изменение в договор в хода на неговото изпълнение или да се наложи минимална степен на използване на подизпълнители, и по-специално за да се даде възможност за участието на МСП и на стартиращи предприятия. Накрая, предвид технологичната несигурност, която характеризира компонентите на Програмата, цените на договорите не може винаги точно да се предвидят и поради това следва да има възможност да се сключват договори, без да се определя твърда и окончателна цена, и да се включват клаузи за защита на финансовите интереси на Съюза.

⁽⁶⁾ ОВ L 433 I, 22.12.2020 г., стр. 28.

⁽⁷⁾ ОВ L 282, 19.10.2016 г., стр. 4.

- (31) С цел засилване на общественото търсене и иновациите в публичния сектор с Програмата следва да се насърчава използването на нейни данни, информация и услуги, за да се подкрепя разработването на индивидуални решения от страна на промишлеността и МСП на регионално и местно равнище чрез свързани с космическото пространство партньорства за иновации съгласно посоченото в точка 7 от приложение 1 към Финансовия регламент, което ще позволи да се обхванат всички етапи от разработването до внедряването и възлагането на обществени поръчки за индивидуални оперативни съвместими решения в областта на космическото пространство, приспособени за обществените услуги.
- (32) За да се постигнат целите на Програмата, е важно да съществува възможност за използване, когато е целесъобразно, на капацитета, предлаган от публичните и частните субекти на Съюза, работещи в областта на космическото пространство, и също така да съществува възможност за работа на международно равнище с трети държави или международни организации. По тази причина следва да се изготви разпоредба относно възможността за използване на всички съответни инструменти и методи на управление, предвидени в ДФЕС и във Финансовия регламент, и на процедури за възлагане на съвместни обществени поръчки.
- (33) Що се отнася до безвъзмездните средства, опитът по-специално показва, че възприемането от страна на ползвателите и пазара и повишаването на общата информираност е по-ефективно при прилагане на принципа на децентрализиране, отколкото на възприетия от Комисията подход „отгоре-надолу“. Ваучерите, които представляват форма на финансова подкрепа от страна на бенефициер на безвъзмездни средства в полза на трети страни, са сред действията с най-голям процент успех сред новите участници и МСП. Използването им обаче се възпрепятства от наложения от Финансовия регламент таван за финансовата подкрепа. Поради това този таван по отношение на Програмата следва да се повиши, за да бъде в съответствие с нарастващия потенциал на пазарните приложения в космическия сектор.
- (34) Формите на финансиране и методите на изпълнение съгласно настоящия регламент следва да се избират въз основа на възможността, която предоставят за постигане на специфичните цели на действията и за постигането на резултати, като се вземат предвид по-специално разходите за осъществяване на контрол, административната тежест и очакваният риск от неспазване на изискванията. Това следва да включва разглеждане на възможността за използване на еднократни суми, единни ставки и единични разходи, както и финансиране, което не е свързано с разходи, както е посочено в член 125, параграф 1 от Финансовия регламент.
- (35) В съответствие с Решение на Съвета 2013/755/ЕС⁽⁸⁾, лица и субекти, установени в откъснати страни или територии, са допустими за получаване на финансиране при спазване на правилата и целите на Програмата и на евентуалните договорености, приложими по отношение на държавата членка, с която е свързана съответната откъсната страна или територия.
- (36) Към настоящия регламент се прилагат хоризонталните финансови правила, приети от Европейския парламент и Съвета на основание член 322 от ДФЕС. Тези правила са установени във Финансовия регламент и определят по-специално процедурата за съставяне и изпълнение на бюджета чрез безвъзмездни средства, обществени поръчки, награди и непряко изпълнение и предвиждат проверки по отношение на отговорността на финансовите участници. Правилата, приети на основание член 322 от ДФЕС, включват и общ режим на обвързаност с условия с цел защита на бюджета на Съюза.
- (37) В съответствие с Финансовия регламент, Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета⁽⁹⁾ и регламенти (ЕО, Евратом) № 2988/95⁽¹⁰⁾, (Евратом, ЕО) № 2185/96⁽¹¹⁾ и (ЕС) 2017/1939⁽¹²⁾ на Съвета финансовите интереси на Съюза се защитават посредством пропорционални мерки, включително посредством мерки, свързани с предотвратяване, разкриване, коригиране и разследване на нередности, включително измами, със събирането на изгубени, недължимо платени или неправилно използвани средства и, когато е целесъобразно, налагане на административни санкции. По-специално, в съответствие с регламенти (Евратом, ЕО) № 2185/96 и (ЕС, Евратом) № 883/2013 Европейската служба за борба с измамите (OLAF) има правомощието да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, с цел установяване наличието на измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза. В съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1939 на Европейската прокуратура са предоставени правомощия да извършва разследване и наказателно

⁽⁸⁾ Решение на Съвета 2013/755/ЕС от 25 ноември 2013 г. за асоцииране на откъснатите страни и територии към Европейския съюз (Решение за откъснато асоцииране) (ОВ L 344, 19.12.2013 г., стр. 1).

⁽⁹⁾ Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета (ОВ L 248, 18.9.2013 г., стр. 1).

⁽¹⁰⁾ Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 г. относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 23.12.1995 г., стр. 1).

⁽¹¹⁾ Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 г. относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности (ОВ L 292, 15.11.1996 г., стр. 2).

⁽¹²⁾ Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1).

преследване за престъпления срещу финансовите интереси на Съюза, както е предвидено в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹³⁾. В съответствие с Финансовия регламент всички лица или субекти, получаващи средства от Съюза, трябва да оказват пълно съдействие за защита на финансовите интереси на Съюза, да предоставят правата и достъпа, необходими на Комисията, на OLAF, на Сметната палата и, по отношение на държавите членки, участващи в засилено сътрудничество съгласно Регламент (ЕС) 2017/1939 - на Европейската прокуратура, и да гарантират, че всички трети лица, участващи в изпълнението на средства на Съюза, предоставят равностойни права.

- (38) Членките на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), които участват в Европейско икономическо пространство (ЕИП), присъединяващите се държави, държавите кандидатки и държавите потенциални кандидатки, както и държави в рамките на Европейската политика за съседство могат да участват в Програмата, с изключение на „Галилео“, EGNOS, GOVSATCOM и КНП подкомпонент, съгласно съответните споразумения за тяхното участие. Други трети държави също могат да участват в Програмата, с изключение на „Галилео“, EGNOS, GOVSATCOM и КНП подкомпонент, въз основа на споразумение, което се сключва в съответствие с член 218 от ДФЕС. „Галилео“ и EGNOS следва да са отворени за участие на членовете на ЕАСТ, които участват в ЕИП, в съответствие с условията, определени в Споразумението за Европейското икономическо пространство⁽¹⁴⁾. Други трети държави могат да участват в „Галилео“ и EGNOS въз основа на споразумение, което се сключва в съответствие с член 218 от ДФЕС. GOVSATCOM следва да бъде отворена за трети държави единствено въз основа на споразумение, което се сключва в съответствие с член 218 от ДФЕС.
- (39) В настоящия регламент следва да бъде въведена специална разпоредба, съдържаща изискването третите държави да предоставят правата и достъпа, необходими на отговорния разпоредител с бюджетни кредити, на OLAF и на Сметната палата, за да упражняват в пълна степен съответните си правомощия.
- (40) Международните организации, които нямат седалище в Съюза и които искат да получат достъп до услуги за КНП, които не са публично достъпни, следва да сключат споразумение съгласно член 218 от ДФЕС. Международните организации, чието седалище се намира в Съюза и са собственици и оператори на обществени космически апарати, следва да се считат за основни ползватели на КНП.
- (41) Публично достъпна информация за услугите за КНП следва да се разбира като всяка информация, за която ползвателят има разумни основания да смята, че е законно достъпна. Услугите за КНП за избягване на сблъсък, повторно навлизане и фрагментиране се основават на външна публично достъпна информация за КНП, която е налична след искане за достъп. Следователно услугите за КНП за предотвратяване на сблъсък, повторно навлизане и фрагментиране следва да се разбират като публично достъпни услуги и не следва да изискват сключване на споразумение в съответствие с член 218 от ДФЕС. Достъпът до тях следва да бъде осигурен чрез искане от страна на потенциалните ползватели.
- (42) Доброто публично управление на Програмата изисква ясно разпределение на отговорностите и задачите между различните участващи субекти, за да се избегне ненужно припокриване и да се намалят превишаването на разходите и закъсненията. Всички участници в управлението следва да подкрепят осъществяването на целите на Програмата в своята съответна област на компетентност и в съответствие с отговорностите си.
- (43) Държавите членки отдавна развиват дейност в областта на космическото пространство. Те разполагат със свързани с космическото пространство системи, инфраструктура, национални агенции и органи. Поради това те могат да дадат голям принос към Програмата, по-специално във връзка с нейното изпълнение. Те може да си сътрудничат със Съюза за насърчване на услугите и приложенията, които са резултат от Програмата. Комисията може да има възможност да мобилизира средствата, които са на разположение на държавите членки, да се ползва от тяхното съдействие и въз основа на взаимно договорени условия да възлага на държавите членки задачи от нерегулаторен характер във връзка с изпълнението на Програмата. Освен това съответните държави членки следва да вземат всички необходими мерки, за да гарантират защитата на наземните станции, установени на тяхна територия. Също така държавите членки и

⁽¹³⁾ Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 29).

⁽¹⁴⁾ ОВ L 1, 3.1.1994 г., стр. 3.

Комисията следва да работят заедно и със съответните международни организации и регулаторни органи, за да се гарантира, че необходимите за Програмата честоти са на разположение и са защитени в подходяща степен, така че да се направи възможно пълното разработване и прилагане на приложенията, основани на предлаганите услуги, в съответствие с Решение № 243/2012/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁵⁾.

- (44) Като институция, отстояваща общия интерес на Съюза, Комисията отговаря за изпълнението на Програмата, носи общата отговорност и насърчава нейното използване. С оглед оптимизиране на ресурсите и компетенциите на различните заинтересовани страни Комисията следва да има възможност при обосновани обстоятелства да възложи някои задачи на други субекти. Натоварена с цялостната отговорност за Програмата, Комисията следва да определя основните технически и оперативни изисквания, необходими за изграждането на системите и развитието на услугите. Тя следва да прави това след консултация с експерти от държавите членки, ползватели и други заинтересовани страни. Накрая, като се има предвид, че в областта на космическото пространство, в съответствие с член 4, параграф 3 от ДФЕС, упражняването на компетентност от Съюза не възпрепятства държавите членки да упражняват своята компетентност, Комисията следва да гарантира съгласуваността на дейностите, извършвани в контекста на Програмата.
- (45) Мисията на Агенцията на Европейския съюз за космическата програма (наричана по-нататък „Агенцията“), която заменя Европейската агенция за ГНСС, създадена с Регламент (ЕС) № 912/2010 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁶⁾, и е неин правоприменик, е да осигурява принос за Програмата, по-специално по отношение на акредитацията на сигурността, както и развитието на пазара и разработването на приложения надолу по веригата. Поради това някои задачи, свързани с тези области, следва да бъдат възложени на Агенцията. Що се отнася по-специално до сигурността и като се има предвид нейният опит в тази област, Агенцията следва да отговаря за задачите по акредитацията на сигурността за всички действия на Съюза в космическия сектор. Въз основа на постигнатите от Агенцията положителни резултати в насърчаването на възприемането на „Галилео“ и EGNOS от страна на ползвателите и навлизането им на пазара, на Агенцията следва също да бъдат възложени дейности, насочени към възприемане от страна на ползвателите на компонентите на Програмата, различни от „Галилео“ и EGNOS, както и дейности по разработване на приложения надолу по веригата за всички компоненти на Програмата. Това ще позволи Агенцията да се ползва от икономии от мащаба и да се предостави възможност за разработване на приложения въз основа на няколко компонента на Програмата (интегрирани приложения). Тези дейности обаче не следва да засягат дейностите, насочени към възприемането на услугите и възприемането от страна на ползвателите, възложени от Комисията на субектите, на които е възложено изпълнението на „Коперник“. Възлагането на Агенцията на дейности по разработване на приложения надолу по веригата не следва да възпрепятства други субекти, на които е възложено изпълнението, да разработват приложения надолу по веригата. Освен това Агенцията следва да изпълнява задачите, които Комисията ѝ възлага, посредством едно или повече споразумения за финансов принос в рамките на СФРП, обхващащи други свързани с Програмата специфични задачи. При възлагането на задачи на Агенцията следва да се предоставят подходящи човешки, административни и финансови ресурси.
- (46) При определени надлежно обосновани обстоятелства Агенцията следва да може да възлага конкретни задачи на държави членки или на групи от държави членки. Възлагането следва да бъде ограничено до дейности, които Агенцията не е в състояние да изпълни самостоятелно, и не следва да засяга управлението на Програмата и разпределението на задачите, определени в настоящия регламент.
- (47) „Галилео“ и EGNOS са сложни системи, които изискват интензивна координация. Като се има предвид, че те са компоненти на Програмата, тази координация следва да се извършва от институция или орган на Съюза. Въз основа на опита, натрупан през последните години, Агенцията е най-подходящият орган, който да координира всички оперативни задачи, свързани с експлоатацията на тези системи, с изключение на международното сътрудничество. Ето защо на Агенцията следва да бъде възложено управлението на експлоатацията на EGNOS и „Галилео“. Това обаче не означава, че Агенцията следва да изпълнява самостоятелно всички задачи, свързани с експлоатацията на тези

⁽¹⁵⁾ Решение № 243/2012/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 г. за създаване на многогодишна програма за политиката в областта на радиочестотния спектър (ОВ L 81, 21.3.2012 г., стр. 7).

⁽¹⁶⁾ Регламент (ЕС) № 912/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 22 септември 2010 г. за създаване на Европейската агенция за ГНСС, за отмяна на Регламент (ЕО) № 1321/2004 на Съвета за създаване на структури за управление на европейските сателитни радионавигационни програми и за изменение на Регламент (ЕО) № 683/2008 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 276, 20.10.2010 г., стр. 11).

системи. Тя може да разчита на опита на други субекти, по-специално на ЕКА. Това следва да включва дейностите, свързани с развитието на системите, проектирането и развитието на части от наземния сегмент и спътниците, които следва да бъдат възложени на ЕКА. Разпределянето на задачи на други субекти се основава на компетентността на тези субекти и следва да избягва дублиране на работата.

- (48) ЕКА е международна организация с богат експертен опит в областта на космическото пространство, която е сключила рамково споразумение с Европейската общност през 2004 г. (наричано по-нататък „Рамково споразумение от 2004 г.“) ⁽¹⁷⁾ Поради това тя е важен партньор в изпълнението на Програмата и с нея следва да бъдат установени подходящи връзки. Във връзка с това и в съответствие с Финансовия регламент Комисията следва да сключи СФРП с ЕКА и Агенцията, което урежда всички финансови отношения между Комисията, Агенцията и ЕКА, гарантира тяхната съгласуваност и е в съответствие с Рамковото споразумение от 2004 г., по-специално с член 2 и член 5 от него. Тъй като ЕКА не е орган на Съюза и не попада в обхвата на правото на Съюза, от съществено значение е ЕКА да предприеме подходящи мерки за гарантиране на защитата на интересите на Съюза и неговите държави членки, а задачите, които ѝ се възлагат по отношение на изпълнението на бюджета, трябва да съответстват на решенията, взети от Комисията. В споразумението следва да се съдържат също така всички клаузи, необходими за опазване на финансовите интереси на Съюза.
- (49) Функционирането на Сателитния център на Европейския съюз (SATCEN) в качеството му на европейска автономна структура, предоставяща достъп до информация и услуги, получени в резултат на експлоатацията на съответните космически активи и съпътстващите ги данни, беше вече признато при прилагането на Решение № 541/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁸⁾.
- (50) За да бъде интегрирано в структурно отношение представяването на ползвателите в управлението на GOVSATCOM и за да бъдат обединени нуждите и изискванията на ползвателите отвъд националните и гражданско-военните граници, съответните субекти на Съюза, които имат тесни връзки с ползвателите, като Европейската агенция по отбрана, Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex), Европейската агенция по морска безопасност, Европейската агенция за контрол на рибарството, Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането, Способностите за планиране и провеждане на военни операции/Способностите за планиране и провеждане на граждански операции и Координационния център за реагиране при извънредни ситуации, могат да имат координираща роля по отношение на конкретни групи ползватели. На съвкупно равнище Агенцията следва да координира свързаните с ползвателите аспекти за общностите на гражданските ползватели и може да наблюдава оперативното използване, търсенето, съответствието с изискванията и променящите се нужди и изисквания.
- (51) Предвид значението на свързаните с космическото пространство дейности за икономиката на Съюза и живота на гражданите на Съюза, както и естеството на системите и приложенията, базирани на тези системи, характеризиращо се с двойна употреба, постигането и поддържането на висока степен на сигурност следва да бъде ключов приоритет на Програмата, по-специално с оглед на защитата на интересите на Съюза и на неговите държави членки, включително по отношение на класифицираната и друга чувствителна неклассифицирана информация.
- (52) Без да се засягат прерогативите на държавите членки в областта на националната сигурност, Комисията и върховният представител, всеки в съответната си област на компетентност, следва да гарантират сигурността на Програмата в съответствие с настоящия регламент и когато е приложимо, с Решение (ОВППС) 2021/698 на Съвета ⁽¹⁹⁾.
- (53) Предвид особения експертен опит, с който разполага Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), и редовните ѝ контакти с органите на трети държави и международни организации, ЕСВД може да подпомага Комисията при изпълнението на някои от нейните задачи във връзка със сигурността на Програмата в областта на външните отношения, в съответствие с Решение 2010/427/ЕС ⁽²⁰⁾ на Съвета.

⁽¹⁷⁾ ОВ L 261, 6.8.2004 г., стр. 64.

⁽¹⁸⁾ Решение № 541/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за създаване на рамка за подкрепа на космическото наблюдение и проследяване (ОВ L 158, 27.5.2014 г., стр. 227).

⁽¹⁹⁾ Решение (ОВППС) 2021/698 на Съвета от 30 април 2021 г. относно сигурността на системите и услугите, разгръщани, експлоатирани и използвани в рамките на космическата програма на Съюза, които могат да засегнат сигурността на Съюза, и за отмяна на Решение 2014/496/ОВППС на Съвета (вж. страница 178 от настоящия брой на Официален вестник).

⁽²⁰⁾ Решение на Съвета от 26 юли 2010 г. за определяне на организацията и функционирането на Европейската служба за външна дейност (2010/427/ЕС) (ОВ L 201, 3.8.2010 г., стр. 30).

- (54) Без да засяга отговорността на държавите членки в областта на националната сигурност, както е предвидено в член 4, параграф 2 от ДЕС, нито правото на държавите членки да закрилят основните интереси на своята сигурност в съответствие с член 346 от ДФЕС, следва да се определи конкретно управление на сигурността, за да се осигури безпрепятственото прилагане на Програмата. Това управление следва да се основава на три ключови принципа. На първо място, абсолютно необходимо е богатият и уникален опит на държавите членки в областта на сигурността да бъде взет предвид във възможно най-голяма степен. На второ място, с цел предотвратяване на конфликти на интереси и на евентуални недостатъци при прилагането на правилата за сигурност оперативните функции трябва да бъдат отделени от функциите, свързани с акредитацията на сигурността. На трето място, субектът, който отговаря за управлението на всички компоненти на Програмата или на част от тях, е и най-подходящ да управлява сигурността на възложените му задачи. Сигурността на Програмата ще се основава на опита, натрупан при прилагането на „Галилео“, EGNOS и „Коперник“ през последните години. Доброто управление на сигурността изисква също така ролята да бъдат правилно разпределени между различните участници. Тъй като отговаря за Програмата, Комисията, без да засяга прерогативите на държавите членки в областта на националната сигурност, следва да определи общите изисквания по отношение на сигурността, приложими за всеки от компонентите на Програмата.
- (55) Киберсигурността на европейските космически инфраструктури, наземни и базирани в космоса, е от ключово значение, за да се гарантира непрекъснатото функциониране на системите и непрекъснатостта на услугите. При определянето на изискванията за сигурност следва да бъде надлежно взета предвид необходимостта от защита на системите и техните услуги срещу кибератаки, включително чрез използване на нови технологии.
- (56) Когато е целесъобразно, след анализ на риска и заплахите Комисията следва да определи структура за наблюдение на сигурността. Тази структура за наблюдение на сигурността следва да бъде субектът, изпълняващ указанията, разработени в обхвата на Решение (ОВППС) 2021/698. За „Галилео“ този орган следва да бъде Центърът за наблюдение на сигурността на „Галилео“. Що се отнася до изпълнението на Решение (ОВППС) 2021/698 ролята на Съвета за акредитация на сигурността следва да бъде ограничена до предоставяне на Съвета и/или върховния представител на данни, свързани с акредитацията на сигурността на системата.
- (57) С оглед на уникалността и сложността на Програмата и нейната връзка със сигурността, за акредитация на сигурността следва да бъдат прилагани признати и добре установени принципи. Поради това е необходимо дейностите по акредитация на сигурността да се извършват в рамките на колективна отговорност за сигурността на Съюза и на неговите държави членки, като се полагат усилия за постигане на консенсус и се осигурява участието на всички, които имат отношение към въпроса за сигурността, и е необходимо да бъде въведена процедура за непрекъснато наблюдение на риска. Абсолютно необходимо е също така техническите дейности по акредитация на сигурността да бъдат възложени на специалисти, които притежават необходимата квалификация за извършване на акредитация на сложни системи и имат разрешение за достъп на подходящото ниво.
- (58) Класифицираната информация на ЕС (КИЕС) се обработва в съответствие с правилата за сигурност, съдържащи се в Решение 2013/488/ЕС ⁽²¹⁾ на Съвета и Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 ⁽²²⁾ на Комисията. В съответствие с Решение 2013/488/ЕС държавите членки трябва да спазват установените в него принципи и минимални стандарти, за да се гарантира, че на КИЕС се осигурява равностойно равнище на защита.
- (59) С цел да се гарантира сигурен обмен на информацията следва да се установят подходящи споразумения, за да се гарантира защитата на КИЕС, която се предоставя на трети държави и международни организации в контекста на Програмата.
- (60) Важна цел на Програмата е гарантирането на сигурността ѝ и укрепването на стратегическата автономност в сферата на ключовите технологии и веригите за създаване на стойност, като същевременно се запазва отворената икономика, в т.ч. свободната и справедлива търговия, и като се извлича полза от възможностите, които космическото пространство предлага за сигурността на Съюза и неговите държави членки. В конкретни случаи тази цел изисква да се определят необходимите условия за допустимост и участие, за да се гарантира защитата на целостта, сигурността и

⁽²¹⁾ Решение на Съвета от 23 септември 2013 г. относно правилата за сигурност за защита на класифицирана информация на ЕС (2013/488/ЕС), (ОВ L 274, 15.10.2013 г., стр. 1).

⁽²²⁾ Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията от 13 март 2015 г. относно правилата за сигурност за защита на класифицираната информация на ЕС (ОВ L 72, 17.3.2015 г., стр. 53).

устойчивостта на оперативните системи на Съюза. Това не следва да подкопава необходимостта от конкурентоспособност и ефективност на разходите. При оценката на правните субекти, които подлежат на контрол от трета държава или субект от трета държава, Комисията следва да вземе предвид принципите и критериите, предвидени в Регламент (ЕС) 2019/452 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²³⁾.

- (61) Определена информация, свързана с Програмата, макар и да не е класифицирана, трябва да се обработва в съответствие с правните актове на Съюза, които вече са в сила, или с национални закони, правила и разпоредби, включително чрез ограничения за разпространение.
- (62) Все повече ключови икономически сектори, по-специално транспортът, далекосъобщенията, селското стопанство и енергетиката, използват във все по-голяма степен навигационни спътникови системи и системи за наблюдение на Земята. Програмата следва да използва полезните взаимодействия между тези сектори, като се имат предвид ползите, които космическите технологии носят за тези сектори, да подкрепя разработването на съвместимо оборудване и да насърчава разработването на съответни стандарти и сертификати. Полезните взаимодействия между космическите дейности и дейностите, свързани със сигурността и отбраната на Съюза и неговите държави членки, също се засилват. Поради това разполагането с пълен контрол над спътниковата навигация следва да гарантира технологичната независимост на Съюза, включително в дългосрочен план за компонентите на инфраструктурното оборудване, и да осигури неговата стратегическа автономност.
- (63) Целта на „Галилео“ е изграждането и експлоатацията на първата глобална инфраструктура за спътникова навигация и позициониране, проектирана специално за граждански цели, която може да бъде използвана от широк кръг участници от публичния и частния сектор в Европа и по целия свят. „Галилео“ функционира независимо както от другите съществуващи системи, така и от тези, които биха могли да бъдат създадени, като по този начин допринася, наред с другото, за стратегическата автономност на Съюза. Второто поколение на „Галилео“ следва да бъде постепенно въведено в експлоатация преди 2030 г., първоначално с намален оперативен капацитет.
- (64) Целта на EGNOS е подобряване на качеството на отворените сигнали от съществуващите глобални навигационни спътникови системи, по-специално излъчваните от „Галилео“. Предоставяните от EGNOS услуги следва до края на 2026 г. да покриват като приоритет териториите на държавите членки, географски разположени в Европа, като за тази цел се включват и Кийпър, Азорските острови, Канарските острови и Мадейра. В областта на въздухоплаването всички тези територии следва да се възползват от EGNOS за аеронавигационно обслужване за всички равнища на ефективност, поддържани от EGNOS. В зависимост от техническата осъществимост и с цел безопасност на човешкия живот, въз основа на международни споразумения географското покритие на предоставяните от EGNOS услуги може да бъде разширено, като обхване други региони на света. Без да се засягат разпоредбите на Регламент (ЕС) 2018/1139 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁴⁾ и необходимото наблюдение на качеството на услугите на „Галилео“ за авиационни цели, следва да се отбележи, че макар и излъчваните от „Галилео“ сигнали да могат да се използват действително за улесняване на позиционирането на въздухоплавателните средства на всички етапи на полета посредством необходимата система за повишаване на точността включително регионална, местна, или бордова авионика, само регионални или местни системи за повишаване на точността като EGNOS в Европа могат да представляват услуги за управление на въздушното движение (УВД) и аеронавигационно обслужване (АНО). Услугата за безопасност на човешкия живот на EGNOS следва да се предоставя в съответствие с приложимите стандарти на Международната организация за гражданско въздухоплаване („ИКАО стандарти“).
- (65) Абсолютно необходимо е да бъде гарантирана устойчивостта на „Галилео“ и EGNOS, както и непрекъснатостта, наличността, точността, надеждността и сигурността на предоставяните от тях услуги. В условията на променяща се среда и бързо развиващ се пазар тяхното развитие следва също да продължи и следва да бъдат подготвени нови поколения на тези системи, включително развитието на свързани космически и наземни сегменти.

⁽²³⁾ Регламент (ЕС) 2019/452 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2019 г. за създаване на рамка за скрининг на преки чуждестранни инвестиции в Съюза (ОВ L 79I, 21.3.2019 г., стр. 1).

⁽²⁴⁾ Регламент (ЕС) 2018/1139 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2018 г. относно общи правила в областта на гражданското въздухоплаване и за създаването на Агенция за авиационна безопасност на Европейския съюз и за изменение на регламенти (ЕО) № 2111/2005, (ЕО) № 1008/2008, (ЕС) № 996/2010, (ЕС) № 376/2014 и на директиви 2014/30/ЕС и 2014/53/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на регламенти (ЕО) № 552/2004 и (ЕО) № 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕИО) № 3922/91 на Съвета (ОВ L 212, 22.8.2018 г., стр. 1).

- (66) Понятието „търговска услуга“, използвано в Регламент (ЕС) № 1285/2013 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁵⁾, вече не е подходящо предвид развитието на тази услуга. Вместо това бяха определени две отделни услуги в Решение за изпълнение (ЕС) 2017/224 на Комисията ⁽²⁶⁾, а именно услугата с голяма точност и услугата за установяване на автентичността.
- (67) За да се оптимизира използването на предлаганите услуги, предоставяните от „Галилео“ и EGNOS услуги следва да са съгласувани и оперативни съвместими помежду си, включително на равнището на ползвателите, и доколкото е възможно – с други навигационни спътникови системи и с конвенционалните средства за радионавигация, когато тази съгласуваност и оперативна съвместимост са предвидени в международно споразумение, без да се засяга целта за стратегическа автономност на Съюза.
- (68) Предвид значението за „Галилео“ и EGNOS на наземната им инфраструктура и въздействието ѝ върху сигурността им, определянето на местоположението на тази инфраструктура следва да се извършва от Комисията. За разгръщането на наземната инфраструктура на системите следва да продължи да се прилага открит и прозрачен процес, който може да включва по целесъобразност Агенцията въз основа на нейната област на компетентност.
- (69) С цел максимално увеличаване на социално-икономическите ползи от „Галилео“ и EGNOS, като същевременно се допринася за стратегическата автономност на Съюза, по-специално в чувствителни сектори и в областта на безопасността и сигурността, използването на услугите, предоставяни от EGNOS и „Галилео“, в рамките на други политики на Съюза следва да се насърчава и с помощта на регулаторни мерки, когато това е обосновано и полезно. Мерките за насърчаване на използването на тези услуги във всички държави членки също представляват важна част от процеса.
- (70) Компонентите на Програмата следва да стимулират прилагането на цифровите технологии в космическите системи, разпространението на данни и услуги и развитието напред по веригата. В този контекст следва да се обърне специално внимание на инициативите и действията, предложени от Комисията в нейните съобщения – от 14 септември 2016 г., озаглавено „Свързаност за изграждане на конкурентоспособен цифров единен пазар – към европейско общество на гигабитов интернет“ и от 14 септември 2016 г., озаглавено „5G за Европа: план за действие“.
- (71) „Коперник“ следва да гарантира автономен достъп до познания в областта на околната среда и ключови технологии за наблюдение на Земята и геоинформационни услуги, като по този начин Съюзът се подкрепя за вземане на самостоятелни решения и предприемане на действия в областта на, *inter alia*, околната среда, изменението на климата, развитието на морските райони, на морската среда, на селското стопанство и на селските райони, опазването на културното наследство, гражданската защита, мониторинга на земната повърхност и на инфраструктурата, сигурността, както и цифровата икономика.
- (72) „Коперник“ следва да се основава на, да гарантира приемственост с и да засилва дейностите и постиженията, провеждани и осъществявани съгласно Регламент (ЕС) № 377/2014 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁷⁾ за създаване на програма на Съюза за наблюдение и мониторинг на Земята („Коперник“), както и Регламент (ЕС) № 911/2010 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁸⁾ за създаване на програмата предшественик „Глобален мониторинг на околната среда и сигурността“ (ГМОСС) и правилата за изпълнението на нейните начални операции, като се вземат предвид последните тенденции в областта на научните изследвания, технологичното развитие и иновациите, които оказват влияние върху областта, свързана с наблюдението на Земята, както и развитието във връзка с анализа на големи масиви от данни и изкуствения интелект и свързаните с тях стратегии и инициативи на равнището на Съюза, както е посочено от Комисията в Бялата книга от 19 февруари 2020 г. относно изкуствения интелект озаглавена „Европа в търсене на високи постижения и атмосфера на доверие“ и в Съобщение от 19 февруари 2020 г. озаглавено „Европейската стратегия за данните“. За разработването на нови активи Комисията следва да работи в тясно сътрудничество с държавите членки, ЕКА, Европейска организация за експлоатация на метеорологични спътници (EUMETSAT) и когато е приложимо, с други субекти, притежаващи съответни космически и *in situ* активи. Във възможно най-голяма степен „Коперник“ следва да използва капацитета за извършване на космически наблюдения на Земята на държавите членки, ЕКА, EUMETSAT, както и на други субекти, включително

⁽²⁵⁾ Регламент (ЕС) № 1285/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. за изграждане и експлоатация на европейските навигационни спътникови системи и за отмяна на Регламент (ЕО) № 876/2002 на Съвета и на Регламент (ЕО) № 683/2008 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 1).

⁽²⁶⁾ Решение за изпълнение (ЕС) 2017/224 на Комисията от 8 февруари 2017 г. за определяне на техническите и оперативните спецификации, позволяващи търговската услуга, предлагана от създадената в рамките на програмата „Галилео“ система, да изпълнява функцията, предвидена в член 2, параграф 4, буква в) от Регламент (ЕС) № 1285/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 34, 9.2.2017 г., стр. 36).

⁽²⁷⁾ Регламент (ЕС) № 377/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 г. за създаване на програмата „Коперник“ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 911/2010 (ОВ L 122, 24.4.2014 г., стр. 44).

⁽²⁸⁾ Регламент (ЕС) № 911/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 22 септември 2010 г. относно европейската програма за мониторинг на Земята (ГМОСС) и нейните начални операции (2011—2013 г.) (ОВ L 276, 20.10.2010 г., стр. 1).

търговски инициативи в Съюза, като по този начин също допринася за развитието на жизнеспособен търговски космически сектор в Европа. Когато е осъществимо и целесъобразно, „Коперник“ следва също така да използва наличните *in situ* и допълнителни данни, предоставяни най-вече от държавите членки в съответствие с Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽²⁹⁾. Комисията следва да работи съвместно с държавите членки и Европейската агенция за околната среда за гарантирането на ефективен достъп и използване на наборите от *in situ* данни за целите на „Коперник“.

- (73) „Коперник“ следва да се прилага в съответствие с целите на Директива 2003/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽³⁰⁾, по-специално свързаните с прозрачността, създаването на благоприятни условия за развитието на услуги и осигуряването на принос за икономическия растеж и създаването на работни места в Съюза. Данните и информацията от „Коперник“ следва да бъдат достъпни свободно и безплатно.
- (74) Пълният потенциал на „Коперник“ за обществото и икономиката на Съюза следва да се разгърне изцяло, извън кръга на преките бенефициери, посредством засилване на мерките, насочени към възприемането от страна на ползвателите, което изисква по-нататъшни действия за превръщане на данните в използваеми от неспециалисти, като по този начин се стимулират растежът, създаването на работни места и трансферът на знания.
- (75) „Коперник“ е програма, ориентирана към ползвателите. Поради това нейното развитие следва да се основава на променящите се изисквания на основните ѝ ползватели, като същевременно се признава появата на нови както публични, така и частни общности на ползватели. „Коперник“ следва да се основава на анализ на вариантите за удовлетворяване на променящите се нужди на ползвателите, включително свързаните с изпълнението и мониторинга на политиките на Съюза, които изискват постоянно и ефективно участие на ползвателите, особено по отношение на определянето и утвърждаването на изискванията.
- (76) „Коперник“ вече функционира. Поради това е важно да се гарантира непрекъснатото функциониране на вече изградената инфраструктура и въведените услуги, като се извършва адаптиране към изменящите се потребности на ползвателите, пазарната среда, по-специално появата на участници от частния сектор в космическото пространство и социално-политическото развитие, което налага предоставянето на бърз отговор. Това изисква по-нататъшно развитие на функционалната структура на „Коперник“, за да се отрази по-добре преминаването от първия етап на оперативни услуги към предоставянето на усъвършенствани и по-целенасочени услуги на нови общности на ползватели и насърчаването на пазарите с добавена стойност надолу по веригата. За тази цел при по-нататъшното изпълнение на „Коперник“ следва да се възприеме подход, който следва веригата на създаване на стойност от данните, т.е. придобиване на данни, обработване на данни и информация, разпространение и използване, дейности по възприемане от страна на ползвателите и навлизане на пазара, както и изграждане на капацитет, като при процеса на стратегическо планиране по „Хоризонт Европа“ ще се определят научноизследователските и иновационните дейности, при които следва да се използва „Коперник“.
- (77) Що се отнася до придобиването на данни, дейностите по „Коперник“ следва да имат за цел допълване и поддържане на съществуващата космическа инфраструктура, подготвяне на замяната в дългосрочен план на спътниците в края на жизнения им цикъл, както и започването на нови мисии, насочени по-специално към нови системи за наблюдение за подкрепа при посрещането на предизвикателствата, свързани с глобалното изменение на климата, например мониторинга на антропогенните емисии на CO₂ и други парникови газове. Глобалният обхват за мониторинг на дейностите по „Коперник“ следва да се разшири, като в него се включат полярните региони, и да се подкрепя осигуряването на спазването на изискванията в областта на околната среда, задължителния мониторинг и докладване в областта на околната среда и иновативните приложения в областта на околната среда в сферите на селското стопанство, горите, управлението на водите и морските ресурси, както и културното наследство, например за мониторинг на реколтите, управление на водите и подобрен мониторинг на пожарите. При това „Коперник“ следва да използва в пълна степен и да извлича максимална полза от инвестициите, направени в рамките на предишния период на финансиране (2014—2020 г.), включително направените от държавите членки, ЕКА и EUMETSAT, като същевременно се проучват нови оперативни и бизнес модели за по-нататъшно допълване на капацитета на „Коперник“. „Коперник“ би могъл също да използва като основа успешни партньорства с държавите членки с цел по-нататъшно развиване на неговото свързано със сигурността измерение при подходящи механизми за управление, за да се отговори на променящите се нужди на ползвателите в сферата на сигурността.

⁽²⁹⁾ Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2007 г. за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност (INSPIRE) (ОВ L 108, 25.4.2007, р. 1).

⁽³⁰⁾ Директива 2003/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 ноември 2003 г. относно повторната употреба на информацията в общественния сектор (ОВ L 345, 31.12.2003 г., стр. 90).

- (78) Като част от функцията за обработване на данни и информация „Коперник“ следва да гарантира дългосрочната устойчивост и по-нататъшно развитие на услугите на „Коперник“, като предоставя информация за удовлетворяване на нуждите на публичния сектор и нуждите, произтичащи от международните ангажименти на Съюза, и да увеличава максимално възможностите за търговска експлоатация. По-конкретно „Коперник“ следва да предоставя на европейско, национално, местно и световно равнище информация за състава на атмосферата и качеството на въздуха; информация за състоянието и динамиката на океаните; информация в подкрепа на мониторинга на земната повърхност и ледовете, в подкрепа на изпълнението на политиките на Съюза, националните и местните политики; както и информация в подкрепа на приспособяването към изменението на климата и смекчаване на последиците от него; геопространствена информация в подкрепа на управлението на извънредни ситуации, включително чрез превантивни действия, осигуряване на спазването на изискванията в областта на околната среда, както и на гражданската сигурност, включително подкрепа за външната дейност на Съюза. Комисията следва да определи подходящи договорни условия, които да насърчават устойчивото предоставяне на услугите.
- (79) При изпълнението на услугите на „Коперник“ Комисията следва да разчита на компетентните органи, съответните агенции на Съюза, обединения или консорциуми на национални органи или на всеки друг съответен орган, който е потенциално допустим за сключване на споразумение за финансов принос. При подбора на тези субекти Комисията следва да гарантира, че не са налице смущения във функционирането и предоставянето на услуги и че когато се отнася до чувствителни от гледна точка на сигурността данни, съответните субекти разполагат с възможности за ранно предупреждение и наблюдение на кризи в контекста на общата външна политика и политика на сигурност, и по-специално на общата политика за сигурност и отбрана. В съответствие с член 154, параграф 2 от Финансовия регламент лица и субекти, на които се възлага изпълнението на средства на Съюза, са задължени да спазват принципа на недискриминация по отношение на всички държави членки. Спазването на този принцип следва да се гарантира чрез съответните споразумения за финансов принос, свързани с предоставянето на услугите по програма „Коперник“.
- (80) Изпълнението на услугите на „Коперник“ следва да улеснява общественото възприемане на услугите, тъй като ползвателите ще са в състояние да предвидят наличието и развитието на услугите, както и сътрудничеството с държавите членки и други страни. За тази цел Комисията и субектите, на които тя е възложила предоставянето на услуги, следва да установят тесни връзки с основните общности на ползватели на „Коперник“ в цяла Европа при по-нататъшното развитие на гамата от услуги и информация от „Коперник“, за да се гарантира, че се удовлетворяват променящите се нужди на публичния сектор и на съответната политика и по този начин може да се постигне възприемането в максимална степен на данните от наблюдението на Земята. Комисията и държавите членки следва да работят заедно за развитието на *in situ* компонента на „Коперник“ и за улесняване на интегрирането на данни *in situ* на „Коперник“ с набори от космически данни за модернизирани услуги на „Коперник“.
- (81) Политиката на „Коперник“ на безплатен, пълен и свободен достъп до данните беше оценена като един от най-успешните елементи на изпълнението на програмата „Коперник“ и изигра важна роля за насърчаване на голямото търсене на нейните данни и информация, като „Коперник“ се утвърди като един от най-големите доставчици на данни от наблюдението на Земята в света. Налице е ясна необходимост да се гарантира запазването на дългосрочната и сигурна непрекъснатост на безплатното, пълно и свободно предоставяне на данни и на достъпа до тях, за да се постигнат амбициозните цели, определени в Космическата стратегия за Европа. Данните от „Коперник“ се създават предимно в полза на европейците, а чрез предоставянето на свободен достъп до тези данни по света, на предприятията от Съюза и академичните среди възможностите за сътрудничество в световен мащаб се увеличават максимално и допринасят за изграждането на ефективна европейска космическа екосистема. В случай че бъде наложено ограничение върху достъпа до данни и информация от „Коперник“, то следва да бъде в съответствие с политиката в областта на данните на „Коперник“, предвидена в настоящия регламент и в Делегиран регламент (ЕС) № 1159/2013⁽³¹⁾ на Комисията.
- (82) Данните и информацията, изготвени в рамките на „Коперник“, следва да бъдат достъпни изцяло, свободно и безплатно при спазване на подходящи условия и ограничения, за да се насърчава тяхната употреба и споделяне и да се укрепват европейските пазари, свързани с наблюдението на Земята, и по-специално секторът надолу по веригата, като по този начин в Съюза се създадат условия за растеж и създаване на работни места. Предоставяните в този контекст данни и информация следва да продължават да бъдат с високо равнище на съгласуваност, непрекъснатост, надеждност и качество. Това изисква широкомащабен и лесен достъп до обработката и използването на данни и информация от „Коперник“, на различни равнища на актуалност, като за тази цел Комисията следва да продължи да прилага интегриран подход, както на равнището на Съюза, така и на равнището на държавите членки, който

⁽³¹⁾ Делегиран регламент (ЕС) № 1159/2013 на Комисията от 12 юли 2013 г. за допълване на Регламент (ЕС) № 911/2010 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската програма за мониторинг на Земята (ГМОСС) чрез определяне на условията за регистрация и лицензиране на ползвателите на ГМОСС и чрез установяване на критериите за ограничаване на достъпа до специалните данни по ГМОСС и до информацията от услугите по ГМОСС (ОВ L 309, 19.11.2013 г., стр. 1).

позволява също интегрирането им с други източници на данни и информация. Ето защо Комисията следва да предприеме необходимите мерки, за да гарантира, че данните и информацията от „Коперник“ са лесно и ефикасно достъпни и годни за използване, особено чрез насърчаване на услугите за достъп до данни и информация (DIAS) в държавите членки и когато е възможно, чрез насърчаване на оперативната съвместимост между съществуващите европейски инфраструктури за данни за наблюдение на Земята, за да се създават полезни взаимодействия с тези активи с цел максимално увеличаване и засилване на навлизането на пазара на данните и информацията от „Коперник“.

- (83) Комисията следва да работи с доставчици на данни с цел договаряне на условия за лицензиране на данни на трети страни и улесняване на тяхното използване в рамките на „Коперник“, в съответствие с настоящия регламент и приложимите права на трети страни. Тъй като част от данните и информацията от „Коперник“, включително изображения с висока разделителна способност, може да засегне сигурността на Съюза или държавите членки, в надлежно обосновани случаи може да бъдат приети мерки за противодействие на рисковете и заплахите за сигурността на Съюза или държавите членки.
- (84) За насърчаване и улесняване на използването на данните и технологиите за наблюдение на Земята от националните, регионалните и местните органи, МСП, учените и изследователите, следва да се популяризират, посредством дейности, насочени към възприемане от страна на ползвателите, специалните мрежи за разпространение на данни от „Коперник“, включително национални и регионални органи, като например Copernicus Relays и Copernicus Academy. За тази цел Комисията и държавите членки следва да полагат усилия да установят по-тесни връзки между „Коперник“, политиките на ЕС и националните политики, за да се стимулира търсенето на търговски приложения и услуги, както и да се даде възможност на предприятията, особено на МСП и стартиращите предприятия, да разработват приложения въз основа на данните и информацията от „Коперник“, като целта е в Европа да се развие конкурентоспособна екосистема за данни от наблюдението на Земята.
- (85) В международен план „Коперник“ следва да предоставя точна и надеждна информация за сътрудничество с трети държави и международни организации и в подкрепа на външната политика и политиката за сътрудничество за развитие на Съюза. „Коперник“ следва да се разглежда като европейски принос към Глобалната система от системи за наблюдение на Земята, Комитета по въпросите на спътниците за наблюдение на Земята, Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата от 1992 г., постигането на целите на ООН за устойчиво развитие и Рамката от Сендай за намаляване на риска от бедствия. Комисията следва да установи или поддържа подходящо сътрудничество със съответните секторни органи на ООН и Световната метеорологична организация.
- (86) При изпълнението на „Коперник“ Комисията следва да разчита, когато това е целесъобразно, на европейски международни организации, с които вече е установила партньорство, по-специално ЕКА, за развитието, координацията, изпълнението и доразвиването на космическите компоненти, достъпа до данни на трети страни, където е целесъобразно, и когато не е извършено от други субекти – изпълнението на специални мисии. Освен това Комисията следва да разчита на EUMETSAT за изпълнението на специални мисии или части от такива мисии и ако е целесъобразно – за достъп до данни от допринасящи мисии, в съответствие с нейния експертен опит и мандат.
- (87) В областта на услугите Комисията следва да извлича съответна полза от специфичния капацитет, предоставян от агенциите на Съюза, като например Европейската агенция за околната среда, Европейската агенция по морска безопасност, Frontex, SATCEN, както и от междуправителствения Европейски център за средносрочна прогноза за времето и чрез европейските инвестиции, вече направени в услугите за мониторинг на морската среда чрез Mercator Ocean. Що се отнася до сигурността, заедно с върховния представител следва да се търси всеобхватен подход на равнището на Съюза. Съвместният изследователски център (СИЦ) на Комисията участва активно от самото начало на инициативата ГМОСС и подкрепи развитието на „Галилео“ и развитието в областта на МЯКП подкомпонент. Съгласно Регламент (ЕС) № 377/2014 СИЦ управлява услугата на „Коперник“ за управление на извънредни ситуации и глобалния компонент на услугата за мониторинг на земната повърхност на „Коперник“, той допринася за прегледа на качеството и годността за употреба на данните и информацията, както и за бъдещото развитие. Комисията следва да продължи да разчита на научните и техническите съвети на СИЦ за изпълнението на Програмата.
- (88) В отговор на искането на Европейския парламент и на Съвета с Решение № 541/2014/ЕС Съюзът създаде рамка за подкрепа на космическото наблюдение и проследяване (КНП). Космическите отпадъци се превърнаха в сериозна заплаха за сигурността, безопасността и устойчивостта на космическите дейности. Поради това КНП подкомпонента е от първостепенна важност, за да се запази непрекъснатостта на функциониране на компонентите на Програмата и

приносът им за политиките на Съюза. Като се стреми да предотвратява нарастването на броя на космическите отпадъци, КНП подкомпонента допринася за осигуряване на устойчив и гарантиран достъп до космическото пространство и неговото използване, което представлява обща цел в световен мащаб. В този смисъл КНП би могло да бъде в подкрепа на подготовката на проекти за „почистване“ на европейската орбита.

- (89) Ефективността и автономността на способностите на КНП подкомпонент следва да продължат да се развиват. За тази цел КНП подкомпонентът следва да доведе до изготвянето на автономен европейски каталог на космическите обекти въз основа на данни от мрежата от датчици за КНП. Когато е целесъобразно, Съюзът би могъл да обмисли възможността да предостави част от данните за търговски, нетърговски и изследователски цели. КНП следва също така да продължи да подкрепя функционирането и предоставянето на услугите за КНП. Тъй като услугите на КНП подкомпонента са ориентирани към ползвателите, следва да се въведат подходящи механизми за събиране на изискванията на ползвателите, включително на тези, които са свързани със сигурността и предаването на полезна информация на и от публичните институции, за да се подобри ефективността на системата, като същевременно се спазват националните политики за безопасност и сигурност.
- (90) Предоставянето на услугите за КНП следва да се основава на сътрудничество между Съюза и държавите членки и на използването на съществуващите, както и на бъдещите национални експертни познания и активи, включително на онези, които са разработени чрез ЕКА или от Съюза. Следва да се предвиди възможност за предоставяне на финансова подкрепа за разработването на нови датчици за КНП. Като се отчита чувствителният характер на КНП, участващите в КНП подкомпонента държави членки следва да продължат да упражняват контрол по отношение на националните датчици и тяхното функциониране, поддръжката и подновяването, както и обработването на данните, позволяващи предоставянето на услуги за КНП.
- (91) Държавите членки със собственост или достъп до подходящи способности, налични за КНП подкомпонент, следва да имат възможност да участват в предоставянето на услугите за КНП. Държавите членки, които участват в консорциума, създаден по силата на Решение № 541/2014/ЕС, следва да се считат за имащи собственост или достъп до подходящи способности, налични за КНП подкомпонент. Държавите членки, които желаят да участват в предоставянето на услугите за КНП следва да представят единно съвместно предложение и да докажат наличието на съответствие с допълнителни елементи, свързани с оперативната конфигурация. Следва да бъдат установени подходящи правила за подбор и организиране на тези държави членки.
- (92) За да се гарантират еднакви условия за изпълнение на настоящия регламент, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия във връзка с приемането на подробните процедури и елементи за установяване на участието на държавите членки в предоставянето на услуги за КНП. Когато не е представено съвместно предложение от държавите членки, които желаят да участват в предоставянето на услугите за КНП, или когато Комисията счита, че такова предложение не отговаря на определените критерии, Комисията следва да може да започне втора стъпка за установяване на участието на държавите членки в предоставянето на КНП услуги. Процедурите и елементите за тази втора стъпка следва да определят орбитите, които трябва да бъдат обхванати, и да вземат предвид необходимостта от максимално увеличаване на участието на държавите членки в предоставянето на услуги за КНП. Когато тези процедури и елементи предвиждат възможността Комисията да избере няколко предложения, които да обхващат всички орбити, следва да се предоставят и подходящи механизми за координация между групите от държави членки и ефективно решение за обхващане на всички услуги за КНП. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета ⁽³²⁾.
- (93) След въвеждането на КНП подкомпонент следва да се спазват принципите на взаимно допълване на дейностите и непрекъснатост на предоставянето на висококачествени ориентирани към ползвателите услуги за КНП, основаващи се на най-добрите експертни познания. Поради това при КНП подкомпонент следва да се избягва ненужното дублиране. Излишните способности следва да осигуряват непрекъснатостта, качеството и устойчивостта на услугите за КНП. Дейностите на експертните екипи следва да помагат за избягване на това ненужно дублиране.
- (94) Освен това КНП подкомпонент следва да допринася за съществуващите мерки за понижаване на риска, като например насоките COPUOS за намаляване на космическите отпадъци и насоките за дългосрочна устойчивост на дейностите в космическото пространство или други инициативи, с цел гарантиране на безопасността, сигурността и устойчивостта на дейностите в космическото пространство. С оглед на понижаването на риска от сблъсък, в рамките на КНП подкомпонент ще се търси полезно взаимодействие и с инициативи за мерки за активно премахване и обезвреждане на космически отпадъци. КНП подкомпонент следва да допринесе за гарантирането на използването и

⁽³²⁾ Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите-членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011, стр. 13).

експлоатацията на космическото пространство за мирни цели. Увеличаването на космическите дейности може да окаже отражение върху международните инициативи в областта на управлението на космическия трафик. Съюзът следва да наблюдава тези промени и може да ги вземе предвид в контекста на междинния преглед на настоящата многогодишна финансова рамка.

- (95) Дейностите по КНП, МЯКП и БЗО подкомпоненти, следва да вземат предвид сътрудничеството с международни партньори, по-конкретно със Съединените щати, международни организации и други трети страни, по-специално с оглед на избягване на сблъсъци в космическото пространство, предотвратяване на нарастването на броя на космическите отпадъци и увеличаване на подготвеността във връзка с последиците от екстремни метеорологични явления в космическото пространство и близки до Земята обекти.
- (96) Комитетът по сигурността на Съвета препоръчва създаването на структура за управление на риска, за да се гарантира, че въпросите, свързани със сигурността на данните, ще бъдат надлежно взети предвид при изпълнението на Решение № 541/2014/ЕС. За тази цел и като се вземе предвид вече извършената работа държавите членки, участващи в КНП подкомпонента, следва да създадат подходящи структури и процедури за управление на риска.
- (97) Екстремните и значимите метеорологични явления в космическото пространство могат да застрашат безопасността на гражданите и да нарушат функционирането на базираната в космоса и наземната инфраструктура. Поради това подкомпонент относно МЯКП следва да бъде създаден като част от Програмата с цел оценка на рисковете, свързани с метеорологичните явления, и съответните нужди на ползвателите, повишаване на осведомеността за рисковете, свързани с метеорологични явления гарантиране на предоставянето на ориентирани към ползвателите услуги във връзка с МЯКП и подобряване на способностите на държавите членки да предоставят услуга във връзка с МЯКП. Комисията следва да определи приоритетните сектори, в които трябва да бъдат предоставяни оперативните услуги във връзка с МЯКП, като се вземат предвид нуждите на ползвателите, рисковете и технологичната подготвеност. В дългосрочен план могат да бъдат взети предвид нуждите на други сектори. Предоставянето на услуги на равнището на Съюза в съответствие с нуждите на ползвателите ще изисква целенасочени, координирани и непрекъснати научноизследователски и развойни дейности в подкрепа на развитието на услугите във връзка с МЯКП. Предоставянето на услуги във връзка с МЯКП следва да се основава на съществуващите способности на национално равнище и на равнището на Съюза и да дава възможност за широкото участие на държавите членки, на европейски и международни организации и на частния сектор.
- (98) В Бялата книга на Комисията от 1 март 2017 г. за бъдещето на Европа, Декларацията от Рим на ръководителите на 27 държави — членки на ЕС от 25 март 2017 г., и няколко резолюции на Европейския парламент се припомня, че ЕС трябва да играе важна роля при гарантирането на безопасна, сигурна и устойчива Европа, която е способна да се справя с предизвикателства като регионални конфликти, тероризъм, киберзаплахи и нарастващ миграционен натиск. Сигурният и гарантиран достъп до спътниковите комуникации е необходим инструмент за участниците в областта на сигурността и обединяването и споделянето на този ключов ресурс за сигурността на равнището на Съюза укрепва Съюза в ролята му на защитник на своите граждани.
- (99) В заключенията на Европейският съвет от 19 – 20 декември 2013 г. се приветства подготовката за следващото поколение правителствени спътникови комуникации (GOVSATCOM) чрез тясно сътрудничество между държавите членки, Комисията и ЕКА. GOVSATCOM също бяха посочени като един от елементите на Глобалната стратегия на Европейския съюз за външната политика и политиката на сигурност от юни 2016 г. GOVSATCOM следва да допринасят за реагирането от страна на ЕС на хибридните заплахи и да оказват подкрепа на стратегията на ЕС за морската сигурност и на политиката на ЕС за Арктика.
- (100) GOVSATCOM е ориентирана към ползвателя програма с измерение, което е силно свързано със сигурността. Случаите на използване на GOVSATCOM следва да бъдат анализирани от съответните участници във връзка с три основни групи: управление на кризи, което може да включва граждански и военни мисии и операции по линия на общата политика за сигурност и отбрана, природни и причинени от човека бедствия, хуманитарни кризи и извънредни ситуации в морската област; наблюдение, което може да включва наблюдение на границите, наблюдение на предграничните зони, наблюдение на морските граници, морско наблюдение и наблюдение на незаконен трафик; и ключови инфраструктури, които могат да включват дипломатическа мрежа, комуникация между органите на полицията, цифрова инфраструктура, например центрове за данни; сървъри, критични инфраструктури, например енергетика, транспорт, водни прегради като язовирни стени и космически инфраструктури.

- (101) Капацитетът и услугите на GOVSATCOM следва да се използват от участници от Съюза и от държавите членки в критични за сигурността и безопасността мисии и операции. Следователно е необходимо подходящо равнище на независимост от трети страни (трети държави и субекти от трети държави), което да обхваща всички елементи на GOVSATCOM, като например космическите и наземните технологии на равнище компонент, подсистема и система, производствените отрасли, собствениците и операторите на космически системи, и физическото местоположение на компонентите на наземната система.
- (102) Спътниковите комуникации представляват ограничен ресурс, който зависи от капацитета на спътниците, честотата и географското покритие. Поради това, за да бъдат ефективни от гледна точка на разходите и да извличат полза от икономите от мащаба, GOVSATCOM трябва да оптимизират съответствието между търсенето си от страна на GOVSATCOM ползватели и предлагането, предоставяно в рамките на договори за GOVSATCOM капацитет и услуги. Тъй като както търсенето, така и потенциалното предлагане се променят с течение на времето, това изисква постоянно наблюдение и гъвкавост за адаптиране на услугите за GOVSATCOM.
- (103) Оперативните изисквания следва да се основават на анализа на случаите на използване. Портфолиото на услугите следва да бъде разработено въз основа на тези оперативни изисквания, в комбинация с изискванията към сигурността. Портфолиото на услугите следва да представлява приложимата основа за GOVSATCOM услугите. За да се поддържа възможно най-добро съответствие между търсенето и предоставяните услуги, портфолиото на услугите за GOVSATCOM следва е в състояние да се актуализира редовно.
- (104) През първия етап на GOVSATCOM, приблизително до 2025 г., ще бъде използван съществуващият капацитет. В този контекст Комисията следва да осигури капацитет за GOVSATCOM от държавите членки, които разполагат с национални системи и космически капацитет, както и от търговски спътникови комуникации или доставчици на услуги, като се вземат предвид основните интереси на Съюза в областта на сигурността. През този първи етап услугите на GOVSATCOM ще бъдат въведени чрез стъпаловиден подход. Ако по време на първия етап в резултат на подробен анализ на бъдещото предлагане и търсене се окаже, че този подход не е достатъчен за покриване на нарастващото търсене, следва да бъде възможно да се вземе решение за преминаване към втори етап и развитие на допълнителна специфична космическа инфраструктура или капацитет посредством едно или няколко публично-частни партньорства, например с операторите на спътници на Съюза.
- (105) С цел оптимизиране на наличните ресурси за спътникова комуникация, гарантиране на достъпа при непредвидими ситуации, като природни бедствия, и гарантиране на оперативна ефективност и по-кратко време за получаване на резултати, е необходим нужният наземен сегмент като GOVSATCOM хъбове и потенциални други наземни елементи. Последният следва да бъде разработван въз основа на оперативните изисквания и изискванията към сигурността. За да се намалят рисковете, GOVSATCOM центърът може да се състои от няколко физически обекта. Може да се окаже, че са необходими други елементи от наземния сегмент, като например наземни фиксирани станции.
- (106) За ползвателите на спътникови комуникации оборудването им е най-важният оперативен интерфейс. Подходът по отношение на GOVSATCOM следва да дава възможност на по-голямата част от ползвателите да продължат да използват своето вече налично оборудване за услугите за GOVSATCOM.
- (107) В интерес на оперативната ефективност ползвателите посочват, че е важно да се преследва оперативна съвместимост на оборудването за ползватели, както и това оборудване да може да използва различни спътникови системи. В тази област може да бъде необходимо осъществяването на научноизследователска и развойна дейност.
- (108) Що се отнася до равнището на изпълнение, задачите и отговорностите следва да бъдат разпределени между специализираните субекти, като например Европейската агенция по отбрана, ЕСВД, ЕКА, Агенцията и другите агенции на Съюза, по такъв начин, че да се гарантира, че те са в съответствие с основната им роля, по-специално по отношение на свързаните с ползвателите аспекти.
- (109) Компетентният орган за GOVSATCOM изпълнява важна роля по отношение на наблюдението дали ползвателите и другите национални субекти, които играят определена роля в GOVSATCOM, отговарят на изискванията във връзка със споделянето и приоритизирането на правилата и процедурите за сигурност, както е определено в изискванията към сигурността. Държава членка, която не е определила компетентен орган за GOVSATCOM, следва във всеки случай да определи звено за контакт за управление на всяко установено заглушаване, засягащо GOVSATCOM.
- (110) Държавите членки, Съветът, Комисията и ЕСВД следва да могат да станат участници в GOVSATCOM, ако решат да упълномощат ползватели на GOVSATCOM или да осигурят капацитет, обекти или съоръжения. Като се има предвид, че държавите членки избират дали да упълномощат ползватели на GOVSATCOM или да предоставят капацитет, обекти или съоръжения, държавите членки не могат да бъдат задължени да станат участници в

GOVSATCOM или да приемат инфраструктура за GOVSATCOM. Следователно компонентът GOVSATCOM не засяга правото на държавите членки да не участват в GOVSATCOM, включително в съответствие с тяхното национално законодателство или конституционни изисквания във връзка с политики на необвързаност и неучастие във военни съюзи.

- (111) За да се гарантират еднакви условия за изпълнение на настоящия регламент, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия, свързани с приемането на оперативните изисквания за услугите на GOVSATCOM и на портфолиото на услугите на GOVSATCOM. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011.
- (112) За да се гарантират еднакви условия за изпълнение на настоящия регламент, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия във връзка с приемането на подробни правила за споделянето и приоритизирането относно използване на обединения капацитет на GOVSATCOM за спътникови комуникации. При определянето на подробни правила за споделяне и приоритизиране Комисията следва да вземе предвид оперативните изисквания и изискванията към сигурността и да извърши анализ на рисковете и очакваното търсене от страна на участниците в GOVSATCOM. Въпреки че услугите за GOVSATCOM по принцип следва да се предоставят безплатно на ползвателите на GOVSATCOM, ако този анализ установи, че съществува недостиг на капацитет и за да се избегне изкривяване на пазара, може да се разработи политика на таксуване като част от тези подробни правила за споделяне и приоритизиране. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011.
- (113) За да се гарантират еднакви условия за изпълнение на настоящия регламент, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия във връзка с местоположението на инфраструктурата от наземния сегмент на GOVSATCOM. При избора на тези местоположения Комисията следва да може да вземе предвид оперативните изисквания и изискванията към сигурността, както и съществуващата инфраструктура. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011
- (114) С Регламент (ЕС) № 912/2010 бе създадена агенция на Съюза, наречена Европейска агенция за ГНСС, за управление на някои аспекти на програмите за спътникова навигация „Галилео“ и EGNOS. С настоящия регламент се възлагат нови задачи на Европейската агенция за ГНСС, по-специално във връзка с акредитацията на сигурността, не само по отношение на „Галилео“ и EGNOS, но и по отношение на други компоненти на Програмата. Поради това наименованието, задачите и организационните аспекти на Европейската агенция за ГНСС следва да бъдат съответно адаптирани.
- (115) В съответствие с Решение 2010/803/ЕС⁽³³⁾, седалището на Агенцията се намира в Прага. За изпълнение на задачите на Агенцията персоналот на Агенцията може да бъде разположен в един от наземните центрове на „Галилео“ или EGNOS, посочени в Решение за изпълнение (ЕС) 2016/413⁽³⁴⁾ на Комисията, за изпълнение на дейностите по Програмата, предвидени в съответното споразумение. Освен това, за да функционира Агенцията по най-ефикасен и ефективен начин, ограничен брой служители би могло да бъдат назначени в местните офиси в една или повече държави членки. Това назначаване на персонала извън седалището на Агенцията или наземни центрове на „Галилео“ и EGNOS не следва да води до прехвърляне на дейностите на Агенцията към такива местни офиси.
- (116) С оглед на разширения ѝ обхват, който вече не следва да се ограничава до „Галилео“ и EGNOS, наименованието на Европейската агенция за ГНСС следва занапред да бъде променено. Продължаването на дейностите на Европейската агенция за ГНСС обаче, включително приемствеността по отношение на правата и задълженията, персонала и валидността на всяко едно взето решение, следва да бъде гарантирано в рамките на Агенцията.
- (117) Като се има предвид мандатът на Агенцията и ролята на Комисията при изпълнението на Програмата, е целесъобразно да се предвиди, че някои от решенията на Административния съвет не следва да се приемат без положителен вот от страна на представителите на Комисията.

⁽³³⁾ Решение, взето с общо съгласие на представителите на правителствата на държавите-членки от 10 декември 2010 г. относно седалището на Европейската агенция за ГНСС (2010/803/ЕС):(ОВ L 342, 28.12.2010 г., стр. 15).

⁽³⁴⁾ Решение за изпълнение (ЕС) 2016/413 на Комисията от 18 март 2016 г. за определяне на местоположението на наземната инфраструктура на системата, създадена в рамките на програмата „Галилео“, за предвиждане на необходимите мерки за осигуряване на нейното функциониране и за отмяна на Решение за изпълнение 2012/117/ЕС (ОВ L 74, 19.3.2016 г., стр. 45).

- (118) Без да се засягат правомощията на Комисията, Административният съвет, Съветът за акредитация на сигурността и изпълнителният директор следва да са независими при изпълнението на своите задължения и следва да действат с оглед на обществения интерес.
- (119) Възможно е и дори е вероятно някои компоненти на Програмата да се основават на използването на чувствителна или свързана със сигурността национална инфраструктура. В такива случаи по съображения, свързани с националната сигурност, е необходимо да се предвиди, че в заседанията на Административния съвет и на Съвета за акредитация на сигурността участват представители на държавите членки и представители на Комисията на принципа „необходимост да се знае“. В гласуванията в Административния съвет участват само представители на държави членки, които притежават такава инфраструктура, и представител на Комисията. В процедурния правилник на Административния съвет и на Съвета за акредитация на сигурността следва да се определят случаите, в които се прилага тази процедура.
- (120) В съответствие с точки 22 и 23 от Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество ⁽³⁵⁾ настоящата програма следва да се подложи на оценка въз основа на информацията, събрана в съответствие със специфичните изисквания за мониторинг, като същевременно се избягват административната тежест, по-специално за държавите членки, и свърхрегулирането. Когато е целесъобразно, тези изисквания следва да включват измерими показатели, които да служат като основа за оценяване на последиците на Програмата по места.
- (121) Предполага се, че използването на услуги на основата на „Коперник“ и „Галилео“ ще окаже значително въздействие върху европейската икономика като цяло. Въпреки това днес изглежда преобладават преди всичко *ad hoc* измервания и проучвания на конкретни случаи. Комисията (Евростат) следва да определи съответните статистически измервания и показатели, въз основа на които въздействието на космическите дейности на Съюза ще се наблюдава по систематичен и достоверен начин.
- (122) Европейският парламент и Съветът следва да бъдат незабавно информирани за работните програми,
- (123) За да се гарантират еднакви условия за прилагане на настоящия регламент, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия свързани с преразпределението на средства между категориите разходи от бюджета на Програмата, приемането на решенията за принос по отношение на споразуменията за финансов принос, определяне на технически и оперативни изисквания необходими за изпълнение и развитие на компонентите на Програмата и на услугите, които те предоставят, вземане на решение по СФРП, приемането на необходими мерки за безпрепятственото функциониране на „Галилео“ и EGNOS и тяхното приемане от пазара, приемането на подробни разпоредби относно достъпа до услугите за КНП и съответните процедури, приемането на многогодишния план и основните показатели за изпълнението за развитие на КНП услугите на Съюза, приемането на подробни правила за функционирането на организационната рамка за участието на държавите членки в КНП подкомпонента, избора на МЯКП услуги и приемането на работни програми. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011. Комисията следва да се подпомага от програмния комитет, който следва да заседава в специален състав.
- (124) Тъй като компонентите на Програмата са ориентирани към ползвателите, те изискват постоянно и ефективно участие на ползвателите при изпълнението и разработването им, особено при определянето и утвърждаването на изискванията във връзка с услугите. С цел повишаване на стойността за ползвателите, техният принос следва да се търси активно чрез провеждане на редовни консултации с крайните ползватели от публичния и частния сектор на държавите членки и, когато е целесъобразно, с международни организации. За тази цел следва да се създаде работна група („Форум на ползвателите“), която да подпомага програмния комитет при определянето на нуждите на ползвателите и проверката на съответствието на услугите, както и при откриването на пропуски в предлаганите услуги. В процедурния правилник на програмния комитет следва да се определи организацията на Форума на ползвателите, за да се вземат предвид особеностите на всеки от компонентите на Програмата и всяка услуга в рамките на компонентите. Когато е възможно, държавите членки следва да допринасят за форума на ползвателите въз основа на систематични и координирани консултации с ползвателите на национално равнище.

⁽³⁵⁾ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

- (125) Тъй като доброто публично управление изисква единно управление на Програмата, ускорен процес на вземане на решения и равен достъп до информация, представителите на субектите, на които са възложени задачи по изпълнението на Програмата, биха могли да участват като наблюдатели в работата на програмния комитет, създаден в приложение на Регламент (ЕС) № 182/2011. По същите причини представителите на трети държави и на международни организации, сключили международно споразумение със Съюза, свързано с Програмата или нейните компоненти или подкомпоненти, биха могли да участват в работата на програмния комитет, при спазване на определени ограничения, свързани със сигурността, и в съответствие с условията, предвидени в едно такова споразумение. Представителите на субекти, на които са възложени свързани с Програмата задачи, на трети държави и на международни организации нямат право да участват в процедурите по гласуване в рамките на програмния комитет. Условията за участие на наблюдатели и *ad hoc* участници следва да бъдат определени в процедурния правилник на програмния комитет.
- (126) С цел да се гарантира ефективното оценяване на напредъка по Програмата за постигането на нейните цели, на Комисията следва да се делегира правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от ДФЕС във връзка с допълване на разпоредбите относно данните и информацията от „Коперник“, които се предоставят на ползвателите на „Коперник“ по отношение на спецификациите, условията и процедурите за достъпа до такива данни и информация и използването им, с изменението на приложението към настоящия регламент по отношение на показателите, когато това бъде счетено за необходимо, и с допълване на настоящия регламент с разпоредби относно създаването на рамка за мониторинг и оценка. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество. По-специално, с цел осигуряване на равностойно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.
- (127) Доколкото целта на настоящия регламент не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, а поради обхвата и последиците от действието, които надхвърлят финансовия и техническия капацитет на всяка една отделна държава членка, може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигане на тази цел.
- (128) За да се гарантират еднакви условия за изпълнението на изискванията за сигурност на Програмата, на Комисията следва да се предоставят изпълнителни правомощия. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011. Държавите членки следва да могат да упражняват максимален контрол върху изискванията за сигурност на Програмата. При приемането на актове за изпълнение в областта на сигурността на Програмата Комисията следва да бъде подпомагана от програмен комитет, заседаващ в специална конфигурация за сигурността. Като се има предвид чувствителният характер на въпросите, свързани със сигурността, председателят на програмния комитет следва да се стреми да намира решения, които да се ползват с възможно най-широка подкрепа в рамките на комитета. Комисията не следва да приема актове за изпълнение за определяне на общите изисквания за сигурност на Програмата в случаите, когато програмния комитет не е дал становище.
- (129) Програмата следва да бъде създадена за срок от седем години, за да се съгласува нейната продължителност с тази на многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г., определена с Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093⁽³⁶⁾ (наричана по-нататък „МФР за периода 2021-2027“). Този ограничен срок не следва да се отнася за Агенцията, която изпълнява собствени задачи.
- (130) За да се осигури приемственост при предоставянето на подкрепа в имащата отношение област на политиката и да се даде възможност изпълнението да започне от началото на МФР за периода 2021—2027 г., настоящият регламент следва да влезе в сила по спешност и да се прилага с обратен действие от 1 януари 2021 г.
- (131) Поради това регламенти (ЕС) № 912/2010, (ЕС) № 1285/2013 и (ЕС) № 377/2014 и Решение № 541/2014/ЕС следва да бъдат отменени,

⁽³⁶⁾ Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 г. за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021—2027 (ОВ L 4331, 22.12.2020 г., стр. 11).

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет

С настоящия регламент се създава космическата програма на Съюза (наричана по-нататък „Програмата“) за срока на действие на МФР за периода 2021—2027 г. С него се определят целите на Програмата, бюджетът за периода 2021—2027 г., формите на финансиране от Съюза и правилата за предоставяне на такова финансиране, както и правилата за изпълнение на Програмата.

С настоящия регламент се създава Агенция на Европейския съюз за космическата програма (наричана по-нататък „Агенцията“), която заменя Европейската агенция за ГНСС, създадена с Регламент (ЕС) № 912/2010, и е неин правопреемник, и се определят правилата за функционирането на Агенцията.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- 1) „космически летателен апарат“ означава орбитален обект, проектиран да изпълнява конкретна функция или мисия, например комуникации, навигация или наблюдение на Земята, включително спътници, по-горни степени на ракетите носители, капсули за завръщане на Земята; космически летателен апарат, който не може повече да изпълнява мисията, за която е предназначен, се счита за нефункциониращ; космически летателен апарат в режим на резервен вариант или на готовност в очакване на евентуално реактивиране се счита за функциониращ;
- 2) „космически обект“ означава всеки създаден от човека обект в космическото пространство;
- 3) „близки до Земята обекти“ или „БЗО“ означава естествени обекти в Слънчевата система, приближавачи се към Земята;
- 4) „космически отпадъци“ означава всеки космически обект, включително космически летателни апарати или части и елементи от тях, в орбита около Земята или такива, които навлизат повторно в земната атмосфера, които вече не функционират или не служат за каквато и да било конкретна цел, включително части от ракети или изкуствени спътници, или неактивни изкуствени спътници;
- 5) „метеорологични явления в космическото пространство“ или „МЯКП“ означава естествено възникващи промени в космическата среда на Слънцето и около Земята, включващи слънчевите изригвания, излъчваните от Слънцето енергетични частици, вариациите в слънчевия вятър, коронните изхвърляния на маса, геомагнитните бури и динамики, радиационните бури и йоносферните смущения, които потенциално оказват влияние върху Земята и разположените в космоса инфраструктури;
- 6) „осведоменост за ситуацията в космоса“ (SSA) означава цялостен подход, включително всеобхватни познания и разбиране за основните опасности в космическото пространство, обхващащи сблъсък между космически обекти, фрагментация и обратно навлизане на космически обекти в атмосферата, метеорологични явления в космическото пространство и близки до Земята обекти;
- 7) „система за космическо наблюдение и проследяване“ (система КНП) означава мрежа от наземни и космически датчици, способни да изследват и проследяват космически обекти, заедно с капацитет за обработка, с цел осигуряване на данни, информация и услуги относно космически обекти, които се намират в орбита около Земята.
- 8) „датчик за КНП“ означава устройство или комбинация от устройства, като наземни или базирани в космоса радари, лазери и телескопи, което може да осъществява космическо наблюдение или проследяване и да измерва физически параметри, свързани с космически обекти, като например размер, местоположение и скорост;
- 9) „данни от КНП“ означава физически характеристики на космически обекти, включително космически отпадъци, установени с датчици за КНП, или орбитални параметри на космически обекти, получени от наблюдения с датчици за КНП в рамките на КНП подкомпонент ;

- 10) „информация от КНП“ означава обработени данни от КНП, които носят определен смисъл за получателя;
- 11) „обратна линия на връзка“ означава функционален капацитет на услугата за търсене и спасяване на „Галилео“; услугата за търсене и спасяване на „Галилео“ ще допринесе за услугата за глобален мониторинг на въздухоплавателните средства, така, както е определен от Международната организация за гражданско въздухоплаване (ИКАО);
- 12) „Сентинели по програмата „Коперник““ означава специални спътници, космически летателни апарати или полезен товар на космически летателни апарати в рамките на „Коперник“ за космическо наблюдение на Земята;
- 13) „данни от „Коперник““ означава данни, предоставени от Сентинели, включително свързаните с тях метаданни;
- 14) „данни и информация от трети страни по Коперник“ означава космически данни и информация, лицензирани или предоставени за използване от „Коперник“, които произхождат от източници, различни от Сентинели;
- 15) „in situ данни от „Коперник““ означава данни от наблюдения, получени от наземни датчици и от датчици, намиращи се на борда на плавателни съдове или летателни апарати, както и референтни и допълнителни данни, които са лицензирани или предвидени за използване в „Коперник“;
- 16) „информация от „Коперник““ означава информация, генерирана от услугите по „Коперник“ след обработване или моделиране, включително свързаните с нея метаданни;
- 17) „участващи в „Коперник“ държави“ означава трети държави, които допринасят финансово и участват в програмата „Коперник“ в рамките на сключено със Съюза международно споразумение;
- 18) „основни ползватели на „Коперник““ означава институциите и органите на Съюза и европейските, национални или регионални публични органи в Съюза или в участващите в „Коперник“ държави, на които са възложени функции за предоставяне на обществена услуга за определянето, изпълнението, прилагането или мониторинга на гражданските публични политики, например околната среда, гражданската защита, безопасността, включително безопасността на инфраструктурата, или политиките за сигурност; които ползват данните и информацията от „Коперник“ и изпълняват допълнителната роля на движеща сила за развитието на „Коперник“;
- 19) „други ползватели на „Коперник““ означава научноизследователски и образователни организации, търговски и частни структури, благотворителни организации, неправителствени и международни организации, които ползват данните и информацията от „Коперник“;
- 20) „ползватели на „Коперник““ означава основни ползватели на „Коперник“ и други ползватели на „Коперник“;
- 21) „услуги по „Коперник““ означава услуги с добавена стойност от принципен и общ интерес за Съюза и държавите членки, които се финансират от Програмата и които преобразуват данните от наблюдението на Земята, „Коперник“ in situ данни и други допълнителни данни в обработена, обобщена и интерпретирана информация, съобразена с нуждите на ползвателите на „Коперник“;
- 22) „ползвател на GOVSATCOM“ означава публичен орган, образование, на което е възложено упражняването на публична власт, международна организация или физическо или юридическо лице, което е надлежно упълномощено и на които са възложени задачи, свързани с надзора и управлението на мисии, операции и инфраструктури от критично значение за сигурността;
- 23) „център за GOVSATCOM“ означава оперативен център, чиято основна функция е да свързва по сигурен начин ползвателите на GOVSATCOM с доставчиците на капацитет и услуги на GOVSATCOM, като по този начин оптимизира търсенето и предлагането във всеки един момент;
- 24) „случай на използване на GOVSATCOM“ означава оперативен сценарий в определена среда, при който се изисква предоставяне на услуги на GOVSATCOM;
- 25) „класифицирана информация на ЕС“ или „КИЕС“ означава всяка информация или материал с гриф за сигурност на ЕС, неразрешеното разкриване на която би могло да увреди в различна степен интересите на Европейския съюз или на една или повече от държавите членки;
- 26) „чувствителна неклассифицирана информация“ означава неклассифицирана информация по смисъла на член 9 от Решение (ЕС, Евратом) 2015/443 ⁽³⁷⁾ на Комисията, съгласно което задължението за защита на чувствителна неклассифицирана информация се прилага единствено за Европейската комисия и за агенциите и органите на Съюза, които са правно задължени да прилагат правилата за сигурност на Комисията;

⁽³⁷⁾ Решение (ЕС, Евратом) 2015/443 на Комисията от 13 март 2015 г. относно сигурността в Комисията (ОВ L 72, 17.3.2015 г., стр. 41).

- 27) „операция за смесено финансиране“ означава действия, подкрепяни от бюджета на Съюза, включително в рамките на механизми за смесено финансиране в съответствие с член 2, параграф 6 от Финансовия регламент, при които се съчетават форми на неподлежаща на връщане подкрепа или финансови инструменти или бюджетни гаранции от бюджета на Съюза с форми на подлежаща на връщане подкрепа от финансови институции в областта на развитието или от други публични финансови институции, както и от търговски финансови институции и инвеститори;
- 28) „правен субект“ означава физическо лице или юридическо лице, учредено и признато в това си качество съгласно съюзното, националното или международното право, което има правосубектност и способността да действа от свое име, да упражнява права и да поема задължения, или субект, който няма правосубектност, както е посочено в член 197, параграф 2, буква в) от Финансовия регламент;
- 29) „доверен субект“ означава правен субект, който е независим от Комисията или от трета страна, и който получава данни от Комисията или от посочената трета страна за целите на безопасното съхранение и обработка на тези данни.

Член 3

Компоненти на Програмата

1. Програмата се състои от следните компоненти:

- а) „Галилео“, автономна гражданска глобална навигационна спътникова система (ГНСС) под граждански контрол, която включва конфигурация от спътници, центрове и глобална мрежа от наземни станции, която предлага услуги по позициониране, навигация и измерване на времето и включва свързаните със сигурността нужди и изисквания;
- б) „Европейска геостационарна служба за навигационно покритие“ („EGNOS“), гражданска регионална навигационна спътникова система под граждански контрол, която се състои от наземни центрове и станции и няколко транспондера, инсталирани на геосинхронни спътници и която усилва и коригира отворените сигнали, излъчвани от „Галилео“ и други ГНСС, *inter alia* за управление на въздушното движение, за аеронавигационно обслужване, както и за други транспортни системи;
- в) „Коперник“, оперативна, автономна и ориентирана към ползвателите гражданска система за наблюдение на Земята под граждански контрол, основаваща се на вече съществуващия национален и европейски капацитет, предлагаща геоинформационни данни и услуги и включваща спътници, наземна инфраструктура, съоръжения за обработване на данни и информация и инфраструктура за разпространение, основаваща се на политика за безплатен, пълен и свободен достъп до данни, и, когато това е уместно, интегрираща изцяло свързаните със сигурността нужди и изисквания;
- г) „Информираност за ситуацията в космоса“ или ‘SSA’, която включва следните подкомпоненти
- i) подкомпонент КНП, система за космическо наблюдение и проследяване, чиято цел е подобряването, експлоатирането и предоставянето на данни, информация и услуги, свързани с наблюдение и проследяване на космически обекти, които обикалят в орбита около Земята;
- ii) подкомпонент МЯКП, параметри за наблюдение, свързани с метеорологични явления в космическото пространство; и
- iii) подкомпонент БЗО, мониторинг на риска от близки до Земята обекти, приближаващи Земята;
- д) ‘GOVSATCOM’, услуга за спътникови комуникации, под граждански и правителствен контрол, даваща възможност за предоставянето на спътникови съобщителни капацитет и услуги на органите на Съюза и държавите членки, управляващи критични за сигурността мисии и инфраструктури.

2. Програмата включва допълнителни мерки за гарантиране на нейния ефективен и самостоятелен достъп до космическото пространство и за насърчаване на иновативен и конкурентоспособен европейски космически сектор нагоре и надолу по веригата, за укрепване на космическата екосистема на Съюза и за засилване на ролята на Съюза като фактор от световно значение.

Член 4

Цели

1. Общите цели на Програмата са:

- а) предоставяне или допринасяне за предоставянето на висококачествени и актуални, и при целесъобразност – на сигурни свързани с космическото пространство данни, информация и услуги без прекъсване, а когато е възможно – на световно равнище, които отговарят на съществуващите и бъдещите нужди и са в състояние да подкрепят политическите приоритети на Съюза и свързаното с тях, основаващо се на доказателства и независимо вземане на решения, наред с другото по отношение на изменението на климата, транспорта и сигурността;

- б) максимално увеличаване на социално-икономическите ползи, по-специално чрез насърчаване на развитието на иновативни и конкурентоспособни европейския сектори нагоре и надолу по веригата, включително по отношение на МСП и на стартиращите предприятия, като по този начин се създават условия за растеж и създаване на работни места в Съюза и насърчаване на възможно най-широкото възприемане на услуги и използване на данните, информацията и услугите, предоставяни от компонентите на Програмата както в Съюза, така и извън него; същевременно осигуряване на полезни взаимодействия и взаимно допълване с дейностите на Съюза в областта на научните изследвания и технологичното развитие, извършвани съгласно Регламент (ЕС) 2021/695;
- в) повишаване на безопасността и сигурността на Съюза и неговите държави членки и засилване на автономността на Съюза, по-специално в технологично отношение;
- г) насърчаване на ролята на Съюза на фактор от световно значение в космическия сектор, поощряване на международното сътрудничество, укрепване на европейската дипломация в областта на космическото пространство, включително чрез насърчаване на принципите на реципрочност и лоялна конкуренция, както и засилване на неговата роля при справяне с глобалните предизвикателства, подкрепяне на световни инициативи, включително по отношение на устойчивото развитие, както и повишаване на осведомеността относно космическото пространство като общо наследство на човечеството;
- д) подобряване на безопасността, сигурността и устойчивостта на всички дейности в космическото пространство, свързани с разпространението на космически обекти и космически отпадъци, както и космическата среда, чрез прилагане на подходящи мерки, включително разработване и внедряване на технологии за извеждане от експлоатация на космически летателни апарати в края на експлоатационния период и за обезвреждане на космически отпадъци.

2. Специфичните цели на Програмата са:

- а) за „Галилео“ и EGNOS: предоставяне на дългосрочни, най-съвременни и сигурни услуги по позициониране, навигация и измерване на времето, като се осигурява непрекъснатост и устойчивост на услугите;
- б) за „Коперник“: предоставяне на точни и надеждни данни, информация и интегриращи други източници на данни услуги от наблюдението на Земята, които се предоставят на дългосрочна устойчива основа с цел подкрепа на формулирането, прилагането и мониторинга на политиките на Съюза и неговите държави членки, както и действия въз основа на изискванията на ползвателите;
- в) за SSA: увеличаване на способностите за наблюдение, проследяване и идентифициране на космически обекти и космически отпадъци с цел по-нататъшно повишаване на резултатите и автономността на способностите на КНП подкомпонента на равнището на Съюза, предоставянето на услуги във връзка с МЯКП и картографиране и свързване в мрежа на капацитета на държавите членки във връзка с БЗО подкомпонента;
- г) за GOVSATCOM: гарантиране на наличието в дългосрочен план на надеждни, сигурни и разходоэффективни спътникови съобщителни услуги за ползвателите на GOVSATCOM;
- д) подкрепа за наличието на автономна, сигурна и разходоэффективна способност за достъп до космическото пространство, като се вземат предвид основните интереси на Съюза в областта на сигурността;
- е) насърчаване на развитието на силна космическа икономика на Съюза, включително чрез подкрепа на космическата екосистема и чрез засилване на конкурентоспособността, иновациите, предприемачеството, уменията и изграждането на капацитет във всички държави членки и региони на Съюза, по-специално по отношение на МСП и стартиращите предприятия или физическите и юридическите лица от Съюза, упражняващи или желаещи да упражняват дейност в този сектор.

Член 5

Достъп до космическото пространство

1. В рамките на Програмата се подкрепят възлагането на обществени поръчки и обединяването на услуги по изстрелване за нуждите на Програмата, и – по тяхно искане – агрегиране на държави членки и международни организации.
2. Чрез полезни взаимодействия с други програми и схеми за финансиране на Съюза и без да се засягат дейностите на ЕКА в областта на достъпа до космическото пространство, Програмата може да подкрепя:
 - а) приспособяването, включително технологичното разработване, на системи за изстрелване в космоса, които са необходими за изстрелването на спътници, включително алтернативни технологии и иновативни системи за достъп до космическото пространство, за изпълнението на компонентите на Програмата;
 - б) необходимото приспособяване на свързаната с космическото пространство наземна инфраструктура, включително нови разработки, които са необходими за изпълнението на Програмата.

Член 6

Действия в подкрепа на иновативен и конкурентоспособен космически сектор на Съюза

1. В рамките на Програмата се насърчава изграждането на капацитет в целия Съюз, като се подкрепят:
 - а) иновационните дейности във връзка с оптималното използване на космическите технологии, инфраструктура или услуги, както и мерки за улесняване на възприемането на иновативни решения, произтичащи от научноизследователски и иновационни дейности, и подкрепа за развитието на сектора надолу по веригата, по-специално чрез полезно взаимодействие с други програми и финансови инструменти на Съюза, включително програмата InvestEU;
 - б) дейности, които имат за цел да насърчат общественото търсене и иновациите в публичния сектор и да реализират пълния потенциал на обществените услуги за гражданите и предприятията;
 - в) предприемачеството, още от ранния етап до етапа на разрастване, в съответствие с член 21, въз основа на други разпоредби относно достъп до финансиране, както е посочено в член 18 и в дял III, глава I, както и чрез използване на подхода за първи договор;
 - г) възникването на благоприятна за бизнеса космическа екосистема чрез сътрудничество между предприятията под формата на мрежа от хъбове за космическото пространство, които:
 - и) обединяват на национално и регионално равнище участниците от космическия, цифровия и други сектори, както и ползватели; и
 - ii) имат за цел да осигурят подкрепа, съоръжения и услуги за гражданите и предприятията за насърчаване на предприемачеството и уменията, да се засилват полезните взаимодействия в сектора надолу по веригата и да се насърчава сътрудничеството с хъбове за цифрови иновации, създадени в рамките на програмата „Цифрова Европа“, създадена с Регламент (ЕС) 2021/694 на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁸⁾;
 - д) предлагането на дейности по образование и обучение, по-специално за специалисти, предприемачи, завършили висше образование и студенти, по-специално чрез полезни взаимодействия с инициативи на национално и регионално ниво, за развиване на усъвършенствани умения;
 - е) достъпът до съоръжения за извършване на обработване и изпитвания за специалисти от частния и публичния сектор, студенти и предприемачи;
 - ж) дейностите по сертифициране и стандартизиране;
 - з) укрепването на европейските вериги за доставки в целия Съюз чрез широко участие на предприятията, по-специално на МСП и стартиращите предприятия, във всички компоненти на Програмата, по-специално чрез член 14, и на мерките в подкрепа на конкурентоспособността на предприятията в световен мащаб.
2. При изпълнение на дейностите, посочени в параграф 1, се оказва подкрепа във връзка с необходимостта от изграждане на капацитет в държавите членки с нововъзникваща космическа промишленост, за да се предоставят равни възможности на всички държави членки да участват в Програмата.

Член 7

Участие на трети държави и международни организации в Програмата

1. „Галилео“, EGNOS и „Коперник“, както и МЯКП и БЗО подкомпонентите, с изключение на КНП подкомпонента, са отворени за участие на членовете на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), които са членки на Европейското икономическо пространство (ЕИП), в съответствие с условията, определени в Споразумението за Европейското икономическо пространство.

„Коперник“ и МЯКП и БЗО подкомпонентите, с изключение на КНП подкомпонента, са отворени за участие на следните трети държави:

- а) присъединяващи се държави, държави кандидатки и потенциални кандидатки – в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Съюза, установени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специалните условия, определени в споразуменията между Съюза и тези държави;

⁽³⁸⁾ Регламент (ЕС) 2021/694 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 г. за създаване на програмата „Цифрова Европа“ и за отмяна на Решение (ЕС) 2015/2240 (ОВ L 166, 11.5.2021 г., стр. 1).

б) държави в рамките на европейската политика за съседство — в съответствие с общите принципи и условия за участието на тези държави в програми на Съюза, установени в съответните рамкови споразумения и решения на Съвета за асоцииране или в подобни споразумения, и в съответствие със специфичните условия, определени в споразуменията между Съюза и тези държави.

2. В съответствие с условията, определени в специално споразумение, сключено в съответствие с член 218 от ДФЕС, което обхваща участието на трета държава или на международна организация в която и да е програма на Съюза,

- а) „Галилео“ и EGNOS са отворени за участие на трети държави, посочени в параграф 1, втора алинея, букви а) и б);
- б) GOVSATCOM са отворени за участие на членовете на ЕАСТ, които са членове на ЕИП, както и за трети държави, посочени в параграф 1, втора алинея, букви а) и б); и
- в) „Галилео“, EGNOS, „Коперник“, GOVSATCOM, както и МЯКП и БЗО подкомпонентите, с изключение на КНП подкомпонента, са отворени за участие на трети държави, различни от третите държави, посочени в параграф 1, и на международни организации.

Специалното споразумение, посочено в първата алинея от настоящия параграф:

- а) гарантира справедлив баланс по отношение на приноса и ползите за третата държава или за международната организация, участваща в програмите на Съюза;
- б) определя условията за участие в програмите, включително изчисляването на финансовия принос за индивидуални програми и административните разходи по програмите;
- в) не предоставя на третата държава или международната организация правомощия за вземане на решения по отношение на програмата на Съюза;
- г) гарантира правата на Съюза да осигурява добро финансово управление и да защитава своите финансови интереси.

Приносът, посочен в настоящия параграф, алинея втора, буква б) представлява целеви приходи в съответствие с член 21, параграф 5 от Финансовия регламент;

3. Компонентите или подкомпонентите на Програмата, с изключение на КНП подкомпонента, са отворени за участие на трети държави и международни организации съгласно настоящия член само при условие, че са защитени основните интереси на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността, включително по отношение на защитата на класифицираната информация съгласно член 43.

Член 8

Достъп на трети държави и международни организации до услугите за КНП, услугата на GOVSATCOM и публично регулираната услуга на „Галилео“

1. Трети държави и международни организации могат да получат достъп до услугите на GOVSATCOM, при условие че:

- а) сключат споразумение, в съответствие с член 218 от ДФЕС, в което се определят редът и условията за достъп до услугите на GOVSATCOM; и
- б) спазват член 43 от настоящия регламент.

2. Трети държави и международни организации, чието седалище не е в Съюза може да получат достъп до услугите за КНП, посочени в член 55, параграф 1, буква г), при условие че:

- а) сключат споразумение, в съответствие с член 218 от ДФЕС, в което се определят редът и условията за достъп до такива услуги за КНП; и
- б) спазват член 43 от настоящия регламент.

3. За услугите за КНП, които са публично достъпни, както е посочено в член 55, параграф 1, букви а), б) и в), не се изисква споразумение, сключено в съответствие с член 218 от ДФЕС. Достъпът до тези услуги се дава след искане от страна на потенциалните ползватели в съответствие с член 56.

4. Достъпът на трети държави и международни организации до предоставяната от „Галилео“ публично регулирана услуга (ПРУ) се урежда от член 3, параграф 5 от Решение № 1104/2011/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁹⁾.

Член 9

Собственост и използване на активи

1. С изключение на случаите, предвидени в параграф 2, Съюзът е собственик на всички материални и нематериални активи, създадени или разработени в рамките на компонентите на Програмата. За тази цел Комисията гарантира, че в съответните договори, споразумения и други договорености, свързани с дейностите, които могат да доведат като резултат до създаването или разработването на такива активи, се съдържат разпоредби, гарантиращи собствеността на Съюза на посочените активи.

2. Параграф 1 не се прилага по отношение на материалните и нематериалните активи, създадени или разработени в рамките на компонентите на Програмата, когато дейностите, които могат да доведат като резултат до създаването или разработването на такива активи:

- а) са извършени вследствие на безвъзмездни средства или награди, които са финансирани изцяло от Съюза;
- б) не са финансирани изцяло от Съюза; или
- в) са свързани с разработването, производството или използването на приемници за ПРУ, в които е въведена КИЕС, или с компоненти на тези приемници.

3. Комисията гарантира, че в договорите, споразуменията и другите договорености, свързани с посочените в параграф 2 от настоящия член дейности, се съдържат разпоредби, в които е определен подходящ режим на собственост върху тези активи и, що се отнася до параграф 2, буква в) от настоящия член, в които се гарантира, че Съюзът може да използва приемниците за ПРУ в съответствие с Решение № 1104/2011/ЕС.

4. Комисията се стреми да сключва договори, споразумения или други договорености с трети страни във връзка с:

- а) вече съществуващите права на собственост по отношение на материални и нематериални активи, създадени или разработени в рамките на компонентите на Програмата;
- б) придобиването на собствеността или лицензионни права по отношение на други материални или нематериални активи, необходими за изпълнението на Програмата.

5. Посредством подходяща рамка Комисията осигурява оптималното използване на материалните и нематериалните активи, посочени в параграфи 1 и 2, които са собственост на Съюза.

6. Когато активите, посочени в параграфи 1 и 2 представляват права върху интелектуална собственост, Комисията ги управлява възможно най-ефективно, като отчита

- а) необходимостта от закрила и придаване на стойност на активите;
- б) легитимните интереси на всички заинтересовани страни;
- в) необходимостта от хармонично развитие на пазарите и на новите технологии; и
- г) необходимостта от непрекъснатост на предоставяните от компонентите на Програмата услуги.

Комисията по-специално гарантира, че в съответните договори, споразумения и други договорености е включена възможността за прехвърляне на тези права върху интелектуална собственост на трети страни или за предоставяне на лицензи за тези права на трети страни, включително на създателя на интелектуалната собственост, както и че Агенцията може свободно да се ползва от тези права, когато това е необходимо за изпълнението на нейните задачи съгласно настоящия регламент.

СФРП, посочено в член 28, параграф 4, или споразуменията за финансов принос, посочени в член 32, параграф 1, съдържат съответните разпоредби, за да се позволи използването на тези права върху интелектуалната собственост посочени в първа алинея от настоящия параграф от ЕКА и другите субекти, на които е възложено изпълнението, когато това е необходимо за изпълнението на техните задачи съгласно настоящия регламент и условията за това използване.

⁽³⁹⁾ Решение № 1104/2011/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно правилата за достъп до публично регулираната услуга, предоставяна от глобалната навигационна спътникова система, създадена по програмата Галилео (ОВ L 287, 4.11.2011 г., стр. 1).

Член 10

Гаранция

1. Без да се засягат наложените от правно обвързващите разпоредби задължения, услугите, данните и информацията, предоставяни от компонентите на Програмата, се предоставят без изрична или подразбираща се гаранция по отношение на тяхното качество, точност, наличност, надеждност, бързина и пригодност за каквато и да е цел.
2. Комисията гарантира, че ползвателите на тези услуги, данни и информация са надлежно информирани относно параграф 1.

ДЯЛ II

БЮДЖЕТНИ СРЕДСТВА И МЕХАНИЗМИ

Член 11

Бюджет

1. Финансовият пакет за изпълнението на Програмата в периода от 1 януари 2021 до 31 декември 2027 г. и за покриване на свързаните с него рискове е 14880 милиарда евро по текущи цени.

Сумата, посочена в първа алинея, се разбива по следните категории разходи:

- а) за „Галилео“ и EGNOS: 9017 милиарда евро;
- б) за „Коперник“: 5421 милиарда евро;
- в) за SSA и GOVSATCOM: 0,442 милиарда евро.

2. Комисията може да преразпределя средства между категориите разходи, посочени в параграф 1 от настоящия член, до таван от 7,5% от категорията разходи, която получава средствата, или категорията, която предоставя средствата. Чрез актове за изпълнение Комисията може да преразпределя средства между категориите разходи, посочени в параграф 1 от настоящия член, когато това преразпределение надвишава кумулативна сума, по-голяма от 7,5% от сумата, разпределена за категорията разходи, която получава средствата, или категорията, която предоставя средствата. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 107, параграф 3.

3. Допълнителните мерки, както е предвидено в член 3, параграф 2, а именно дейностите, посочени в членове 5 и 6, се финансират в рамките на компонентите на Програмата.

4. Бюджетните кредити на Съюза, разпределени за Програмата, покриват всички дейности, необходими за изпълнение на целите, посочени в член 4. Тези разходи могат да покриват:

- а) проучванията и заседанията на експерти, по-специално за оценяване на съответствието с ограниченията по отношение на разходите и предвидените срокове;
- б) информационните и комуникационните дейности, включително институционалната комуникация за политическите приоритети на Съюза, доколкото те имат пряка връзка с целите на настоящия регламент, по-специално с оглед на установяването на полезно взаимодействие с други политики на Съюза;
- в) мрежите в областта на информационните технологии, чиято функция е да обработват или обменят информация, и административните мерки за управление, включително в областта на сигурността, осъществявани от Комисията;
- г) техническа и административна помощ за изпълнението на Програмата, като например дейностите по подготовка, мониторинг, контрол, одит и оценяване, включително корпоративни информационни системи.

5. Действията, за които се получава кумулативно финансиране от различни програми на Съюза, се подлагат на одит само веднъж, като се обхващат всички засегнати програми и техните съответни приложими правила.

6. Бюджетните задължения, свързани с Програмата, които обхващат дейности, надхвърлящи една финансова година, могат да се разпределят за няколко години под формата на годишни траншове.

7. Ресурсите, разпределени на държавите членки в режим на споделено управление, могат, по искане на съответната държава членка, да бъдат прехвърлени към Програмата, съгласно условията, посочени в член 26 от Регламента за общоприложимите разпоредби. Комисията изпълнява тези ресурси пряко, в съответствие с член 62, параграф 1, алинея първа, буква а) от Финансовия регламент, или непряко, в съответствие с буква в) от посочената алинея. Тези ресурси се използват в полза на съответната държава членка.

Член 12

Целеви приходи

1. Приходите, генерирани от компонентите на Програмата, се превеждат в бюджета на Съюза и се използват за финансиране на компонента, който генерира прихода.
2. Държавите членки могат да предоставят за даден компонент от Програмата допълнителен финансов принос за покриване на допълнителни елементи, при условие че тези допълнителни елементи не създават финансова или техническа тежест или забавяния за съответния компонент. Комисията решава, чрез изпълнителни актове, дали тези условия са изпълнени. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 107, параграф 3.
3. Допълнителния финансов принос, посочени в настоящия член, се разглеждат като външни целеви приходи в съответствие с член 21, параграф 2 от Финансовия регламент.

Член 13

Изпълнение и форми на финансиране от Съюза

1. Програмата се изпълнява при пряко управление в съответствие с Финансовия регламент или при непряко управление с органите, определени в член 62, параграф 1, първа алинея, буква в) от Финансовия регламент.
2. Програмата може да предоставя финансиране чрез всяка една от формите, предвидени във Финансовия регламент, по-специално безвъзмездни средства, награди и обществени поръчки. Тя може да предоставя също така финансиране под формата на финансови инструменти в рамките на операции за смесено финансиране.
3. Когато бюджетът на „Коперник“ се изпълнява посредством непряко управление, могат да се прилагат правилата относно обществените поръчки на образуванията, на които са възложени задачи по изпълнението на бюджета, доколкото това е позволено съгласно членове 62 и 154 от Финансовия регламент. Специфичните корекции, необходими за тези правила за възлагане на обществени поръчки, се определят в съответните споразумения за финансов принос.

ДЯЛ III

ФИНАНСОВИ РАЗПОРЕДБИ

ГЛАВА I

Обществени поръчки

Член 14

Принципи на обществените поръчки

1. При процедурите за възлагане на обществени поръчки за целите на Програмата, възлагащият орган действа в съответствие със следните принципи:

- а) насърчаване във всички държави членки в рамките на целия Съюз и по цялата верига на доставки на възможно най-широко и свободно участие на стопански субекти, и по-специално на стартиращи предприятия, нови участници и МСП, включително в случай на използване на подизпълнители от страна на оферентите;
- б) гарантиране на ефективна конкуренция и избягване, когато е възможно, на зависимостта от един-единствен доставчик, по-специално по отношение на оборудване и услуги от критично значение, като се вземат предвид целите за технологична независимост и непрекъснатост на предоставяне на услугите;
- в) чрез дерогация от член 167 от Финансовия регламент, използване, когато е целесъобразно, на множество източници на доставки, за да се гарантира по-добър цялостен контрол на всички компоненти на Програмата, на свързаните с тях разходи и график;
- г) спазване на принципите за свободен достъп и лоялна конкуренция по цялата верига на промишлени доставки чрез възлагане на обществени поръчки въз основа на прозрачна и своевременна информация, ясно съобщаване на приложимите правила и процедури към обществените поръчки, както и на критериите за подбор и възлагане и всяка друга информация от значение, която осигурява равнопоставеност за всички потенциални оференти, включително МСП и стартиращите предприятия;
- д) засилване на автономността на Съюза, по-специално в технологично отношение;
- е) съобразяване с изискванията за сигурност на компонентите на Програмата и допринасяне за защитата на основните интереси в областта на сигурността на Съюза и неговите държави членки;
- ж) насърчаване на непрекъснатостта и надеждността на услугите;
- з) спазване на подходящи социални и екологични критерии.

2. Съветът за възлагане на обществени поръчки, в рамките на Комисията, проучва процеса на възлагане на обществени поръчки по отношение на всички компоненти на Програмата и наблюдава договорното изпълнение на бюджета на Съюза, делегиран на субектите, на които е възложено изпълнението. Когато е целесъобразно, се кани представител на всеки от субектите, на които е възложено изпълнението.

Член 15

Обществени поръчки с условни етапи

1. С оглед на оперативните и специфичните за съответната инфраструктура дейности възлагащият орган може да възложи договор под формата на обществена поръчка с условни етапи в съответствие с настоящия член.
2. В документацията за обществена поръчка за такава поръчка с условни етапи се посочват конкретните характеристики на обществената поръчка с условни етапи. В нея по-конкретно се определят предметът на договора, цената или договореностите за определянето ѝ и договореностите за извършването на строителство, доставки и услуги на всеки етап.
3. Обществената поръчка с условни етапи съдържа:
 - а) един фиксиран етап, който поражда твърд ангажимент за изпълнение на строителството, доставките или услугите, договорени за този етап; и
 - б) един или повече условни етапи както от гледна точка на бюджета, така и на изпълнението.
4. Задълженията по фиксирания етап и задълженията по всеки условен етап трябва да представляват части от свързано цяло, като се вземат предвид задълженията по предходните или последващите етапи.
5. Изпълнението на всеки условен етап е в зависимост от решение на възлагащия орган, което се съобщава на изпълнителя в съответствие с договора.

Член 16

Обществени поръчки със стойност въз основа на действително направените разходи за изпълнение

1. Възлагащият орган може да избере да сключи обществена поръчка със стойност, която е изцяло или частично формирана въз основа на действително направените разходи за изпълнение, при определените в параграф 3 условия.
2. Цената, която се заплаща по обществената поръчка със стойност, формирана въз основа на действително направените разходи, представлява възстановяване на:

- а) всички преки разходи, действително направени от изпълнителя във връзка с изпълнението на договора, като разходи за труд, материали, консумативи и използване на оборудване и инфраструктура, необходими за изпълнението на договора;
 - б) непреки разходи;
 - в) фиксирана печалба; и
 - г) подходяща стимулираща добавка в зависимост от изпълнението на целите по отношение на резултатите и графика за изпълнение.
3. Възлагащият орган може да избере да сключи обществена поръчка със стойност, която е изцяло или частично формирана въз основа на действително направените разходи за изпълнение, в случаите когато определянето на точна фиксирана цена е трудно или неподходящо поради несигурността във връзка с изпълнението на договора, тъй като:
- а) обществената поръчка има много сложен характер или изисква използването на нова технология и поради това е свързана със значителен брой технически рискове; или
 - б) дейностите, които са обект на договора, поради оперативни съображения трябва да започнат веднага, макар все още да не е възможно окончателно да се определи точна фиксирана цена, понеже съществуват значителни рискове или изпълнението на договора зависи отчасти от изпълнението на други договори.
4. В обществените поръчки със стойност въз основа на действително направените разходи за изпълнение се определя таван на максималната цена. Таванът за обществена поръчка със стойност, която е изцяло или частично формирана въз основа на действително направените разходи за изпълнение, е максималната цена, която може да се заплати. Цената на договора може да бъде изменена в съответствие с член 172 от Финансовия регламент.

Член 17

Възлагане на подизпълнители

1. С цел насърчаване на нови участници, МСП и стартиращи предприятия и трансграничното им участие, както и за предлагане на възможно най-широк географски обхват, като същевременно се защитава автономността на Съюза, възлагащият орган изисква от оферента да възложи част от договора на подизпълнител чрез конкурентно възлагане на подходящите равнища на подизпълнение на дружества, които не са част от групата, към която оферентът принадлежи.
2. Оферентът следва да обоснове всяка дерогация от изискването в съответствие с параграф 1.
3. За обществени поръчки над 10 милиона евро възлагащият орган се стреми да гарантира, че най-малко 30% от стойността на поръчката се възлага на подизпълнители чрез състезателна тръжна процедура на различни равнища на подизпълнение на дружества извън групата на главния оферент, по-специално с цел да се даде възможност за трансграничното участие на МСП. Комисията информира програмния комитет, посочен в член 107, параграф 1, за изпълнението на тази цел при договори, подписани след влизането в сила на настоящия регламент.

ГЛАВА II

Безвъзмездни средства, награди и операции за смесено финансиране

Член 18

Безвъзмездни средства и награди

1. Съюзът може да покрива до 100 % от допустимите разходи, без да се засяга принципът на съфинансиране.
2. Чрез дерогация от член 181, параграф 6] от Финансовия регламент при прилагане на единни ставки отговорният разпоредител с бюджетни кредити може да разреши или да наложи финансиране на непреките разходи на бенефициера в максимален размер от 25% от общите преки допустими разходи за действието.
3. Независимо от параграф 2 от настоящия член, непреките разходи могат да се декларират под формата на еднократна сума или единични разходи, когато това е предвидено в работната програма по член 100.

4. Чрез дерогация от член 204 от Финансовия регламент максималният размер на финансовата подкрепа, която може да се изплати на трета страна, не надвишава 200 000 EUR.

Член 19

Съвместни покани за представяне на предложения за безвъзмездни средства

1. Комисията или субект, на когото е възложено изпълнението, в контекста на Програмата може да отправи съвместна покана за представяне на предложения със субекти, органи или лица, посочени в член 62, параграф 1, първа алинея, буква в) от Финансовия регламент.
2. В случай на съвместна покана, посочена в параграф 1 от настоящия член
 - а) се прилагат правилата, посочени в дял VIII от Финансовия регламент;
 - б) процедурите по оценка трябва да включват балансирана група от експерти, определени от всяка страна;
 - в) оценяващите комисии се съобразяват с член 150 от Финансовия регламент.
3. В споразумението за отпускане на безвъзмездни средства се посочват договореностите, приложими по отношение на правата върху интелектуалната собственост.

Член 20

Безвъзмездни средства за обществени поръчки за продукти в предпазарен стадий или за новаторски решения

1. Някои действия могат да включват или да имат като основна цел обществени поръчки за продукти в предпазарен стадий или за новаторски решения, извършвани от бенефициери, които са възлагащи органи или възложители по смисъла на директиви 2014/24/ЕС⁽⁴⁰⁾, 2014/25/ЕС⁽⁴¹⁾ и 2009/81/ЕО⁽⁴²⁾ на Европейския парламент и на Съвета.
2. Процедурите за възлагане на обществени поръчки за иновативни решения:
 - а) отговарят на принципите на прозрачност, недискриминация, равно третиране, добро финансово управление и пропорционалност и на правилата в областта на конкуренцията;
 - б) в случай на обществени поръчки за продукти в предпазарен стадий могат да предвидят специфични условия, като например мястото на осъществяване на дейностите, които са обект на поръчката, да се ограничи до територията на държавите членки и на трети държави, участващи в Програмата;
 - в) могат да разрешават сключването на договори с няколко изпълнители в рамките на една и съща процедура („възлагане на няколко доставчици“); и
 - г) предвиждат възлагането на договорите на икономически най-изгодната(ите) оферта(и), като се гарантира липсата на конфликт на интереси.
3. Изпълнителят, при който в рамките на обществената поръчка за продукти в предпазарен стадий се генерират резултати, притежава поне свързаните права върху интелектуална собственост. Възлагащите органи разполагат най-малко с права за достъп без заплащане на лицензионно възнаграждение до резултатите за свое собствено ползване и с правото да предоставят или да изискват от изпълнителите да предоставят неизключителни лицензи на трети страни да ползват резултатите за възлагащия орган при честни и справедливи условия без никакво право за преотстъпване на съответния лиценз. Ако изпълнител не използва за търговски цели резултатите в рамките на определен срок след обществената поръчка за продукти в предпазарен стадий, който е определен в договора, възлагащите органи могат да изискат да им прехвърли собствеността върху резултатите.

⁽⁴⁰⁾ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65).

⁽⁴¹⁾ Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

⁽⁴²⁾ Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО (ОВ L 216, 20.8.2009 г., стр. 76).

Член 21

Операции за смесено финансиране

Операциите за смесено финансиране, за които е взето решение по Програмата, се изпълняват в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/523 и дял X от Финансовия регламент.

ГЛАВА III

Други финансови разпоредби

Член 22

Кумулативно и алтернативно финансиране

1. За действие, за което е предоставено финансиране по Програмата, може да бъде предоставено и финансиране и по друга програма на Съюза, при условие че финансирането не обхваща едни и същи разходи. Правилата на съответната програма на Съюза се прилагат за съответстващото финансиране на действието. Кумулативното финансиране не надвишава общия размер на допустимите разходи за действието. Подкрепата от различните програми на Съюза може да се изчисли пропорционално в съответствие с документите, определящи условията за подкрепата.

2. Действия, получили знака „Печат за високи постижения“ по Програмата, могат да получават подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие или Европейския социален фонд плюс съгласно член 73, параграф 4 от Регламента за общоприложимите разпоредби, ако отговарят на следните кумулативни условия:

- а) били са оценени в рамките на покана за представяне на предложения по Програмата;
- б) отговарят на минималните изисквания за качество съгласно тази покана за представяне на предложения;
- в) не могат да бъдат финансирани по тази покана за представяне на предложения поради бюджетни ограничения.

Член 23

Съвместни обществени поръчки

1. В допълнение към разпоредбите на член 165 от Финансовия регламент Комисията или Агенцията могат да провеждат процедури за възлагане на съвместни обществени поръчки с ЕКА или други международни организации, участващи в изпълнението на компонентите на Програмата.

2. Правилата за обществените поръчки, приложими съгласно член 165 от Финансовия регламент, се прилагат по аналогия, при условие че във всеки един случай се прилагат процедурните разпоредби, приложими за институциите на Съюза.

Член 24

Условия за допустимост и участие за защита на сигурността, целостта и устойчивостта на оперативните системи на Съюза

1. Комисията прилага условията за допустимост и участие, определени в параграф 2, за обществените поръчки, безвъзмездните средства или наградите по настоящия дял, ако прецени, че това е необходимо и целесъобразно за защита на сигурността, целостта и устойчивостта на оперативните системи на Съюза, като се взема предвид целта за насърчване на стратегическата автономност на Съюза, по-специално в технологично отношение, в ключовите технологии и веригите за създаване на стойност, като същевременно се запазва отворената икономика.

Преди да приложи условията за допустимост и участие в съответствие с първа алинея от настоящия параграф, Комисията информира програмния комитет, посочен в член 107, параграф 1, буква д), и взема предвид в максимална степен становищата на държавите членки относно приложното поле и обосновката на условията за допустимост и участие.

2. Условието за допустимост и участие са както следва:

- a) допустимият правен субект е установен в държава членка и изпълнителните му управленски структури са установени в тази държава членка;
- b) допустимият правен субект се ангажира да развива всички съответни дейности в една или повече държави членки; и
- в) допустимият правен субект не трябва да подлежи на контрол от трета държава или от субект от трета държава.

За целите на настоящия член „контрол“ означава способността за упражняване на решавашо пряко или косвено влияние върху правен субект посредством един или повече междинни правни субекти.

За целите на настоящия член „изпълнителна управленска структура“ означава орган на правен субект, назначен в съответствие с националното право и отчиташ се пред главния изпълнителен директор, или друго лице със сходни правомощия за вземане на решения, когато това е приложимо, и на който са възложени правомощия да определя стратегията, целите и цялостното ръководство на правния субект и който упражнява надзор и наблюдение над вземането на свързани с управлението решения.

3. Комисията може да отмени условията по параграф 2, първа алинея, букви а) или б) за конкретен правен субект след оценка въз основа на следните кумулативни критерии:

- a) за специфични технологии, стоки или услуги, необходими за дейностите, посочени в параграф 1, няма леснодостъпни заместители в държавите членки;
- b) правният субект е установен в държава членка на ЕИП или държава от ЕАСТ, която е сключила международно споразумение със Съюза, както е посочено в член 7, изпълнителните му управленски структури са установени в тази държава, а дейностите, свързани с обществената поръчка, безвъзмездните средства или наградата, се развиват в тази държава или в една или повече такива държави; и
- в) прилагат се достатъчно мерки, за да се гарантира защитата на КИЕС съгласно член 43, и целостта, сигурността и устойчивостта на компонентите на Програмата, тяхното функциониране и услуги.

Чрез дерогация от първа алинея, буква б) от настоящия параграф, Комисията може да отмени условията по параграф 2, първа алинея, буква а) или буква б) за правен субект, установен в трета държава, която не е членка на ЕИП или ЕАСТ, ако в държавите, които са членки на ЕИП или ЕАСТ не може лесно да бъде намерен заместител и са изпълнени критериите по първа алинея, букви а) и в).

4. Комисията може да отмени условието по параграф 2, първа алинея, буква в), ако правният субект, установен в държава членка, предостави следните гаранции:

- a) че контролът върху правния субект не се упражнява по начин, който ограничава неговата способност да:
 - i) изпълни дейностите във връзка с обществената поръчка, безвъзмездните средства или наградата; и
 - ii) да постигне резултати, по-специално чрез запълнения за докладване;
- b) че контролиращата трета държава или субектът от трета държава се ангажира да се въздържа от упражняване на контролни права или от налагане на задължения за докладване на правния субект във връзка с обществената поръчка, безвъзмездните средства или наградата; и
- в) че правният субект отговаря на изискванията на член 34, параграф 7.

5. Компетентните органи на държавата членка, в която е установен правният субект, преценяват дали правният субект спазва критериите, посочени в параграф 3, буква в) и гаранциите посочени в параграф 4. Комисията се съобразява с тази преценка.

6. Комисията предоставя на програмния комитет, посочен в член 107, параграф 1, буква д), следното:

- a) приложното поле на условията за допустимост и участие, посочени в параграф 1 от настоящия член;
- b) подробности и обосновки относно отмяната на условията в съответствие с настоящия член; и

в) оценката, послужила като основа за отмяната, при спазване на параграфи 3 и 3а от настоящия член, без да се разкрива чувствителна търговска информация.

7. Условието, посочено в параграф 2, критериите, посочени в параграф 3, и гаранциите, посочени в параграф 4, се включват в документите във връзка със съответната обществена поръчка, безвъзмездни средства или награда и в случай на обществена поръчка те се прилагат към пълния цикъл на съответния договор.

8. Настоящият член не засяга Решение № 1104/2011/ЕС и Делегирано решение на Комисията от 15.9.2015 г. ⁽⁴³⁾, Регламент (ЕС) 2019/452, Решение 2013/488/ЕС и Решение (ЕС, Евратом) 2015/444, и проверката за сигурност, извършвана от държавите членки по отношение на правни субекти, участващи в дейности, изискващи достъп до КИЕС, при спазване на приложимите национални закони и подзаконови актове.

Ако договорите, произтичащи от прилагането на настоящия член, са класифицирани, условията за допустимост и участие, които се прилагат от Комисията в съответствие с параграф 1, не засягат компетентността на националните органи за сигурност.

Настоящият член не възпрепятства, изменя или противоречи на съществуващите процедури за удостоверение за сигурност на структура и за проучване на персонала за надеждност на дадена държава членка.

Член 25

Защита на финансовите интереси на Съюза

Когато трета държава участва в Програмата въз основа на решение, прието съгласно международно споразумение, или въз основа на друг правен инструмент, третата държава предоставя правата и достъпа, необходими на отговорния разпоредител с бюджетни кредити, OLAF и Сметната палата, за да упражняват в пълна степен съответните си правомощия. По отношение на OLAF тези права включват правото да се извършват разследвания, включително проверки и инспекции на място, в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013.

ДЯП IV

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Член 26

Принципи на управлението

Управлението на Програмата се основава на следните принципи:

- а) ясно разпределение на задачите и отговорностите между субектите, участващи в изпълнението на всеки от компонентите и мерките по Програмата, по-конкретно между държавите членки, Комисията, Агенцията и ЕКА и EUMETSAT, въз основа на компетенциите на всяка организация и без да се допуска дублирането на функции и отговорности;
- б) съответствие на управленската структура спрямо специфичните нужди на всеки компонент и мярка на Програмата, в зависимост от случая;
- в) строг контрол върху Програмата, включително стриктно придържане към разходите, графика и резултатите на всички субекти в рамките на съответните им роли и задачи в съответствие с настоящия регламент;
- г) управление, което е прозрачно и осигурява ефективно разходване на средствата;
- д) непрекъснатост на услугите и необходимата непрекъснатост на инфраструктурата, включително защита от съответните заплахи;

⁽⁴³⁾ Делегирано решение на Комисията от 15.9.2015 г. за допълване на Решение № 1104/2011/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно общите минимални стандарти, които трябва да бъдат спазвани от компетентните органи за PRS C(2015) 6123.

- е) систематично и структурирано отчитане на нуждите на ползвателите на данните, информацията и услугите, предоставяни от компонентите на Програмата, както и на съответния научен и технологичен напредък;
- ж) постоянни усилия за контрол и намаляване на рисковете.

Член 27

Роля на държавите членки

1. Държавите членки могат да участват в Програмата. Държавите членки, които участват в Програмата допринасят със своята техническа компетентност, ноу-хау и помощ, по-конкретно в сферата на безопасността и сигурността, или, ако е уместно и възможно, като предоставят на Съюза данните, информацията и услугите, с които разполагат, както и инфраструктурата, чийто собственик са те или която е разположена на тяхна територия, включително като гарантират ефективен и безпрепятствен достъп и използване на „Коперник“ *in situ* данни и като съдействат на Комисията за подобряване на наличието на „Коперник“ *in situ* данни, които са необходими за Програмата, като се вземат предвид приложимите лицензии и задължения.
2. Комисията може да възложи, чрез споразумения за финансов принос, конкретни задачи на организациите на държавите членки, когато тези организации са били определени от съответната държава членка. Комисията приема решенията за финансов принос по отношение на споразуменията за финансов принос чрез актове за изпълнение. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по консултиране, посочена в член 107, параграф 2.
3. При определени надлежно обосновани обстоятелства за задачите по член 29 Агенцията може да възлага, чрез споразумения за финансов принос, конкретни задачи на организациите на държавите членки, когато тези организации са били определени от съответната държава членка.
4. Държавите членки предприемат всички необходими мерки, за да осигурят гладкото функциониране на Програмата, включително като подпомагат запазването на подходящото равнище на честотите, необходими за Програмата.
5. Държавите членки и Комисията могат да си сътрудничат за разширяване на усвояването на предоставяните от компонентите на Програмата данни, информация и услуги.
6. Когато е възможно, приносът на държавите членки към форума на ползвателите, посочен в член 107, параграф 6, се основава на систематични и координирани консултации с общностите на крайните ползватели на национално равнище, по-специално по отношение на „Галилео“, „EGNOS“ и „Коперник“.
7. Държавите членки и Комисията работят заедно, за да развият *in situ* компонента на „Коперник“ и услугите за наземно калибриране, необходими за използването на космическите системи, и за да улесняват пълното оползотворяване на наборите от „Коперник“ *in situ* данни и референтни данни, като използват наличния капацитет.
8. В сферата на сигурността държавите членки изпълняват задачите по член 34, параграф 6.

Член 28

Роля на Комисията

1. Комисията има цялостната отговорност за изпълнение на Програмата, включително в областта на сигурността, без да се засягат прерогативите на държавите членки в областта на националната сигурност. В съответствие с настоящия регламент Комисията определя приоритетите и дългосрочното развитие на Програмата в съответствие с изискванията на ползвателите и контролира изпълнението ѝ, без да се засягат другите политики на Съюза.
2. Комисията управлява всички компоненти или подкомпоненти на Програмата, които не са поверени на друг субект, по-специално GOVSATCOM, БЗО подкомпонент, МЯКП подкомпонент и дейностите, посочени в член 55, параграф 1, буква г).

3. Комисията осигурява ясно разделение на задачите и отговорностите между отделните субекти, участващи в Програмата, и координира дейностите на тези субекти. Комисията също така гарантира, че всички субекти, на които е възложено изпълнението, участващи в изпълнението на Програмата, защитават интереса на Съюза, гарантират доброто управление на средствата на Съюза и спазват Финансовия регламент и настоящия регламент.

4. Комисията сключва с Агенцията, както и, като взема предвид рамковото споразумение от 2004 г., с ЕКА, СФРП, както е предвидено в член 130 от Финансовия регламент.

5. Когато е необходимо за гладкото функциониране на Програмата и за безпроблемното предоставяне на услугите, осигурени от компонентите на Програмата, чрез актове за изпълнение Комисията определя техническите и оперативните изисквания, необходими за изпълнение и развитие на тези компоненти и на услугите, които те предоставят, след като се е консултирала с ползвателите, включително чрез форума на ползвателите, посочен в член 107, параграф 6, и с други заинтересовани страни. При определяне на тези технически и оперативни изисквания Комисията избягва намаляването на общото ниво на сигурност и задължително спазва изискването за обратна съвместимост.

Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

6. Без да се засягат задачите на Агенцията или на други субекти, на които е възложено изпълнението, Комисията гарантира, че възприемането и използването на данните и услугите, предоставяни от компонентите на Програмата, се насърчава и максимизира в публичните и частните сектори, включително като подкрепя съответното развитие на тези услуги и лесни за ползване интерфейси, както и като подкрепя установяването на стабилна среда за дългосрочно развитие. Тя осигурява подходящо полезно взаимодействие между приложенията на различните компоненти на Програмата. Комисията гарантира допълването, съгласуваността, полезното взаимодействие и връзките между Програмата и другите действия и програми на Съюза.

7. Когато е целесъобразно, Комисията осигурява последователността на осъществяваните в рамките на Програмата дейности, с дейностите, извършвани в космическата сфера на равнището на Съюза и на национално или международно равнище. Тя насърчава сътрудничеството между държавите членки и, когато това е относимо към Програмата, улеснява сближаването на техните технологически капацитети и развитие в космическата област. За тази цел, когато е целесъобразно и в тяхната съответна област на компетентност, Комисията си сътрудничи с Агенцията и ЕКА.

8. Комисията информира посочения в член 107 програмен комитет за междинните и крайните резултати от оценката на всички процедури за възлагане на обществени поръчки и всички договори, включително подизпълнители, със субекти от публичния и частния сектор.

Член 29

Роля на Агенцията

1. Агенцията има следните задачи:
 - а) чрез своя Съвет за акредитация на сигурността осигурява акредитацията на сигурността на всички компоненти на Програмата съгласно дял V, глава II;
 - б) изпълнява задачи по член 34, параграфи 3 и 5;
 - в) предприема дейности по комуникация, развитие на пазара и популяризиране по отношение на услугите, предлагани от „Галилео“ и EGNOS, по-специално дейности, свързани с навлизането на пазара и координирането на нуждите на ползвателите;
 - г) предприема дейности по комуникация, развитие на пазара и популяризиране по отношение на данни, информация и услуги, предлагани от „Коперник“, без да се засягат дейностите, извършвани от други субекти, на които е възложено изпълнението, и Комисията;
 - д) осигурява експертен опит на Комисията, включително за изготвянето на приоритети за научни изследвания надолу по веригата, свързани с космическото пространство.

2. Комисията възлага на Агенцията следните задачи:
 - а) управление на експлоатацията на EGNOS и „Галилео“, съгласно предвиденото в член 44;
 - б) цялостна координация на свързаните с ползвателите аспекти на GOVSATCOM в тясно сътрудничество с държавите членки, съответните агенции на Съюза, ЕСВД и други субекти, за целите на мисии и операции във връзка с управлението на кризи;
 - в) изпълнение на дейностите във връзка с разработването на приложенията надолу по веригата въз основа на компонентите на Програмата и основни елементи и интегрирани приложения въз основа на данните и услугите, предоставяни от „Галилео“, EGNOS и „Коперник“, включително когато за такива дейности се предоставя финансиране в контекста на програма „Хоризонт Европа“, или когато това е необходимо за изпълнение на целите, посочени в член 4, параграф 1, буква б);
 - г) предприемане на дейности, свързани с използването от страна на ползвателите на данни, информация и услуги, предлагани от компонентите на Програмата, различни от „Галилео“ и EGNOS, без да се засягат дейностите и услугите по „Коперник“, възложени на други субекти;
 - д) специфичните действия, посочени в член 6.
3. Комисията може, въз основа на посочените в член 102, параграф 5 оценки, да възлага други задачи на Агенцията, стига те да не дублират действия, извършвани от други субекти, на които е възложено изпълнението, в контекста на Програмата и при условие че имат за цел да подобряват ефикасността на изпълнението на дейностите по Програмата.
4. Когато дейностите са възложени на Агенцията, за тяхното изпълнение се осигуряват подходящи финансови, човешки и административни ресурси.
5. Чрез дерогация от член 62, параграф 1 от Финансовия регламент и в зависимост от оценката от Комисията на защитата на интересите на Съюза Агенцията може да възлага, чрез споразумения за финансов принос, специфични дейности на други субекти в области от тяхната компетентност при спазване на условията за непряко управление, приложими за Комисията.

Член 30

Роля на ЕКА

1. При условие, че е защитен интересът на Съюза, на ЕКА се възлагат следните задачи:
 - а) по отношение на „Коперник“:
 - i) координация на космическия компонент и осъществяване и развитие на космическия компонент“;
 - ii) проектиране, разработване и конструиране на космическата инфраструктура на „Коперник“, включително експлоатацията на тази инфраструктура и свързаните с нея обществени поръчки, освен когато тази експлоатация е извършена от други субекти; и
 - iii) когато е целесъобразно, предоставяне на достъп до данни на трети страни;
 - б) по отношение на „Галилео“ и EGNOS: развитие на системите и проектиране и разработване на части от наземния сегмент и на спътниците, включително изпитване и валидиране;
 - в) по отношение на всички компоненти на Програмата – научноизследователската и развойна дейност нагоре по веригата в сферата на компетентност на ЕКА.
2. Въз основа на оценка от Комисията на ЕКА могат да бъдат възложени други задачи въз основа на нуждите на Програмата, при условие че тези задачи не дублират дейности, извършвани от друг субект, на който е възложено изпълнението, в контекста на Програмата, и имат за цел да подобрят ефикасността на изпълнението на дейностите по Програмата.
3. Без да се засяга СФРП по член 31, Комисията или Агенцията може да поиска от ЕКА да осигурява технически експертен опит и информация, необходими за осъществяване на задачите, които са им възложени с настоящия регламент, при съвместно договорени условия.

Член 31

Споразумение за финансово рамково партньорство

1. СФРП, посочено в член 28, параграф 4:
 - а) определя по ясен начин ролите, отговорностите и задълженията на Комисията, Агенцията и ЕКА във връзка с всеки компонент по Програмата и необходимите механизми по координация и контрол;
 - б) изисква ЕКА да съблюдава правилата относно сигурността на Съюза, установени в споразуменията за сигурност, сключени между Съюза и неговите институции и агенции, и ЕКА, по-конкретно по отношение на обработката на класифицирана информация;
 - в) определя условията за управлението на средствата, предоставени на ЕКА, по-специално по отношение на обществените поръчки, включително прилагането на правилата на Съюза за обществените поръчки, когато се възлагат обществени поръчки от името и за сметка на Съюза, или прилагането на правилата на субектите, на които е възложено изпълнението, в съответствие с член 154 от Финансовия регламент, процедурите за управление, очакваните резултати, измерени чрез показателите за изпълнението, приложимите мерки при недостатъчно или неправомерно изпълнение на договорите по отношение на разходи, график и резултати, както и стратегията за комуникация и правилата относно собствеността върху всички материални и нематериални активи; тези условия отговарят на разпоредбите на дялове III и V от настоящия регламент и на Финансовия регламент;
 - г) изисква, когато Агенцията или ЕКА е създадена комисия за оценка на офертите за конкретна обществена поръчка в рамките на СФРП, експерти от Комисията и когато е уместно, от останалите субекти, на които е възложено изпълнението, да участват като членове в заседанията на комисията за оценка на офертите. Това участие не засяга техническата независимост на комисията за оценка на офертите;
 - д) определя мерките за наблюдение и контрол, които включват по-специално:
 - i) система за прогнозиране на разходите;
 - ii) системно информиране на Комисията или, ако е необходимо, на Агенцията за разходите и графика; и
 - iii) при разминаване между предвидения бюджет, изпълнението и графика – корективните действия с оглед на изпълнението на задачите в рамките на отпуснатите бюджети;
 - е) установява принципите за заплащане на ЕКА за всеки компонент на Програмата, който съответства на условията, при които се изпълняват дейностите, като надлежно отчита ситуацията на криза и нестабилност и когато е целесъобразно, се основава на постигнатите резултати; заплащането обхваща единствено общите разходи, които са свързани с дейностите, възложени на ЕКА от страна на Съюза;
 - ж) предвижда, че ЕКА предприема подходящи мерки, за да гарантира защитата на интересите на Съюза и да се съобрази с решенията, взети от Комисията за всеки компонент на Програмата при прилагането на настоящия регламент.
2. Комисията чрез актове за изпълнение взема решение относно СФРП. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане посочена в член 107, параграф 3. Европейският парламент и Съветът получават изчерпателна информация за СФРП достатъчно време, преди да бъде сключено, и за неговото изпълнение.
3. По силата на посоченото в параграф 1 от настоящия член СФРП задачите, предвидени в член 29, параграфи 2 и 3, се възлагат на Агенцията, а задачите, посочени в член 30, параграф 1, се възлагат на ЕКА посредством споразумения за финансов принос. Комисията чрез актове за изпълнение приема решението за финансов принос във връзка със споразуменията за финансов принос. Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по консултиране, предвидена в член 107, параграф 2. Европейският парламент и Съветът получават изчерпателна информация за споразуменията за финансов принос достатъчно време, преди да бъдат сключени, и за тяхното изпълнение.

Член 32

Роля на EUMETSAT и другите субекти

1. Чрез споразумения за финансов принос Комисията може да възлага изцяло или частично изпълнението на следните задачи на субекти, различни от посочените в членове 29 и 30:
 - а) осъвременяването, подготовката на операциите и експлоатацията на космическата инфраструктура на „Коперник“ или на части от нея и, ако е целесъобразно, управлението на достъпа до данни от допринасящи мисии, което може да бъде възложено на EUMETSAT;
 - б) изпълнението на услугите на „Коперник“ или на части от тях на съответните агенции, органи или организации, като например Европейската агенция за околна среда, Frontex, Европейската агенция за морска безопасност, SATCEN и Европейския център за средносрочна прогноза за времето; задачите, възложени на тези агенции, органи или организации, се изпълняват на обекти, разположени в Съюза; агенция, орган или организация, които вече са в процес на прехвърляне към Съюза на своите възложени задачи, могат да продължат да изпълняват тези задачи на място извън Съюза за ограничен период от време, който приключва най-късно на 31 декември 2023 г.
2. Критериите за избор на субектите, на които се възлага изпълнението, вземат предвид по-конкретно капацитета им да осигуряват непрекъснатост и ако е необходимо, да гарантират сигурността на операциите без прекъсване на дейностите по Програмата.
3. Ако е възможно, условията на споразуменията за финансов принос, посочени в параграф 1 от настоящия член, съответстват на условията на СФРП, посочени в член 31, параграф 1.
4. С програмния комитет се провеждат консултации във връзка с решението за принос по отношение на споразумението за финансов принос по параграф 1 от настоящия член в съответствие с процедурата по консултиране, посочена в член 107, параграф 2. Програмният комитет се информира предварително за споразуменията за финансов принос, които трябва да се сключат от Съюза, представяван от Комисията, и от посочените в параграф 1 на настоящия член субекти.

ДЯЛ V

СИГУРНОСТ НА ПРОГРАМАТА

ГЛАВА I

Сигурност на Програмата

Член 33

Принципи на сигурността

Сигурността на Програмата се основава на следните принципи:

- а) вземат се предвид опитът на държавите членки в сферата на сигурността и се черпи вдъхновение от най-добрите им практики;
- б) използват се правилата на Съвета и Комисията относно сигурността, които предвиждат, *inter alia*, отделяне на оперативните функции от тези по акредитацията.

Член 34

Управление на сигурността

1. В сферата на компетентността си и с подкрепата на Агенцията Комисията осигурява висока степен на сигурност, по-конкретно във връзка със:

- а) защитата на наземната и космическата инфраструктура и на предоставянето на услуги, по-специално срещу физически атаки или кибератаки, включително нежелани намеси в потоците от данни;
- б) контрола и управлението на технологичните трансфери;
- в) развитието и запазването в рамките на Съюза на придобитите компетентности и ноу-хау;
- г) защитата на чувствителната неклассифицирана информация и на класифицираната информация.

2. За целите на параграф 1 от настоящия член Комисията гарантира, че за всеки компонент на Програмата се извършва анализ на рисковете и заплахите. Въз основа на този анализ и чрез актове за изпълнение тя определя в срок до края на 2023 г. общите изисквания за сигурност за всеки компонент на Програмата. При тези свои действия, Комисията взема предвид въздействието на тези изисквания върху гладкото функциониране на съответния компонент, по-конкретно по отношение на разходите, управлението на риска и графика, и гарантира общото ниво на сигурност не се намалява и функционирането на съществуващото оборудване, базирано на съответния компонент, не се затруднява, както и взема предвид рисковете за киберсигурността. Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

След влизането в сила на настоящия регламент Комисията предоставя примерен списък с актове за изпълнение, които ще се представят и обсъждат от програмния комитет в състав по сигурността. Този списък се придружава от примерен график за представяне на тези актове за изпълнение.

3. Субектът, отговорен за управлението на компонент на Програмата, е отговорен за операционната сигурност на съответния компонент и за целта извършва анализ на рисковете и заплахите и предприема всички необходими действия, за да осигури и наблюдава сигурността на компонента, по-конкретно определянето на технически спецификации и оперативни процедури, и наблюдава съответствието на посочените действия с общите изисквания за сигурност по параграф 2 от настоящия член. Съгласно член 29 за „Галилео“ и EGNOS този субект е Агенцията.

4. Въз основа на анализа на риска и заплахите Комисията определя, когато е целесъобразно, структура за наблюдение на сигурността и за следване на инструкциите, разработени в съответствие с обхвата на Решение (ОВППС) 2021/698. Структурата функционира в съответствие с изискванията за сигурност, посочени в параграф 2. За „Галилео“ тази структура е Центърът за наблюдение на сигурността на „Галилео“.

5. Агенцията:

- а) осигурява акредитацията на сигурността на всички компоненти на Програмата съгласно глава II от настоящия дял и без да се засяга компетентността на държавите членки;
- б) осигурява функционирането на Центъра за наблюдение на сигурността на „Галилео“ съгласно изискванията по параграф 2 от настоящия член и инструкциите, разработени в рамките на обхвата на Решение (ОВППС) 2021/698;
- в) осъществява задачите, които са ѝ възложени съгласно Решение № 1104/2011/ЕС;
- г) предоставя на Комисията техническия си експертен опит и всякаква информация, която е нужна за изпълнение на задачите ѝ по настоящия регламент.

6. За да се гарантира защитата на наземните инфраструктури, които са неразделна част от Програмата и които са разположени на тяхна територия, държавите членки:

- а) вземат мерки, които са най-малкото равностойни на необходимите за:
 - i) защита на европейските критични инфраструктури по смисъла на Директива 2008/114/ЕО на Съвета ⁽⁴⁴⁾; и
 - ii) защитата на техните собствени национални критични инфраструктури;
- б) извършват задачите за акредитация на сигурността по член 42 от настоящия регламент.

7. Участващите в Програмата субекти вземат всички необходими мерки, включително с оглед на проблемите, установени в анализа на риска, с цел осигуряване на сигурността на Програмата.

⁽⁴⁴⁾ Директива 2008/114/ЕО на Съвета от 8 декември 2008 г. относно установяването и означаването на европейски критични инфраструктури и оценката на необходимостта от подобряване на тяхната защита (ОВ L 345, 23.12.2008 г., стр. 75).

Член 35

Сигурност на използваните системи и услуги

Когато функционирането на системите може да засегне сигурността на Съюза или на неговите държави членки, се прилагат процедурите, предвидени в Решение (ОВППС) 2021/698.

ГЛАВА II

Акредитация на сигурността

Член 36

Орган за акредитация на сигурността

Съветът за акредитация на сигурността, създаден в рамките на Агенцията, е органът за акредитация на сигурността за всички компоненти на Програмата.

Член 37

Общи принципи на акредитацията на сигурността

Дейностите по акредитация на сигурността за всички компоненти на Програмата се извършват в съответствие със следните принципи:

- а) дейностите и решенията за акредитация на сигурността се предприемат и вземат в контекста на колективна отговорност за сигурността на Съюза и държавите членки;
- б) полагат се усилия за вземане с консенсус на решенията в рамките на Съвета за акредитация на сигурността;
- в) дейностите по акредитация на сигурността се осъществяват, като се извършват оценка и управление на риска, отчитат се рисковете за сигурността на съответния компонент и въздействието по отношение на разходите или графика, произтичащо от всяка мярка за намаляване на рисковете, и се взема предвид целта да не се понижава общото ниво на сигурност на съответния компонент;
- г) решенията за акредитация на сигурността на Съвета за акредитация на сигурността се изготвят и вземат от специалисти, които са с необходимата квалификация в областта на акредитацията на сложни системи, имат разрешение за достъп на подходящото ниво и които действат обективно;
- д) полагат се усилия да се провеждат консултации с всички заинтересовани страни, които имат интерес в областта на сигурността за съответния компонент;
- е) дейностите по акредитация на сигурността се изпълняват от всички съответни заинтересовани страни по отношение на съответния компонент, в съответствие със стратегия за акредитация на сигурността, без да се засяга ролята на Комисията;
- ж) при спазване на процедурата в съответната стратегия за акредитация на сигурността, определена от Съвета за акредитация на сигурността, решенията за акредитация на сигурността на този съвет се основават на местни решения за акредитация на сигурността, взети от съответните национални органи за акредитация на сигурността на държавите членки;
- з) чрез непрекъснат, прозрачен и напълно ясен процес на наблюдение се гарантира, че са известни рисковете, свързани със сигурността на съответния компонент, че са определени мерки за сигурност, които да сведат тези рискове до приемливо ниво с оглед на нуждите на Съюза и неговите държави членки по отношение на сигурността и с оглед на гладкото функциониране на компонента, както и че тези мерки се прилагат в съответствие с принципа за „защита в дълбочина“. Ефективността на тези мерки подлежи на постоянна оценка. Процесът, свързан с оценката и управлението на свързаните със сигурността рискове се осъществява като повтарящ се процес съвместно от заинтересованите страни по отношение на съответния компонент;
- и) решенията за акредитация на сигурността се вземат от Съвета за акредитация на сигурността по напълно независим начин, включително по отношение на Комисията и другите органи, които отговарят за изпълнението на съответния компонент и за предоставянето на свързаните услуги, както и по отношение на изпълнителния директор и Административния съвет на Агенцията;

- й) дейностите по акредитация на сигурността се извършват при надлежно отчитане на необходимостта от подходяща координация между Комисията и органите, отговорни за прилагане на правилата за сигурност;
- к) акредитацията на сигурността на EGNOS, извършвана от Съвета за акредитация на сигурността, не засяга дейностите по акредитация, осъществявани във връзка с въздухоплаването от Европейската агенция за авиационна безопасност.

Член 38

Задачи на Съвета за акредитация на сигурността

1. Съветът за акредитация на сигурността изпълнява задачите си, без да се засягат отговорностите на Комисията или тези, които са възложени на другите органи на Агенцията, по-специално по въпроси, свързани със сигурността, и без да се засяга компетентността на държавите членки по отношение на акредитацията на сигурността.
2. Съветът за акредитация на сигурността има следните задачи:
 - а) определянето и одобряването на стратегия за акредитация на сигурността, в която се дефинират:
 - i) обхватът на дейностите, необходими за изпълнение и запазване на акредитацията на компонентите на Програмата или на части от тези компоненти и на всякаква взаимовръзка между тях и други системи или компоненти;
 - ii) процесът на акредитация на сигурността на компонентите на Програмата или на части на тези компоненти със степен на подробност, съответстваща на необходимата степен на надеждност, и в която ясно се посочват условията за акредитация;
 - iii) ролята на съответните заинтересовани страни, участващи в процеса на акредитация;
 - iv) графикът за акредитацията, съобразен с етапите на компонентите на Програмата, по-специално по отношение на разгръщането на инфраструктурата, предоставянето на услуги и развитието;
 - v) принципите на акредитацията на сигурността за мрежите, свързани към системи, създадени по компонентите на Програмата, или за части на тези компоненти, и за оборудване, свързано към системи, създадени от тези компоненти, които трябва да се следват от националните субекти на държавите членки, компетентни по въпросите във връзка със сигурността;
 - б) вземането на решения за акредитация на сигурността, по-специално за одобрение на изстрелването на спътници, разрешение на експлоатацията на системите, създадени по компонентите на Програмата, или елементите на тези компоненти в различните им конфигурации и за различните услуги, които те осигуряват, до сигнала (включително) в космическото пространство, и разрешение на експлоатацията на наземните станции;
 - в) вземането на решения във връзка с мрежите и оборудването, свързани с ПРУ, посочена в член 45, или свързани с която и да е друга услуга за сигурност, произтичаща от компонентите на Програмата, единствено за разрешаване на органи да разработват или произвеждат чувствителните технологии за ПРУ, приемниците за ПРУ или модулите за сигурност за ПРУ, или всяка друга технология или оборудване, което трябва да се провери съгласно общите изисквания за сигурност по член 34, параграф 2, отчитайки становището на националните субекти, компетентни по въпросите на сигурността, и свързаните със сигурността рискове като цяло;
 - г) разглеждането и, с изключение на документите, които Комисията трябва да приема по силата по член 34, параграф 2 от настоящия регламент и член 8 от Решение № 1104/2011/ЕС, одобряването на цялата документация, свързана с акредитацията на сигурността;
 - д) в рамките на компетентността си консултирането на Комисията при изготвяне на проектите на актове по член 34, параграф 2 от настоящия регламент и член 8 от Решение № 1104/2011/ЕС, в това число за създаването на оперативни процедури за сигурност, и представянето на заключенията с крайната си позиция;
 - е) разглеждането и одобрението на оценката на свързаните със сигурността рискове, изготвена съгласно процеса за наблюдение по член 37, буква з) от настоящия регламент, като взема предвид съответствието на документите по буква в) от настоящия параграф с тези, изготвени съгласно член 34, параграф 2 от настоящия регламент и член 8 от Решение № 1104/2011/ЕС; сътрудничеството с Комисията за определяне на мерки за намаляване на риска;

- ж) проверката на прилагането на мерките за сигурност по отношение на акредитацията на сигурността на компонентите на Програмата, като предприема или финансира оценки, инспекции, одити или прегледи на сигурността в съответствие с член 42, параграф 2 от настоящия регламент;
- з) потвърждаването на избора на одобрени продукти и мерки, осигуряващи защита срещу електронно подслушване (TEMPEST), и на одобрени криптографски продукти, използвани за обезпечаване на сигурността на компонентите на Програмата;
- и) одобряването или, когато е целесъобразно, участието заедно със съответните субекти, компетентни по въпросите на сигурността, в съвместното одобряване на взаимовръзката между системите, създадени по компонентите на Програмата или частите на тези компоненти, и други системи;
- й) съгласуването със съответната държава членка на модела за контрол на достъпа, посочен в член 42, параграф 4;
- к) изготвянето на доклади за риска и информирането на Комисията, Административния съвет и изпълнителния директор за извършената от него оценка на риска и консултирането им относно вариантите за третиране на остатъчния риск за дадено решение за акредитация на сигурността;
- л) при конкретно искане от страна на Съвета или върховния представител — подпомагането на Съвета и върховния представител, което се осъществява в тясна връзка с Комисията, при изпълнение на Решение (ОВППС) 2021/698;
- м) извършването на консултациите, необходими за изпълнение на своите задачи;
- н) приемането и публикуването на процедурния си правилник.

3. Без да се засягат правомощията и отговорностите на държавите членки, се създава специален подчинен орган, представляващ държавите членки, под надзора на Съвета за акредитация на сигурността, който да изпълнява по-конкретно следните задачи:

- а) управление на кодовете на полети по Програмата;
- б) проверка, мониторинг и оценка на създаването и изпълнението на процедурите за отчитане, защитено обработване, съхранение, разпространение и унищожение на ПРУ ключовете на „Галилео“.

Член 39

Състав на Съвета за акредитация на сигурността

1. Съветът за акредитация на сигурността се състои от по един представител от всяка държава членка, представител на Комисията и представител на върховния представител. Мандатът на членовете на Съвета за акредитация на сигурността е четири години и може да се подновява.

2. Участието в заседанията на Съвета по акредитация на сигурността е на принципа „необходимост да се знае“. Когато това е уместно, представители на ЕКА и представители на Агенцията, които не участват в акредитация на сигурността, могат да бъдат поканени да присъстват като наблюдатели на заседанията на Съвета за акредитация на сигурността. По изключение на заседанията на Съвета по акредитация на сигурността могат да се канят като наблюдатели и представители на агенции на Съюза, представители на трети държави или на международни организации, когато въпросите засягат пряко тези трети държави или международни организации, особено по въпросите във връзка с инфраструктурата, която им принадлежи или е създадена на територията им. Договореностите и условията за такова участие на представителите на трети държави или международни организации се определят със съответните споразумения и са в съответствие с процедурния правилник на Съвета за акредитация на сигурността.

Член 40

Правила за гласуване в рамките на Съвета за акредитация на сигурността

Ако не може да се постигне консенсус в съответствие с общите принципи по член 37, буква б) от настоящия регламент, Съветът за акредитация на сигурността взема решения въз основа на гласуване с квалифицирано мнозинство, както е предвидено в член 16 от ДЕС. Представителят на Комисията и представителят на върховния представител не гласуват. От името на Съвета за акредитация на сигурността председателят му подписва решенията, които приема Съветът за акредитация на сигурността.

Член 41

Съобщаване и последици от решенията на Съвета за акредитация на сигурността

1. Решенията на Съвета за акредитация на сигурността се изпращат на Комисията.
2. Комисията постоянно информира Съвета за акредитация на сигурността относно последиците от решенията, които той планира да вземе, за правилното функциониране на компонентите на Програмата, както и относно прилагането на плановете за третиране на остатъчния риск. Съветът за акредитация на сигурността взема под внимание всяка подобна информация получена от Комисията.
3. Комисията информира Европейския парламент и Съвета без забавяне относно последиците, които приетите решения за акредитация на сигурността имат за правилното функциониране на компонентите на Програмата. Ако Комисията прецени, че дадено решение, взето от Съвета за акредитация на сигурността, може да има значително въздействие върху правилното функциониране на тези компоненти, например по отношение на разходите, графика или резултатите, тя незабавно уведомява Европейския парламент и Съвета.
4. Административният съвет бива периодично информиран за напредъка на работата на Съвета за акредитация на сигурността.
5. Работният график на Съвета за акредитация на сигурността не възпрепятства спазването на графика за дейностите, предвидени в работната програма по член 100.

Член 42

Роля на държавите членки в акредитацията на сигурността

1. Държавите членки предоставят на Съвета за акредитация на сигурността цялата информация, която според тях има отношение към акредитацията на сигурността.
2. Със съгласието и под надзора на националните субекти, компетентни по въпросите на сигурността, държавите членки предоставят на надлежно оправомощени лица, определени от Съвета за акредитация на сигурността, разрешение за достъп до всякаква информация и до всички свързани със сигурността на системите райони и/или обекти в своята юрисдикция в съответствие със законите и подзаконовите си национални разпоредби, включително за целите на инспекции, одити и проверки на сигурността съгласно решенията на Съвета за акредитация на сигурността и за целите на процеса на наблюдение на рисковете за сигурността, посочен в член 37, буква з). Този достъп е без каквато и да е дискриминация спрямо гражданите на държавите членки на основата на гражданство.
3. Одити и проверки, посочени в параграф 2, се извършват в съответствие със следните принципи:
 - а) подчертава се значението на сигурността и ефективното управление на риска в рамките на инспектираните субекти;
 - б) препоръчват се мерки за противодействие с цел намаляване на конкретните последствия при загуба на поверителност, надеждност или наличност на класифицирана информация;
4. Всяка държава членка отговаря за разработване на модел за контрол на достъпа, който описва или изброява районите или обектите, които трябва да бъдат акредитирани. Между държавите членки и Съвета за акредитация на сигурността предварително се постига съгласие относно модела за контрол на достъп, като по този начин се гарантира, че всички държави членки осигуряват еднакво ниво на контрол на достъпа;
5. Държавите членки отговарят на местно равнище за акредитацията на сигурността на обектите, които се намират на тяхна територия и са част от района за акредитация на сигурността на компонентите на Програмата, и докладват за тази цел на Съвета за акредитация на сигурността.

ГЛАВА III

Защита на класифицираната информация

Член 43

Защита на класифицираната информация

1. Обменът на класифицирана информация, свързана с Програмата, се подчинява на съществуването на международно споразумение между Съюза и трета държава или международна организация относно обмена на класифицирана информация или, когато е приложимо, на договореност, сключена от компетентната институция или орган на Съюза и съответните органи на трета държава или международна организация относно обмена на класифицирана информация, както и на установените в нея условия;

2. Физическите лица, които пребивават в трети държави, и юридическите лица, които са установени в трети държави, могат да работят с КИЕС във връзка с Програмата само ако към тях в тези трети държави се прилагат разпоредби относно сигурността, които осигуряват степен на защита, най-малко равностойна на степента, осигурена с правилата на Комисията относно сигурността, установени в Решение (ЕС, Евратом) 2015/444, и с правилата на Съвета относно сигурността, установени в приложенията към Решение 2013/488/ЕС. Равностойността на разпоредбите относно сигурността, прилагани в трета държава или международна организация, се определя в споразумение за сигурността на информацията, включително, ако това е необходимо, по въпросите за индустриалната сигурност, сключено между Съюза и тази трета държава или международна организация в съответствие с процедурата, предвидена в член 218 от ДФЕС, и като се взема предвид член 13 от Решение 2013/488/ЕС.

3. Без да се засягат член 13 от Решение 2013/488/ЕС и правилата, уреждащи индустриалната сигурност, установени в Решение (ЕС, Евратом) 2015/444, на физически или юридически лица, трети държави или международни организации може да бъде предоставян достъп до КИЕС, когато това се счита за необходимо за конкретния случай с оглед на естеството и съдържанието на информацията, принципа „необходимост да се знае“ от страна на съответния получател и предимствата, които би получил Съюзът поради предоставения достъп.

ДЯЛ VI

„Галилео“ и EGNOS

Член 44

Допустими действия

Експлоатацията на „Галилео“ и EGNOS обхваща следните допустими действия:

- а) управлението, функционирането, поддръжката, непрекъснатото усъвършенстване, развитието и защитата на базираната в космоса инфраструктура, включително управлението на обновяването и остаряването;
- б) управлението, функционирането, поддръжката, непрекъснатото усъвършенстване, развитието и защитата на наземната инфраструктура, и по-специално наземните центрове и станции, посочени в Решение за изпълнение (ЕС) 2016/413 или Решение за изпълнение (ЕС) 2017/1406 на Комисията ⁽⁴⁵⁾, мрежи, включително управлението на обновяването и остаряването;
- в) развитието на следващите поколения системи и на услугите, предоставяни от „Галилео“ и EGNOS, включително като се вземат предвид потребностите на съответните заинтересовани страни, без да се засягат бъдещи решения по финансовите перспективи на Съюза;
- г) подкрепа за разработването на приложенията на „Галилео“ и EGNOS надолу по веригата, както и за разработването и развитието на основни технологични елементи, като например чипсетове и приемници, функциониращи чрез „Галилео“;
- д) подкрепа на дейностите сертификация и стандартизация, свързани с „Галилео“ и EGNOS, по-специално в транспортния сектор;

⁽⁴⁵⁾ Решение за изпълнение на Комисията (ЕС) 2017/1406 от 31 юли 2017 г. за определяне на местоположението на наземната инфраструктура на системата EGNOS (ОВ L 200, 1.8.2017 г., стр. 4).

- е) непрекъснатото предоставяне на услугите, предоставяни от „Галилео“ и EGNOS и в допълнение към инициативите на държавите членки и тези на частния сектор, развитието на пазара на тези услуги, по-специално с цел постигане на максималните социално-икономически ползи, посочени в член 4, параграф 1, буква б);
- ж) сътрудничеството с други регионални или световни навигационни спътникови системи, включително с оглед на улесняването на съвместимостта и оперативната съвместимост;
- з) елементи за мониторинг на надеждността на системите и тяхната експлоатация, както и на изпълнението на услугите;
- и) дейностите във връзка с предоставянето на услугите и с координацията на разширението на техния обхват.

Член 45

Услуги, предоставяни от „Галилео“

1. Услугите, предоставяни от „Галилео“, включват:
 - а) отворена услуга на „Галилео“ (GOS), която е безплатна за ползвателите и предоставя информация за позициониране и синхронизация, предназначена основно за масовите приложения на спътниковата навигация, които се използват от потребителите;
 - б) услуга с голяма точност (HAS), която е безплатна за ползвателите и предоставя чрез допълнителни данни, разпространявани в друга честотна лента, информация с голяма точност за позициониране и синхронизация, предназначена основно за навигационни спътникови приложения за професионални или търговски цели;
 - в) услуга за установяване на автентичността на сигналите (SAS), базирана на криптирани кодове, съдържащи се в сигналите, и предназначена основно за навигационни спътникови приложения за професионални или търговски цели;
 - г) публично регулирана услуга (ПРУ), която е запазена за оправомощени от правителствата ползватели, за чувствителни приложения, които изискват висока степен на непрекъснатост на услугата, включително в сферата на сигурността и отбраната, като се използват силни и криптирани сигнали; услугата е безплатна за държавите членки, Съвета, Комисията, ЕСВД и когато е целесъобразно, за надлежно упълномощените агенции на Съюза; въпросът дали да се начисляват такси на другите ползватели на ПРУ, посочени в член 2 от Решение № 1104/2011/ЕС, се преценява във всеки отделен случай, като в споразуменията, сключени съгласно член 3, параграф 5 от същото решение, се включват подходящи разпоредби; достъпът до ПРУ се урежда в съответствие с Решение № 1104/2011/ЕС;
 - д) услуга за извънредни ситуации (ES), която е безплатна за ползвателите и при която чрез излъчване на сигнали се разпространяват предупреждения за природни бедствия или други извънредни ситуации в конкретни райони; когато е целесъобразно, тя се предоставя в сътрудничество с националните органи за гражданска защита на държавите членки;
 - е) услуга за отчитане на времето (TS), която е безплатна за ползвателите и осигурява точно и сигурно еталонно време, както и получаване на координираното универсално време, като улеснява развитието на приложения във връзка с времето на базата на „Галилео“ и използването в критични приложения.
2. „Галилео“ допринася също за:
 - а) услугата за търсене и спасяване (SAR) на системата COSPAS-SARSAT посредством засичане на предавани от маяци сигнали за бедствие и преpraщане на съобщения до тях чрез обратна линия на връзка;
 - б) услугите за наблюдение на надеждността, стандартизирани на нивото на Съюза или на международно равнище, които се използват от услугите за безопасност на човешкия живот, на базата на сигнали от отворената услуга на „Галилео“ и в съчетание с EGNOS и други навигационни спътникови системи;
 - в) информация за метеорологични явления в космическото пространство чрез обслужващия център на ГНСС, както е посочено в Решение за изпълнение (ЕС) 2016/413, и услуги за ранно предупреждение, предоставяни чрез наземната инфраструктура на „Галилео“, предназначени основно за намаляване на евентуалните рискове за ползвателите на услугите, предоставяни от „Галилео“ и други ГНСС, свързани с космическото пространство.

Член 46

Услуги, предоставяни от EGNOS

1. Услугите, предоставяни от EGNOS, включват:
 - а) отворена услуга на EGNOS (EOS), която е безплатна за прекия ползвател и предоставя информация за позициониране и синхронизация, предназначена основно за масовите приложения на спътниковата навигация, които се използват от потребителите;
 - б) услуга на EGNOS за достъп до данни (EDAS), която е безплатна за прекия ползвател и предоставя информация за позициониране и синхронизация, предназначена основно за навигационни спътникови приложения за професионални или търговски цели, и предлага подобрени характеристики и резултати с по-голяма добавена стойност, отколкото тези, получени чрез EOS;
 - в) услуга за безопасност на човешкия живот (SoL), която е безплатна за прекия ползвател и предоставя информация за позициониране и синхронизация с висока степен на непрекъснатост, наличност и точност, в това число функция за цялост на системата, която предупреждава ползвателите в случай на неизправност или сигнали извън допустимия толеранс, излъчвани от „Галилео“ и други ГНСС, които EGNOS усилва в зоната на покритие, предназначена основно за ползвателите, за които безопасността е от първостепенно значение, по-конкретно в сектора на гражданското въздухоплаване за целите на аеронавигационното обслужване, в съответствие със стандартите на ИКАО или други транспортни сектори.
2. Услугите, посочени в параграф 1, се предоставят приоритетно на територията на всички държави членки, които географски са разположени в Европа, като за тази цел се включват и Кипър, Азорските острови, Канарските острови и Мадейра, в срок до края на 2026 г.
3. Географското покритие на EGNOS може да се разшири до други райони в света, по-специално на територията на държави кандидатки и на трети държави, които са асоциирани към инициативата за единно европейско небе, както и на трети държави, попадащи в обхвата на Европейската политика за съседство, доколкото това е технически осъществимо и в съответствие с изискванията за сигурност, посочени в член 34, параграф 2, а за услугата SoL – въз основа на международни споразумения.
4. Разходите за разширението на географското покритие на EGNOS съгласно параграф 3 от настоящия член, включително свързаните оперативни разходи, отнасящи се конкретно до тези райони, не се покриват от бюджета по член 11. Комисията разглежда други програми или инструменти за финансиране на такива дейности. Това разширение не забавя предоставянето на услугите по параграф 1 на настоящия член на територията на държавите членки, които географски са разположени в Европа.

Член 47

Мерки за изпълнение за „Галилео“ и EGNOS

Когато е необходимо за гладкото функциониране на „Галилео“ и EGNOS и приемането им от пазара, Комисията чрез актове за изпълнение определя, ако е нужно, мерки, които са необходими за:

- а) управление и намаляване на рисковете, свързани с функционирането на „Галилео“ и EGNOS, по-специално с оглед на гарантиране непрекъснатостта на услугата;
- б) определяне на ключовите етапи за вземане на решения във връзка с наблюдението и оценката на изпълнението на „Галилео“ и EGNOS;
- в) определяне на местоположението на централите, принадлежащи на наземната инфраструктура на „Галилео“ и EGNOS, в съответствие с изискванията за сигурност чрез открит и прозрачен процес и осигуряване на тяхното функциониране;
- г) определяне на техническите и оперативните спецификации, свързани с услугите, посочени в член 45, параграф 1, букви в), д) и е) и член 45, параграф 2, буква в).

Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

Член 48

Съгласуваност, оперативна съвместимост и стандартизация

1. „Галилео“ и EGNOS и услугите, които те предоставят, са съгласувани и оперативно съвместими от техническа гледна точка, включително на равнището на ползвателите.
2. „Галилео“ и EGNOS и услугите, които те предоставят, са съгласувани и оперативно съвместими с други навигационни спътникови системи и с конвенционални средства за радионавигация, когато необходимите изисквания и условия за тяхната съгласуваност и оперативна съвместимост са определени в международни споразумения.

ДЯЛ VII

„КОПЕРНИК“

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 49

Обхват на „Коперник“

1. „Коперник“ се изпълнява въз основа на по-ранни инвестиции, включително от заинтересовани страни като ЕКА и EUMETSAT и ако е целесъобразно и разходоэффективно – на националния или регионалния капацитет на държавите членки, като се вземат предвид капацитетът на търговските доставчици на сравними данни и информация и необходимостта от насърчаване на конкуренцията и от развитие на пазарите при максимално създаване на възможности за европейските ползватели.
2. „Коперник“ осигурява данни и информация въз основа на нуждите на своите ползватели и въз основа на политика на безплатен, пълен и свободен достъп до данните.
3. „Коперник“ подкрепя формулирането, изпълнението и мониторинга на политиките на Съюза и неговите държави членки, по-специално в областта на околната среда, изменението на климата, морските райони, морската среда, атмосферата, селското стопанство и развитието на селските райони, опазването на културното наследство, гражданската защита, наблюдението на инфраструктурата, безопасността и сигурността, както и цифровата икономика с цел допълнително намаляване на административната тежест.
4. „Коперник“ съдържа следните елементи:
 - a) придобиване на данни, което включва:
 - i) развитието и операциите на Сентинели по „Коперник“;
 - ii) достъп до данни за космически наблюдения на Земята на трети страни;
 - iii) достъпа до *in situ* и други спомагателни данни;
 - б) обработка на данни и информация чрез услугите на „Коперник“, включваща дейностите за създаване на информация с добавена стойност в подкрепа на услугите за мониторинг на околната среда, докладване и осигуряване на съответствие, гражданска защита и сигурност;
 - в) достъп до данни и разпространението им, който включва инфраструктура и услуги, за да се гарантират откриването, разглеждането, достъпът, разпространението и използването, както и дългосрочното съхранение на данните и информацията от „Коперник“ по удобен за ползвателите начин;
 - г) използване от страна на ползвателите, развитие на пазарите и изграждане на капацитет съгласно член 28, параграф 6, което включва съответните дейности, ресурси и услуги, за да се насърчават програмата „Коперник“, данните „Коперник“ и услугите „Коперник“, както и свързаните приложения надолу по веригата и тяхното разработване на всички нива с оглед на постигането на максималните социално-икономически ползи, посочени в член 4, параграф 1, както и събирането и анализирането на данни относно нуждите на ползвателите на „Коперник“.
5. „Коперник“ насърчава международната координация на системите за наблюдение и свързания обмен на данни, за да се увеличат глобалното измерение и допълващият характер на „Коперник“, като се отчитат международните споразумения и процедури за координация.

ГЛАВА II

Допустими действия

Член 50

Допустими действия за получаване на данни

Допустимите действия по „Коперник“ обхващат:

- а) действията за осигуряване на засилена непрекъснатост на съществуващите мисии Сентинели по „Коперник“ и за разработване, изстрелване, поддръжка и експлоатация на бъдещи Сентинели по „Коперник“, разширявайки обхвата на наблюдението, като се дава предимство по-специално на капацитета за наблюдение за мониторинга на антропогенните емисии на CO₂ и на емисии на други парникови газове, като се обхване и мониторингът на полярните региони и се даде възможност за иновативни екологични приложения в сферите на селското стопанство, горите, управлението на водите и морските ресурси, както и културното наследство;
- б) действията за достъп до данни и информация от трети страни по „Коперник“, които са необходими за предоставяне на услугите на „Коперник“ или за използване от институциите, агенциите, децентрализираните служби на Съюза и когато е целесъобразно и разходоэффективно, националните и регионалните публични органи;
- в) действията за осигуряване и координация на достъпа до „Коперник“ *in situ* данни и други спомагателни данни, необходими за генерирането, калибрирането и валидирането на данните и информацията от „Коперник“, включително, когато е целесъобразно и разходоэффективно – използването на съществуващия национален капацитет и избягването на дублиране.

Член 51

Допустими действия за услугите на „Коперник“

1. Допустимите действия по услугите на „Коперник“ обхващат:

- а) услуги за мониторинг на околната среда, докладване и осигуряване на съответствие, обхващащи:
 - i) мониторинг на атмосферата на глобално ниво за осигуряване на информация за качеството на въздуха, с фокус по-специално на европейско равнище, и за химичния състав на атмосферата;
 - ii) мониторинг на морската среда за осигуряване на информация за състоянието и динамиката на океанските, морските и крайбрежните екосистеми, техните ресурси и използване;
 - iii) мониторинг на земната повърхност и селското стопанство за осигуряване на информация за земната покривка, земеползването и промяната му, обектите на културното наследство, движението на земните пластове, градските зони, количеството и качеството на водата от вътрешните водоеми, горите, селското стопанство и други природни ресурси, биологичното разнообразие и криосферата;
 - iv) мониторинг на изменението на климата за осигуряване на информация за антропогенните емисии на CO₂ и на други парникови газове и поглъщането на газове, основните климатични променливи, повторните климатични анализи, сезонните прогнози, климатичните прогнози и установяване на причините за климатичните промени, информацията относно промените в полярните региони и Арктика, както и показателите при съответните времеви и пространствени скали;
- б) услуга за управление на извънредни ситуации за осигуряване на информация в подкрепа на публичните органи във връзка с гражданската защита и в координация с тях, в подкрепа на гражданската защита и действията при извънредни ситуации (за подобряване на дейностите за ранно предупреждение и капацитета за реакция при кризи) и действията по предотвратяване и подготовка (анализи на риска и възстановяването) във връзка с различни видове бедствия;
- в) услуга за сигурност в подкрепа на наблюдението в рамките на Съюза и външните му граници, морското наблюдение, в подкрепа на външните дейности на Съюза в отговор на предизвикателствата пред Съюза, свързани със сигурността, и на целите и действията във връзка с общата външна политика и политиката на сигурност.

2. Комисията, подпомагана по целесъобразност от независими външни експерти, гарантира съответствието на услугите, като:

- а) потвърждава техническата осъществимост и пригодността на изискванията, представени от общностите на ползвателите;
- б) извършва оценка на средствата и решенията, предложени или изпълнени, за да се отговори на изискванията на общностите на ползвателите и целите на Програмата.

Член 52

Допустими действия за достъп до данни и информация и разпространението им

1. „Коперник“ включва действия за осигуряване на засилен достъп до всички свои данни и цялата своя информация и ако е необходимо – за осигуряване на допълнителна инфраструктура и услуги за насърчаване на разпространението, достъпа и използването на тези данни и информация.
2. Когато данните или информацията от „Коперник“ са с чувствителен характер за сигурността по смисъла на членове 12 – 16 от Делегиран регламент (ЕС) № 1159/2013, Комисията може да възлага осигуряването, надзора върху получаването, достъпа и разпространението на тези данни и информация на един или повече доверени субекти. Тези доверени субекти създават и поддържат регистър на акредитираните ползватели и предоставят достъп до данните, предназначени за ограничено ползване, чрез отделна работна процедура.

ГЛАВА III

Политика за данните от „Коперник“

Член 53

Политика за данните и информацията от „Коперник“

1. Данните и информацията от „Коперник“ се предоставят на ползвателите на „Коперник“ в рамките на следната политика на безплатен, пълен и свободен достъп до данните:
 - a) ползвателите на „Коперник“ могат безплатно и в световен мащаб да възпроизвеждат, разпространяват, съобщават на обществеността, адаптират и променят всички данни и цялата информация от „Коперник“, и да ги комбинират с други данни и информация;
 - b) политиката на безплатен, пълен и свободен достъп до данните включва следните ограничения:
 - i) характеристиките във връзка с форматите, навременността и разпространението на данните и информацията от „Коперник“ са предварително определени;
 - ii) съблюдават се лицензионните условия за данните и информацията от трети страни по „Коперник“, използвани при изготвяне на информацията за „Коперник“, ако е приложимо;
 - iii) ограниченията във връзка със сигурността, произтичащи от общите изисквания към сигурността по член 34, параграф 2;
 - iv) гарантира се защитата срещу риска от прекъсване в системата, чрез която се изготвят или предоставят данните и информацията от „Коперник“, и от прекъсване на самия поток от данни;
 - v) гарантира се защитата на надежден достъп до данните и информацията от „Коперник“ за европейските ползватели.
2. Комисията приема делегирани актове съгласно член 105 за допълване на конкретните разпоредби, посочени параграф 1 от настоящия член, по отношение на спецификациите, условията и процедурите за достъпа до данните и информацията от „Коперник“ и използването им.
3. Когато това се налага от наложителни причини за спешност, за делегираните актове, приети съгласно настоящия член, се прилага процедурата, предвидена в член 106.
4. Комисията издава лицензи и съобщения за достъпа и използването на данните и информацията от „Коперник“, в това число клаузите за предоставяне, в съответствие с политиката в областта на данните от „Коперник“ по настоящия регламент и приложимите делегирани актове, приети съгласно параграф 2.

ДЯЛ VIII

ДРУГИ КОМПОНЕНТИ НА ПРОГРАМАТА

ГЛАВА I

Информираност за ситуацията в космоса (SSA)

Раздел 1

КНП подкомпонент

Член 54

Обхват на КНП подкомпонент

1. Подкомпонентите за КНП подкрепят следните дейности:
 - а) създаването, развитието и функционирането на мрежа от наземни и базирани в космоса датчици за КНП на държавите членки, в това число датчици, разработени чрез ЕКА или от частния сектор в Съюза, и датчици на Съюза, които се експлоатират на национално ниво, за наблюдение и проследяване на космически обекти и за изготвяне на европейски каталог на космическите обекти;
 - б) обработката и анализа на данни от КНП на национално ниво, за да се изготвя информацията от КНП и услугите за КНП по член 55, параграф 1;
 - в) предоставянето на услугите за КНП по член 55, параграф 1, на ползвателите, посочени в член 56;
 - г) мониторинг и търсене на полезни взаимодействия с инициативи, насърчаващи разработването и внедряването на технологии за извеждане от експлоатация на космически летателни апарати в края на експлоатационния срок и на технологични системи за предотвратяване и отстраняване на космически отпадъци, както и с международните инициативи в областта на управлението на космическия трафик.
2. Подкомпонентът за КНП предоставя също така техническа и административна подкрепа за осигуряване на прехода между Програмата и рамката за подкрепа на КНП, създадена с Решение № 541/2014/ЕС.

Член 55

Услуги за КНП

1. Услугите за КНП включват:
 - а) оценка на риска от сблъсък между космически летателни апарати или между космически летателни апарати и космически отпадъци и евентуално подаване на сигнали за избягване на сблъсък в етапите на изстрелване, начална орбита, издигане в орбита, експлоатация в орбита и извеждане от експлоатация при мисиите на космическите летателни апарати;
 - б) засичане и определяне на раздробявания, разпадания или сблъсъци в орбита;
 - в) оценка на риска от неконтролирано повторно навлизане на космически обекти и космически отпадъци в земната атмосфера и генериране на свързана с това информация, включително прогнозиране на времето и вероятното място на евентуалния сблъсък;
 - г) развиване на дейности за подготовка на:
 - i) намаляване на космическите отпадъци с цел ограничаване на тяхното генериране; и
 - ii) намиране на решение на проблема с космическите отпадъци чрез управление на съществуващите космически отпадъци.
2. Услугите за КНП са безплатни, достъпни във всеки един момент без прекъсване и адаптирани към нуждите на ползвателите по член 56.
3. Държавите членки участващи в КНП подкомпонент, Комисията и когато е приложимо, звеното за управление на КНП, посочено в член 59, параграф 1, не носят отговорност за:

- а) щети, произтичащи от липсата или прекъсването на предоставянето на услугите за КНП;
- б) закъснение на предоставянето на услуги за КНП;
- в) неточност на информацията, предоставена посредством услугите за КНП; или
- г) предприети действия в отговор на предоставянето на услуги за КНП.

Член 56

Ползватели на КНП

1. Ползвателите на КНП от Съюза включват:

- а) основните ползватели на КНП: държавите членки, ЕСВД, Комисията, Съвета, Агенцията, както и собствениците и операторите на публични и частни космически летателни апарати, установени в ЕС;
- б) ползватели на КНП, различни от основните: други публични и частни субекти, установени в Съюза.

Основните ползватели на КНП имат достъп до всички услуги за КНП, посочени в член 55, параграф 1.

Ползвателите на КНП, различни от основните, могат да имат достъп до услугите за КНП, посочени в член 55, параграф 1, букви б), в) и г).

2. Международните ползватели на КНП включват трети държави, международни организации, чието седалище не е в Съюза, и частни субекти, които не са установени в Съюза. Те имат достъп до услугите на КНП, посочени в член 55, параграф 1, буква г), при следните условия:

- а) трети държави и международни организации, чието седалище не е в Съюза, могат да имат достъп до услуги за КНП съгласно член 8, параграф 2;
- б) частни субекти, които не са установени в Съюза, могат да имат достъп до услуги за КНП, при условие че такъв им се предоставя с международно споразумение, сключено от Съюза в съответствие с член 8, параграф 2, с третата държава, в която са установени.

Не се изисква международно споразумение за достъп до дадена публично достъпна услуга за КНП, посочена в член 55, параграф 1, букви а), б) и в).

3. Чрез актове за изпълнение Комисията може да приема подробни разпоредби относно достъпа до услугите за КНП и съответните процедури. Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

Член 57

Участие на държавите членки в КНП подкомпонента

1. Държавите членки, които желаят да участват в предоставянето на услугите за КНП по член 55, параграф 1, обхващащи всички орбити, подават единно съвместно предложение до Комисията, доказващо спазването на следните критерии:

- а) собственост или достъп или до подходящи датчици за КНП, налични за КНП подкомпонент, и човешките ресурси във връзка с експлоатацията им, или до подходящ капацитет за оперативен анализ и за обработка на данни, специално предназначен и наличен за КНП подкомпонент;
- б) първоначална оценка на рисковете за сигурността на всеки актив за КНП, извършена и валидирана от съответната държава членка;
- в) план за действие, в който се взема предвид планът за координация, приет съгласно член 6 от Решение 541/2014/ЕС, за изпълнение на дейностите по член 54 от настоящия регламент;
- г) разпределение на различните дейности в рамките на експертните екипи, определени съгласно член 58 от настоящия регламент;
- д) правилата за обмена на данни, необходими за постигане на целите по член 4 от настоящия регламент.

Що се отнася до критериите по първа алинея, букви а) и б), всяка държава членка, която желае да участва в предоставянето на услугите за КНП, доказва поотделно съответствието с тези критерии.

Що се отнася до критериите по първа алинея, букви в), г) и д), всички държави членки, които желаят да участват в предоставянето на услуги за КНП, доказват колективно съответствието с тези критерии.

2. Критериите по параграф 1, първа алинея, букви а) и б) от настоящия член се считат за изпълнени от държави членки, участващи в КНП подкомпонент, чиито определени национални субекти са членове на консорциума, учреден съгласно член 7, параграф 3 от Решение № 541/2014/ЕС, считано от 12 май 2021 г.

3. Когато не е представено съвместно предложение съгласно параграф 1, или когато Комисията счита, че съвместно предложение, представено на това основание, не отговаря на критериите по параграф 1, най-малко пет държави членки могат да представят на Комисията ново съвместно предложение, доказващо съответствие с критериите, посочени в параграф 1.

4. Чрез актове за изпълнение Комисията може да приема подробни разпоредби относно процедурите и елементите по параграфи 1 – 3 от настоящия член. Тези мерки за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

Член 58

Организационна рамка за участието на държавите членки в КНП подкомпонента

1. Всяка държава членка, представила съвместно предложение, за което Комисията е установила, че отговаря на критериите по член 57, параграф 1, или която е била избрана от Комисията съгласно процедурата по член 57, параграф 3, определя национален субект — учредител, установен на територията ѝ, за да я представлява. Посоченият национален субект — учредител е публичен орган или образувание на държава членка, натоварено с упражняването на такава публична власт.

2. Националните субекти — учредители, определени съгласно параграф 1 от настоящия член, сключват споразумение за създаване на партньорство във връзка с КНП („споразумение за партньорство по КНП“), в което се определят правилата и механизмите за тяхното сътрудничество при изпълнение на дейностите по член 54. По-конкретно споразумението за партньорство по КНП включва елементите, посочени в член 57, параграф 1, букви в), г) и д), и създаването на структура за управление на риска, за да се гарантира изпълнението на разпоредбите за използването и сигурния обмен на данни и информацията от КНП.

3. Националните субекти — учредители развиват висококачествени услуги на Съюза за КНП в съответствие с многогодишен план, съответните основни показатели за изпълнението и изисквания към ползвателите въз основа на дейностите на експертните екипи по параграф 6 от настоящия член. Чрез актове за изпълнение Комисията може да приема многогодишния план и основните показатели за изпълнението. Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

4. Националните субекти — учредители експлоатират в мрежа съществуващите и евентуалните бъдещи датчици, за да ги използват по координиран и оптимизиран начин с оглед на създаването и поддържането на актуален общ европейски каталог, без да се засягат прерогативите на държавите членки в областта на националната сигурност.

5. Държавите членки, участващи в КНП подкомпонента, извършват акредитацията на сигурността въз основа на общите изисквания към сигурността по член 34, параграф 2.

6. Експертните екипи се определят от държавите членки, участващи в КНП подкомпонента, за да отговорят за конкретни въпроси във връзка с различни дейности за КНП. Експертните екипи са постоянни, тяхното управление и персонал се осигуряват от националните субекти — учредители на държавите членки, които са ги определили, и могат да включват експерти от всеки национален субект — учредител.

7. Националните субекти — учредители и експертните екипи осигуряват защитата на данните и информацията от КНП и на услугите за КНП.

8. Чрез актове за изпълнение Комисията приема подробни правила за функционирането на организационната рамка за участието на държавите членки в КНП подкомпонента. Тези правила обхващат и включването на по-късен етап на държава членка в споразумението за партньорство по КНП чрез присъединяване към споразумението за партньорство по КНП, посочено в параграф 2 от настоящия член. Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

Член 59

Звено за управление на КНП

1. Въз основа на най-добрия експертен опит по въпросите на сигурността и при предоставяне на услуги Комисията, като взема предвид препоръките на националните субекти – учредители, избира звеното за управление на КНП:
 - а) осигурява необходимите сигурни интерфейси за централизиране, съхранение и предоставяне на информацията от КНП на ползвателите на КНП, посочени в член 56, като се гарантира тяхното правилно третиране и проследимост;
 - б) докладва във връзка с нивото на услугите за КНП на партньорството във връзка с КНП, посочено в член 58, параграф 2, и на Комисията;
 - в) събира необходимата обратна връзка за партньорството във връзка с КНП, посочено в член 58, параграф 2, за да могат услугите по КНП да отговарят на очакванията на ползвателите;
 - г) подкрепя, стимулира и насърчава използването на услугите за КНП.
2. Националните субекти – учредители сключват със звеното за управление на КНП необходимите споразумения във връзка с изпълнението.

Раздел 2

Мякп и бзо подкомпоненти

Член 60

МЯКП дейности

1. МЯКП подкомпонентът може да подкрепя следните дейности:
 - а) оценката и определянето на нуждите на ползвателите в секторите по параграф 2, буква б), с цел набелязване на МЯКП услугите, които да се предоставят;
 - б) предоставянето на МЯКП услугите на ползвателите им съгласно набелязаните нужди на ползвателите и техническите изисквания.
2. МЯКП услугите са достъпни във всеки един момент без прекъсване. Чрез актове за изпълнение Комисията избира тези услуги в съответствие със следните правила:
 - а) Комисията приоритизира МЯКП услугите, които да се предоставят на нивото на Съюза, в зависимост от нуждите на МЯКП ползвателите, технологичната готовност на услугите и резултата от оценка на риска;
 - б) МЯКП услугите могат да допринесат за действията за гражданска защита и за защитата на широк кръг от сектори, като например космическото пространство, транспорта, ГНСС, електрическите мрежи и съобщенията.

Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по консултиране, предвидена в член 107, параграф 2.

3. Изборът на публичните или частните субекти, които да предоставят МЯКП услуги, се извършва чрез покани за представяне на оферти.

Член 61

Дейности във връзка с БЗО

1. БЗО подкомпонентът може да подкрепя следните дейности:
 - а) установяване на капацитета на държавите членки за откриване и наблюдение на близки до Земята обекти;
 - б) насърчаване на работата в мрежа на съоръженията и изследователските центрове на държавите членки;
 - в) развитие на услугата, посочена в параграф 2;
 - г) разработване на рутинна услуга за бързо реагиране, която да може да описва характеристиките на новооткритите близки до Земята обекти;
 - д) създаване на европейски каталог на близките до Земята обекти.
2. Комисията може, в своята сфера на компетентност, да установи процедури за координиране, с участието на съответните органи на ООН, на действията на Съюза и националните публични органи, свързани с гражданската защита, ако се установи приближаването на близък до Земята обект към Земята.

ГЛАВА II

GOVSATCOM

Член 62

Обхват на GOVSATCOM

По компонента за GOVSATCOM капацитетът и услугите за спътникови комуникации се комбинират в обща база на Съюза от капацитет и услуги за спътникови комуникации при спазване на необходимите изисквания към сигурността. Този компонент включва:

- а) развитието, конструирането и експлоатацията на инфраструктурата от наземния сегмент, посочена в член 67, и евентуалната космическа инфраструктура, посочена в член 102, параграф 2;
- б) осигуряването на необходимите за предоставянето на услугите за GOVSATCOM капацитет, услуги и оборудване на ползватели на държавни и търговски спътникови комуникации;
- в) мерките, необходими за допълнителна оперативна съвместимост и стандартизация на оборудването на ползвателите на GOVSATCOM.

Член 63

GOVSATCOM капацитет и услуги

1. Предоставянето на капацитет и услуги за GOVSATCOM се осигурява, както е определено в портфолиото на услугите по параграф 3 от настоящия член и в съответствие с оперативните изисквания по параграф 2 от настоящия член, специалните изисквания към сигурността на GOVSATCOM, посочени в член 34, параграф 2, и в рамките на правилата за обмена и приоритизацията по член 66.

Достъпът до капацитета и услугите на GOVSATCOM е безплатен за институционалните и правителствените ползватели на GOVSATCOM, освен ако Комисията не определи политика за таксуване в съответствие с член 66, параграф 2.

2. Чрез актове за изпълнение Комисията приема оперативните изисквания към услугите на GOVSATCOM, под формата на технически спецификации за случаите на използване на GOVSATCOM, свързани в частност с управлението на кризи, наблюдението и управлението на ключовата инфраструктура, в това число дипломатическите комуникационни мрежи. Тези оперативни изисквания се основават на подробен анализ на изискванията на ползвателите на GOVSATCOM и вземат предвид изискванията, произтичащи от съществуващите оборудване и мрежи на ползвателите. Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

3. Чрез актове за изпълнение Комисията приема портфолиото на услугите за услугите на GOVSATCOM, под формата на списък от категории капацитет и услуги за спътникови комуникации и техните характеристики, включително географския обхват, честотата, широчината на честотната лента, оборудването на ползвателите и характеристики във връзка със сигурността. Във връзка с портфолиото от услуги по параграф 3 се вземат предвид съществуващите услуги, предлагани на търговски принцип, за да не се нарушава конкуренцията на вътрешния пазар. Тези актове за изпълнение се осъвременяват редовно, основават се на оперативните изисквания и изискванията към сигурността, посочени в параграф 1 от настоящия член, и приоритизират услугите, предоставяни на ползвателите, в зависимост от тяхното значение и критична важност. Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

4. Ползвателите на GOVSATCOM имат достъп до капацитета и услугите на GOVSATCOM, посочени в портфолиото по параграф 3 от настоящия член. Този достъп се предоставя чрез хъбовете за GOVSATCOM по член 67, параграф 1.

Член 64

Доставчици на капацитет и услуги за спътникови комуникации

Капацитетът за спътникови комуникации и услугите по GOVSATCOM могат да се предоставят от следните субекти:

- a) участниците в GOVSATCOM, посочени в член 68; и
- б) юридически лица, които са надлежно акредитирани да предоставят капацитет за спътникови комуникации или услуги съгласно процедурата за акредитация на сигурността, посочена в член 37, която се извършва в съответствие с общите изисквания към сигурността по отношение на GOVSATCOM компонента, посочени в член 34, параграф 2.

Член 65

Ползватели на GOVSATCOM

1. Следните субекти могат да са ползватели на GOVSATCOM, при условие че са им възложени задачи във връзка с надзора и управлението на мисиите, операциите и инфраструктурата, които са предназначени за извънредни операции или са от основно значение за сигурността:

- a) публичен орган на Съюза или държавите членки или образувание, натоварено с упражняването на такава публична власт;
- б) физически или юридически лица, които извършват дейност от името и под контрола на субект, посочен в буква а) от настоящия параграф.

2. Ползвателите на GOVSATCOM, посочени в параграф 1 от настоящия член, са надлежно упълномощени от участник в GOVSATCOM по член 68 за използването на капацитета и услугите за GOVSATCOM и спазват общите изисквания за сигурност, посочени в член 34, параграф 2, определени за GOVSATCOM.

Член 66

Обмен и приоритизация

1. Обединените капацитет, услуги и оборудване на ползвателите за спътникови комуникации се обменят и приоритизират между участниците в GOVSATCOM, посочени в член 68, въз основа на анализ на рисковете за безопасността и сигурността на ползвателите. Този анализ взема предвид съществуващата комуникационна инфраструктура и наличието на съществуващ капацитет, както и тяхното географско покритие на равнището на Съюза и на национално равнище. При този обмен и приоритизация се приоритизират ползвателите на GOVSATCOM според тяхната значимост и критична важност.

2. Чрез актове за изпълнение Комисията приема подробните правила за обмена и приоритизацията на капацитета, услугите и оборудването на ползвателите за спътникови комуникации, като отчита очакваното търсене за различните случаи на използване на GOVSATCOM и анализа на рисковете за сигурността за тези случаи на използване, както и ефективността на разходите, когато е целесъобразно.

Като определя политика за таксуване в тези правила, Комисията гарантира, че предоставянето на капацитет и услуги за GOVSATCOM не нарушава пазара и че няма недостиг на капацитет за GOVSATCOM.

Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

3. Обменът и приоритизацията на капацитета и услугите за спътникови комуникации между ползвателите на GOVSATCOM, които са упълномощени от един и същ участник в GOVSATCOM, се определят и изпълняват от този участник.

Член 67

Инфраструктура и експлоатация на наземния сегмент

1. Наземният сегмент включва инфраструктурата, необходима, за да се предоставят услугите на ползвателите на GOVSATCOM в съответствие с член 66, особено за хъбовете за GOVSATCOM, които се осигуряват по този компонент за свързване на ползвателите на GOVSATCOM с доставчиците на капацитет и услуги за спътникови комуникации. Наземният сегмент и неговото функциониране отговарят на общите изисквания към сигурността, посочени в член 34, параграф 2, определено за GOVSATCOM.

2. Чрез актове за изпълнение Комисията определя местоположението на инфраструктурата от наземния сегмент. Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3, и не накърняват правото на отделните държави членки да решат да не разполагат такава инфраструктура.

Член 68

Участници в GOVSATCOM и компетентни органи

1. Държавите членки, Съветът, Комисията и ЕСВД са участници в GOVSATCOM, доколкото те упълномощават ползвателите на GOVSATCOM или осигуряват капацитет за спътникови комуникации, обекти от наземния сегмент или част от съоръженията на наземния сегмент.

Когато Съветът, Комисията или ЕСВД упълномощават ползвателите на GOVSATCOM или осигуряват капацитет за спътникови комуникации, обекти от наземния сегмент или част от съоръженията на наземния сегмент на територията на държава членка, такова упълномощаване или осигуряване не противоречи на разпоредбите за неутралитет или необвързаност, предвидени в конституционното право на тази държава членка.

2. Агенции на Съюза могат да станат участници в GOVSATCOM само доколкото това е необходимо за изпълнение на задачите им и в съответствие с подробни правила, установени в административно споразумение, сключено между съответната агенция и институцията на Съюза, която осъществява надзор върху нея.

3. Трети държави и международни организации могат да станат участници в GOVSATCOM в съответствие с член 7.

4. Всеки участник в GOVSATCOM определя един компетентен орган за GOVSATCOM.

5. Компетентният орган за GOVSATCOM гарантира, че:

- а) услугите се използват съгласно приложимите изисквания към сигурността;
- б) се определят и управляват правата за достъп на ползвателите на GOVSATCOM;
- в) оборудването на ползвателите и свързаните електронни комуникационни връзки и информация се използват и управляват в съответствие с приложимите изисквания към сигурността;
- г) се създава централно звено за връзка, за да подпомага при необходимост съобщаването на рисковете и заплахите за сигурността, по-конкретно за откриването на потенциално опасни електромагнитни смущения, засягащи услугите по този компонент.

Член 69

Наблюдение на предлагането и търсенето на GOVSATCOM

За да се оптимизира балансът между предлагането и търсенето на услугите за GOVSATCOM, Комисията осъществява непрекъснато наблюдение на развитието на предлагането, включително съществуващия капацитет за GOVSATCOM в орбита за обединяване и споделяне, и на търсенето на капацитет и услуги за GOVSATCOM, като взема предвид новите рискове и заплахи и новото технологично развитие.

ДЯЛ IX

АГЕНЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА КОСМИЧЕСКАТА ПРОГРАМА

ГЛАВА I

Общи разпоредби във връзка с Агенцията

Член 70

Правен статут на Агенцията

1. Агенцията е орган на Съюза. Тя притежава правосубектност.
2. Във всяка една от държавите членки Агенцията се ползва с най-широката правосубектност, предоставяна на юридическите лица съгласно тяхното национално законодателство. По-специално тя може да придобива или да се разпорежда с движима и недвижима собственост и да е страна по съдебни производства.
3. Агенцията се представлява от нейния изпълнителен директор.

Член 71

Седалище и местни бюра на Агенцията

1. Седалището на Агенцията е в Прага, Чехия.
2. Персонал на Агенцията може да бъде разположен в един от наземните центрове „Галилео“ или EGNOS, посочени в Решение за изпълнение (ЕС) 2016/413 или (ЕС) 2017/1406, за изпълнение на дейностите по Програмата, предвидени в съответното споразумение.
3. В съответствие с нуждите на Програмата могат да бъдат създадени местни бюра в държавите членки в съответствие с процедурата, определена в член 79, параграф 2.

ГЛАВА II

Организация на Агенцията

Член 72

Административна и управленска структура

1. Административната и управленската структура на Агенцията се състои от:
 - а) Административния съвет;
 - б) изпълнителния директор;
 - в) Съвета за акредитация на сигурността.

2. Административният съвет, изпълнителният директор и Съветът за акредитация на сигурността си сътрудничат, за да осигуряват функционирането на Агенцията и координацията съгласно процедурите, определени във вътрешните правила на Агенцията, като процедурния правилник на Административния съвет, процедурния правилник на Съвета за акредитация на сигурността, финансовите разпоредби, приложими към Агенцията, правилата за прилагане на Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз („Правилника за длъжностните лица“) и правилата за достъп до документите.

Член 73

Административен съвет

1. Административният съвет се състои от по един представител, определен от всяка държава членка, и от трима представители на Комисията, като всички имат право на глас. Административният съвет също така включва един член, назначен от Европейския парламент, без право на глас.
2. Председателят или заместник-председателят на Съвета за акредитация на сигурността, представител на Съвета, представител на върховния представител и представител на ЕКА се поканват да присъстват на заседанията на Административния съвет в качеството на наблюдатели относно въпроси, които ги засягат пряко, при условията, определени в процедурния правилник на Административния съвет.
3. Всеки член на Административния съвет има заместник-член. Заместник-членът представлява въпросния член в негово отсъствие.
4. Всяка държава членка назначава един член и един заместник-член на Административния съвет, като се вземат предвид знанията им в областта на задачите на Агенцията и подходящите умения във връзка с управлението, администрацията и бюджета. За да се осигури непрекъснатостта в дейностите на Административния съвет, Европейският парламент, Комисията и държавите членки се стремят да ограничат смяната на своите представители в съвета. Всички страни се стремят да има балансирано представителство между мъже и жени в рамките на Административния съвет.
5. Мандатът на членовете на Административния съвет и техните заместници е четири години и може да се подновява.
6. Когато е целесъобразно, участието на представители на трети държави или международни организации и условията във връзка с това участие се определят със споразуменията по член 98 и са в съответствие с процедурния правилник на Административния съвет. Тези представители нямат право на глас.

Член 74

Председател на административния съвет

1. Административният съвет избира председател и заместник-председател измежду своите членове с право на глас. Заместник-председателят автоматично замества председателя, ако последният е възпрепятстван да изпълнява задълженията си.
2. Мандатът на председателя и заместник-председателя е две години и може да се подновява еднократно. Всеки мандат приключва, когато съответното лице престане да бъде член на Административния съвет.
3. Административният съвет има право да освобождава председателя, заместник-председателя или и двамата.

Член 75

Заседания на Административния съвет

1. Заседанията на административния съвет се свикват от неговия председател.

2. Изпълнителният директор участва в разискванията на административния съвет, освен ако председателят вземе друго решение. Изпълнителният директор няма право на глас.
3. Административният съвет провежда регулярно редовни заседания, най-малко два пъти годишно. Освен това той заседава по инициатива на председателя си или по искане на най-малко една трета от членовете си.
4. Административният съвет има правото да покани на своите заседания като наблюдател всяко лице, чието мнение може да представлява интерес. Членовете на Административния съвет могат да бъдат подпомагани от съветници или експерти при условията на неговия процедурен правилник.
5. Когато обсъждането засяга използването на чувствителна национална инфраструктура, представителите на държавите членки и представителите на Комисията могат да присъстват на заседанията и разискванията на Административния съвет според принципа „необходимо да се знае“. Въпреки това в гласуванията участват само представителите на държавите членки, притежаващи такава инфраструктура, и представителите на Комисията. Когато председателят на Административния съвет не представлява една от държавите членки, притежаващи такава инфраструктура, той се замества от представителя на държава членка, разполагаща с такава инфраструктура. В процедурния правилник на Административния съвет се определят случаите, в които тази процедура може да се прилага.
6. Агенцията осигурява секретариат на Административния съвет.

Член 76

Правила за гласуването в Административния съвет

1. Освен когато в настоящия регламент е предвидено друго, Административният съвет взема своите решения с мнозинство на членовете си с право на глас.

За избора и освобождаването от длъжност на председателя и заместник-председателя на Административния съвет и за приемане на бюджета, на работните програми, одобряване на договореностите, посочени в член 98, параграф 2, приемане на правилата относно сигурността на Агенцията, приемане на процедурния правилник, за създаването на местни бюра и за одобряването на споразуменията за прием, посочени в член 92, е необходимо мнозинство от две трети от всички членове с право на глас.

2. Всеки представител на държавите членки и Комисията разполага с един глас. При отсъствие на член с право на глас заместникът му е оправомощен да упражни правото му на глас. Решенията по член 77, параграф 2, буква а), с изключение на тези по въпросите по дял V, глава II, или по член 77, параграф 5 се приемат само с положителен вот от страна на представителите на Комисията.
3. В процедурния правилник на Административния съвет подробно се уреждат разпоредбите за гласуването, по-специално условията, съгласно които един член може да действа от името на друг член, както и по целесъобразност евентуални изисквания за кворум.

Член 77

Задачи на Административния съвет

1. Административният съвет прави необходимото, за да може Агенцията да изпълнява поверената ѝ работа при условията, установени в настоящия регламент, и взема всички необходими решения за тази цел. Това не засяга компетенциите на Съвета за акредитация на сигурността във връзка с дейностите по глава II от дял V.
2. Освен това Административният съвет:
 - а) приема в срок до 15 ноември всяка година работната програма на Агенцията за следващата година, след като включи в нея, без изменения, частта, изготвена от Съвета за акредитация на сигурността в съответствие с член 80, буква б), и след като получи становището на Комисията;

- б) приема в срок до 30 юни на първата година от многогодишната финансова рамка, предвидена в член 312 отДФЕС, многогодишната работна програма на Агенцията за периода, обхванат от тази многогодишната финансова рамка, след като включи в нея без изменения частта, изготвена от Съвета за акредитация на сигурността в съответствие с член 80, буква а) от настоящия регламент, и след като получи становището на Комисията. Извършва се консултация с Европейския парламент по тази многогодишна работна програма, при условие че целта на консултацията е обмен на мнения и резултатите от нея не са обвързващи за Агенцията;
- в) изпълнява функциите по отношение на бюджета, предвидени в член 84, параграфи 5, 6, 10 и 11;
- г) контролира функционирането на Центъра за наблюдение на сигурността на „Галилео“, посочен в член 34, параграф 5, буква б);
- д) приема разпоредби за изпълнение на Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁶⁾ в съответствие с член 94 от настоящия регламент;
- е) одобрява договореностите, посочени в член 98, след консултация със Съвета за акредитация на сигурността по разпоредбите във връзка с договореностите, които се отнасят до акредитацията на сигурността;
- ж) приема техническите процедури, необходими за изпълнение на своите задачи;
- з) приема годишния доклад за дейностите и перспективите на Агенцията, след като включи в него без изменения частта, изготвена от Съвета за акредитация на сигурността в съответствие с член 80, буква в), и го изпраща на Европейския парламент, Съвета, Комисията и Сметната палата в срок до 1 юли всяка година;
- и) гарантира предприемането на адекватни последващи действия във връзка с констатациите и препоръките, произтичащи от оценките и одитите по член 102, както и тези, произтичащи от разследванията, провеждани от OLAF, и от всички вътрешни или външни одитни доклади, и изпраща всяка информация, отнасяща се до резултатите от процедурите за оценка на бюджетния орган;
- й) дава становища на изпълнителния директор по СФРП, посочени в член 31, и споразуменията за финансов принос, посочени в член 27, параграф 3 и член 29, параграф 5, преди тяхното подписване;
- к) приема правилата относно сигурността на Агенцията, посочени в член 96;
- л) одобрява стратегия за борба с измамите по предложение на изпълнителния директор;
- м) одобрява, ако е необходимо и въз основа на предложения на изпълнителния директор, организационните структури, посочени в член 79, параграф 1, буква л);
- н) назначава счетоводител, който може да е счетоводителят на Комисията:
 - i) спрямо когото се прилагат Правилникът за длъжностните лица и Условието за работа на другите служители на Европейския съюз („Условие за работа“), установени с Регламент (ЕИО, Евратом, ЕОБС) № 259/68 на Съвета ⁽⁴⁷⁾; и
 - ii) който е напълно независим в изпълнението на задълженията си;
- о) приема и публикува своя процедурен правилник.

3. По отношение на персонала на Агенцията Административният съвет упражнява правомощията на органа по назначаването и на органа, компетентен да сключва трудовите договори, предоставени съответно съгласно Правилника за длъжностните лица и Условието за работа („правомощията на органа по назначаването“).

В съответствие процедурата, предвидена в член 110 от Правилника за длъжностните лица, Административният съвет взема решение по член 2, параграф 1 от същия правилник и член 6 от Условието за работа, за делегиране на съответните правомощия на органа по назначаването на изпълнителния директор и определя условията, при които се преустановява това делегиране на правомощия. Изпълнителният директор докладва на Административния съвет за упражняването на тези делегирани правомощия. Изпълнителният директор има правото от своя страна да делегира тези правомощия на други лица.

⁽⁴⁶⁾ Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 г. относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, 31.5.2001 г., стр. 43).

⁽⁴⁷⁾ ОВ L 56, 4.3.1968 г., стр. 1.

Ако изключителни обстоятелства го налагат, при прилагане на втората алинея на настоящия параграф Административният съвет може с решение временно да преустанови делегирането на правомощия на орган по назначаването на изпълнителния директор, както и тези, които изпълнителният директор е пределегирал, и да ги упражнява пряко или да ги делегира на някой от членовете си или на член на персонала, различен от изпълнителния директор.

Чрез дерогация от втора алинея от настоящия параграф, Административният съвет е длъжен да делегира на председателя на Съвета за акредитация на сигурността правомощията по първа алинея във връзка с наемането на работа, оценяването и прекатегоризирането на персонала, участващ в дейностите по дял V, глава II, както и във връзка с дисциплинарните мерки, които е необходимо да бъдат предприети по отношение на този персонал.

Административният съвет приема мерките за изпълнение на Правилника за длъжностните лица и на Условието за работа в съответствие с процедурата по член 110 от Правилника за длъжностните лица. Във връзка с наемането на работа, оценяването и прекатегоризирането на персонала, участващ в дейностите по дял V, глава II от настоящия регламент, както и във връзка с дисциплинарните мерки, които трябва да се предприемат спрямо него, той първо се консултира със Съвета за акредитация на сигурността и надлежно взема предвид неговите съображения.

Освен това Административният съвет приема решение за определяне на правилата за командироването на национални експерти в Агенцията. Преди приемане на това решение Административният съвет се консултира със Съвета за акредитация на сигурността във връзка с командироването на национални експерти, които вземат участие в дейностите по акредитация на сигурността по дял V, глава II и надлежно взема предвид неговите съображения.

4. Административният съвет назначава изпълнителния директор и може да продължи или да прекрати неговия мандат в съответствие с член 89.

5. С изключение на дейностите, предприети в съответствие с дял V, глава II, Административният съвет упражнява дисциплинарен контрол над изпълнителния директор по отношение на неговата работа, по-специално що се отнася до въпросите, свързани със сигурността, които са от компетентността на Агенцията.

Член 78

Изпълнителен директор

1. Агенцията се управлява от изпълнителния ѝ директор. Изпълнителният директор е отговорен пред Административния съвет.

Настоящият параграф не засяга автономността или независимостта на Съвета за акредитация на сигурността и на намиращия се под негов контрол персонал на Агенцията в съответствие с член 82, нито правомощията, предоставени на Съвета за акредитация на сигурността и на председателя на Съвета за акредитация на сигурността по силата съответно на членове 38 и 81.

2. Без да се засягат правомощията на Комисията и на Административния съвет, изпълнителният директор е независим при изпълнението на функциите си и не може да търси или приема инструкции от нито едно правителство или друг орган.

Член 79

Задачи на изпълнителния директор

1. Изпълнителният директор изпълнява следните задачи:

- а) представлява Агенцията и подписва споразуменията, посочени в член 27, параграф 3, член 29, параграф 5 и член 31;
- б) подготвя работата на Административния съвет и участва в нея без право на глас, като се съблюдават разпоредбите на член 75, параграф 2, втора алинея;
- в) изпълнява решенията на Административния съвет;

- г) изготвя многогодишните и годишните работни програми на Агенцията и ги представя на Административния съвет за одобрение с изключение на частите, изготвени и приети от Съвета за акредитация на сигурността в съответствие с член 80, букви а) и б);
- д) изпълнява многогодишните и годишните работни програми, с изключение на частите, които се изпълняват от председателя на Съвета за акредитация на сигурността;
- е) за всяко заседание на Административния съвет изготвя доклад за напредъка по изпълнението на годишната работна програма и при необходимост — на многогодишната работна програма, в който включва, без изменения, частта, изготвена от председателя на Съвета за акредитация на сигурността;
- ж) изготвя годишния доклад за дейностите и перспективите на Агенцията с изключение на частта, която се изготвя и одобрява от Съвета за акредитация на сигурността в съответствие с член 80, буква в) по отношение на дейностите по дял V, и го представя на Административния съвет за одобрение;
- з) осъществява текущото управление на Агенцията и предприема всички необходими мерки, за да осигури функционирането на Агенцията в съответствие с настоящия регламент, включително приемането на вътрешни административни указания и публикуването на съобщения;
- и) съставя проект на прогнозен разчет на приходите и разходите на Агенцията в съответствие с член 84 и изпълнява бюджета съгласно член 85;
- й) взема необходимите мерки, за да гарантира, че Агенцията в качеството ѝ на оператор на Центъра за наблюдение на сигурността на „Галилео“ може да изпълнява указанията, дадени в съответствие с Решение (ОВППС) 2021/698, както и ролята, посочена в член 6 от Решение № 1104/2011/ЕС;
- к) осигурява обмена на цялата съответна информация, по-специално по отношение на сигурността, в рамките на структурата на Агенцията по член 72, параграф 1;
- л) в тясно сътрудничество с председателя на Съвета за акредитация на сигурността по въпросите, свързани с дейностите по акредитация на сигурността по дял V, глава II, определя организационните структури на Агенцията и ги представя на Административния съвет за одобрение; тези структури отразяват конкретните характеристики на различните компоненти на Програмата;
- м) по отношение на персонала на Агенцията упражнява правомощията по член 77, параграф 3, първа алинея, доколкото тези правомощия са му делегирани по силата на втора алинея от член 77, параграф 3;
- н) гарантира, че на Съвета за акредитация на сигурността, на органа по назначаването, посочен в член 38, параграф 3 и член 82, параграф 3 и на председателя на Съвета за акредитация на сигурността са осигурени секретарски услуги и всички ресурси, които са необходими за доброто им функциониране;
- о) с изключение на частта от плана за действие, свързана с дейностите по дял V, глава II, изготвя план за действие, за да осигури предприемането на последващи действия във връзка с констатациите и препоръките от оценките по член 102 и, след като включи, без да внася изменения, частта, изготвена от Съвета за акредитация на сигурността, представя на Комисията два пъти годишно доклад за постигнатия напредък, който се изпраща и до Административния съвет за информация;
- п) взема следните мерки за защита на финансовите интереси на Съюза:
 - i) превантивни мерки срещу измами, корупция и всяка друга незаконна дейност, както и използване на ефективни мерки за контрол;
 - ii) при установяване на нередности събира неправомерно платените суми и когато е целесъобразно, налага ефективни, съразмерни и възпиращи административни и финансови санкции;
- р) изготвя за Агенцията стратегия за борба с измамите, която е съобразена с риска от измами, като се взема предвид анализът на разходите и ползите от предвидените за изпълнение мерки и се отчитат констатациите и препоръките от разследванията на OLAF, и я представя на Административния съвет за одобрение;
- с) представя доклади на Европейския парламент за изпълнението на задълженията си, когато е бил приканен от последния да го стори; Съветът също може да го прикани да докладва в същата връзка.

2. Изпълнителният директор решава дали е необходимо да се отделят един или повече служители в една или повече държави членки, за да се осъществяват задачите на Агенцията по ефикасен и ефективен начин. Преди да вземе решение да създаде местно бюро, изпълнителният директор получава предварителното съгласие на Комисията, Административния съвет и съответната(ите) държава(и) членка(и). В решението се уточнява обхватът на дейностите, които ще се извършват в местното бюро, така че да се избегнат ненужните разходи и дублирането на административните функции на Агенцията. Когато е възможно, въздействието по отношение на разпределението на персонала и бюджета се включва в проекта на единния програмен документ, посочен в член 84, параграф 6.

Член 80

Управленски задачи на Съвета за акредитация на сигурността

Освен задачите по член 38, като част от управлението на Агенцията Съветът за акредитация на сигурността:

- а) изготвя и одобрява онази част от многогодишната работна програма, която е свързана с оперативните дейности по дял V, глава II и с финансовите и човешките ресурси, необходими за изпълнението на тези дейности, и я изпраща своевременно на Административния съвет, за да бъде включена в многогодишната работна програма;
- б) изготвя и одобрява онази част от годишната работна програма, която е свързана с оперативните дейности по дял V, глава II и с финансовите и човешките ресурси, необходими за изпълнението на тези дейности, и я изпраща своевременно на Административния съвет, за да бъде включена в годишната работна програма;
- в) изготвя и одобрява онази част от годишния доклад, която е свързана с дейностите и перспективите на Агенцията по дял V, глава II и с финансовите и човешките ресурси, необходими за изпълнението на тези дейности и перспективи, и я изпраща своевременно на Административния съвет, за да бъде включена в годишния доклад.

Член 81

Председател на Съвета за акредитация на сигурността

1. Съветът за акредитация на сигурността избира председател и заместник-председател измежду своите членове с мнозинство от две трети от всички членове с право на глас. Когато не се постигне мнозинство от две трети в рамките на две заседания на Съвета за акредитация на сигурността, се изисква обикновено мнозинство.
2. Заместник-председателят замества автоматично председателя, ако председателят не е в състояние да изпълнява своите задължения.
3. Съветът за акредитация на сигурността има право да освобождава председателя, заместник-председателя или и двамата. Той приема решението за освобождаването с мнозинство от две трети.
4. Мандатът на председателя и заместник-председателя на Съвета за акредитация на сигурността е две години и може да се подновява еднократно. Всеки мандат приключва, когато съответното лице престане да бъде член на Съвета за акредитация на сигурността.

Член 82

Организационни аспекти на Съвета за акредитация на сигурността

1. Съветът за акредитация на сигурността има достъп до всички необходими човешки и материални ресурси, за да може да изпълнява задачите си независимо. Той разполага с достъп до всяка информация от значение за осъществяване на задачите си, с която разполагат другите органи на Агенцията, без да се засягат принципите на самостоятелност и независимост, посочени в член 37, буква и).

2. Съветът за акредитация на сигурността и намиращият се под негов контрол персонал на Агенцията изпълняват задълженията си по начин, който гарантира самостоятелност и независимост спрямо останалите дейности на Агенцията, по-специално спрямо оперативните дейности, свързани с експлоатацията на системите, в съответствие с целите на отделните компоненти на Програмата. На член на персонала на Агенцията под контрола на Съвета за акредитация на сигурността не може по същото време да бъдат възлагани други задачи в рамките на Агенцията.

За тази цел в рамките на Агенцията се създава ефективно организационно разделяне между персонала, който се занимава с дейностите по дял V, глава II, и останалия персонал на Агенцията. Съветът за акредитация на сигурността незабавно уведомява изпълнителния директор, Административния съвет и Комисията за всички обстоятелства, които биха могли да нарушат неговата самостоятелност или независимост. Ако не може да се намери решение в рамките на Агенцията, Комисията проучва ситуацията, като се консултира със съответните страни. Въз основа на резултатите от проучването Комисията взема целесъобразните корективни мерки, които Агенцията трябва да приложи, и информира за тях на Европейския парламент и Съвета.

3. Съветът за акредитация на сигурността създава специални подчинени органи, които действат под негово ръководство, за да разглеждат специфични въпроси. По-специално, като гарантира необходимата непрекъснатост на работата, той създава група, която да осъществява прегледи и проверки във връзка с анализа на сигурността и да изготвя съответните доклади за риска, за да се оказва съдействие на Съвета за акредитация на сигурността при подготовка на решенията му. За да се подпомага работата на тази група, Съветът за акредитация на сигурността може да създава и разпуска експертни групи.

Член 83

Задачи на председателя на Съвета за акредитация на сигурността

1. Председателят на Съвета за акредитация на сигурността гарантира, че Съветът осъществява дейностите си по акредитация на сигурността независимо, и има следните задачи:

- а) управлява дейностите по акредитация на сигурността под контрола на Съвета за акредитация на сигурността;
- б) под контрола на Съвета за акредитация на сигурността изпълнява частта от многогодишните и годишните работни програми на Агенцията по дял V, глава II;
- в) сътрудничи на изпълнителния директор с цел оказване на помощ при изготвянето на проекта за щатното разписание, посочен в член 84, параграф 4, и на организационните структури на Агенцията;
- г) изготвя частта от доклада за напредъка относно оперативните дейности по дял V, глава II, и я изпраща своевременно на Съвета за акредитация на сигурността и на изпълнителния директор, за да се включи в доклада за напредъка;
- д) изготвя частта от годишния доклад и от плана за действие относно оперативните дейности съгласно дял V, глава II, и я изпраща своевременно на изпълнителния директор;
- е) представява Агенцията във връзка с дейностите и решенията по дял V, глава II;
- ж) упражнява по отношение на персонала на Агенцията, участващ в дейностите по дял V, глава II, правомощията, предвидени в член 77, параграф 3, първа алинея, които са му делегирани в съответствие с член 77, параграф 3, четвърта алинея.

2. По отношение на дейностите по дял V, глава II, Европейският парламент и Съветът могат да поканят пред тези институции председателя на Съвета за акредитация на сигурността за обмен на мнения във връзка с работата и перспективите на Агенцията, включително по отношение на многогодишните и годишните работни програми.

ГЛАВА IV

ФИНАНСОВИ РАЗПОРЕДБИ ВЪВ ВРЪЗКА С АГЕНЦИЯТА

Член 84

Бюджет на Агенцията

1. Без да се засягат останалите ресурси и задължения, приходите на Агенцията включват финансов принос от Съюза, вписан в бюджета му, за да се осигури баланс между приходи и разходи. Агенцията може да получава *ad hoc* безвъзмездни средства от бюджета на Съюза.
2. Разходите на Агенцията включват разходи за персонал, администрация и инфраструктура, оперативни разходи и разходи, свързани с функционирането на Съвета за акредитация на сигурността, включително на органите, посочени в член 38, параграф 3 и член 82, параграф 3, и договорите и споразуменията, сключени от Агенцията с цел изпълнение на поверените ѝ функции.
3. Приходите и разходите са балансирани.
4. За дейностите по дял V, глава II изпълнителният директор изготвя в тясно сътрудничество с председателя на Съвета за акредитация на сигурността проект на прогнозен разчет на приходите и разходите на Агенцията за следващата финансова година, като в него ясно се разграничават елементите, които са свързани с дейностите по акредитация на сигурността и с останалите дейности на Агенцията. Председателят на Съвета за акредитация на сигурността може да изготви писмено становище по проекта, а изпълнителният директор изпраща проекта на прогнозен разчет и становището по него на Административния съвет и Съвета за акредитация на сигурността заедно с проект за шатното разписание.
5. Всяка година за дейностите по дял V, глава II, въз основа на проекта на прогнозен разчет на приходите и разходите и в тясно сътрудничество със Съвета за акредитация на сигурността, Административният съвет изготвя прогнозен разчет на приходите и разходите на Агенцията за следващата финансова година.
6. До 31 януари всяка година Административният съвет изпраща проект на единен програмен документ, съдържащ, наред с другото, прогнозен разчет, проект за шатното разписание и временна годишна работна програма, на Комисията и третите държави или международните организации, с които Агенцията е сключила договорености в съответствие с член 98.
7. Комисията изпраща на Европейския парламент и Съвета („бюджетния орган“) прогнозния разчет на приходите и разходите заедно с проекта на общ бюджет на Европейския съюз.
8. Въз основа на прогнозния разчет Комисията включва в проекта на общ бюджет на Европейския съюз прогнозните суми, които счита за необходими за шатното разписание и субсидията от общия бюджет. Комисията трябва да представи проект на общия бюджет пред бюджетния орган в съответствие с член 314 от ДФЕС.
9. Бюджетният орган разрешава бюджетните кредити за финансовия принос за Агенцията и приема нейното шатно разписание.
10. Бюджетът се приема от Административния съвет. Той става окончателен, след като общият бюджет на Европейския съюз е окончателно приет. При необходимост в бюджета се внасят съответните корекции.
11. Във възможно най-кратки срокове Административният съвет уведомява бюджетния орган за намерението си да изпълнява всеки един проект, който ще има значителни финансови последици за финансирането на бюджета, по-конкретно всякакви проекти, свързани със собственост, например наемането или закупуването на сгради. Административният съвет уведомява Комисията за същото.
12. Когато клон на бюджетния орган е уведомил за намерението си да представи становище, същият го представя на Административния съвет в срок до шест седмици от датата на уведомлението за проекта.

Член 85

Изпълнение на бюджета на Агенцията

1. Изпълнителният директор изпълнява бюджета на Агенцията.
2. Всяка година изпълнителният директор изпраща на бюджетния орган цялата информация, необходима за осъществяване на задълженията, които има бюджетният орган за оценка.

Член 86

Представяне на отчетите на Агенцията и освобождаване от отговорност

При представяне на временните и окончателните отчети на Агенцията и при освобождаване от отговорност се спазват правилата и графика от Финансовия регламент и Регламента за финансовата рамка за органите по член 70 от Финансовия регламент.

Член 87

Финансови разпоредби във връзка с Агенцията

Финансовите правила, приложими към Агенцията, се приемат от Административния съвет след консултация с Комисията. Тези правила не могат да се отклоняват от Регламента за финансовата рамка за органите по член 70 от Финансовия регламент, освен ако отклонението се налага конкретно за функционирането на Агенцията и ако Комисията е дала предварителното си съгласие.

ГЛАВА V

ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ НА АГЕНЦИЯТА

Член 88

Персонал на Агенцията

1. По отношение на персонала, нает от Агенцията, се прилагат Правилникът за длъжностните лица, Условието за работа и правилата, съвместно приети от институциите на Съюза за целите на прилагането на Правилника за длъжностните лица и на Условието за работа.
2. Персоналът на Агенцията се състои от назначени от нея служители с оглед на изпълнението на нейните задачи. Те разполагат с разрешение за достъп на подходящото ниво в зависимост от класификацията на информацията, с която боравят.
3. Вътрешните правила на Агенцията, като процедурния правилник на Административния съвет, процедурния правилник на Съвета за акредитация на сигурността, финансовите правила, приложими към Агенцията, правилата за прилагане на Правилника за длъжностните лица и правилата за достъп до документите, гарантират самостоятелността и независимостта на персонала, извършващ дейностите по акредитация на сигурността, по отношение на персонала, осъществяващ останалите дейности на Агенцията, в съответствие с член 37, буква и).

Член 89

Назначаване и мандат изпълнителния директор

1. Изпълнителният директор се наема на работа като срочно нает служител на Агенцията в съответствие с член 2, буква а) от Условието за работа.

Изпълнителният директор се назначава от Административния съвет въз основа на своите качества, доказани административни и управленски умения и съответната компетентност и опит от списък, съставен от поне трима кандидати, предложени от Комисията след открит и прозрачен конкурс, проведен след публикуването на покана за изразяване на интерес в *Официален вестник на Европейския съюз* или другаде.

Кандидатът, избран от Административния съвет за длъжността на изпълнителен директор, може да бъде поканен при първа възможност да направи изявление пред Европейския парламент и да отговори на въпросите, зададени от негови членове.

При сключване на договора на изпълнителния директор Агенцията се представява от председателя на Административния съвет.

Административният съвет приема решението си за назначаване на изпълнителния директор с мнозинство от две трети от членовете си.

2. Мандатът на изпълнителния директор е пет години. В края на мандата Комисията прави оценка на работата на изпълнителния директор, като взема предвид бъдещите задачи на Агенцията и предизвикателства, пред които тя ще се изправи.

По предложение на Комисията, в което се взема предвид оценката, посочена в първа алинея, Административният съвет може еднократно да продължи мандата на изпълнителния директор за срок до пет години.

Решението за продължаване на мандата на изпълнителния директор се приема с мнозинство от две трети от членовете на Административния съвет.

Изпълнителен директор, чийто мандат е бил продължен, не може след това да участва в процедура за подбор за същата длъжност.

Административният съвет информира Европейския парламент за намерението си да продължи мандата на изпълнителния директор. Преди продължаването изпълнителният директор може да бъде поканен да направи изявление пред съответните комисии на Европейския парламент и да отговори на въпросите на техните членове.

3. Административният съвет може да освобождава изпълнителния директор по предложение на Комисията или на една трета от своите членове с решение, което се приема с мнозинство от две трети от членовете на съвета.

4. Европейският парламент и Съветът могат да поканят изпълнителния директор за обмен на мнения пред тези институции във връзка с работата и перспективите на Агенцията, включително по отношение на многогодишните и годишните работни програми. Този обмен на мнения не засяга въпроси, свързани с дейностите по акредитация на сигурността по дял V, глава II.

Член 90

Командиране на национални експерти в Агенцията

Агенцията може да наема национални експерти от държавите членки, както и в съответствие с член 98, параграф 2, национални експерти от трети държави и международни организации, участващи в работата на Агенцията. Тези експерти разполагат с разрешение за достъп на подходящото ниво в зависимост от класификацията на информацията, с която боравят, съгласно член 43, параграф 2. Правилникът за длъжностните лица и Условието за работа не се прилагат към такъв персонал.

ГЛАВА VI

Други разпоредби

Член 91

Привилегии и имунитети

Към Агенцията и нейния персонал се прилага Протокол № 7 за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз, приложен към ДЕС и към ДФЕС.

Член 92

Споразумение за седалището и споразумения за прием на местни бюра

1. В споразумение за седалището се предвиждат необходимите договорености за разполагане на Агенцията в приемащата държава членка, където е разположено седалището на Агенцията, и за оборудването, което ще се предостави от същата държава членка, както и специалните правила, приложими в приемащата държава членка към изпълнителния директор, членовете на Административния съвет, персонала на Агенцията и членовете на техните семейства. Споразумението за седалището се сключва между Агенцията и съответната държава членка, където е разположено седалището ѝ, след получаване на одобрение от Административния съвет.
2. Когато е необходимо за функционирането на местно бюро на Агенцията, създадено съгласно член 79, параграф 2, споразумение за прием между Агенцията и съответната държава членка, в която се намира местното бюро, се сключва след получаване на одобрение от Административния съвет.
3. Държавите членки, които приемат Агенцията, гарантират възможно най-добрите условия, за да се осигури нейното гладко и ефикасно функциониране, включително многоезиковото и с европейска насоченост образование и подходящите транспортни връзки.

Член 93

Езиков режим за Агенцията

1. Към Агенцията се прилага Регламент № 1 на Съвета ⁽⁴⁸⁾.
2. Преводаческите услуги, необходими за функциониране на Агенцията, се предоставят от Центъра за преводи за органите на Европейския съюз.

Член 94

Политика във връзка с достъпа до документи, притежавани от Агенцията

1. Към документите, които притежава Агенцията, се прилага Регламент (ЕО) № 1049/2001.
2. Административният съвет приема разпоредби за прилагане на Регламент (ЕО) № 1049/2001.
3. Решенията, взети от Агенцията съгласно член 8 от Регламент (ЕО) № 1049/2001, могат да бъдат предмет на жалба пред омбудсмана или на иск пред Съда на Европейския съюз съгласно съответно член 228 и член 263 от ДФЕС.

⁽⁴⁸⁾ Регламент № 1 от 15 април 1958 г. за определяне на езиковия режим на Европейската икономическа общност (ОВ L 7, 6.10.1958 г., стр. 385).

Член 95

Политика на Агенцията във връзка с предотвратяването на измамите

1. За да се подпомогне борбата с измамите, корупцията и другите незаконни дейности в обхвата на Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013, в срок до шест месеца от датата, на която Агенцията започне да функционира, тя се присъединява към Междунституционалното споразумение от 25 май 1999 г. относно вътрешните разследвания, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF) ⁽⁴⁹⁾, и приема целесъобразни разпоредби, приложими към всички служители на Агенцията, като се използва образецът за решение от приложението към същото споразумение.
2. Сметната палата има правомощия за извършване на одити по документи и на място на всички бенефициери на безвъзмездни средства, изпълнители и подизпълнители, които чрез Агенцията са получили средства от Съюза.
3. OLAF може да извършва разследвания, включително проверки на място и инспекции, за да установява дали е налице измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза, във връзка с безвъзмездни средства или договор, финансирани от Агенцията, в съответствие с разпоредбите и процедурите по Регламент (Евратом, ЕС) № 2185/96 и Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013.
4. Споразуменията за сътрудничество с трети държави и международни организации, договорите, споразуменията и решенията на Агенцията за отпускане на безвъзмездни средства съдържат разпоредби, с които изрично се оправомощават Сметната палата и OLAF да провеждат такива одити и разследвания съгласно съответните си компетентности. Това не засяга параграфи 1, 2 и 3.

Член 96

Защита от страна на Агенцията на КИЕС или чувствителна неклаифицирана информация

След предварителни консултации с Комисията Агенцията приема собствени правила относно сигурността, равностойни на правилата относно сигурността на Комисията за КИЕС и чувствителната неклаифицирана информация, включително правила за обмена, обработката и съхранението на тази информация, в съответствие с Решения (ЕС, Евратом) 2015/ и (ЕС, Евратом) 2015/444.

Член 97

Отговорност на Агенцията

1. Договорната отговорност на Агенцията се урежда от приложимото към съответния договор право.
2. Съдът на Европейския съюз притежава юрисдикция да се произнася с решения по силата на всяка арбитражна клауза, съдържаща се в договор, сключен от Агенцията.
3. В случай на извъндоговорна отговорност Агенцията възстановява вредите, причинени от нейни отдели или служители при изпълнение на задълженията им, в съответствие с основните принципи, които са общи за правото на държавите членки.
4. Съдът на Европейския съюз притежава юрисдикция да се произнася по споровете, свързани с обезщетенията за вредите, посочени в параграф 3.
5. Личната отговорност на служителите на Агенцията спрямо нея се урежда от разпоредбите на Правилника за длъжностните лица или Условиата за работа, които са приложими към тях.

Член 98

Сътрудничество с трети държави и международни организации

1. Агенцията е отворена за участие на трети държави и международни организации, които за тази цел са сключили международни споразумения със Съюза.

⁽⁴⁹⁾ ОВ L 136, 31.5.1999 г., стр. 15.

2. Съгласно съответните разпоредби от споразуменията, посочени в параграф 1 от настоящия член и в член 43, се уточняват договореностите, касаещи по-специално характера, мащаба и начина, по който съответните трети държави и международни организации участват в работата на Агенцията, включително разпоредби, свързани с участието в инициативите, предприемани от Агенцията, финансовия принос и персонала. Що се отнася до въпросите във връзка с персонала, при всяко положение посочените договорености отговарят на Правилника за длъжностните лица. Когато е приложимо, те включват и разпоредби относно обмена и защитата на класифицирана информация с трети държави и международни организации. За тези разпоредби е необходимо предварително одобрение от Комисията.
3. Административният съвет приема стратегия за връзките с трети държави и международни организации в рамките на международните споразумения, посочени в параграф 1, по отношение на въпросите от компетенцията на Агенцията.
4. Комисията прави необходимото, за да може Агенцията в отношенията си с трети държави и международни организации да осъществява дейността си в рамките на своя мандат и съществуващата институционална рамка, като сключва целесъобразно работно споразумение с изпълнителния директор.

Член 99

Конфликти на интереси

1. Членовете на Административния съвет и на Съвета за акредитация на сигурността, изпълнителният директор, командированите национални експерти и наблюдателите подават декларация за ангажименти и декларация за интереси, в които се заявява липсата или наличието на преки или косвени интереси, за които би могло да се счита, че накърняват тяхната независимост. Тези декларации:
 - а) са точни и пълни;
 - б) изготвят се в писмена форма при встъпване на лицата в длъжност;
 - в) подновяват се всяка година; и
 - г) се актуализират, когато е необходимо, особено ако настъпят значителни промени в личното положение на засегнатите лица
2. Преди всяко събрание, на което присъстват, членовете на Административния съвет и на Съвета за акредитация на сигурността, изпълнителният директор, командированите национални експерти, наблюдателите и външните експерти, участващи в *ad hoc* работни групи, декларират точно и пълно липсата или наличието на интереси, за които би могло да се счита, че накърняват тяхната независимост по отношение на някоя от точките в дневния ред, и ако има такъв интерес, се въздържат от участие в обсъждането и от гласуването по тези точки.
3. В процедурните си правилници Административният съвет и Съветът за акредитация на сигурността определят практическите разпоредби относно правилата за декларацията за интереси, посочена в параграфи 1 и 2, и за предотвратяване и управление на конфликтите на интереси.

ДЯЛ X

ПРОГРАМИРАНЕ, МОНИТОРИНГ, ОЦЕНКА И КОНТРОЛ

Член 100

Работна програма

Програмата се изпълнява чрез работните програми по член 110 от Финансовия регламент, които са специфични и напълно отделни за всеки компонент от Програмата. В работните програми се определят действията и свързаният с тях бюджет, необходими за постигане на целите на Програмата и когато е приложимо, общата сума, предназначена за операции за смесено финансиране.

Чрез актове за изпълнение Комисията приема работната програма. Тези актове за изпълнение се приемат съгласно процедурата по разглеждане, предвидена в член 107, параграф 3.

Член 101

Мониторинг и докладване

1. Показателите във връзка с докладването относно напредъка на Програмата към постигане на общите и специфичните цели, определени в член 4, се съдържат в приложението.
2. За да се гарантира ефикасната оценка на напредъка на Програмата към постигане на нейните цели, на Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 105 за изменение на приложението по отношение на показателите, когато прецени за необходимо, както и да допълва настоящия регламент с разпоредби за създаването на рамка за мониторинг и оценка.
3. Когато това се налага от наложителни причини за спешност, за делегираните актове, приети съгласно настоящия член, се прилага процедурата, предвидена в член 106.
4. Системата за докладване във връзка с качеството на изпълнението осигурява ефикасното, ефективно и своевременно събиране на данни за целите на мониторинга на изпълнението и резултатите от Програмата.

За тази цел на получателите на средства от Съюза и когато е целесъобразно — на държавите членки се налагат съразмерни изисквания за докладване.

5. За целите на параграф 1 получателите на средства от Съюза предоставят съответната информация. Данните, необходими за проверката на изпълнението, се събират ефикасно, ефективно и своевременно.

Член 102

Оценка

1. Комисията извършва своевременно оценки на Програмата, които да послужат в процеса на вземане на решения.
2. До 30 юни 2024 г. и на всеки четири години след това Комисията прави оценка на изпълнението на Програмата. Оценката обхваща всички компоненти и действия в рамките на Програмата. Тя засяга:
 - а) резултатите от предоставяните услуги по Програмата;
 - б) промените на нуждите на ползвателите на Програмата; и
 - в) когато се оценява прилагането на SSA и GOVSATCOM, промените на наличния капацитет за споделяне и обединяване, или, когато се оценява изпълнението на „Галилео“, „Коперник“ и EGNOS, промените на данните и услугите, предлагани от конкурентите.

За всеки компонент на Програмата се оценява също така, въз основа на анализ на разходите и ползите, въздействието на промените, посочени в първа алинея, буква в), включително необходимостта от промяна в политиката за таксуване или необходимостта от допълнителна космическа или наземна инфраструктура.

При необходимост оценката се придружава от подходящо предложение.

3. Комисията представя заключенията от оценките и своите наблюдения на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите.
4. Субектите, участващи в изпълнението на настоящия регламент, предоставят на Комисията данните и информацията, необходими за оценката по параграф 1.
5. До 30 юни 2024 г., а след това — на всеки четири години, въз основа на насоките си Комисията извършва оценка на резултатите от работата на Агенцията, по-конкретно по отношение на нейните цели, мандат и задачи. Оценката се основава на анализ на разходите и ползите. По-конкретно при оценката се разглежда евентуалната необходимост от изменение на мандата на Агенцията и финансовите последици от едно такова изменение. В оценката се разглежда също така политиката

на Агенцията по отношение на конфликта на интереси и независимостта и самостоятелността на Съвета за акредитация на сигурността. Комисията може също така да направи оценка на резултатите от работата на Агенцията, за да прецени възможността да ѝ се възложат допълнителни задачи в съответствие с член 29, параграф 3. При необходимост оценката се придружава от подходящо предложение.

Когато Комисията счита, че повече не е обосновано Агенцията да продължава своите дейности предвид целите, мандата и задачите ѝ, тя може да предлага да се измени съответно настоящият регламент.

Комисията изпраща доклад от оценката на Агенцията и заключенията си на Европейския парламент, Съвета, Административния съвет и Съвета за акредитация на сигурността на Агенцията. Констатациите от оценката се оповестяват публично.

Член 103

Одити

Одитите относно използването на финансовия принос от Съюза, провеждани от лица или субекти, включително от различни от тези, на които е възложено от институции или органи на Съюза, съставляват основата на общата увереност по член 127 от Финансовия регламент.

Член 104

Защита на личните данни и правото на неприкосновеност на личния живот

1. Обработката на всички лични данни при изпълнение на задачите и дейностите по настоящия регламент, в това число от Агенцията, се извършва в съответствие с приложимото право в областта на защитата на личните данни, по-специално Регламенти (ЕС) 2016/679 ⁽⁵⁰⁾ и (ЕС) 2018/1725 ⁽⁵¹⁾ на Европейския парламент и на Съвета.
2. Административният съвет определя мерките за прилагане на Регламент (ЕС) 1725/2018 от страна на Агенцията, в това число и тези относно назначението в Агенцията на длъжностно лице за защита на данните. Тези мерки се определят след консултация с Европейския надзорен орган по защита на данните.

ДЯЛ XI

ДЕЛЕГИРАНЕ И МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Член 105

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в членове 53 и 101, се предоставя на Комисията до 31 декември 2028 г.

⁽⁵⁰⁾ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1).

⁽⁵¹⁾ Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39).

3. Делегирането на правомощия, посочено в членове 53 и 101, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна, посочена в решението дата. То не засяга действителността на делегирания акт, който вече е в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно членове 53 и 101, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и на Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок се удължава с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Член 106

Процедура по спешност

1. Делегираните актове, приети съгласно настоящия член, влизат в сила незабавно и се прилагат, докато не бъде представено възражение съгласно параграф 2. В нотификацията за делегирания акт до Европейския парламент и до Съвета се посочват причините за използване на процедурата по спешност.
2. Европейският парламент или Съветът могат да представят възражения срещу делегиран акт в съответствие с процедурата, посочена в член 105, параграф 6. В такъв случай Комисията отменя акта незабавно след нотифицирането на решението, с което Европейският парламент или Съветът представят възражения.

Член 107

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от програмен комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.

Програмният комитет заседава в специфични различни състави, както следва:

- а) „Галилео“ и EGNOS;
 - б) „Коперник“;
 - в) SSA;
 - г) GOVSATCOM;
 - д) Състав по сигурността: всички свързани със сигурността аспекти на Програмата, без да се засяга ролята на Съвета по акредитиране на сигурността; представители на ЕКА и Агенцията могат да бъдат поканени да участват като наблюдатели. ЕСВД също е поканена да присъства;
 - е) Хоризонтален състав: стратегически преглед на изпълнението на Програмата, съгласуваност между различните компоненти на Програмата, хоризонтални мерки и преразпределение на бюджета, както е посочено в член 11.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 4 от Регламент (ЕС) № 182/2011.
 3. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

4. Когато програмният комитет не даде становище по проекта за акт за изпълнение, посочен в член 34, параграф 2 от настоящия регламент, Комисията не приема проекта за акт за изпълнение и се прилага член 5, параграф 4, трета алинея от Регламент (ЕС) № 182/2011.

5. В съответствие с международните споразумения, сключени от Съюза, представители на трети държави или международни организации могат да бъдат канени като наблюдатели на заседанията на програмния комитет при условията, предвидени в процедурния правилник на комитета, като се вземе предвид сигурността на Съюза.

6. Програмният комитет създава в съответствие с процедурния си правилник „Форум на ползвателите“ като работна група, която да предоставя на програмния комитет становища във връзка с аспектите, свързани с изискванията на ползвателите, развитието на услугите и използването от страна на ползвателите. Форумът на ползвателите има за цел да гарантира постоянно и ефективно участие на ползвателите и да се събира в специфични състави за всеки компонент на Програмата.

ДЯЛ XII

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 108

Информация, комуникация и публичност

1. Получателите на финансиране от Съюза посочват произхода на средствата финансиране и осигуряват видимост на финансирането от Съюза, по-специално когато популяризират действията и резултатите от тях, като предоставят последователна, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове публика, включително на медиите и обществеността.
2. Комисията осъществява информационни и комуникационни дейности по отношение на Програмата, на действията, предприети по Програмата, и на получените резултати.

Финансовите ресурси, разпределени на Програмата, допринасят също така за корпоративната комуникация на политическите приоритети на Съюза, доколкото тези приоритети са свързани с целите, посочени в член 4.

3. Агенцията може да предприема комуникационни дейности по собствена инициатива в рамките на компетентността си. Отделянето на ресурси за комуникационните дейности не е за сметка на ефективното упражняване на задачите по член 29. Такива комуникационни дейности се осъществяват съгласно съответните планове във връзка с комуникацията и разпространението, приети от Административния съвет.

Член 109

Отмяна

1. Регламенти (ЕС) № 912/2010, (ЕС) № 1285/2013 и (ЕС) № 377/2014 и Решение № 541/2014/ЕС се отменят, считано от 1 януари 2021 г.
2. Препратките към отменените актове се тълкуват като препратки към настоящия регламент.

Член 110

Преходни разпоредби и непрекъснатост на услугите след 2027 г.

1. Настоящият регламент не засяга продължаването или промяната на действията, предприети съгласно регламенти (ЕС) № 912/2010, (ЕС) № 1285/2013 и (ЕС) № 377/2014, и Решение № 541/2014/ЕС, които продължават да се прилагат за тези действия до тяхното приключване. По-конкретно консорциумът, учреден съгласно член 7, параграф 3 от Решение № 541/2014/ЕС, осигурява услуги за КНП до три месеца след подписване от страна на националните субекти — учредители на споразумението за създаване на партньорството във връзка с КНП по член 58 от настоящия регламент.

2. Финансовият пакет за Програмата може да покрива и разходи за техническа и административна помощ, необходими, за да се гарантира преходът между Програмата и мерките, приети съгласно регламенти (ЕС) № 1285/2013 и (ЕС) № 377/2014 и Решение № 541/2014/ЕС.

3. Ако е необходимо, в бюджета на Съюза могат да се записват бюджетни кредити за поети задължение и след 2027 г. за покриване на разходите, необходими за изпълнение на целите, предвидени в член 4, с цел да бъде възможно управлението на действията, които не са приключили до края на Програмата, както и за покриване на разходи за критични оперативни дейности и предоставяне на услуги, включително чрез СФРП и споразуменията за финансов принос.

Член 111

Влизане в сила и прилагане

Настоящият регламент влиза в сила в деня след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Прилага се от 1 януари 2021 г.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 28 април 2021 година.

За Европейския парламент
Председател
D. M. SASSOLI

За Съвета
Председател
A. P. ZACARIAS

ПРИЛОЖЕНИЕ

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ

Основните показатели оформят структурата на мониторинга на изпълнението на Програмата с оглед на нейните цели, посочени в член 4, за да се сведат до минимум административната тежест и административните разходи.

1. За тази цел, с оглед на ежегодно отчитане, се събират данни по отношение на следния набор от основни показатели, за които в споразуменията, сключени със субектите, на които е възложено изпълнението, се определят подробности за изпълнението, като например количествени показатели, цифрови данни и съответните номинални стойности и прагове, включително количествени данни и качествени случаи, в съответствие с приложимите изисквания относно мисиите и очакваните резултати:

- 1.1. Специфична цел, посочена в член 4, параграф 2, буква а)

Показател 1: Точност на услугите за навигация и измерване на времето, предоставяни поотделно от „Галилео“ и EGNOS

Показател 2: Наличие и непрекъснатост на услугите, предоставяни поотделно от „Галилео“ и EGNOS

Показател 3: Географски обхват на услугите на EGNOS и брой на публикуваните процедури на EGNOS (както APV-I, така и LPV-200)

Показател 4: Удовлетвореност на ползвателите от Съюза по отношение на услугите на „Галилео“ и EGNOS

Показател 5: Дял на функциониращи приемници на „Галилео“ и EGNOS на световния пазар и на пазара на ЕС за приемници за глобални навигационни спътникови системи / спътникова система за повишаване на точността (ГНСС/ССПТ).

- 1.2. Специфична цел, посочена в член 4, параграф 2, буква б)

Показател 1: Брой на ползвателите от Съюза на услугите на „Коперник“, данните от „Коперник“ и услугите за достъп до данни и информация (DIAS), като се предоставя, когато е възможно, информация, като например тип на ползвателя, географско разпределение и сектор на дейност

Показател 2: Където е приложимо, брой на случаите на активиране на поисканите и/или предоставените услуги на „Коперник“

Показател 3: Удовлетвореност на ползвателите от Съюза по отношение на услугите на „Коперник“ и DIAS

Показател 4: Надеждност, наличност и непрекъснатост на услугите на „Коперник“ и потока от данни от „Коперник“

Показател 5: Брой на новите информационни продукти, доставени в портфейла на всяка услуга на „Коперник“

Показател 5: Количество данни, генерирани от Сентинели по „Коперник“

- 1.3. Специфична цел, посочена в член 4, параграф 2, буква в)

Показател 1: Брой на ползвателите на компонентите във връзка със SSA, като се предоставя, когато е възможно, информация, като например тип на ползвателя, географско разпределение и сектор на дейност

Показател 2: Достъпност на услугите

- 1.4. Специфична цел, посочена в член 4, параграф 2, буква г)

Показател 1: Брой на ползвателите на GOVSATCOM, като се предоставя, когато е възможно, информация, като например тип на ползвателя, географско разпределение и сектор на дейност

Показател 2: Достъпност на услугите

- 1.5. Специфична цел, посочена в член 4, параграф 2, буква д)
Показател 1: Брой на изстрелванията за целите на Програмата (включително броя на отделните видове ракети носители)
 - 1.6. Специфична цел, посочена в член 4, параграф 2, буква е)
Показател 1: Брой и местоположение на хъбовете за космическото пространство в Съюза
Показател 2: Дял на МСП, установени в ЕС, като дял от общата стойност на договорите, свързани с Програмата
 2. При оценката, посочена в член 102, се вземат предвид допълнителни елементи като:
 - 2.1. Резултати на конкурентите в областта на навигацията и наблюдението на Земята
 - 2.2. Използване от страна на ползвателите на услугите на „Галилео“ и EGNOS
 - 2.3. Надеждност на услугите на EGNOS
 - 2.4. Използване на услугите на „Коперник“ от основните ползватели на „Коперник“
 - 2.5. Брой на политиките на Съюза или на политиките на държавите членки, които използват „Коперник“ или имат полза от програмата
 - 2.6. Анализ на автономността на подкомпонента за КНП и на равнището на независимост на Съюза в тази област
 - 2.7. Актуално състояние на работата в мрежа за дейности относно БЗО подкомпонента
 - 2.8. Оценка на капацитета на GOVSATCOM по отношение на потребностите на ползвателите, както е посочено в членове 69 и 102
 - 2.9. Удовлетвореност на ползвателите от услугите на SSA и GOVSATCOM
 - 2.10. Дял на изстрелванията на „Ариана“ и „Вега“ на общия пазар въз основа на публично достъпни данни
 - 2.11. Развитие на сектора надолу по веригата, измерено, когато е възможно, чрез броя, по държави членки, на новите предприятия, които използват космически данни, информация и услуги на Съюза, създадените работни места и оборота, като се използват проучвания на Комисията (Евростат), когато има налични
 - 2.12. Развитие на космическия сектор на Съюза нагоре по веригата, измерено, когато е възможно, чрез броя, по държави членки, на създадените работни места и оборота и глобалния пазарен дял на европейската космическа промишленост, като се използват проучванията на Комисията (Евростат), когато има налични
-

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/697 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА
от 29 април 2021 година
за създаване на Европейски фонд за отбрана и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1092
(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 173, параграф 3, член 182, параграф 4, член 183 и член 188, втора алинея от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

- (1) През последното десетилетие геополитическият контекст в Съюза се промени драстично. Положението в съседните на Европа региони е нестабилно и Съюзът е изправен пред сложна и изпълнена с предизвикателства среда, в която едновременно се появяват нови заплахи, като хибридни атаки и кибератаки, и се завръщат други по-конвенционални предизвикателства. В тези условия европейските граждани и техните политически лидери споделят мнението, че са необходими повече колективни действия в областта на отбраната.
- (2) Секторът на отбраната се характеризира с нарастващи разходи за отбранително оборудване и високи разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД), които ограничават възможността за започването на нови програми в областта на отбраната и оказват пряко въздействие върху конкурентоспособността и иновационния капацитет на европейската отбранителна технологична и индустриална база (ЕОТИБ). С оглед на тази ескалация на разходите разработването на ново поколение основни отбранителни системи и на нови отбранителни технологии следва да бъде подкрепяно на равнището на Съюза, за да се засили сътрудничеството между държавите членки по отношение на инвестициите в отбранително оборудване.
- (3) В съобщението си от 30 ноември 2016 г. „Европейски план за действие в областта на отбраната“ Комисията пое ангажимент да допълни, стимулира и консолидира основаните на сътрудничество усилия на държавите членки в областта на развитието на технологичните и промишлените отбранителни способности за намиране на отговор на предизвикателствата в областта на сигурността, както и в подкрепа на изграждането на конкурентоспособна, иновативна и ефикасна европейска отбранителна промишленост в целия Съюз и извън него. Освен това Комисията пое ангажимент да подкрепи създаването на по-интегриран пазар в областта на отбраната в Съюза и да насърчи навлизането на европейски отбранителни продукти и технологии на вътрешния пазар, като така се увеличава независимостта от източници извън Съюза. По-специално, Комисията предложи създаването на Европейски фонд за отбрана, който да подкрепя инвестициите в съвместни научни изследвания и съвместното разработване на отбранителни продукти и технологии, като по този начин способства за полезните взаимодействия и ефективността на разходите, и да насърчава съвместното закупуване и поддръжка от страна на държавите членки на отбранително оборудване. Европейският фонд за отбрана следва да допълни националното финансиране, което вече се използва за тази цел, да послужи като стимул за държавите членки да сътрудничат помежду си и да инвестират повече в отбраната и да подкрепи сътрудничеството през целия жизнен цикъл на отбранителните продукти и технологии.

⁽¹⁾ ОВ С 110, 22.3.2019 г., стр. 75.

⁽²⁾ Позиция на Европейския парламент от 18 април 2019 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и позиция на Съвета на първо четене от 16 март 2021 г. (все още непубликувана в Официален вестник). Позиция на Европейския парламент от 29 април 2021 г. (все още непубликувана в Официален вестник).

- (4) Европейският фонд за отбрана следва да допринесе за стабилна, конкурентоспособна и иновативна ЕОТИБ и да допълни инициативите на Съюза за по-добре интегриран европейски отбранителен пазар, и по-специално приетите през 2009 г. директиви 2009/43/ЕО ⁽³⁾ и 2009/81/ЕО ⁽⁴⁾ на Европейския парламент и на Съвета относно трансфера на продукти в Съюза и относно възлагането на поръчки в сектора на отбраната.
- (5) С цел да се допринесе за укрепване на конкурентоспособността и на капацитета за иновации на отбранителната промишленост на Съюза, въз основа на интегриран подход следва да се създаде Европейски фонд за отбрана (наричан по-нататък „Фондът“) за срок от седем години, за да се съгласува неговата продължителност с тази на многогодишната финансова рамка за годините 2021—2027 (наричана по-нататък „МФР за периода 2021—2027 г.“), определена с Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета ⁽⁵⁾. Целта на Фонда е да укрепи конкурентоспособността, иновациите, ефикасността и технологичната автономност на отбранителната промишленост на Съюза, като по този начин допринася за стратегическата автономност на Съюза чрез подкрепа на трансграничното сътрудничество между държавите членки, както и сътрудничеството между предприятия, научноизследователски центрове, национални администрации, международни организации и университети в целия Съюз, както на етапа на научните изследвания, така и на етапа на разработването на отбранителни продукти и технологии. С цел постигане на повече новаторски решения и създаване на условия за отворен вътрешен пазар Фондът следва да подкрепя и улеснява разширяването на трансграничното сътрудничество на малки и средни предприятия (МСП) и дружества със средна пазарна капитализация в сектора на отбраната. В Съюза общите слабости в областта на отбранителните способности са идентифицирани в рамките на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО), по-специално чрез плана за развитие на способностите (ПРС), а Всеобхватната стратегическа изследователска програма определя и общи цели по отношение на научните изследвания в областта на отбраната.

Други процедури в Съюза, като Координираният годишен преглед на отбраната и Постоянното структурирано сътрудничество (ПСС), имат за цел оказването на подкрепа за изпълнението на съответните приоритети посредством очертаване и реализиране на възможностите за засилено сътрудничество с оглед постигане на нивото на амбиция на Съюза в областта на сигурността и отбраната. Когато е целесъобразно, също така могат да бъдат взети предвид регионални и международни приоритети, включително такива в рамките на Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО), ако са в съответствие с приоритетите на Съюза и не пречат участието на някоя държава членка или асоциирана държава, като при това се цели да се избягва излишното дублиране.

- (6) Етапът на научните изследвания, който е свързан с развитието на отбранителните способности, е от решаващо значение, тъй като обуславя капацитета и автономността на европейската промишленост по отношение на разработването на отбранителните продукти и независимостта на държавите членки в качеството им на крайни ползватели на такива продукти. Етапът на научните изследвания може да включва значителни рискове, свързани по-специално с ниската степен на зрялост и революционния характер на технологиите. Етапът на развойната дейност, който обикновено следва етапа на научните изследвания, също е свързан със значителни рискове и разходи, които застрашават по-нататъшното използване на резултатите от научните изследвания и оказват неблагоприятно въздействие върху конкурентоспособността и иновациите на отбранителната промишленост на Съюза. Ето защо Фондът следва да създава условия за връзка между етапа на научните изследвания и етапа на развойната дейност.
- (7) Фондът не подкрепя фундаментални научни изследвания, които вместо това следва да бъдат подкрепяни от други програми за финансиране, но той може да подкрепя фундаментални научни изследвания с отбранителна насоченост, които е вероятно да послужат като основа за намирането на решение на съществуващи или очаквани проблеми или за разкриването на нови възможности.
- (8) Фондът би могъл да предоставя подкрепа за действия, свързани както с нови отбранителни продукти и технологии, така и с модернизирани съществуващи отбранителни продукти и технологии, включително с тяхната оперативна съвместимост. Действията за модернизирани съществуващи отбранителни продукти и технологии следва да бъдат допустими само когато вече наличната информация, необходима за изпълнението на действието, не е предмет на каквото и да е ограничение от страна на неасоциирана трета държава или субект от неасоциирана трета държава по начин, който би направил невъзможно изпълнението на действието. Когато подават заявление за финансиране от Съюза, от правните субекти следва да се изисква да предоставят необходимата информация, за да се установи липсата на ограничения. Когато такава информация липсва, финансирането от Съюза следва да не бъде възможно.

⁽³⁾ Директива 2009/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността (ОВ L 146, 10.6.2009 г., стр. 1).

⁽⁴⁾ Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагачи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО (ОВ L 216, 20.8.2009 г., стр. 76).

⁽⁵⁾ Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 г. за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021—2027 (ОВ L 433I, 22.12.2020 г., стр. 11).

- (9) Фондът следва да подкрепя действия, благоприятстващи развитието на революционни технологии за нуждите на отбраната. Тъй като революционните технологии могат да се основават на концепции или идеи, които са продукт на нетрадиционни участници в областта на отбраната, Фондът следва да позволява достатъчна гъвкавост по отношение на консултациите със заинтересованите страни и на изпълнението на такива действия.
- (10) За да се гарантира, че при прилагането на настоящия регламент Съюзът и неговите държави членки спазват своите международни задължения, действията, свързани с отбранителни продукти или технологии, чието използване, разработване или производство са забранени от международното право, не следва да бъдат подкрепяни от Фонда. Във връзка с това допустимостта на действия, свързани с нови отбранителни продукти или технологии, също следва да бъде съобразена с развитието на международното право. Освен това, не следва да бъдат допустими за подкрепа от Фонда действията за разработване на смъртоносни автономни оръжия без възможност за пълноценен човешки контрол по отношение на решенията за избор на цел и предприемане на действия за употреба на сила срещу хора, без да се засяга възможността за предоставяне на финансиране за действия за разработване на системи за ранно предупреждение и мерки за противодействие с отбранителна цел.
- (11) Трудното постигане на съгласие по хармонизирани изисквания във връзка с отбранителните способности и общи технически спецификации или стандарти е пречка за трансграничното сътрудничество между държавите членки и между правните субекти, установени в различни държави членки. Липсата на подобни изисквания, спецификации и стандарти доведе до още по-голяма фрагментираност на сектора на отбраната, техническа сложност, забавяния, прекомерни разходи, ненужно дублиране, както и до намаляване на оперативната съвместимост. Постигането на съгласие по общи технически спецификации следва да бъде предварително условие за действия, предполагащи по-високо равнище на технологична готовност. Дейностите, които водят до хармонизирани изисквания във връзка с отбранителните способности, както и дейностите, целящи да подкрепят постигането на общо определение на техническите спецификации или стандарти, също следва да бъдат допустими за подкрепа от Фонда, по-специално когато те насърчават оперативната съвместимост.
- (12) Тъй като целта на Фонда е да оказва подкрепа на конкурентоспособността и ефикасността на отбранителната промишленост на Съюза и на иновациите в нея, като същевременно стимулира и допълва основаните на сътрудничество научни и технологични дейности в областта на отбраната, а също и като ограничава рисковете, присъщи на етапа на разработване на съвместни проекти, действията, свързани с етапите на научните изследвания и разработването във връзка с даден отбранителен продукт или технология, следва да бъдат допустими за подкрепа от Фонда.
- (13) Тъй като целта на Фонда е по-специално да засили сътрудничеството между правните субекти и държавите членки в целия Съюз, дадено действие следва да бъде допустимо за финансиране само ако се изпълнява в сътрудничество в рамките на консорциум между най-малко три отговарящи на критериите за допустимост правни субекти, установени в най-малко три различни държави членки или асоциирани държави. Най-малкото три от тези отговарящи на критериите за допустимост правни субекти, установени в най-малко две различни държави членки или асоциирани държави, следва да не бъдат контролирани през целия срок на изпълнение на действието — пряко или косвено — от един и същи правен субект, нито взаимно да се контролират. В този контекст „контрол“ следва да се разбира като способността за упражняване на решаващо пряко или косвено влияние върху правен субект посредством един или повече междинни правни субекти. Предвид специфичните особености на революционните технологии за нуждите на отбраната, както и на изследванията, тези действия могат да се изпълняват само от един правен субект. С цел стимулиране на сътрудничеството между държавите членки следва да е възможно Фондът да подкрепя и съвместни поръчки за продукти в предпазарен стадий.
- (14) Съгласно Решение 2013/755/ЕС на Съвета ⁽⁶⁾ субектите, установени в отвъдморски страни или територии, отговарят на критериите за допустимост при спазване на правилата и целите на Фонда и на евентуалните правила, приложими по отношение на държавата членка, с която е свързана съответната отвъдморска страна или територия.
- (15) Тъй като Фондът има за цел да укрепи конкурентоспособността и ефикасността на отбранителната промишленост на Съюза, само субекти, които са установени в Съюза или в асоциирани държави и върху които не се упражнява контрол от страна на неасоциирани трети държави или субекти от неасоциирани трети държави, следва по принцип да отговарят на критериите за допустимост за получаване на подкрепа. В този контекст „контрол“ следва да се разбира

⁽⁶⁾ Решение 2013/755/ЕС на Съвета от 25 ноември 2013 г. за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейския съюз („Решение за отвъдморско асоцииране“) (ОВ L 344, 19.12.2013 г., стр. 1).

като способността за упражняване на решаващо пряко или косвено влияние върху правен субект посредством един или повече междинни правни субекти. Освен това, за да се гарантира защитата на основните интереси на Съюза и на неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната, инфраструктурата, съоръженията, активите и ресурсите на получателите и техните подизпълнители, участващи в подкрепяни от Фонда действия, следва да се намират на територията на държава членка или на асоциирана трета държава през цялата продължителност на действието и изпълнителните управленски структури на получателите и техните подизпълнители, участващи в действието, следва да са в Съюза или в асоциирана държава. Съответно, правен субект, който е установен в неасоциирана трета държава, или правен субект, който е установен в Съюза или в асоциирана държава, но чиито изпълнителни управленски структури са в неасоциирана трета държава, следва да се разглежда като неотговарящ на критериите за допустимост за участие в действието като получател или подизпълнител. За да се защитят основните интереси на Съюза и на неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната, тези критерии за допустимост следва да се прилагат и за финансирането, предоставяно чрез възлагане на поръчки, чрез дерогация от член 176 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁷⁾ (наричан по-нататък „Финансовият регламент“).

- (16) При определени обстоятелства следва да е възможно да се допусне дерогация от принципа, че върху получателите и техните подизпълнители, участващи в действие, подкрепяно от Фонда, не се упражнява контрол от страна на неасоциирана трета държава или субект от неасоциирана трета държава. В този контекст правните субекти, установени в Съюза или в асоциирана държава, които са контролирани от неасоциирана трета държава или субект от неасоциирана трета държава, следва да отговарят на условията за финансиране като получатели или подизпълнители, участващи в дадено действие, при условие че са изпълнени строги условия, свързани с интересите на Съюза и на неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната. Участието на тези правни субекти следва да не противоречи на целите на Фонда. Заявителите следва да предоставят цялата относима информация относно инфраструктурата, съоръженията, активите и ресурсите, които ще се използват по време на действието. В това отношение следва да се вземат предвид и опасенията на държавите членки във връзка със сигурността на доставките.
- (17) В рамките на ограничителните мерки на Съюза, приети въз основа на член 29 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и член 215, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), никакви средства или икономически ресурси не могат да се предоставят пряко или непряко на посочени юридически лица, субекти или органи или в тяхна полза. Следователно такива посочени субекти, както и субекти, притежавани или контролирани от тях, не могат да бъдат подкрепяни от Фонда.
- (18) Финансирането от Съюза следва да се отпуска след организирането на състезателни процедури за представяне на предложения в съответствие с Финансовия регламент. Въпреки това, при конкретни надлежно обосновани обстоятелства и в изключителни случаи, следва да е възможно финансирането от Съюза да се предоставя и в съответствие с член 195, първа алинея, буква д) от Финансовия регламент. Тъй като отпускането на финансиране в съответствие с член 195, първа алинея, буква д) от Финансовия регламент представлява дерогация от общото правило за организиране на състезателни процедури за представяне на предложения, такива изключителни обстоятелства следва да се тълкуват стриктно. В този контекст, за да бъдат отпуснати безвъзмездни средства без покана за представяне на предложения, Комисията, подпомагана от комитет на държавите членки (наричан по-нататък „Комитетът“), следва да направи оценка на степента, в която предложеното действие съответства на целите на Фонда по отношение на трансграничното промишлено сътрудничество и конкуренция по цялата верига на доставки.
- (19) Когато даден консорциум желае да участва в допустимо действие, а подкрепата от Съюза е под формата на безвъзмездни средства, консорциумът следва да определи един от своите членове за координатор. Координаторът следва да бъде основното звено за връзка за целите на отношенията на консорциума с Комисията.
- (20) Когато подкрепяно от Фонда действие се управлява от ръководител на проект, назначен от държави членки или асоциирани държави, Комисията следва да се консултира с ръководителя на проекта във връзка с постигнатия по действието напредък, преди да извърши плащането към получателите, за да може ръководителят на проекта да се увери, че получателите са спазили сроковете. Ръководителят на проекта следва да представи на Комисията забележки във връзка с постигнатия по действието напредък, така че Комисията да може да провери дали са изпълнени условията за извършване на плащането.

⁽⁷⁾ Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ L 193, 30.7.2018 г., стр. 1).

- (21) Фондът следва да се изпълнява при условията на пряко управление, за да се постигне максимална ефективност и ефикасност на изпълнението и да се гарантира пълна съгласуваност с други инициативи на Съюза. Поради това Комисията следва да продължи да носи отговорност за процедурите за подбор и за отпускане на финансиране, включително по отношение на прегледите и оценките на етичните аспекти. В обосновани случаи обаче, за конкретни, подкрепяни от Фонда действия, Комисията следва да може да възлага определени задачи по изпълнението на бюджета на органи, посочени в член 62, параграф 1, първа алинея, буква в) от Финансовия регламент, като например в случаи, когато ръководител на проект е бил назначен от държавите членки, които съфинансират дадено действие, при условие че са изпълнени изискванията на Финансовия регламент. Такова възлагане на задачи по изпълнението на бюджета би спомогнало да се рационализира управлението на съфинансираните действия и да се гарантира безпроблемна координация между споразумението за финансиране и договора, подписан от консорциума и ръководителя на проекта, назначен от държавите членки, които съфинансират действието.
- (22) За да се гарантира, че финансираните действия в областта на развойната дейност са финансово жизнеспособни, е необходимо заявителите да докажат, че разходите за действието, които не са обхванати от финансирането на Съюза, са покрити от други източници на финансиране.
- (23) Държавите членки следва да разполагат с различни видове финансови механизми с оглед съвместното развитие и придобиване на отбранителни способности. Комисията може да осигури различни видове механизми, които държавите членки да използват на доброволна основа за справяне с финансовите предизвикателства пред основаните на сътрудничество разработване и закупуване. Използването на тези финансови механизми би могло допълнително да насърчи започването на основани на сътрудничество трансгранични проекти в областта на отбраната и да повиши ефикасността на разходите за отбрана, включително за проектите, подкрепяни от Фонда.
- (24) Предвид особеностите на отбранителната промишленост, в която търсенето е почти изключително от държавите членки и асоциираните държави, които също така контролират всяко придобиване на свързани с отбраната продукти и технологии, включително износа, функционирането на сектора на отбраната не се определя от обичайните правила и бизнес модели, на които се подчиняват по-традиционните пазари. Поради това секторът не е в състояние самостоятелно да финансира мащабни НИРД проекти и държавите членки и асоциираните държави са тези, които често финансират изцяло всички разходи за НИРД. За да бъдат постигнати целите на Фонда, по-специално за насърчаване на сътрудничеството между правните субекти от различни държави членки и асоциирани държави, и предвид спецификата на сектора на отбраната, е целесъобразно да бъдат покрити до 100 % от допустимите разходи за действия, изпълнявани преди етапа на разработване на прототип.
- (25) Етапът на разработване на прототип е етап от решаващо значение, по време на който държавите членки или асоциираните държави обикновено вземат решение относно общите си инвестиции и започват процеса на придобиване на своите бъдещи отбранителни продукти или технологии. Това е причината, поради която именно на този етап държавите членки и асоциираните държави се споразумяват във връзка с необходимите ангажименти, включително по отношение на подялбата на разходите и собствеността върху проекта. За да се гарантира надеждността на техния ангажимент, подкрепата по Фонда по принцип не следва да превишава 20 % от допустимите разходи.
- (26) За действия на по-късен етап от етапа на разработване на прототип следва да се предвиди финансиране в размер до 80 %. Такива действия, макар и да са по-близо до финализирането на продукта и технологията, все още могат да предполагат значителни разходи.
- (27) Заинтересованите страни в сектора на отбраната са изправени пред специфични непреки разходи, например разходи, свързани със сигурността. Освен това заинтересованите страни работят на специфичен пазар, където при липса на търсене от страна на купувачите, те няма как да си възстановят разходите за НИРД, за разлика от гражданския сектор. Поради това е оправдано да се позволи единна ставка в размер на 25 % от общия размер на преките допустими разходи за действието, а също така да се предвиди възможността да се начисляват непреките допустими разходи, определени в съответствие с обичайните разходно счетоводни практики на получателите, ако тези практики се приемат от техните национални органи за съпоставими дейности в областта на отбраната и ако са били съобщени на Комисията от получателя.
- (28) Чрез действия, включващи участието на трансгранични МСП и дружества със средна капитализация, се подкрепя отварянето на веригите на доставка и се допринася за постигане на целите на Фонда. Поради това такива действия следва да бъдат допустими за финансиране с по-висок процент в полза на всички участващи правни субекти.

- (29) За да се гарантира, че финансираните действия ще допринесат за конкурентоспособността и ефикасността на европейската отбранителна промишленост, е важно държавите членки да обмислят съвместното придобиване на крайния продукт или съвместното използване на технологията, по-специално чрез съвместна трансгранична поръчка, в рамките на която държавите членки заедно организират своите процедури за възлагане на поръчки, по-специално като използват централен орган за покупки.
- (30) За да се гарантира, че подкрепяните от Фонда действия допринасят за конкурентоспособността и ефикасността на европейската отбранителна промишленост, те следва да бъдат ориентирани към пазара, да се ръководят от търсенето и да бъдат рентабилни от търговска гледна точка в средносрочен до дългосрочен план. Поради това критериите за допустимост на действия в областта на развойната дейност следва да са съобразени с намерението на държавите членки, включително изразено чрез меморандум за разбирателство или писмо за намерение, да придобият крайния продукт или да използват технологията по координиран начин. При критериите за отпускане на финансиране за действия в областта на развойната дейност следва освен това да се вземе предвид фактът, че държавите членки поемат политически или правен ангажимент съвместно да използват, притежават или поддържат крайния продукт или технология по координиран начин.
- (31) Насърчаването на иновациите и технологичното развитие в отбранителната промишленост на Съюза следва да бъде съобразено с интересите на Съюза в областта на сигурността и отбраната. Съответно приносът на действията за тези интереси и за съвместно договорените от държавите членки приоритети по отношение на научните изследвания в областта на отбраната и по отношение на отбранителните способности следва да бъде един от критериите за отпускане на финансиране.
- (32) Допустимите действия, разработени в контекста на проекти в рамките на ПСС, вписващо се в институционалната рамка на Съюза, следва да гарантират трайно укрепване на сътрудничеството между правните субекти в различните държави членки и по този начин следва пряко да допринесат за постигането на целите на Фонда. Поради това, ако бъдат избрани, такива действия следва да бъдат допустими за финансиране с по-висок процент.
- (33) Комисията ще вземе под внимание други дейности, финансирани по Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, създадена с Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁸⁾, за да се избегне ненужното дублиране и да се гарантират взаимно обогатяване и полезни взаимодействия между гражданските научни изследвания и научните изследвания в областта на отбраната.
- (34) Киберсигурността и киберотбраната представляват предизвикателства, които с времето придобиват все по-важно значение. Във връзка с това Комисията и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност признава необходимостта от създаване на полезни взаимодействия между действията в областта на киберотбраната, попадащи в обхвата на настоящия регламент, и инициативите на Съюза в областта на киберсигурността, например обявените в съвместното съобщение на Комисията от 13 септември 2017 г. „Устойчивост, възпиране и отбрана: изграждане на силна киберсигурност за ЕС“. По-специално заинтересованите страни следва да се стремят към полезни взаимодействия между гражданското и отбранителното измерение на киберсигурността с оглед повишаване на устойчивостта в киберпространството.
- (35) Следва да се осигури интегриран подход чрез обединяване на дейностите, обхванати от Подготвителното действие за научни изследвания в областта на отбраната (PADR), предприето от Комисията съгласно член 58, параграф 2, буква б) от Финансовия регламент, и от Европейската програма за промишлено развитие в областта на отбраната (EDIP), създадена с Регламент (ЕС) 2018/1092 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁹⁾, както и чрез хармонизиране на условията за участие. Чрез този интегриран подход следва да се създаде по-съгласуван набор от инструменти и да се увеличи въздействието на Фонда върху иновациите, сътрудничеството и икономиката, като същевременно се избегнат ненужното дублиране и разпокъсаността. Чрез него ще се гарантира, че Фондът допринася и за по-доброто използване на резултатите от научните изследвания в областта на отбраната, като намалява дистанцията между етапите на научните изследвания и развойната дейност, като при това се съобразява спецификата на сектора на отбраната, и като насърчава всички форми на иновация, включително революционните технологии за нуждите на отбраната. Могат да се очакват и допълнителни положителни ефекти в гражданския сектор, когато това е приложимо.

⁽⁸⁾ Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите, и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013 (вж. страница 1 от настоящия брой на Официален вестник).

⁽⁹⁾ Регламент (ЕС) 2018/1092 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за създаване на Европейска програма за промишлено развитие в областта на отбраната с цел подкрепа на конкурентоспособността и иновационния капацитет на отбранителната промишленост на Съюза (ОВ L 200, 7.8.2018 г., стр. 30).

- (36) Когато е целесъобразно с оглед на спецификата на действието, целите на Фонда следва да се преследват и посредством финансови инструменти и бюджетни гаранции в рамките на фонда InvestEU, създаден с Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁰⁾.
- (37) Подкрепата от Фонда следва да се използва за преодоляване на неефективност на пазара или неоптимални инвестиционни ситуации по пропорционален начин, като действията следва да не се дублират, нито да изместват частното финансиране или да нарушават конкуренцията на вътрешния пазар. Действията следва да имат отчетлива добавена стойност за Съюза.
- (38) Формите на финансиране на Съюза и методите за изпълнение на Фонда следва да се избират в зависимост от възможностите им за постигане на специфичните цели на действията и на резултати, като се вземат предвид по-специално разходите за проверките, административната тежест и очакваният риск от нарушения. Този избор следва да включва разглеждане на възможността за използване на еднократни суми, финансиране с единни ставки и единични разходи, както и на финансиране, което не е свързано с разходите, съгласно член 125, параграф 1 от Финансовия регламент.
- (39) Комисията следва чрез актове за изпълнение да приема годишни работни програми в съответствие с целите на Фонда и като се вземат предвид първоначалните поуки, извлечени от EDIDP и PADR. При изготвянето на работните програми Комисията следва да бъде подпомагана от Комитета. Комисията следва да се стреми да намира решения, които се ползват с възможно най-широка подкрепа в рамките на Комитета. В този контекст, Комитетът следва да може да заседава в състав от национални експерти в областта на отбраната и сигурността, за да окаже конкретно съдействие на Комисията, включително консултации във връзка със защитата на класифицирана информация в рамките на действията. Държавите членки определят своите представители в Комитета. На членовете му следва да се предоставят съвременни и реални възможности да разглеждат проектите за актове за изпълнение и да изразяват мнението си.
- (40) Категориите, предвидени в работните програми, следва да съдържат функционални изисквания, когато е целесъобразно, с цел постигане на яснота за сектора кои функционални възможности и задачи трябва да се осъществяват от способностите, които ще се разработят. Подобни изисквания следва да дават ясна представа за очакваните резултати, но не следва да бъдат насочени към конкретни решения или конкретни правни субекти и не следва да възпрепятстват конкуренцията при поканите за представяне на предложения.
- (41) По време на изготвянето на работните програми Комисията следва също така да гарантира, посредством подходящи консултации с Комитета, че с предложените действия в областта на научните изследвания или на развойната дейност се избягва ненужно дублиране. В този контекст Комисията може да извършва предварителна оценка на възможните случаи на дублиране със съществуващи способности или вече финансирани проекти в областта на научноизследователската или развойната дейност в рамките на Съюза.
- (42) Комисията следва да гарантира съгласуваността на работните програми в хода на целия промишлен жизнен цикъл на отбранителните продукти и технологии.
- (43) В работните програми следва също така да се гарантира, че от общия бюджет се заделя необходимият размер средства за действия, благоприятстващи трансграничното участие на МСП.
- (44) За да се използва експертният ѝ опит в сектора на отбраната, Европейската агенция по отбрана следва да има статут на наблюдател в рамките на Комитета. Предвид спецификата на сектора на отбраната Европейската служба за външна дейност също следва да подпомага работата на Комитета.
- (45) За да се гарантира ефективността на настоящия регламент, на Комисията следва да се делегира правомощието да приема актове в съответствие с член 290 ДФЕС за изменение на приложението към настоящия регламент във връзка с показателите, когато прецени за необходимо, както и за допълване на настоящия регламент с разпоредби за създаването на рамка за мониторинг и оценка. От особена важност е по време на подготовителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложили в Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество ⁽¹¹⁾. По-специално, с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.

⁽¹⁰⁾ Регламент (ЕС) 2021/ 523 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г. за създаване на програмата InvestEU и за изменение на Регламент (ЕС) 2015/1017 (ОВ L 107, 26.3.2021 г., стр.30).

⁽¹¹⁾ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

- (46) За да се осигурят еднакви условия за прилагането на настоящия регламент, на Комисията следва да се предоставят изпълнителни правомощия по отношение на приемането на работните програми, както и във връзка с отпускането на финансиране за избрани действия в областта на научните изследвания и на развойната дейност. По-специално, при изпълнението на действия в областта на научните изследвания и на развойната дейност следва да бъде взета предвид спецификата на сектора на отбраната, по-специално отговорността на държавите членки, асоциираните държави или и двете за процеса на планиране и придобиване. Тези правомощия следва да се упражняват в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹²⁾.
- (47) Комисията следва да изготви списък на независими експерти. Надеждността на тези независими експерти от гледна точка на сигурността следва да бъде потвърдена от съответните държави членки. Списъкът следва да не бъде публичен. Независимите експерти следва да бъдат избирани въз основа на своите умения, опит и знания, като се вземат предвид задачите, които ще им бъдат възлагани. При назначаването на независимите експерти Комисията следва да се стреми във възможно най-голяма степен да вземе подходящи мерки за постигане на балансиран състав на независимите експертни групи и групите за оценка от гледна точка на многообразието на уменията, опита, знанията, географското разнообразие и пола, като се отчита ситуацията в областта на съответното действие. Освен това следва да се полагат усилия за подходяща ротация на независимите експерти и за постигането на подходящ баланс между частния и публичния сектор.
- (48) Независимите експерти не следва да извършват оценка, да дават консултации или да предоставят помощ по въпроси, по отношение на които имат конфликт на интереси, по-специално във връзка с длъжността им към момента на оценка. По-специално, те не следва да заемат длъжност, при която биха могли да използват получената информация във вреда на оценявания консорциум.
- (49) След оценка на предложенията с помощта на независими експерти, Комисията следва да избере действията, които да получат подкрепа от Фонда. Държавите членки следва да бъдат информирани за резултатите от оценката чрез списъка на избраните въз основа на класиране действия и за напредъка по финансираните действия.
- (50) Когато предлагат нови отбранителни продукти или технологии или модернизиране на съществуващите отбранителни продукти или технологии, заявителите следва да се ангажират със спазването на етични принципи, като свързаните с хуманното отношение към хората и защитата на човешкия геном, отразени и в съответното право на Съюза, национално право, и международно право, включително Хартата на основните права на Европейския съюз и Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, и когато е приложимо, протоколите към нея. Комисията следва систематично да подлага предложенията на преглед, за да се установи кои действия повдигат сериозни етични въпроси. Когато е целесъобразно, такива предложения следва да бъдат подложени на етична оценка.
- (51) С цел оказване на подкрепа за отворен вътрешен пазар следва да бъде насърчавано участието на трансгранични МСП и дружества със средна пазарна капитализация, било като членове на консорциуми, подизпълнители или други правни субекти по веригата на доставка.
- (52) Комисията следва да се стреми да поддържа диалог с държавите членки и сектора, за да се гарантира успехът на Фонда. Като съзакондател и ключова заинтересована страна Европейският парламент също следва да участва в това отношение.
- (53) С настоящия регламент се определя финансов пакет за Фонда, който да представлява основната референтна сума по смисъла на точка 18 от Междунституционалното споразумение от 16 декември 2020 г. между Европейския парламент, Съвета и Европейската комисия относно бюджетната дисциплина, сътрудничеството по бюджетни въпроси и доброто финансово управление и относно новите собствени ресурси, включително пътна карта за въвеждането на нови собствени ресурси ⁽¹³⁾ (Междунституционално споразумение от 16 декември 2020 г.), за Европейския парламент и за Съвета в рамките на годишната бюджетна процедура. Комисията следва да гарантира, че административните процедури са възможно най-опростени и пораждат минимални допълнителни разходи.

⁽¹²⁾ Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13).

⁽¹³⁾ ОВ L 433 I, 22.12.2020 г., стр. 28.

- (54) Финансовият регламент се прилага за Фонда, освен ако не е посочено друго. Във Финансовия регламент са предвидени правилата относно изпълнението на бюджета на Съюза, включително правилата относно безвъзмездните средства, наградите, поръчките, непрякото управление, финансовите инструменти, бюджетните гаранции и финансовата помощ.
- (55) По отношение на настоящия регламент се прилагат хоризонталните финансови правила, приети от Европейския парламент и от Съвета на основание член 322 от ДФЕС. Тези правила са установени във Финансовия регламент и определят по-специално процедурата за съставяне и изпълнение на бюджета чрез безвъзмездни средства, награди, поръчки и непряко изпълнение и предвиждат проверки на отговорността на финансовите участници. Правилата, приети на основание член 322 от ДФЕС, включват и общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза.
- (56) В съответствие с Финансовия регламент, Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁴⁾ и регламенти (ЕО, Евратом) № 2988/95 ⁽¹⁵⁾, (Евратом, ЕО) № 2185/96 ⁽¹⁶⁾ и (ЕС) 2017/1939 ⁽¹⁷⁾ на Съвета финансовите интереси на Съюза трябва да се защитават посредством пропорционални мерки, включително посредством мерки, свързани с предотвратяване, разкриване, коригиране и разследване на нередности, включително измами, със събиране на изгубени, недължимо платени или неправилно използвани средства и, когато е целесъобразно, с налагане на административни санкции. По-специално, в съответствие с регламенти (Евратом, ЕО) № 2185/96 и (ЕС, Евратом) № 883/2013 Европейската служба за борба с измамите (OLAF) има правомощието да извършва административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, с цел установяване наличието на измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза.

В съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1939 на Европейската прокуратура са предоставени правомощия да извършва разследване и наказателно преследване за престъпления срещу финансовите интереси на Съюза, както е предвидено в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁸⁾. В съответствие с Финансовия регламент всички лица или субекти, получаващи средства от Съюза, трябва да оказват пълно съдействие за защита на финансовите интереси на Съюза, да предоставят правата и достъпа, необходими на Комисията, на OLAF, на Сметната палата и, по отношение на държавите членки, участващи в засилено сътрудничество съгласно Регламент (ЕС) 2017/1939, на Европейската прокуратура, и да гарантират, че всички трети лица, участващи в изпълнението на средства на Съюза, предоставят равностойни права.

- (57) Трети държави, които са членки на Европейското икономическо пространство (ЕИП), могат да участват в програми на Съюза в рамките на сътрудничеството, установено съгласно Споразумението за Европейското икономическо пространство ⁽¹⁹⁾, което предвижда, че програмите се изпълняват въз основа на решение, прието съгласно посоченото споразумение. В настоящия регламент следва да бъде въведена специална разпоредба, съдържаща изискването третите държави да предоставят правата и достъпа, необходими на отговорния разпоредител с бюджетни кредити, на OLAF и на Сметната палата, за да упражняват в пълна степен съответните си правомощия.
- (58) Съгласно точки 22 и 23 от Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество настоящият регламент следва да се подложи на оценка въз основа на информацията, събрана в съответствие със специалните изисквания за мониторинг, като същевременно се избягват административната тежест, по-специално за държавите членки, и свърхрегулирането. Когато е целесъобразно, тези изисквания следва да включват измерими показатели, които да служат като основа за оценяване на последните на Фонда по места. Комисията следва да извърши междинна оценка не по-късно от четири години след началото на периода на изпълнението на Фонда, включително с цел да представи предложения за подходящи изменения на настоящия регламент. Комисията следва също така да направи окончателна оценка в края на периода на изпълнение на Фонда, като изследва финансовите дейности с оглед на резултатите от финансово изпълнение и, доколкото е възможно в този момент, с оглед на резултатите от изпълнението и въздействието на Фонда. В този контекст окончателният доклад за оценка следва също така да спомогне да се установи къде съществува зависимост на Съюза от трети държави при разработването на отбранителни продукти и технологии. В окончателния доклад следва също така да се

⁽¹⁴⁾ Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета (ОВ L 248, 18.9.2013 г., стр. 1).

⁽¹⁵⁾ Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 г. относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 23.12.1995 г., стр. 1).

⁽¹⁶⁾ Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 г. относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности (ОВ L 292, 15.11.1996 г., стр. 2).

⁽¹⁷⁾ Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1).

⁽¹⁸⁾ Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 29).

⁽¹⁹⁾ ОВ L 1, 3.1.1994 г., стр. 3.

анализира трансграничното участие на МСП и на дружествата със средна пазарна капитализация в подкрепяните от Фонда проекти, както и участието на МСП и на дружествата със средна пазарна капитализация в цялостната верига за добавена стойност и приносът на Фонда за преодоляване на недостига, констатиран в ПРС, и да се съдържа информация относно държавите на произход на получателите, броя на държавите членки и асоциираните държави, които участват в индивидуалните действия и разпределението на създадените права върху интелектуалната собственост (ПИС). Комисията може също така да предложи да бъдат внесени изменения в настоящия регламент в отговор на евентуални промени по време на изпълнението на Фонда.

- (59) Комисията следва редовно да следи изпълнението на Фонда и следва да представя на Европейския парламент и на Съвета ежегоден доклад за постигнатия напредък, включително как установените изводи и извлечените поуки от EDIDP и PADR се вземат предвид при изпълнението на Фонда. За тази цел Комисията следва да установи необходимите механизми за мониторинг. Този доклад следва да не съдържа чувствителна информация.
- (60) Предвид значението на борбата с изменението на климата в съответствие с ангажиментите на Съюза за изпълнение на Парижкото споразумение, прието съгласно Рамковата конвенция на Организацията на обединените нации по изменение на климата⁽²⁰⁾, и целите на Организацията на обединените нации за устойчиво развитие, Фондът допринася за интегрирането на действията в областта на климата в политиките на Съюза и за постигането на общата цел 30 % от бюджетните разходи на Съюза да са в подкрепа на цели, свързани с климата. Съответните действия ще бъдат набелязани по време на подготовката и изпълнението на Фонда и ще бъдат подложени на нова оценка в контекста на междинната му оценка.
- (61) Като отразява колко е важно да се преодолее драматичната загуба на биологично разнообразие, настоящият регламент допринася за интегриране на действията за биологичното разнообразие в политиките на Съюза и за постигането на общата амбиция за заделяне на 7,5 % от годишните разходи по МФР за периода 2021—2027 г. за целите в областта на биологичното разнообразие през 2024 г. и 10 % от тези разходи през 2026 г. и 2027 г., като същевременно се отчетат съществуващите припокривания между целите в областта на климата и биологичното разнообразие в съответствие с Междунституционалното споразумение от 16 декември 2020 г.
- (62) Тъй като Фондът следва да оказва подкрепа на отбранителни продукти и технологии само на етапа на научните изследвания и развойната дейност, по принцип Съюзът следва да няма право на собственост или ПИС върху продукти или технологии, които са резултат от финансираните действия, освен ако подкрепата от Съюза не се предоставя чрез обществени поръчки. По отношение на действията в областта на научните изследвания обаче заинтересованите държави членки и асоциирани държави следва да разполагат с възможността да използват резултатите от финансираните действия, за да участват в последваща, основана на сътрудничество между тях, развойна дейност.
- (63) Подкрепата от Съюза следва да не засяга трансфера на свързани с отбраната продукти в рамките на Съюза в съответствие с Директива 2009/43/ЕО, нито износа на продукти, оборудване или технологии. Износът на военно оборудване и технологии от държавите членки се урежда от Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета⁽²¹⁾.
- (64) Използването на чувствителна информация, свързана с предходни знания, включително данни, ноу-хау или информация, създадени преди или независимо от дейността на Фонда, или достъпът на неоправомощени лица до резултатите, получени във връзка с действията, подкрепяни от Фонда, може да имат неблагоприятно въздействие върху интересите на Съюза или на една или повече от държавите членки. Поради това третирането на чувствителна информация следва да се урежда от съответното право на Съюза и национално право.
- (65) За да се гарантира сигурността на класифицираната информация на изискваното равнище, при подписването на класифицирани споразумения за отпускане на средства или на класифицирани споразумения за финансиране следва да се спазват минималните стандарти за индустриална сигурност. За тази цел и в съответствие с Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията⁽²²⁾, Комисията трябва да предостави инструкциите за сигурността на програмата, включително ръководството за класифициране за целите на сигурността, с цел консултация на независимите експерти, определени от държавите членки.

⁽²⁰⁾ ОВ L 282, 19.10.2016 г., стр. 4.

⁽²¹⁾ Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета от 8 декември 2008 г. определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване (ОВ L 335, 13.12.2008 г., стр. 99).

⁽²²⁾ Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията от 13 март 2015 г. относно правилата за сигурност за защита на класифицираната информация на ЕС (ОВ L 72, 17.3.2015 г., стр. 53).

- (66) Доколкото целите на настоящия регламент не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а могат да бъдат постигнати по-добре на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.
- (67) Комисията следва да управлява Фонда при надлежно спазване на изискванията за поверителност и сигурност, по-специално по отношение на чувствителната информация, включително класифицираната информация.
- (68) За да се осигури приемственост при предоставянето на подкрепа в имашата отношение област на политиката и да се даде възможност изпълнението да започне от началото на МФР за периода 2021—2027 г., настоящият регламент следва да влезе в сила по спешност и да се прилага с обратно действие от 1 януари 2021 г.
- (69) Регламент (ЕС) 2018/1092 следва да бъде отменен,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ЗА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И РАЗВОЙНАТА ДЕЙНОСТ

Член 1

Предмет

С настоящия регламент се създава Европейският фонд за отбрана (наричан по-нататък „Фондът“) съгласно член 1, параграф 2, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/695, за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2027 г.. Продължителността на Фонда е съобразена с продължителността на МФР за периода 2021—2027 г.

С настоящия регламент се определят целите на Фонда, неговият бюджет за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2027 г., формите на финансиране от Съюза и правилата за предоставяне на такова финансиране.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- 1) „правен субект“ означава юридическо лице, учредено и признато в това си качество съгласно правото на Съюза, националното право или международното право, което има правосубектност и способността да действа от свое име, да упражнява права и да поема задължения или субект, който няма правосубектност, посочен в член 197, параграф 2, буква в) от Финансовия регламент;
- 2) „заявител“ означава правен субект, който подава заявление за получаване на подкрепа от Фонда след покана за представяне на предложения или в съответствие с член 195, първа алинея, буква д) от Финансовия регламент;
- 3) „получател“ означава всеки правен субект, с който е било подписано споразумение за отпускане на средства или за финансиране или който е бил нотифициран за решение за отпускане на средства или за финансиране;
- 4) „консорциум“ означава основано на сътрудничество обединение на заявители или получатели, което е предмет на споразумение за учредяване и е учредено с цел изпълнение на действие по Фонда;
- 5) „координатор“ означава правен субект, който е член на консорциум и е бил определен от всички членове на консорциума като основното звено за контакт за целите на отношенията на консорциума с Комисията;

- 6) „контрол“ означава способността за упражняване на решаващо пряко или косвено влияние върху правен субект посредством един или повече междинни правни субекти;
- 7) „изпълнителна управленска структура“ означава орган на правен субект, назначен в съответствие с националното право и отчитащ се пред главния изпълнителен директор, когато това е приложимо, на който са възложени правомощия да определя стратегията, целите и цялостното ръководство на правния субект и който упражнява надзор и наблюдение над вземането на свързани с управлението решения;
- 8) „системен прототип“ означава образец на продукт или технология, който показва функционирането на елемента в оперативна среда;
- 9) „оценка на съответствието“ означава цялостният процес, чрез който се демонстрира, че проектирането на даден отбранителен продукт, материален или нематериален компонент или технология отговаря на определените изисквания, като се осигуряват обективни доказателства за това, че са изпълнени конкретни изисквания на проектирането;
- 10) „сertiфициране“ означава процесът, чрез който национален орган удостоверява, че отбранителният продукт, материалният или нематериалният компонент или технологията е в съответствие с приложимите правила;
- 11) „действие в областта на научните изследвания“ означава действие, изразяващо се преди всичко в научни изследвания, по-специално приложни научни изследвания и при необходимост — фундаментални научни изследвания, с цел придобиване на нови знания и с изключителна насоченост към приложения в сферата на отбраната;
- 12) „действие в областта на развойната дейност“ означава действие, състоящо се от дейности с отбранителна насоченост преди всичко на етап развойна дейност, което обхваща нови отбранителни продукти или технологии или модернизирани съществуващи такива, но не включва производството или използването на оръжие;
- 13) „революционна технология в областта на отбраната“ означава подобрена или напълно нова технология, с която се въвежда радикална промяна, включително смяна на модела при създаването на концепцията за отбранителните действия и провеждането им, като например замяна на съществуващи отбранителни технологии или превръщането им в остарели;
- 14) „малки и средни предприятия“ или „МСП“ означава малки или средни предприятия по смисъла на определението в член 2 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията ⁽²³⁾;
- 15) „дружество със средна пазарна капитализация“ означава предприятие, което не е МСП и е с до 3 000 служители, като броят на служителите се изчислява в съответствие с членове 3 – 6 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията;
- 16) „операции за смесено финансиране“ означава действие, подкрепено от бюджета на Съюза, включително в рамките на механизми или платформи за смесено финансиране по член 2, точка 6 от Финансовия регламент, при което се съчетават форми на непощаща на връщане подкрепа или финансови инструменти от бюджета на Съюза с форми на подлежаща на връщане подкрепа от финансови институции в областта на развитието или от други публични финансови институции, както и от търговски финансови институции и инвеститори;
- 17) „поръчка за продукти в предпазарен стадий“ означава поръчка за научноизследователски и развойни услуги, включваща разпределяне на рисковете и ползите съобразно пазарните условия, и поэтапни конкурентни разработки в случаите на ясно разделяне на предоставените научноизследователски и развойни услуги от разработването на крайни продукти в търговски количества;
- 18) „ръководител на проект“ означава всеки възлагащ орган, установен в държава членка или асоциирана държава, на който държава членка или асоциирана държава, или група от държави членки или асоциирани държави са възложили трайно или в отделни случаи да управлява многонационални проекти в областта на въоръженията;
- 19) „резултати“ означава всяка материална или нематериална последица от дадено действие, например данни, ноу-хау или информация, независимо от тяхната форма или естество и независимо дали могат да бъдат защитени, както и всички права, свързани с тях, включително ПИС;
- 20) „нова информация“ означава данни, ноу-хау или информация, получени при дейността на Фонда, независимо под каква форма или от какво естество;

⁽²³⁾ Препоръка на Комисията 2003/361/ЕО от 6 май 2003 г. относно дефиницията на микропредприятията, малките и средните предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

- 21) „класифицирана информация“ означава всяка информация или материал, под каквато и да е форма, чието неразрешено разкриване би могло да навреди в различна степен на интересите на Съюза или на една или повече държави членки, и които носят гриф за сигурност на ЕС или съответстващ му гриф за сигурност, установен в Споразумението между държавите членки на Европейския съюз, заседаващи в рамките на Съвета, относно защитата на класифицирана информация, която се обменя в интерес на Европейския съюз ⁽²⁴⁾;
- 22) „чувствителна информация“ означава информация и данни, включително класифицирана информация, която трябва да бъде защитена от неразрешен достъп или разкриване поради задълженията, предвидени в правото на Съюза или националното право, или с цел защита на неприкосновеността на личния живот или сигурността на физическо или юридическо лице;
- 23) „специален доклад“ означава конкретна предвидена престация на действие в областта на научните изследвания, обобщаваща резултатите от него, съдържаща изчерпателна информация относно основните принципи, целите, резултатите, основните свойства, проведените изпитвания, потенциалните ползи, потенциалните отбранителни приложения и очаквания експлоатационен път на научните изследвания към развойна дейност, включително информация относно собствеността на ПИС, но без изискване за включване на информация за ПИС;
- 24) „субект от неасоциирана трета държава“ означава правен субект, установен в неасоциирана трета държава или — ако е установен в Съюза или в асоциирана държава — чиито изпълнителни управленски структури са в неасоциирана трета държава.

Член 3

Цели

1. Общата цел на Фонда е да насърчава конкурентоспособността, ефикасността и капацитета за иновации на европейската отбранителна технологична и индустриална база (ЕОТИБ) в целия Съюз, което допринася за стратегическата автономност на Съюза и неговата свобода на действие, като оказва подкрепа за основаните на сътрудничество действия и трансграничното сътрудничество между правните субекти на цялата територия на Съюза, по-специално МСП и дружествата със средна пазарна капитализация, както и като укрепва и подобрява гъвкавостта както на веригите за доставка в областта на отбраната, така и на веригите на добавена стойност в тази област, разширява трансграничното сътрудничество между правните субекти и стимулира по-доброто оползотворяване на потенциала на промишлеността за иновации, научни изследвания и технологично развитие, на всеки етап от промишления жизнен цикъл на отбранителните продукти и технологии.
2. Фондът има следните специфични цели:
 - а) да оказва подкрепа за основани на сътрудничество научни изследвания, които биха могли значително да подобрят резултатността при използването на бъдещите способности в целия Съюз, с цел максимално увеличаване на иновациите и внедряване на нови отбранителни продукти и технологии, включително на революционни технологии за нуждите на отбраната, както и с цел най-ефикасно използване на средствата, разходвани за научни изследвания в областта на отбраната в Съюза;
 - б) да оказва подкрепа за основано на сътрудничество разработване на отбранителни продукти и технологии, като по този начин допринася за по-голяма ефикасност на разходите за отбрана в рамките на Съюза, постигане на по-големи икономии от мащаба, намаляване на риска от ненужно дублиране и по този начин насърчаване на навлизането на европейски отбранителни продукти и технологии на пазара и намаляване на фрагментарността на отбранителните продукти и технологии в целия Съюз, което в крайна сметка води до увеличаване на стандартизацията на отбранителните системи и по-голяма оперативна съвместимост на способностите на държавите членки.

Това сътрудничество е в съответствие с приоритетите за отбранителните способности, съвместно договорени от държавите членки в рамките на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС), и по-специално в контекста на ПРС.

Във връзка с това регионалните и международните приоритети, когато те служат на интересите на Съюза в областта на сигурността и отбраната, определени в рамките на ОВППС, и като се има предвид необходимостта да се избягва ненужно дублиране, също могат да се вземат под внимание, когато е целесъобразно, когато не изключват възможността за участие на държава членка или асоциирана държава.

⁽²⁴⁾ Споразумение между държавите-членки на Европейския съюз, заседаващи в рамките на Съвета, относно защитата на класифицирана информация, която се обменя в интерес на Европейския съюз (ОВ С 202, 8.7.2011 г., стр. 13).

Член 4

Бюджет

1. В съответствие с член 12, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/695 финансовият пакет за изпълнението на Фонда в периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2027 г. е в размер на 7 953 000 000 EUR по текущи цени.
2. Разпределението на сумата, посочена в параграф 1, е, както следва:
 - а) 2 651 000 000 EUR за действия в областта на научните изследвания;
 - б) 5 302 000 000 EUR за действия в областта на развойната дейност.

За да се реагира на непредвидени ситуации или на нови тенденции и потребности, Комисията може да преразпределя отделните разпределени суми за действия в областта на научните изследвания и действия в областта на развойната дейност до максимум 20 %.

3. Сумата, посочена в параграф 1, може да бъде използвана и за техническа и административна помощ във връзка с изпълнението на Фонда, например подготвителни, мониторингови, контролни, одитни и оценителни дейности, включително проектиране, създаване, експлоатация и поддръжка на корпоративни информационни системи.
4. Най-малко 4 % и не повече от 8 % от финансовия пакет, посочен в параграф 1, са предназначени за покани за представяне на предложения или отпускане на финансиране в подкрепа на революционни технологии за нуждите на отбраната.

Член 5

Асоциирани държави

Фондът е отворен за участие на държавите — членки на Европейската асоциация за свободна търговия, които са членки на ЕИП, в съответствие с условията, определени в Споразумението за Европейското икономическо пространство (асоциирани държави).

Член 6

Подкрепа за революционни технологии за нуждите на отбраната

1. Комисията, чрез актове за изпълнение, отпуска финансиране след провеждане на открити и публични консултации относно революционни технологии за нуждите на отбраната в областите на интервенция, определени в работните програми, посочени в член 24. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 34, параграф 2.
2. В работните програми се определят най-подходящите форми на финансиране на революционни технологии за нуждите на отбраната.

Член 7

Етични аспекти

1. Действията, изпълнявани по Фонда, трябва да са съобразени със съответното право на Съюза, национално право и международно право, включително Хартата на основните права на Европейския съюз. Освен това тези действия трябва да са съобразени с етичните принципи, отразени и в съответното право на Съюза, национално право и международно право.
2. Преди подписването на споразумение за отпускане на средства предложенията се подлагат на преглед от Комисията въз основа на самооценка на етичните аспекти, изготвена от консорциума, за да се установи кои от тях повдигат сериозни етични въпроси, включително по отношение на условията, при които се осъществяват дейностите. Когато е целесъобразно, етичните аспекти на такива предложения се подлагат на оценка.

Прегледите и оценките на етичните аспекти се извършват от Комисията със съдействието на независими експерти, назначени в съответствие с член 26. Тези независими експерти трябва да имат различна квалификация, по-специално признат експертен опит в областта на етичните въпроси в областта на отбраната, и са граждани на възможно най-голям брой държави членки.

Условията, при които се осъществяват дейностите, свързани с чувствителни по отношение на етичните аспекти въпроси, се посочват в споразумението за отпускане на средства.

Комисията гарантира възможно най-голяма прозрачност на процедурите по етични въпроси и включва информация за тях в своя доклад за междинна оценка в съответствие с член 29.

3. Преди началото на съответните дейности участващите в действието правни субекти се снабдяват с всички съответни разрешения или други документи, изисквани от националните или местните комисии по етичните въпроси и други органи, например органите за защита на данните. Тези разрешения и други документи се съхраняват и се предоставят на Комисията при поискване.

4. Предложенията, които са сметени за неприемливи по етични съображения, се отхвърлят.

Член 8

Изпълнение и форми на отпускане на средства от Съюза

1. Фондът се изпълнява при пряко управление в съответствие с Финансовия регламент.
2. Чрез дерогация от параграф 1 от настоящия член, в обосновани случаи конкретни действия могат да бъдат изпълнявани при непряко управление от органите, посочени в член 62, параграф 1, буква в) от Финансовия регламент. Това не включва процедурата за подбор и отпускане на финансирането, посочена в член 11 от настоящия регламент.
3. Фондът може да предоставя средства в съответствие с Финансовия регламент чрез безвъзмездни средства, награди и поръчки, а когато е целесъобразно с оглед на особеностите на действието — чрез финансови инструменти в рамките на операции за смесено финансиране.
4. Операциите за смесено финансиране се изпълняват в съответствие с дял X от Финансовия регламент и Регламент (ЕС) 2021/523.
5. Финансовите инструменти са насочени само към получателите.

Член 9

Правни субекти, отговарящи на критериите за допустимост

1. Получателите и подизпълнителите, участващи във финансово подкрепено от Фонда действие, трябва да са установени в Съюза или в асоциирана държава.
2. Инфраструктурата, съоръженията, активите и ресурсите на участващите в действие получатели и подизпълнители, които се използват за целите на действията, подкрепени от Фонда, трябва да се намират на територията на държава членка или асоциирана държава за цялата продължителност на дадено действие и техните изпълнителни управленски структури трябва да са установени в Съюза или в асоциирана държава.
3. За целите на подкрепено от Фонда действие върху получателите и подизпълнителите, участващи в дадено действие, не може да се упражнява контрол от неасоциирана трета държава или от субект от неасоциирана трета държава.
4. Чрез дерогация от параграф 3, се счита, че правен субект, който е установен в Съюза или в асоциирана държава и върху който се упражнява контрол от страна на неасоциирана трета държава или на субект от неасоциирана трета държава, отговаря на критериите за допустимост за участие в действие като получател или подизпълнител само ако на Комисията бъдат предоставени гаранции, одобрени от държавата членка или асоциираната държава, в която е установен, в съответствие с националните процедури. Тези гаранции могат да се отнасят до изпълнителната управленска структура на правния субект, установен в Съюза или в асоциирана държава. Ако това се счита за подходящо от държавата членка или асоциираната държава, в която е установен правният субект, тези гаранции могат да се отнасят и до специални права за контрол върху правния субект от страна на държавните органи.

Тези гаранции съдържат уверения, че участието в действие на такъв правен субект няма да е в противоречие нито с интересите в областта на сигурността и отбраната на Съюза и неговите държави членки, определени в рамките на ОВППС съгласно дял V ДЕС, нито с целите, посочени в член 3 от настоящия регламент. Гаранциите са в съответствие и с членове 20 и 23 от настоящия регламент. Гаранциите съдържат по-специално елементи, от които личи, че за целите на дадено действие са въведени мерки, така че да се гарантира следното:

- a) контролът върху правния субект не се упражнява по начин, който да възпрепятства или ограничава способността му да изпълнява действието и да постига резултати, нито по начин, който да налага ограничения по отношение на неговата инфраструктура, съоръжения, активи, ресурси, интелектуална собственост или ноу-хау, необходими за целите на действието, нито по начин, който намалява неговите способности и стандарти, необходими за изпълнение на действието;
- b) предотвратен е достъпът на неасоциирани трети държави или на субекти от неасоциирани трети държави до чувствителна информация, свързана с действието, а участващите в действието служители и други лица са преминали национално проучване за надеждност от гледна точка на сигурността, проведено от държава членка или асоциирана държава, когато е приложимо;
- в) правата върху интелектуалната собственост, произтичаща от действието и резултатите от него, остават за получателя по време на действието и след приключването му и не са предмет на контрол или ограничение от неасоциирана трета държава или от субект от неасоциирана трета държава, нито се изнасят извън Съюза или извън асоциираните държави, нито има достъп до тях извън Съюза или извън асоциираните държави, без одобрението на държавата членка или асоциираната държава, в която е установен правният субект, и в съответствие с целите, определени в член 3.

Ако държавата членка или асоциираната държава, в която е установен правният субект, счита за подходящо, може да бъдат предоставени допълнителни гаранции.

Комисията информира комитета, посочен в член 34, за всеки правен субект, който се счита за отговарящ на критериите за допустимост в съответствие с настоящия параграф.

5. Ако няма конкурентни заместители в Съюза или в асоциирана държава, получателите и подизпълнителите, участващи в дадено действие, могат да използват свои активи, инфраструктура, съоръжения и ресурси, разположени или съхранявани извън територията на държавите членки или на асоциираните държави, ако тази употреба не противоречи на интересите на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната, съответства на целите, определени в член 3, и е съобразена с членове 20 и 23.

Разходите, свързани с такива действия, не са допустими за подкрепа от Фонда.

6. При изпълнението на допустимо действие получателите и подизпълнителите, участващи в действието, могат да си сътрудничат и с правни субекти, установени извън територията на държавите членки или асоциираните държави, или контролирани от неасоциирана трета държава или от субект от неасоциирана трета държава, включително да използват активи, инфраструктура, съоръжения и ресурси на такива правни субекти, ако това не противоречи на интересите на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната. Това сътрудничество трябва да съответства на целите, определени в член 3, и да е съобразено с членове 20 и 23.

Не се допуска неразрешен достъп от страна на неасоциирана трета държава или друг субект от неасоциирана трета държава до класифицирана информация, свързана с изпълнението на действието, и се избягват потенциални отрицателни последици за сигурността на доставките на ресурси от изключително значение за действието.

Разходите, свързани с такива действия, не са допустими за подкрепа от Фонда.

7. Заявителите предоставят цялата относима информация, необходима за оценката на критериите за допустимост. В случай на промени по време на изпълнението на действие, които биха могли да поставят под въпрос спазването на критериите за допустимост, съответният правен субект уведомява Комисията, която преценява дали тези критерии за допустимост продължават да бъдат изпълнени и разглежда потенциалното въздействие на промяната върху отпускането на средства за действието.

8. За целите на настоящия член „подизпълнители, участващи в действие“ се отнася до подизпълнителите с преки договорни отношения с получател, други подизпълнители, на които са разпределени най-малко 10 % от общия размер на допустимите разходи по действието, както и подизпълнители, на които може да е нужен достъп до класифицирана информация за целите на изпълнението на действието. Подизпълнителите, участващи в действие, не са членове на консорциума.

Член 10

Допустими действия

1. Допустими за финансиране са само действията в изпълнение на целите, определени в член 3.
2. Фондът предоставя подкрепа за действия, които обхващат нови отбранителни продукти и технологии, както и модернизиране на съществуващи отбранителни продукти и технологии, при условие че използването на вече наличната информация, необходима за изпълнението на действието за модернизиране, не е предмет на ограничение от страна на неасоциирана трета държава или на субект от неасоциирана трета държава, пряко или непряко, чрез един или повече междинни правни субекти, по такъв начин, че е невъзможно изпълнението на действието.
3. Допустимото действие се отнася до една или повече от следните дейности:
 - а) дейности, насочени към създаване, укрепване и подобряване на знания, продукти и технологии, включително революционни технологии за нуждите на отбраната, които могат да имат значими последици в областта на отбраната;
 - б) дейности, насочени към увеличаване на оперативната съвместимост и на устойчивостта, включително към защитеното генериране и обмен на данни, овладяване на жизненоважните отбранителни технологии, укрепване на сигурността на доставките или създаване на условия за ефикасното използване на резултатите за целите на отбранителни продукти и технологии;
 - в) проучвания, например проучвания за осъществимост с цел да се проучи осъществимостта на нови или модернизирани продукти, технологии, процеси, услуги и решения;
 - г) проектиране на отбранителен продукт, материален или нематериален отбранителен компонент или отбранителна технология, както и определяне на техническите спецификации за проектирането, включително частични изпитвания за намаляване на риска в промишлена или представителна среда;
 - д) разработване на системен прототип на отбранителен продукт, материален или нематериален компонент или технология;
 - е) изпитване на отбранителен продукт, материален или нематериален компонент или технология;
 - ж) оценка на съответствието на отбранителен продукт, материален или нематериален компонент или технология;
 - з) сертифициране на отбранителен продукт, материален или нематериален компонент или технология;
 - и) разработване на технологии или активи, които увеличават ефикасността през целия жизнен цикъл на отбранителните продукти и технологии.
4. Действието се изпълнява от правни субекти, които си сътрудничат в рамките на консорциум между най-малко три отговарящи на критериите за допустимост правни субекти, установени в най-малко три различни държави членки или асоциирани държави. Най-малко три от тези отговарящи на критериите за допустимост правни субекти, установени в най-малко две различни държави членки или асоциирани държави, не може да са контролирани — било то пряко или косвено — от същия правен субект, нито взаимно да се контролират, през целия срок на изпълнение на действието.
5. Параграф 4 не се прилага за действия, свързани с революционните технологии за нуждите на отбраната, нито за дейностите, посочени в параграф 3, буква в).
6. Действията за разработване на продукти и технологии, чиято употреба, разработване или производство са забранени от приложимото международно право, не са допустими за подкрепа от Фонда.

Освен това, действията за разработване на смъртоносни автономни оръжия без възможност за ефективен човешки контрол по отношение на решенията за избор на цел и предприемане на действия за употреба на сила срещу хора, не са допустими за подкрепа от Фонда, без да се засяга възможността за предоставяне на финансиране за действия за разработване на системи за ранно предупреждение и мерки за противодействие с отбранителна цел.

Член 11

Процедура за подбор и за отпускане на финансирането

1. Финансирането от Съюза се отпуска след организирането на състезателни процедури за представяне на предложения в съответствие с Финансовия регламент.

При конкретни, надлежно обосновани обстоятелства и в изключителни случаи финансирането от Съюза може да се предостави и без покана за представяне на предложения в съответствие с член 195, първа алинея, буква д) от Финансовия регламент.

2. Комисията отпуска финансирането, посочено в параграф 1 от настоящия член, чрез актове за изпълнение. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 34, параграф 2.

Член 12

Критерии за отпускане на финансиране

Всяко предложение се оценява въз основа на следните критерии:

- а) принос към върховете постижения или потенциал за революционен пробив в областта на отбраната, който се установява по-специално, като се покажат значителните предимства на очакваните резултати от предложеното действие пред съществуващите отбранителни продукти или технологии;
- б) принос към иновациите и технологичното развитие на европейската отбранителна промишленост, който се установява по-специално, като се покаже, че предложеното действие включва особено значими или новаторски концепции и подходи, перспективни нови бъдещи технологични подобрения или прилагането на технологии или концепции, които преди това не са били прилагани в сектора на отбраната, като същевременно се избягва ненужно дублиране;
- в) принос към конкурентоспособността на европейската отбранителна промишленост, който се установява, като се покаже, че предложеното действие се характеризира с явно положителен баланс на разходната ефикасност и ефективност, като по този начин се създават нови пазарни възможности в целия Съюз и извън него и се ускорява растежът на дружествата в целия Съюз;
- г) принос за автономността на ЕОТИБ, включително като се увеличава независимостта от източници извън Съюза и като се подобрява сигурността на доставките и на интересите на Съюза в областта на сигурността и отбраната в съответствие с приоритетите, посочени в член 3;
- д) принос за установяването на ново трансгранично сътрудничество между правни субекти, установени в държави членки или асоциирани държави, по-специално за МСП и дружества със средна пазарна капитализация със значително участие в действието, като получатели, подизпълнители или като други правни субекти по веригата на доставка, и които са установени в държави членки или асоциирани държави, различни от тези, в които са установени правните субекти, които си сътрудничат в рамките на консорциума, които не са МСП или дружества със средна пазарна капитализация;
- е) качество и ефикасност на изпълнението на действието.

Член 13

Проценти на съфинансиране

1. Фондът финансира до 100 % от допустимите разходи за дадена дейност, посочена в член 10, параграф 3 от настоящия регламент, без да се засяга член 190 от Финансовия регламент.

2. Чрез дерогация от параграф 1 от настоящия член:

- а) за дейности по член 10, параграф 3, буква д) подкрепата от Фонда не надхвърля 20 % от допустимите разходи;
- б) за дейности по член 10, параграф 3, букви е), ж) и з) подкрепата от Фонда не надхвърля 80 % от допустимите разходи.

3. За действията в областта на развойната дейност процентът на финансиране се увеличава в следните случаи:
- за действие, развивано в контекста на проект в рамките на ПСС, установено съгласно Решение (ОВППС) 2017/2315 на Съвета ⁽²⁵⁾, може да се прилага процент на финансиране, увеличен с допълнителни 10 процентни пункта;
 - за дадена дейност може да се прилага финансиране с увеличен процент съгласно настоящата буква, когато най-малко 10 % от общия размер на допустимите разходи за дейността са разпределени за МСП, установени в държави членки или асоциирани държави, и които участват в дейността като получатели, подизпълнители или като други правни субекти по веригата на доставка.
Процентът на финансиране може да бъде увеличен с процентни пунктове, равни на процента от общия размер на допустимите разходи по дейността, разпределени за МСП, установени в държави членки или асоциирани държави, в които са установени получателите, които не са МСП, и които участват в дейността като получатели, подизпълнители или като други правни субекти по веригата за доставка, с до максимум 5 допълнителни процентни пункта.
Процентът на финансиране може да бъде увеличен с процентни пунктове, равни на два пъти процента от общия размер на допустимите разходи по дейността, разпределени за МСП, установени в държави членки или асоциирани държави, различни от тези, в които са установени получателите, които не са МСП, и които участват в дейността като получатели, подизпълнители или като правни субекти по веригата на доставка;
 - за дадена дейност може да се прилага процент на финансиране, увеличен с допълнителни 10 процентни пункта, когато най-малко 15 % от общия размер на допустимите разходи по дейността са разпределени за установени в държава членка или в асоциирана държава дружества със средна пазарна капитализация.

Общото увеличение на процента на финансиране на дадена дейност въз основа на прилагането на букви а), б) и в) не може да надвишава 35 процентни пункта.

Подкрепата от Фонда, включително с увеличен процент на финансиране, не може да покрива повече от 100 % от допустимите разходи за действието.

Член 14

Финансов капацитет

1. Независимо от член 198, параграф 5 от Финансовия регламент, се проверява само финансовият капацитет на координатора и само когато исканото от Съюза финансиране е най-малко 500 000 EUR.

Когато обаче има основания за съмнение относно финансовия капацитет на някои от заявителите или на координатора, Комисията проверява финансовия капацитет на всички заявители и на координатора, когато исканото финансиране от Съюза е под 500 000 EUR.

2. Не се проверява финансовият капацитет на правни субекти, чиято жизнеспособност е гарантирана от съответните органи на държава членка;

3. Ако финансовият капацитет на координатора е структурно гарантиран от друг правен субект, се проверява финансовият капацитет на този друг правен субект.

Член 15

Непреки разходи

1. Чрез дерогация от член 181, параграф 6 от Финансовия регламент, непреките допустими разходи се определят чрез прилагане на единна ставка в размер на 25 % от общия размер на преките допустими разходи за действието, като се изключат преките допустими разходи за подизпълнение и подкрепата за трети лица, както и евентуалните единични разходи или еднократни суми, които включват непреки разходи.

2. Непреките допустими разходи могат да бъдат определени в съответствие с обичайните разходно счетоводни практики на получателя въз основа на действителните непреки разходи, при условие че тези разходно счетоводни практики са приети от националните органи за сравними дейности в областта на отбраната, в съответствие с член 185 от Финансовия регламент, и са съобщени на Комисията от получателя.

⁽²⁵⁾ Решение (ОВППС) 2017/2315 на Съвета от 11 декември 2017 г. за установяване на постоянно структурирано сътрудничество (ПСС) и определяне на списъка на участващите държави членки (ОВ L 331, 14.12.2017 г., стр. 57).

Член 16

Използване на принос, който не е свързан с разходите, или на единствена еднократна сума

Когато Съюзът отпуска съфинансиране в размер на по-малко от 50 % от всички разходи по действието, Комисията може да използва:

- а) принос, който не е свързан с разходите, по смисъла на член 180, параграф 3 от Финансовия регламент въз основа на постигането на резултати, измерено спрямо предварително определени етапни цели или чрез показатели за качество на изпълнението; или
- б) единствена еднократна сума по смисъла на член 182 от Финансовия регламент въз основа на предварителния бюджет на действието, който вече е одобрен от националните органи на съфинансиращите държави членки и асоциирани държави.

Непреките разходи се включват в еднократната сума, посочена в първа алинея, буква б).

Член 17

Поръчки за продукти в предпазарен стадий

1. Съюзът може да оказва подкрепа за поръчки за продукти в предпазарен стадий, като отпуска безвъзмездни средства на възлагачи органи или възложители по смисъла на директиви 2014/24/ЕС ⁽²⁶⁾ и 2014/25/ЕС ⁽²⁷⁾ на Европейския парламент и на Съвета, които съвместно закупуват научноизследователски и развойни услуги в областта на отбраната или координират процедурите си за възлагане на поръчки.
2. Процедурите за възлагане на поръчки, посочени в параграф 1:
 - а) са съобразени с настоящия регламент;
 - б) могат да допускат сключването на няколко договора в рамките на една процедура (възлагане на няколко доставчици);
 - в) предвиждат възлагане на поръчките на участниците в тръжната процедура, предлагащи най-добро съотношение между качество и цена, като същевременно гарантират отсъствието на конфликти на интереси.

Член 18

Гаранционен фонд

Вноските във взаимен застрахователен механизъм могат да покриват риска, свързан с връщането на дължими от получателите суми, и се считат за достатъчна гаранция съгласно Финансовия регламент. Прилага се член 37 от Регламент (ЕС) 2021/695.

Член 19

Критерии за допустимост за поръчките и наградите

1. Членове 9 и 10 се прилагат *mutatis mutandis* за наградите.
2. Чрез дерогация от член 176 от Финансовия регламент, член 9 от настоящия регламент, както и член 10 от настоящия регламент се прилагат *mutatis mutandis* за поръчки за проучванията по член 10, параграф 3, буква в) от настоящия регламент.

⁽²⁶⁾ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65).

⁽²⁷⁾ Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

ДЯЛ II

СПЕЦИАЛНИ РАЗПОРЕДБИ, ПРИЛОЖИМИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ДЕЙСТВИЯ В ОБЛАСТТА НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Член 20

Собственост върху резултатите от действията в областта на научните изследвания

1. Резултатите от действията в областта на научните изследвания, подкрепени от Фонда, са собственост на получателите, които са ги създали. Когато правни субекти създават резултатите съвместно, но не може да бъде установен съответният им принос или не е възможно да се отдели един от друг тези съвместно постигнати резултати, резултатите са тяхна обща собственост. Съсобствениците сключват споразумение за разпределението на техните дялове и условията за упражняване на тяхната обща собственост в съответствие със своите задължения по споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.
2. Чрез дерогация от параграф 1, ако подкрепата от Съюза се предоставя под формата на обществена поръчка, резултатите от действията в областта на научните изследвания, подкрепени от Фонда, са собственост на Съюза. По писмено искане държавите членки и асоциираните държави се ползват с права на безвъзмезден достъп до резултатите.
3. Върху резултатите от действията в областта на научните изследвания, подкрепени от Фонда, не са допустими никакъв контрол или ограничение от страна на неасоциирани трети държави или субекти от неасоциирани трети държави, било то пряко или косвено — чрез един или повече междинни правни субекти, включително по отношение на трансфера на технологии.
4. По отношение на резултатите, създадени от получателите чрез действия в областта на научните изследвания, подкрепяни от Фонда, и без да се засяга параграф 9 от настоящия член, Комисията се уведомява предварително за всяко прехвърляне на собствеността или предоставяне на изключителна лицензия на неасоциирана трета държава или на субект от неасоциирана трета държава. Ако подобно прехвърляне на собственост или предоставяне на изключителна лицензия противоречи на интересите на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната или на целите, посочени в член 3, подкрепата, предоставена от Фонда, се възстановява.
5. Националните органи на държавите членки и на асоциираните държави се ползват с право на достъп до специалните доклади. Такива права на достъп се предоставят безвъзмездно и се прехвърлят от Комисията на държавите членки и асоциираните държави, след като Комисията се увери, че са налице съответни задължения във връзка с поверителността.
6. Националните органи на държавите членки и на асоциираните държави използват специалния доклад единствено за цели, свързани с използването от или за нуждите на техните въоръжени сили, или техните сили за сигурност или разузнавателни структури, включително в рамките на своите програми за сътрудничество. Тази употреба включва проучването, оценката, анализа, научните изследвания, проектирането, приемането и сертифицирането на продуктите, експлоатацията, обучението и снемането от употреба, както и оценката и изготвянето на техническите изисквания във връзка с възлагането на поръчки.
7. Получателите безвъзмездно предоставят на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза права на достъп до резултатите от действията в областта на научните изследвания, подкрепени от Фонда, за надлежно обосноваване на цели на разработването, прилагането и мониторинга на съществуващите политики или програми на Съюза в областите от неговата компетентност. Тези права на достъп са ограничени до употребата с нетърговска и неконкурентна цел.
8. В споразуменията за финансиране и в договорите за възлагане на поръчки за продукти в предпазарен стадий се съдържат специални разпоредби относно собствеността, правата на достъп и лицензирането, за да се гарантира максималното оползотворяване на резултатите и да се избегне всякакво несправедливо предимство. Възлагащите органи се ползват най-малко с права на безвъзмезден достъп до резултатите за своя собствена употреба и с правото да предоставят, или да изискват от получателите да предоставят, на трети лица неизключителни лицензии, за да използват резултатите при справедливи и разумни условия, без право на преотстъпване на лицензията. Всички държави членки и асоциираните държави се ползват безвъзмездно с достъп до специалния доклад. Ако изпълнителят по договора не постигне търговска реализация на резултатите в рамките на определен срок след възлагането на поръчка за продукти в предпазарен стадий, както е предвидено в договора, той прехвърля на възлагащите органи собствеността върху резултатите.
9. Настоящият регламент не засяга износа на продукти, оборудване или технологии, включващи резултатите от действията в областта на научните изследвания, подкрепени от Фонда, и не засягат свободата на преценка на държавите членки по отношение на политиката им относно износа на продукти, свързани с отбраната.

10. Когато две или повече държави членки или асоциирани държави, многостранно или в рамките на Съюза, са сключили съвместно един или няколко договора с един или повече получатели с цел продължат да развиват заедно резултатите от действия в областта на научните изследвания, подкрепени от Фонда, те се ползват с права на достъп до резултатите, доколкото тези резултати са собственост на получателите и са необходими за изпълнението на договора или договорите. Тези права на достъп се предоставят безвъзмездно и при специални условия, които имат за цел да гарантират, че правата се използват само за целите на договора или договорите и са предвидени подходящи задължения във връзка с поверителността.

ДЯЛ III

СПЕЦИАЛНИ РАЗПОРЕДБИ, ПРИЛОЖИМИ ЗА ДЕЙСТВИЯТА В ОБЛАСТТА НА РАЗВОЙНАТА ДЕЙНОСТ

Член 21

Допълнителни критерии за допустимост за действията в областта на развойната дейност

1. Консорциумът доказва, че разходите за действие, които не са обхванати от подкрепата на Съюза, ще бъдат покрити от други източници на финансиране, като например от вноски на държави членки или асоциирани държави или съфинансиране от правни субекти.
2. Дейностите, посочени в член 10, параграф 3, буква г), се основават на хармонизирани изисквания във връзка с отбранителните способности, договорени съвместно от най-малко две държави членки или асоциирани държави.
3. По отношение на дейностите, посочени в член 10, параграф 3, букви д)–з), консорциумът доказва чрез документи, издадени от националните органи, че:
 - а) най-малко две държави членки или асоциирани държави възнамеряват координирано да поръчат крайния продукт или да използват технологията, включително, когато е приложимо, чрез съвместни поръчки;
 - б) дейността се основава на общи технически спецификации, съвместно договорени от държавите членки или асоциираните държави, които ще съфинансират действието или които възнамеряват съвместно да поръчат крайния продукт или съвместно да използват технологията.

Член 22

Допълнителни критерии за отпускане на финансиране за действията в областта на развойната дейност

В допълнение към критериите за отпускане на финансиране, посочени в член 12, в работната програма се отчита и:

- а) приносът за повишаване на ефективността през целия жизнен цикъл на отбранителните продукти и технологии, включително ефективността на разходите и потенциала за полезни взаимодействия в процеса на възлагане, поддръжка и снемане от употреба;
- б) приносът към по-нататъшното интегриране на европейската отбранителна промишленост в целия Съюз чрез доказване от страна на получателите, че държавите членки са поели ангажимент съвместно да използват, притежават или поддържат крайния продукт или технология по координиран начин.

Член 23

Собственост върху резултатите от действията в областта на развойната дейност

1. Съюзът няма права на собственост върху отбранителните продукти или технологии, получени в резултат на действия в областта на развойната дейност, подкрепени от Фонда, нито ПИС по отношение на тези действия.
2. Върху резултатите от действията в областта на развойната дейност, подкрепени от Фонда, не са допустими никакъв контрол или ограничение от страна на неасоциирани трети държави или субекти от неасоциирани трети държави, било то пряко или косвено — чрез един или повече междинни правни субекти, включително по отношение на трансфера на технологии.

3. Настоящият регламент не засяга свободата на преценка на държавите членки в областта на политиката им относно износ на продукти, свързани с отбраната.
4. По отношение на резултатите, създадени от получателите чрез действия в областта на развойната дейност, подкрепени от Фонда, и без да се засяга параграф 3 от настоящия член, Комисията се уведомява предварително за всяко прехвърляне на собствеността на неасоциирана трета държава или на субект от неасоциирана трета държава. Когато подобно прехвърляне на собственост противоречи на интересите на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната или на целите, посочени в член 3, подкрепата, предоставена от Фонда, се възстановява.
5. Ако подкрепата от Съюза се предоставя под формата на обществена поръчка за проучване, държавите членки или асоциираните държави имат право да получат безвъзмездно неизключителна лицензия за използването на проучването при представено в писмено искане за това.

ДЯЛ IV

УПРАВЛЕНИЕ, МОНИТОРИНГ, ОЦЕНКА И КОНТРОЛ

Член 24

Работни програми

1. Фондът се изпълнява чрез годишни работни програми съгласно член 110, параграф 2 от Финансовия регламент. В работните програми се определя, когато е целесъобразно, общата сума, заделена за операции за смесено финансиране. В работните програми се определя общият бюджет, заделен за трансграничното участие на МСП.
2. Комисията приема чрез актове за изпълнение работните програми, посочени в параграф 1 от настоящия член. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 34, параграф 2.
3. В работните програми се определят подробно научноизследователските теми и категориите действия, които да се подкрепят от Фонда. Тези категории са в съответствие с приоритетите в областта на отбраната, посочени в член 3.

С изключение на частта от работната програма относно революционните технологии за нуждите на отбраната, научноизследователските теми и категории действия, посочени в първа алинея, обхващат отбранителни продукти и технологии в следните области:

- а) подготовка, защита, развързване и устойчивост;
 - б) управление на информацията и информационно превъзходство, командване, управление, комуникации, компютри, разузнаване, наблюдение и войсково разузнаване (C4ISR), киберотбрана и киберсигурност; и
 - в) ангажиране и ефектори.
4. Работните програми съдържат, когато е целесъобразно, функционални изисквания и в тях се посочва формата на финансиране от Съюза по член 8, като същевременно не се възпрепятства конкуренцията на равнището на поканите за представяне на предложения.

В работните програми може да се вземе предвид и преходът към развойна фаза на резултатите от действия в областта на научните изследвания, доказващи добавена стойност, които вече са били подкрепени от Фонда.

Член 25

Консултация с ръководителя на проект

Когато има назначен ръководител на проект, Комисията се консултира с ръководителя на проекта относно напредъка по отношение на действието, преди да се извърши плащането.

Член 26

Независими експерти

1. Комисията назначава независими експерти, които да оказват съдействие при прегледа и оценката на етичните аспекти по член 7 от настоящия регламент и оценката на предложенията по член 237 от Финансовия регламент.
2. Независимите експерти, посочени в параграф 1 от настоящия член, са граждани на възможно най-много държави членки, които са подбрани въз основа на покани за заявяване на интерес, адресирани до министерствата на отбраната и агенции на тяхно подчинение, други имащи отношение държавни органи, научноизследователски институти, университети, бизнес сдружения или предприятия от сектора на отбраната, с оглед съставяне на списък с независими експерти. Чрез дерогация от член 237 от Финансовия регламент този списък с независими експерти не се оповестява публично.
3. Надеждността на назначените независими експерти с оглед на сигурността се удостоверява от съответната държава членка.
4. Комитетът, посочен в член 34, получава ежегодно информация за списъка с независими експерти, така че да има прозрачност по отношение на тяхната надеждност с оглед на сигурността. Комисията гарантира, че независимите експерти не дават оценки, консултации или помощ по въпроси, по отношение на които са в конфликт на интереси.
5. Независимите експерти се избират въз основа на техните умения, опит и познания, които са от значение за изпълнението на възложените им задачи.

Член 27

Прилагане на правилата относно класифицираната информация

1. В рамките на приложното поле на настоящия регламент:
 - а) всяка държава членка гарантира, че осигурява степен на защита на класифицираната информация на ЕС, която е равностойна на степента, гарантирана от правилата на Съвета относно сигурността, установени в Решение 2013/488/ЕС на Съвета ⁽²⁸⁾;
 - б) Комисията осигурява защита на класифицираната информация в съответствие с правилата относно сигурността, установени в Решение (ЕС, Евратом) 2015/444;
 - в) физическите лица, които пребивават в трети държави, и юридическите лица, които са установени в трети държави, могат да работят с класифицирана информация на ЕС във връзка с Фонда само ако спрямо тях в съответните държави се прилагат разпоредби относно сигурността, които осигуряват степен на защита, най-малкото равностойна на степента, осигурена с правилата за сигурност на Комисията и на Съвета, установени съответно в Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 и в Решение 2013/488/ЕС;
 - г) равностойността на разпоредбите в областта на сигурността, прилагани в трета държава или международна организация, се определя в споразумение за сигурност на информацията, включващо въпроси, свързани с индустриалната сигурност, ако е целесъобразно, което е сключено или предстои да бъде сключено между Съюза и тази трета държава или международна организация в съответствие с процедурата, предвидена в член 218 ДФЕС и като се взема предвид член 13 от Решение 2013/488/ЕС; и
 - д) без да се засягат член 13 от Решение 2013/488/ЕС и правилата в областта на индустриалната сигурност, установени в Решение (ЕС, Евратом) 2015/444, достъпът до класифицирана информация на ЕС може да бъде разрешен на физическо или юридическо лице, трета държава или международна организация, ако се прецени във всеки конкретен случай, че това е необходимо с оглед на естеството и съдържанието на тази информация, „необходимостта да се знае“ от получателя и предимствата, които това дава на Съюза.
2. В случай че действията включват, налагат или съдържат класифицирана информация, компетентният финансиращ орган посочва в документацията относно поканата за представяне на предложения или тръжната документация мерките и изискванията, необходими за гарантиране сигурността на тази информация на изискваното равнище.

⁽²⁸⁾ Решение 2013/488/ЕС на Съвета от 23 септември 2013 г. относно правилата за сигурност за защита на класифицирана информация на ЕС (ОВ L 274, 15.10.2013 г., стр. 1).

3. Комисията създава защитена система за обмен, за да улесни обмена на чувствителна, включително класифицирана, информация между Комисията и държавите членки и асоциираните държави и - когато е целесъобразно - със заявителите и получателите. Системата е съобразена с националните разпоредби на държавите членки относно сигурността.

4. Създателят на нова класифицирана информация, генерирана при изпълнението на действие в областта на научните изследвания или на развойната дейност, се определя от държавите членки, на чиято територия са установени получателите. За тази цел тези държави членки могат да вземат решение относно специфична рамка за сигурност за защитата и обработката на класифицираната информация, свързана с действието, и информират Комисията за това. Тази рамка за сигурност не засяга възможността Комисията да има достъп до необходимата информация за изпълнение на действието в областта на научните изследвания или на развойната дейност.

Ако тези държави членки не създадат подобна специфична рамка за сигурност, Комисията създава рамка за сигурност за действието в съответствие с Решение (ЕС, Евратом) 2015/444 на Комисията.

Приложимата рамка за сигурност за действието се въвежда преди подписването на споразумението за финансиране или договора.

Член 28

Мониторинг и докладване

1. Показателите във връзка с докладването относно напредъка на Фонда към постигане на специфичните цели, определени в член 3, параграф 2, се съдържат в приложението.

2. За да се гарантира ефикасната оценка на напредъка на Фонда към постигане на неговите цели, на Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 33 за изменение на приложението във връзка с показателите, когато прецени за необходимо, и за допълване на настоящия регламент с разпоредби за създаването на рамка за мониторинг и оценка.

3. Комисията редовно следи изпълнението на Фонда и ежегодно докладва пред Европейския парламент и Съвета за постигнатия напредък, включително как направените изводи и извлечените поуки от EDIDP и PADR се вземат предвид при изпълнението на Фонда. Комисията въвежда необходимия за тази цел механизъм за мониторинг.

4. Системата за докладване във връзка с качеството на изпълнението осигурява ефикасното, ефективно и навременно събиране на данни за целите на мониторинга на изпълнението и резултатите от Фонда.

За тази цел се налагат пропорционални изисквания за докладване на получателите на средства от Съюза и, когато е приложимо, на държавите членки.

Член 29

Оценка на Фонда

1. Оценка на Фонда се изготвят, за да могат да се използват на ранен етап в процеса на вземане на решения.

2. Междинната оценка на Фонда се извършва, след като за неговото изпълнение се натрупа достатъчно информация, но не по-късно от четири години след началото на периода на изпълнението на Фонда.

Докладът за междинна оценка за периода до 31 юли 2024 г. включва, по-специално:

а) оценка на управлението на Фонда, включително по отношение на:

i) разпоредбите, свързани с независимите експерти;

ii) информация за прилагането на етичните процедури, предвидени в член 7 от настоящия регламент;

- б) поуките, извлечени от EDIDP и от PADR;
- в) изпълнението в процентно изражение;
- г) резултатите по отношение на възложените проекти, включително равнището на участие на МСП и на дружества със средна пазарна капитализация и степента на тяхното трансгранично участие;
- д) равнищата на възстановяване на непреките разходи, определени в член 15 от настоящия регламент;
- е) сумите, разпределени за революционни технологии за нуждите на отбраната в поканите за представяне на предложения; както и
- ж) финансирането, предоставено в съответствие с член 195 от Финансовия регламент.

Междинната оценка съдържа също така информация относно държавите на произход на получателите, броя на държавите, участващи в отделни проекти, и при възможност — относно разпределянето на създадените ПИС. Комисията може да представя предложения за подходящи изменения на настоящия регламент.

3. В края на срока за изпълнение, но не по-късно от 31 декември 2031 г., Комисията извършва окончателна оценка и изготвя доклад за изпълнението на Фонда.

Окончателният доклад за оценка:

- а) включва резултатите от изпълнението и, доколкото е възможно, въздействието на Фонда;
- б) въз основа на съответни консултации с държавите членки и асоциираните държави, както и с основните заинтересовани страни, оценява по-специално напредъкът към постигане на целите, определени в член 3;
- в) спомага също да се установи къде съществува зависимост на Съюза от трети държави при разработването на отбранителни продукти и технологии;
- г) анализира трансграничното участие, включително на МСП и дружества със средна пазарна капитализация, в изпълняваните по Фонда действия, както и интегрирането на МСП и дружествата със средна пазарна капитализация в цялостната верига на добавена стойност, както и приноса на Фонда за преодоляване на недостига, определен в ПРС;
- д) съдържа информация относно държавите на произход на получателите и при възможност — относно разпределянето на създадените ПИС.

4. Комисията представя заключенията от оценките и своите наблюдения на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите.

Член 30

Одити

Одитите относно използването на приноса от Съюза, извършени от лица или субекти, включително от различни от тези, на които институции, органи, служби или агенции на Съюза са възложили извършването на одити, съставляват основата на общата увереност по член 127 от Финансовия регламент. Сметната палата проверява отчетите за всички приходи и разходи на Съюза в съответствие с член 287 ДФЕС.

Член 31

Защита на финансовите интереси на Съюза

Когато трета държава участва във Фонда въз основа на решение, прието съгласно международно споразумение, или въз основа на друг правен инструмент, третата държава предоставя правата и достъпа, необходими на отговорния разпоредител с бюджетни кредити, OLAF и Сметната палата, за да упражняват в пълна степен съответните си правомощия. По отношение на OLAF тези права включват правото да се извършват разследвания, включително проверки и инспекции на място, предвидени в Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013.

Член 32

Информационни и комуникационни дейности и публичност

1. Получателите на финансиране от Съюза посочват произхода на средствата и осигуряват видимост на финансирането от Съюза, по-специално когато популяризират действията и резултатите от тях, като предоставят последователна, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове публика, включително на медиите и обществеността. Споразумението за отпускане на средства или финансиране включва разпоредби, уреждащи възможността за публикуване на академични трудове, основани на резултатите от действията в областта на научните изследвания.

2. Комисията осъществява информационни и комуникационни дейности по отношение на Фонда, на действията, предприети по Фонда, и на получените резултати.

Финансовите ресурси, разпределени на Фонда, допринасят също така за корпоративната комуникация по политическите приоритети на Съюза, доколкото тези приоритети са свързани с целите, посочени в член 3.

3. Разпределените на Фонда финансови ресурси могат също така да допринасят за организирането на дейности по разпространение на резултатите, мероприятия за създаване на контакти и дейности за повишаване на осведомеността, по-специално насочени към отваряне на веригите на доставки, за да се подпомага трансграничното участие на МСП.

ДЯЛ V

ДЕЛЕГИРАНИ АКТОВЕ, АКТОВЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ, ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 33

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.

2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 28, се предоставя на Комисията за неопределен срок, считано от 12 май 2021 г.

3. Делегирането на правомощия, посочено в член 28, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.

4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междуйнституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество.

5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.

6. Делегиран акт, приет съгласно член 28, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на акта на Европейския парламент и на Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Този срок се удължава с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Член 34

Комитет

1. Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.

Европейската агенция по отбрана се кани в качеството на наблюдател да представя на комитета мнения и експертни становища. Европейската служба за външна дейност също се кани да съдейства на комитета.

Комитетът заседава и в специални състави, включително за обсъждане на аспекти на отбраната и сигурността, свързани с действия, изпълнявани по Фонда.

2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Когато комитетът не даде становище, Комисията не приема проекта на акт за изпълнение и се прилага член 5, параграф 4, трета алинея от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Член 35

Отмяна

Регламент (ЕС) 2018/1092 се отменя, считано от 1 януари 2021 г.

Член 36

Преходни разпоредби

1. Настоящият регламент не засяга продължаването или промяната на действията, предприети съгласно Регламент (ЕС) 2018/1092 или PADR, които продължават да се прилагат за тези действия до тяхното приключване, както и за резултатите от тях.

2. Финансовият пакет за Фонда може да покрива и разходи за техническа и административна помощ, необходими, за да се гарантира преходът между Фонда и мерките, приети съгласно Регламент (ЕС) 2018/1092 и PADR.

3. Ако е необходимо, в бюджета на Съюза могат да се записват бюджетни кредити за поети задължения и след 31 декември 2027 г. за покриване на разходите, предвидени в член 4, параграф 4, с цел да бъде възможно управлението на действията, които не са приключили до края на продължителността на Фонда.

Член 37

Влизане в сила и прилагане

Настоящият регламент влиза в сила в деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Прилага се от 1 януари 2021 година.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 29 април 2021 година.

За Европейския парламент

Председател

D. M. SASSOLI

За Съвета

Председател

A. P. ZACARIAS

ПРИЛОЖЕНИЕ

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ДОКЛАДВАНЕ ЗА НАПРЕДЪКА НА ФОНДА В ПОСТИГАНЕТО НА НЕГОВИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

Специфична цел, определена в член 3, параграф 2, буква а):

Показател 1: Участници

Измерва се чрез: Брой на участващите правни субекти (подразделени по размер, вид и държава на установяване)

Показател 2: Основани на сътрудничество научни изследвания

Измерва се чрез:

- 2.1. Брой и стойност на финансираните проекти
- 2.2. Трансгранично сътрудничество: дял на договорите, възложени на МСП и дружества със средна пазарна капитализация, със стойност на договорите с трансгранично сътрудничество
- 2.3. Дял на получателите, които не са извършвали научноизследователски дейности с приложения в сферата на отбраната преди 12 май 2021 г.

Показател 3: Иновативни продукти

Измерва се чрез:

- 3.1. Брой на новите патенти, получени от проекти, подкрепени от Фонда
- 3.2. Агрегирани данни за разпределението на патентите между МСП, дружества със средна пазарна капитализация и правни субекти, които не са МСП, нито дружества със средна пазарна капитализация
- 3.3. Агрегирани данни за разпределението на патентите между държавите членки

Специфична цел, определена в член 3, параграф 2, буква б):

Показател 4: Основано на сътрудничество развитие на способности

Измерва се чрез: Брой и стойност на финансирани действия, насочени към преодоляване на недостига от способности, определен в ПРС

Показател 5: Постоянна подкрепа по време на целия цикъл на НИРД

Измерва се чрез: Наличие на информация за предишни ПИС или за резултати, получени от предходно подкрепени действия

Показател 6: Създаване/запазване на работни места

Измерва се чрез: Брой на получените подкрепа работещи в сферата на НИРД в отбраната за всяка държава членка

II

(Незаконодателни актове)

РЕШЕНИЯ

РЕШЕНИЕ (ОВППС) 2021/698 НА СЪВЕТА

от 30 април 2021 година

за сигурността на системите и услугите, които се разгръщат, експлоатират и използват в рамките на космическата програма на Съюза и които могат да засегнат сигурността на Съюза, и за отмяна на Решение 2014/496/ОВППС

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за Европейския съюз, и по-специално член 28 от него,

като взе предвид предложението на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност,

като има предвид, че:

- (1) Европейската глобална навигационна спътникова система (ГНСС) — предвид по-специално своето стратегическо измерение, регионално и глобално покритие и многостранни приложения — е чувствителна инфраструктура, чието разгръщане и използване би могло да засегне сигурността на Съюза и неговите държави членки.
- (2) Когато международната ситуация изисква оперативни действия от страна на Съюза и експлоатацията на ГНСС може да засегне сигурността на Съюза или на неговите държави членки, както и когато съществува заплаха за експлоатацията на ГНСС, Съветът следва да вземе решение относно необходимите мерки, които да бъдат предприети.
- (3) Поради тази причина Съветът прие Решение 2014/496/ОВППС ⁽¹⁾.
- (4) С Регламент (ЕС) 2021/696 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁾ се създават космическата програма на Съюза („програмата“) и Агенцията на Европейския съюз за космическата програма („Агенцията“). В член 3 от посочения регламент се предвижда, че програмата се състои от пет компонента: глобална навигационна спътникова система („Галилео“); регионална навигационна спътникова система (EGNOS); система за наблюдение на Земята („Коперник“); система за космическо наблюдение и проследяване, допълвана от параметри от наблюдение, свързани с метеорологични явления в космическото пространство и близки до Земята обекти („информираност за ситуацията в космоса“); и услуга за спътникови комуникации (GOVSATCOM).
- (5) Космическите технологии, данни и услуги са се превърнали в необходимост в ежедневието на европейските граждани и са от съществено значение за защитата на редица стратегически интереси на Съюза и неговите държави членки. Свързаните с космическото пространство системи и услуги представляват сами по себе си потенциални цели за заплахите за сигурността.
- (6) Редица потенциални заплахы за сигурността и за основните интереси на Съюза и неговите държави членки могат да възникнат вследствие на разгръщането, експлоатацията и използването на всеки компонент на програмата. Поради това е целесъобразно обхватът на Решение 2014/496/ОВППС да бъде разширен, така че да включва системите, създадени — и услугите, предоставяни — по компонентите, които са определени като чувствителни от гледна точка

⁽¹⁾ Решение 2014/496/ОВППС на Съвета от 22 юли 2014 г. относно някои аспекти на разгръщането, експлоатацията и използването на европейската глобална навигационна спътникова система, свързани със сигурността на Европейския съюз, и за отмяна на Съвместно действие 2004/552/ОВППС (ОВ L 219, 25.7.2014 г., стр. 53).

⁽²⁾ Регламент (ЕС) 2021/696 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на космическа програма на Съюза и Агенция на Европейския съюз за космическата програма и за отмяна на Регламенти (ЕС) № 912/2010, (ЕС) № 1285/2013 и (ЕС) № 377/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС (вж. страница 69 от настоящия брой на Официален вестник).

на сигурността от отговарящия за сигурността състав на комитета, създаден с член 107, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/696, и като се отчитат разликите между компонентите на програмата, особено по отношение на правомощията и правата на контрол на държавите членки върху сензорите, системите или други характеристики на програмата.

- (7) От опита, натрупан при прилагането на Решение 2014/496/ОВППС през последните години, бяха извлечени поуки. Поради това оперативната процедура, предвидена в Решение 2014/496/ОВППС, следва да бъде съответно изменена.
- (8) Съветът и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност („върховният представител“) следва да получават информация и експертни становища за това дали дадено събитие, имащо връзка със свързана с космическото пространство система или услуга, представлява заплаха за Съюза, за държавите членки или за свързаните с космическото пространство системи и услуги от Агенцията или от съответната структура, определена, когато е удачно, да наблюдава сигурността на система, създадена — или на услуга, предоставяна — по компонент на програмата съгласно член 34, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2021/696 („структура, определена за наблюдение на сигурността“), от държавите членки или от Европейската комисия. Освен това трети държави също могат да предоставят такава информация.
- (9) Следва да бъдат уточнени съответните функции на Съвета, върховния представител, Агенцията, структурата, определена за целите на сигурността, и държавите членки в рамките на веригата на оперативни отговорности, която трябва да се създаде с цел реакция на заплахите за Съюза, за държавите членки или за някоя от системите, създадени — или за услугите, предоставяни — чрез програмата.
- (10) В член 28 от Регламент (ЕС) 2021/696 се предвижда, че Комисията носи общата отговорност за изпълнението на програмата, включително в областта на сигурността. Настоящото решение следва да определи отговорностите на Съвета и върховния представител във връзка с отстраняването на заплахи, произтичащи от разгръщането, експлоатацията и използването на свързаните с космическото пространство системи и услуги, или в случай на заплаха за тези системи и услуги.
- (11) Във връзка с това основните характеристики, свързани със заплахите, се съдържат в декларациите за специфичните изисквания за сигурност на системата, които включват основните общи заплахи, с които трябва да е съобразен всеки компонент на програмата, и в съответните планове за сигурност на системата, които включват регистрите на риска за сигурността, създадени при процесите по акредитация на сигурността за всеки отделен компонент. Тези основни характеристики ще служат като отправна точка за определяне на заплахите, за които конкретно се прилага настоящото решение, и за завършване на оперативните процедури за прилагането му.
- (12) В спешни случаи може да се наложи да се вземат решения в рамките на броени часове от получаване на информацията за заплахата. Ако обстоятелствата не позволяват Съветът да вземе решение за отстраняване на дадена заплахата или за ограничаване на настъпването на сериозни вреди за основните интереси на Съюза или на една или повече от неговите държави членки, или в случай на заплахата за свързаните с космическото пространство системи или услуги, на върховния представител следва да бъде предоставено правомощието да издава необходимите временни указания. В такъв случай Съветът следва да бъде информиран незабавно и да извърши преглед на временните указания при първа възможност.
- (13) В съответствие с член 34, параграф 5, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/696 Агенцията, в рамките на своята компетентност, следва да осигурява функционирането на Центъра за наблюдение на сигурността на „Галилео“ (ЦНСГ) съгласно изискванията на параграф 2 от посочения член и указанията, изготвени в рамките на обхвата на настоящото решение. В съответствие с член 79, параграф 1, буква й) от Регламент (ЕС) 2021/696 изпълнителният директор на Агенцията следва да вземе необходимите мерки, за да гарантира, че Агенцията, в качеството си на оператор на ЦНСГ, може да изпълнява указанията, дадени съгласно настоящото решение.
- (14) Съответните структури, определени за наблюдение на сигурността, следва да функционират в съответствие с посочените в член 34, параграф 2, алинея първа от Регламент (ЕС) 2021/696 изисквания за сигурност и с изготвените съгласно настоящото решение указания.

- (15) Освен това в Решение № 1104/2011/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁾ се установяват правилата, съгласно които държавите членки, Съветът, Комисията, Европейската служба за външна дейност, агенциите на Съюза, трети държави и международни организации могат да получат достъп до публично регулираната услуга, предоставяна от глобалната навигационна спътникова система, създадена по програмата „Галилео“. По-специално в член 6 от Решение № 1104/2011/ЕС е посочено, че ЦНСГ осигурява оперативен интерфейс между компетентните органи за публично регулираната услуга, Съвета и върховния представител и контролните центрове,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

1. В настоящото решение се определят отговорностите на Съветът и върховният представител:
 - а) във връзка с отстраняването на заплахи за сигурността на Съюза или на една или повече от неговите държави членки или за ограничаване на настъпването на сериозни вреди за основни интереси на Съюза или на една или повече от неговите държави членки, породени от разгръщането, експлоатацията или използването на системите, създадени по компонентите на космическата програма на Съюза („програмата“), и на услуги, предоставяни по тези компоненти; или
 - б) в случай на заплаха за експлоатацията на някоя от тези системи или предоставянето на тези услуги.
2. При прилагането на настоящото решение надлежно се отчетат разликите между компонентите на програмата, особено по отношение на правомощията и правата на контрол на държавите членки върху сензорите, системите или други характеристики на програмата.

Член 2

1. В случай на такава заплаха държавите членки, Комисията, Агенцията на Европейския съюз за космическата програма („Агенцията“) или структура за наблюдение на сигурността, определена съгласно член 34, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2021/696 („структура, определена за наблюдение на сигурността“), в зависимост от случая, информират незабавно върховния представител за всички елементи, с които разполагат и за които считат, че са от значение.
2. Върховният представител информира незабавно Съвета за заплахата и възможното ѝ въздействие върху сигурността на Съюза или на една или повече от неговите държави членки и върху експлоатацията на съответните системи или предоставянето на съответните услуги.

Член 3

1. Съветът, като действа с единодушие по предложение от върховния представител, взема решение относно необходимите указания, които да бъдат дадени на Агенцията или на структурата, определена за целите на сигурността, в зависимост от случая.
2. Агенцията или съответната структура, определена за целите на сигурността, и Комисията консултират върховния представител относно възможното по-мощно въздействие върху системите, създадени по компонентите на програмата, и услугите, предоставяни по тези компоненти, на всякакви указания, които върховният представител възнамерява да предложи на Съвета съгласно параграф 1.
3. Предложението на върховния представител, посочено в параграф 1, включва оценка на въздействието на предлаганите указания.
4. Комитетът по политика и сигурност (КПС) представя на Съвета становище за всякакви предложени указания, когато е целесъобразно.

⁽³⁾ Решение № 1104/2011/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно правилата за достъп до публично регулираната услуга, предоставяна от глобалната навигационна спътникова система, създадена по програмата „Галилео“ (ОВ L 287, 4.11.2011 г., стр. 1).

Член 4

1. Когато спешността на ситуацията изисква предприемането на незабавни действия, преди Съветът да е взел решение по член 3, параграф 1, върховният представител разполага с правомощието да даде необходимите временни указания на Агенцията или на съответната структура, определена за целите на сигурността. Върховният представител може да разпорежи на генералния секретар на Европейската служба за външна дейност да даде от негово име такива указания на Агенцията или на съответната структура, определена за наблюдение на сигурността.
2. Върховният представител незабавно уведомява Съвета и Комисията за всички указания, дадени съгласно параграф 1.
3. Съветът потвърждава, изменя или отменя временните указания на върховния представител във възможно най-кратък срок.
4. Върховният представител извършва непрекъснат преглед на временните си указания, изменя ги, ако е необходимо, или ги отменя, ако повече не са необходими незабавни действия. При всички случаи валидността на временните указания изтича четири седмици след като са били дадени или вследствие на решение на Съвета съгласно параграф 3.

Член 5

1. В рамките на една година след като отговарящият за сигурността състав на комитета, създаден съгласно член 107, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/696, е определил, въз основа на извършения от Комисията съгласно член 34, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/696 анализ на рисковете и заплахите, в съответствие с процедурата, посочена в член 107, параграф 3 от същия регламент, дали дадена система, създадена по определен компонент на програмата, или дадена услуга, предоставяна по този компонент, е чувствителна от гледна точка на сигурността, върховният представител изготвя и представя на КПС за одобрение необходимите оперативни процедури за прилагане на практика на разпоредбите на настоящото решение към съответната система или услуга, или и двете. За тази цел върховният представител се подпомага, в зависимост от случая, от експерти от държавите членки, Комисията, Агенцията и структурата, определена за наблюдение на сигурността.
2. Посочените в параграф 1 оперативни процедури могат да съдържат предварително определени указания, които да се изпълняват от Агенцията или съответната структура, определена за целите на сигурността, в зависимост от случая.
3. Върховният представител извършва преглед на оперативните процедури най-малко веднъж на две години, по-специално в резултат на анализа на извлечените поуки след годишния преглед на прилагането на настоящото решение или по искане на държава членка, и ги предоставя на КПС за одобрение.
4. Върховният представител информира КПС за текущите дейности по прилагането на практика на настоящото решение най-малко веднъж годишно.

Член 6

1. В съответствие с международните споразумения, сключени от Съюза или от Съюза и държавите членки, включително тези за предоставяне на достъп до публично регулирана услуга съгласно член 3, параграф 5 от Решение № 1104/2011/ЕС, върховният представител разполага с правомощието да сключва с трети държави административни договорености за сътрудничество с цел прилагане на настоящото решение. Тези договорености подлежат на одобрение от Съвета, който действа с единодушие.
2. Ако в договореностите се изисква достъп до класифицираната информация на Съюза, предоставянето или обменът на класифицирана информация се одобрява в съответствие с приложимите правила за сигурност.

Член 7

Съветът извършва преглед и при необходимост изменя правилата и процедурите, предвидени в настоящото решение, не по-късно от три години от датата на влизането му в сила или по искане на държава членка.

Член 8

Държавите членки вземат необходимите мерки за осигуряване на прилагането на настоящото решение в съответните си области на отговорност в съответствие с, *inter alia*, член 34, параграф 6, буква а) от Регламент (ЕС) 2021/696. За тази цел държавите членки определят едно или повече звена за контакт, които да подпомагат оперативното управление на заплахите. Тези звена за контакт могат да бъдат физически или юридически лица.

Член 9

Решение 2014/496/ОВППС се отменя.

Разработените в рамките на Решение 2014/496/ОВППС оперативни процедури по отношение на системата „Галилео“ продължават да се прилагат, докато не бъдат актуализирани съгласно настоящото решение.

Член 10

Настоящото решение влиза в сила в деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Прилага се от 1 януари 2021 година.

Съставено в Брюксел на 30 април 2021 година

За Съвета
Председател
A. P. ZACARIAS

ISSN 1977-0618 (електронно издание)

ISSN 1830-3617 (печатно издание)

Служба за публикации
на Европейския съюз
L-2985 Люксембург
ЛЮКСЕМБУРГ

BG